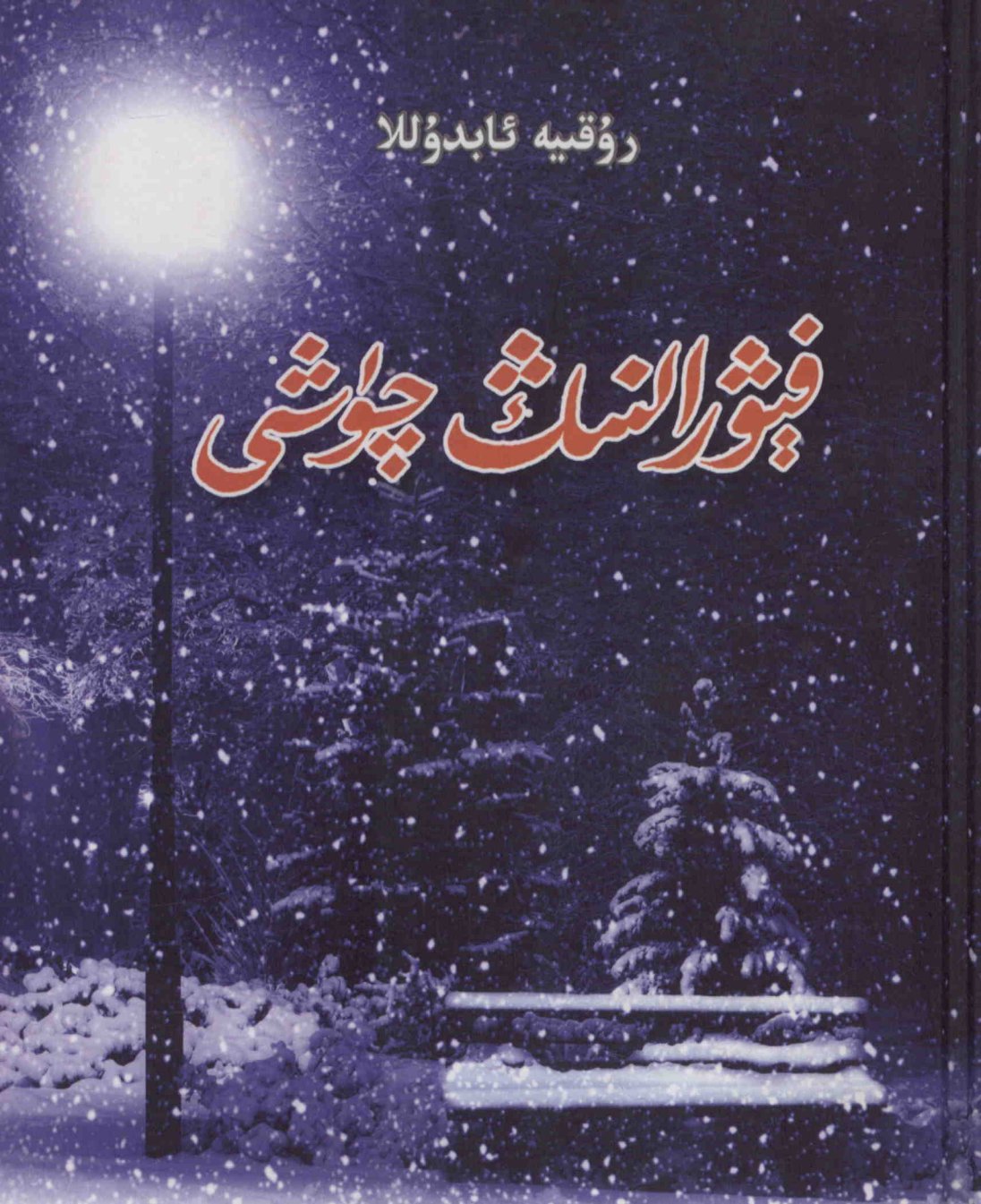
روقىيە ئابدۇللا

قىشقا ئالدانغان چۈشى

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن ـ سىن نەشرىياتى

CBA
CBA

روقىيە ئابدۇللا

فېتۇرالىنىڭ چىۋىشى

(شېئىر ، داستانلار)

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇنۇ ـ سىن نەشرىياتى

图书在版编目（CIP）数据

二月之梦 ：维吾尔文 / 茹克亚·阿不都拉著. --
乌鲁木齐 ：新疆美术摄影出版社：新疆电子音像出版社，
2011.11
ISBN 978-7-5469-1932-4

Ⅰ. ①二… Ⅱ. ①茹… Ⅲ. ①诗集－中国－当代－
维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ. ①I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2011)第 231263 号

书　　名	二月之梦
作　　者	茹克亚·阿不都拉
责任编辑	古丽巴哈尔·托合塔木
特约编辑	卡哈尔·尼亚孜
责任校对	加沙热提·吾甫尔
封面设计	艾克拜尔·沙力
出　　版	新疆美术摄影出版社 新疆电子音像出版社
地　　址	乌鲁木齐市西虹西路 36 号
邮　　编	830000
发　　行	新疆新华书店
印　　刷	新疆八百印务有限公司
开　　本	880 × 1230毫米 1/32
印　　张	11.625
版　　次	2011 年 11 月 第 1 版
印　　次	2011 年 12 月 第 1 次印刷
书　　号	ISBN 978-7-5469-1932-4
定　　价	34.50 元

تەربىيە»، «مائارىپنى گۈللەندۈرۈش يېتەكلەيدىغان ئالتۇن ئاچقۇچ ــ ئۇمۇدۋارلىق ۋە ئىشەنچ»، «سەنئەتكار ۋە ھالقىش ئىجادىكى سەنئەت روھى» قاتارلىق ماقالىلىرى؛ پاتىگۈل نىياز بىلەن بىرلىشىپ يازغان «بۈگۈنكى ياپونىيە جەمىيىتى، ئۇرۇمچى ۋە كۆچا...»، «مائارىپ ئاممىلىشىش چەكسىزلىكى بىلەن خاراكتىر ساپاسىنىڭ مۇناسىۋىتى»، «ئۆزلۈك بۇلۇڭىدىكى بالىلار ۋە مائارىپ»... قاتارلىق ماقالىسى «شىنجاڭ ئاياللىرى»، «تارىم»، «تەڭرىتاغ»، «ئاقسۇ ئەدەبىياتى»، «شىنجاڭ مائارىپى»، «جۇڭگو مىللەتلىرى» ژۇرناللىرىدا ئېلان قىلىنغان.

رۇقىيە ئابدۇللا ھازىر شىنجاڭ يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى، ئاقسۇ ۋىلايەتلىك يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى، كۆچا ناھىيەلىك ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەر بىرلەشمىسى ۋە كۆچا ناھىيەلىك يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى.

مۇھەببەتلىك قەلب ـــ ئەزگۈلۈكنىڭ بۆشۈكىدۇر

رۇقىيە ئابدۇللانىڭ «فېۋرالنىڭ چۈشى» ناملىق شېئىر، داستانلار توپلىمى ھەققىدە

غوجمۇھەممەد مۇھەممەد

ھازىرغىچە ئۆچەكتىن چىقمىغان ئىدىم. بۇ مېنىڭ ئۆزۈمنى كىچىك ھاشارات ياكى ئەرزىمەس جانىۋار دەپ ھېس قىلغانلىقىمدىن ئەمەس، بەلكى تەبىئىتىمدىكى بىكىنمىلىك ۋە خاراكتېرىمدىكى ئېغىرلىقتىن ئىدى. مەن يەنە شېئىر ھەققىدە سۆزلەشتىن ئەيمىنەتتىم، سۆزلەپ- سۆزلەپ... ئاخىرى كېكەچ بولۇپ قېلىشتىن قورقاتتىم. بىراق رۇقىيە ئابدۇللانىڭ «فېۋرالنىڭ چۈشى» ناملىق شېئىر، داستانلار توپلىمىنىڭ نەشرگە يوللانغان ئارگىنالىنى ئوقۇۋېتىپ بىردىنلا ئىچىمدىن تولمۇ جۇشقۇن ۋە تەخىرسىز ئاۋازلارنى ئاڭلاپ قالدىم. ئاۋازلارنىڭ ئۇستىدە رىۋايەت سۆزلەپ ئولتۇرغان بىر بوۋاي بار بولۇپ، رىۋايەتتىكى ئاۋازلاردىن يېغىۋاتقان قۇم، قۇمغا كۆمۈلۈپ غايىب بولۇۋاتقان شەھەرلەر، سانسىز ۋە رەڭمۇ رەڭ ھالاكەتلەر ئىچىدە ئونتۇپ ياشاپ، سېغىنىپ ئۆلۈۋاتقان كىشىلەر...

مېنى تەئەججۈپلۈك ئويلارغا ئەسىر قىلدى. ئارگىنال ئايالليق مۇھەببەت ۋە قەھرىمانلىق قامۇسى ئىدى. «ئايال!» دېگەن سۆزدىن چەكسىز مۇھەببەت ۋە بۇرچ بالقىپ تۇراتتى. بۇ ئاپتورنىڭ ئۆزىنىڭمۇ ئايال بولغانلىقىدىنمىدۇ ياكى ئايالليق نازاكەت ۋە ئانىلىق قەدىر- قىممەتنى تونۇغان شائىرانە قەلب ئىگىسىنىڭ «ئايال» ۋە «ئانا» سۆزلىرىگە يېڭى بىر مەنا ئاتا قىلىشىمدۇ؟! توپلامدىكى شېئىرلارنىڭ زور كۆپچىلىكى ساپ ۋە سەمىمي مۇھەببەت تۈيغۇلىرىغا چىلىشىپ تۇرىدۇ، شېئىرىي تىلدىكى جاراڭلىق تاۋۇشلار، دەل ۋە كەسكىن توقۇنۇشلار، كەيپىياتتىكى تېز، جىددىي، جانلىق كۆرۈنۈشلەر ئوقۇغۇچىنى شېئىرنىڭ رېئاللىقىدا ھەرىكەت قىلدۇرىدۇ، پىرسوناژلار بىلەن تەڭ ھاياجانلاندۇرىدۇ، يىغلىتىدۇ، كۈلدۈرىدۇ...

ئايال...
ئېھ، بۈيۈك سۆيگۈ
يېزىلمىشىڭ گۈناھتىن پۈتتى.

بۇ قەدەر سەمىمىيلىك ئالدىدا بىزنىڭ تىز پۈكمەي ئامالىمىز يوق. يىراق يارالمىشتىكى ئۆزىگە تەۋەبولمىغان سەھۋەنلىك سەرگۈزەشتىسىنى ئەسلىتىپ ئۇ بىزگە نېمە دەپ پىچىرلىماقچىدۇ؟...مەن تېخىمۇ ئىچكىرىلىدىم، رەڭگارەڭ كەرەشمە ۋە تىل ئۇيناقلىرىنىڭ ھەيرانلىقىدا ئوڭ- سول يېنىمغا قاراپ ئۈلگۈرمەيتتىم.

ھەۋانىڭ ئىزى بوپ ياشايمەن ئۇزاق
جاھاننىڭ كۆزى بوپ قارايمەن يىراق...

دەپ ۋارقىرايتتى «سۆيۈنمەن ئاياللىقمدىن» ناملىق شېئىردىكى ئايال.

يىغلاپ قالسا چۈشۈمدە نۇزۇك
روھ چۆلىدە ئۆلىمەن سۆزسىز...

دەپ شۇنىرلايتتى «قويۇپ بەرگىن دوستۇم ئەركىمگە» ناملىق شېئىردىكى سەبىي قىز. مەن ھەيرانلىق دالىدا كېتىۋېتىپ «كۈسەن قىزى»نى ئۇچراتتىم، ئۇ رەڭمۇرەڭ تەبىئەت بىزەكلىرىدىن لىباسلانغان بولۇپ، بىر قارىسام مىڭ ئۆيدىكى تام رەسىملىرىدە بۇددا ئۈسىۈلى ئويناياتتى، بىر قارىسام قىزغۇچ بويالغان بۇدرە چېچىنى ئېلىكتىر چىراغنىڭ نۇرىدا يالقۇنلاتقىنچە كومپيۇتېر ئالدىدا خىيالغا پېتىپ ئولتۇراتتى...

چوڭ بولغانچە تەبىئەتتىن يىراقلاپ كېتىۋاتقانلىقىمزنى ھېس قىلىمىز. بالىلىقىمىزدا بىز نازۇك شاخلىرىنى قايرىغان مەجنۇنتاللار ھازىر قېرىپ چاڭگا باش پور سۆگەتكە ئايلانغان. قوي باققاچ سۇزۇك ۋە يۇمىلاق تاشلار بىلەن مۇڭداشقان سايلاردا ھازىر زاۋۇت تۇرخۇنلىرى ئەجدىھادەك ئوت پۇركۈپ تۇرىدۇ. قارىساق ئاسمان

تېخىمۇ پەس، يۇلتۇزلار تېخىمۇ غۇۋا، ئاي تېخىمۇ نۇرسىز... ھايات بىزنى تېخىمۇ چوڭ بولۇشقا ئالدىرىتىدۇ، لېكىن چوڭ بولغانچە تەبىئەتنىڭ قۇچىقىدا بارغانسېرى كىچىكلەپ بارىمىز. گۈزەل ئارزۇ - ئارمانلىرىمىزنى، يارقىن غايە - ئىستەكلىرىمىزنى تۇرمۇش ئالدىراشلىقلىرى، تولىمۇ يالىڭاچ ۋە ھەددىدىن زىيادە چىن رېئاللىق گويا ئاخىرىغا يەتكىلى بولمايدىغان بىمەنە خام خىيالغا ئايلاندۇرۇۋەتكەن. بىزگە مەنسۇپ بولغان ئەڭ بەختىيار، ئەڭ غۇبارسىز ۋە قاينىق چاغلار پەقەت بالىلىق ئەسلىمىزدىلا مەۋجۇت، ئۇ بىزنىڭ مەڭگۈلۈك بايلىقىمىز... يات يەرلەردىكى يوپۇرماقلارنىڭ شىلدىرلاشلىرىدىن يۈرتىمىزدىكى دەرەخلەرنى كۆرگەندەك بولىمىز، ناتونۇش دەريانىڭ دولقۇنلىرىدىن يۈرتىمىزدىكى دەريانىڭ شاۋقۇنلىرىنى تېڭشايمىز. يېڭى سەھرادىكى كونا تامنىڭ ئارقىسىدىن چىقىپ كۆزىمىزگە ھەيرانلىق ۋە چۆچۈش ئىلكىدە بىر قاراپ پارتلىدە قېچىپ كەتكەن بالا بىزگە شۇ قەدەر تونۇش، بەلكىم ئۇ ئەسلىمىگە ئايلىنىپ كەتكەن بالىلىقتىكى ئۆزىمىزدۇر!... ۋەھالەنكى، «بالىلىق»، «سايرام»، «ئىلى دەريا سۆيگۈسى»، «تارىم لىرىكىسى»... قاتارلىق شېئىرلار بەخش ئېتىدىغان تۇيغۇلار بۇنىڭدىنمۇ مول، بۇنىڭدىنمۇ چوڭقۇر.

توپلامدا ئەڭ كۆزگە تاشلىنىدىغىنى يەنىلا

داستانلاردۇر. رۇقىيە ئابدۇللانىڭ شېئىرىيەتتىكى تالانتىمۇ شېئىرلىرىدىن كۆرە داستانلىرىدا گەۋدىلىكرەك ئىپادىلىنىدۇ. توپلامغا «كۆيۈك تۇپراق»، «قۇياش رىۋايىتى»، «تۇمارىس»، «فېۋرالنىڭ چۈشى»، «نىساخان ئانا»، «مۇھەببەت» قاتارلىق ئالتە داستان بىرىلگەن بولۇپ، بۇلار توپلامنىڭ ئاساسىي گەۋدىسى ۋە ئاساسىي مىلودىيەسىنى تەشكىل قىلىدۇ. داستانلاردا ئىپادە قىلىنغان تارىخ سەلتەنەتلىرى دەم- دەم ھازىرغا قويۇلىدۇ، بىز رېئاللىقتا بېشىمىزدىن كەچۈرۈپ باقمىغان، لېكىن روھىيىتىمىزدە ئەزەلدىن بار بولغان شانلىق سەرگۈزەشتىلەرنى شېئىرىي مەستخۇشلۇق ئىچىدە داۋاملاشتۇرىمىز. داستانلاردىكى لاۋۇلداپ تۇرغان ئىنسانىي ئىشق، مەنىۋىي بۇرچ، ۋەتەن سۆيگۈسى... كۆيۈپ ئۆچكەن يۇرىكىمىزگە قايتىدىن ئوت ياقىدۇ. شۇنداق، شېئىر تۇپەيلىدىن قىشتىمۇ گۈللەر پۇرەكلەپ ئېچىلىدۇ، تۇنمۇ يوپيورۇق. شېئىر تۇپەيلىدىن مىليون ئىرالىق يىراق زامانلار تۇيغۇمىزدا ھازىر، پايانسىز ئالەم كۆڭلىمىزدە جەم. شېئىر بولمىسا قەلبتىكى نازۇك تۇيغۇلار ۋە گۈزەل ئەستىلىكلەر ماددىي مەنپەئەتنىڭ رەھىمسىزلەرچە ئاياغ ئاستى قىلىشىغا ئۇچرايدۇ. شېئىرىي تۇيغۇ بولمىغان قەلبتە ئەزگۈلۈككە ئورۇن يوق، بۇنداق قەلىب ئىگىسى ياخشىلىق ۋە مۇرۇۋۋەتتىن تېخىمۇ يىراقتۇر. بۇگۈنكىدەك يۇكسەك دەرىجىدە

ئىجتىمائىيلاشقان، ئادەملەر بىر-بىرىدىن يىراقلىشىۋاتقان، ھەربىر مۇناسىۋەت مەلۇم مەنپەئەت ئاساسىدا قۇرۇلۇۋاتقان دەۋردە شېئىر خۇددى تۇزدەك مۇھىمدۇر. ئىنسان ئۈچۈن بارلىقنى بېغىشلىغۇدەك بىر ئارمان، تايانغۇدەك بىر رەھنەما بولۇشى كېرەك، ۋەھالەنكى بۈلار ئاشۇ ئىنسانىنىڭ ئۆزىدىدۇر. ئۆزىگە ھاجەتمەن بولمىغان، ئىلتىجا قىلمىغان كىشى شەكسىزكى باشقىلارغا ھاجەتمەن بولىدۇ، ئىلتىجا قىلىدۇ... توپلامدىكى شېئىر ۋە داستانلار باشتىن-ئاخىر مۇھەببەتنى تەرغىب قىلىدۇ. مۇھەببەت — مۇھەببەتسىزلىك ئاپىرىدە قىلغان ئەينى قىيامەتتىكى نوھنىڭ كېمىسىدۇر.

سەنئەت نۇقتىسىدىن ئالغاندا، شېئىرىيەتنىڭ ھېچقانداق بۇرچ ياكى مەجبۇرىيىتى يوق، لېكىن ئۇ يېزىق ۋاستىسى ئارقىلىق ئامما بىلەن ئۇچرىشىشتەك تارقىلىش شەكلىگە ئاساسەن تەبىئىي ھالدا جەمئىيەتكە ۋە كىشىلەرنىڭ مەنىۋىيتىگە تەسىر كۆرسىتىدۇ. شېئىردىكى ئىدىيەنىڭ سىڭىشى ۋە كىشىلەرنىڭ مەنىۋىيتىنى ئۆزگەرتىشى مائارىپ ۋە باشقا ساھەلەرگە قارىغاندا ئاستا، لېكىن چوڭقۇر بولىدۇ. ھەقىقىي شېئىر دىداكتىكا ئەمەس، ئۇ بۇاستە پەندى-نەسىھەت ئارقىلىق ياخشى - ياماندىن ئۆگۈت قىلمايدۇ، لېكىن كىشىلەرگە گۈزەل تۇيغۇلارنى بېغىشلاپ، يۈرەكنىڭ

چوڭقۇر قاتلاملىرىدا ھاياتقا، ئىنسانغا ۋە تەبىئەتكە نىسبەتەن مۇھەببەت ئويغىتىدۇ. مۇھەببەتلىك قەلب ــ ئەزگۈلۈكنىڭ بۆشۈكىدۇر. شائىر ــ يۇرىكى ئەزگۈ مۇھەببەتكە تولغان ئادەمدۇر. شائىر ــ ئەزگۈلۈك ۋە مۇھەببەت تارقاتقۇچىدۇر. رۇقىيە ئابدۇللانىڭ توپلامغا كىرگۈزۈلگەن «تۇمارىس»، «كۆيۈك تۇپراق»، «قۇياش رىۋايىتى»، «نىساخان ئانا» داستانلىرى تارىخىي تېمىلارنىڭ مۇزاجىئىتى ئاستىدا، ئەل- ۋەتەن مۇھەببىتىنى باش تېما قىلىپ يېزىلغان بولۇپ، بۇ داستانلار بىزگە يىراق قەھرىمانلىق تارىخى ۋە ئۆلمەس مۇھەببەت قىسسىسىدىن ئۇچۇر بېرىدۇ، لېكىن نەپىس تىل، نازۇك ۋە يارقىن شېئىرىي كەيپىيات داستانلارنى ئۇچۇر يەتكۈزۈش خاراكتېرىدىن ھالقىتىپ، گۈزەل ۋە سەنئەتلىك تۈستە جۇلالاندۇرىدۇ ۋە يۇقارقى سۆزنىمىزنى دەللىلەيدۇ.

مەن بۇ يەردە ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ياكى تەنقىدچى ئەمەس، بەلكى ئاددىي بىر كىتابخانلىق سالاھىيىتىدە سۆزلەۋاتقانلىقىم ئۈچۈن نۆۋەتتە خەلقىمىزدە باش كۆتۈرگەن شېئىردىن يىراقلاش، كىتابخانلاردا ئاندا- ساندا بويۇن قىسىپ تۇرغان تېما، قۇرۇلما ۋە ئىپادىلەش جەھەتتە گويا بىر قېلىپتىن چىققان خىشتەك توپلاملار ۋە شېئىرسىراپ كەتكەن كىتابخانلار ھەققىدە ئارتۇق گەپ قىلمايمەن. بىراق نېمە

ئۇچۇن شۇنداق بولىدۇ؟ دېگەن سوئالدىن ھالقىپ ئۆتەلىگۈدەك جۈرئىتىمۇ يوق. مىللىتىمىزنىڭ تولىمۇ يىراقلاردىن باشلانغان شانلىق مەدەنىيەت تارىخى، تىلسىماتلاردەك سىرلىق ۋە مۇرەككەپ روھىي تىندۇرمىسى، يېقىنقى جاھالەت ۋە داۋاملىشۋاتقان تېراگىدىيە، نۆۋەتتىكى پىسخىك بۆھران... يەنە نېمە كەملىك قىلىدۇ؟ تىلمۇ؟!... ياق، ئىپادىلەش دائىرىسى كەڭ، مەنە قاتلىمى چوڭقۇر ۋە پاساھەتلىك ئۇيغۇر تىلىغا گۈناھ ئارتىشقا يۈز قىزىرىدۇ. نېمىدۇر بىرنەرسە كەملىك قىلغاندەك قىلىدۇ، شۇنداق، بىر نەرسە كەم، ئۇ ــ مۇھەببەت، ئۇ ــ شىجائەت! مەن ھېچقاچان ئۇيغۇر شائىرلىرىنىڭ ماھارىتىدىن گۇمان قىلىپ باققان ئەمەس، مەن يەنە ھېس قىلغانكى زور كۆپچىلىك ماھارەتلىك شائىرلىرىمىز ئۆزىدىن ھالقىيالمىدى، قەلبىدىكى چېگرالارنى بۇزۇۋېتەلمىدى، تېخىمۇ كەڭلىككە، چوڭقۇرلۇققا ۋە يۈكسەكلىككە يۈزلىنەلمىدى. نېمىدىنىدۇر خۇدۇكسىرەش ۋە خاۋاتىرلىنىش ئۇلارنى قەلبىدىكىنى سۆزلەشتىن توسۇپ قويىدى. شائىرلار بىر بولسا ھەددىدىن زىيادە ئابستراكت ۋە چۈشىنىكسىز ھالەتتە، بىر بولسا تىزىق تىزغاندەك ئۆلچەملىك سۆز تىزمىلىرى ياكى پەندى ـ نەسىھەت ھالىتىدە ئوتتۇرىغا چىقىپ، ئوقۇرمەنلەرنى «شائىر»نىڭ ھەقىقىي ھۇزۇرىدىن بەھرىلەندۈرەلمىدى. شائىرغا بولغان بۇ

سەمىمىيەتسىز پوزىتسىيە ئاخىرىدا شېئىرنىڭ ئاۋامدىن يىراقلىشىشىنى كەلتۈرۈپ چىقاردى... رۇقىيە ئابدۇللانىڭ مەزكۇر توپلامغا كىرگۈزۈلگەن شېئىر، داستانلىرىدىن كىشى قەلبىنى هاياجانغا سالىدىغان سەمىمىيلىك ۋە ساپ مۇھەببەت بالقىپ تۇرىدۇ. بۇ شېئىر، داستانلاردا هەم ئىدراكى ئۇيلىنىش، هەم شېئىرىي تەسەۋۋۇر رەت قىلىنمايدۇ. ئەقلىي تەپەككۇر بىلەن هېسسىيات زىچ گىرەلىشىپ ئوقۇرمەنلەرنى گاھ شېئىرىدىكى ئەپسانىۋى رېئاللىققا سەيلەتسە، گاھ توسقۇنسىز ۋە بىباش تەسەۋۋۇر بوشلۇقىدا پەرۋاز قىلدۇرىدۇ. توپلامدىكى شېئىرلارنىڭ بىزنى سۆيۈندۈرىدىغان يەنە بىر تەرىپى شۇكى، پۈتۈنسۈرۈك بىر شېئىردىن كۆپلىتالارغىچە، مىسرالاردىن سۆزگىچە قىلچە ساختىلىق ئارىلاشمىغان. تۈيغۇلار شۇ قەدەر چىن ۋە سەمىمىي بولۇپ، هەربىر شېئىردىن شائىرەنىڭ يارقىن سىيماسىنى كۆرەلەيمىز، دۈپۈلدەپ سوقۇپ تۇرغان مۇھەببەتلىك يۈرىكىنى هېس قىلالايمىز. تەبىئەتكە، يۇرتقا، ئەل - ۋەتەنگە بولغان قايناق مۇھەببەت هەربىر شېئىردا ۋە داستاندا ۋاراقشىپ قاينىاپ تۇرىدۇ. ئوبرازلىق تىللار بىلەن جانلىق ئەكس ئەتتۈرۈلگەن تارىخىي چىنلىق، رېئال هايات كارتىنىسى، ئېتىقاد ۋە مۇھەببەت هەققىدىكى مونولوگلار قەلبىمىزنى هاياجانغا سېلىپ، ئىختىيارسىز هالدا باريكاللا رۇقىيە!

دېگەن سۆزدىن ئۆزىمىزنى قاچۇرالمايمىز.

بۇ توپلامدىكى شېئىر ۋە داستانلار ئارقىلىق ساپدىللىق ۋە سەمىمىيلىك بىلەن قەلبىدىكى گۈزەل ھەمدە يارقىن تۇيغۇلىرىنى ئاشكارىلاپ، ئۇيغۇر شېئىرىيىتىنىڭ گۈل - گۈلىستان بېغىدا پورەكلەپ ئېچىلىۋاتقان بىر گۈلنى بايقىدۇق. بولۇپمۇ ئۇنىڭ تارىخىي تېمىغا بېغىشلانغان نەپىس ۋە كۆركەم داستانلىرى ئالاھىدە دىققىتىمىزنى تارتىپ، ئۇنىڭ نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر داستانچىلىقىدا ئۆزىنى يارىتىۋاتقان مەزمۇت سىياقى كۆز ئالدىمىزغا كەلدى. مەن مەزكۇر توپلامنىڭ تۇنجى ئوقۇرمىنى بولۇش تەشەككۈرۈمنى ۋە ئاپتورغا بولغان سەمىمىي رەھمىتىمنى ئۇنىڭ كېيىنكى ئىجادىيەتلىرىگە تېخىمۇ زور يۈكسىلىشلەرنى تىلەش، ھاياتىنىڭ ئۆزى يازغان شېئىر - داستانلاردەك گۈزەللىك ۋە يارقىنلىق ئىچىدە تېخىمۇ يېڭى مەنالارنى تېپىشىغا تىلەكداشلىق بىلدۈرۈش ئارقىلىق ئىزھار قىلىمەن!

2011 - يىلى 1 - ئىيۇن، خوتەن

مۇندەرىجە

ئۆزۈمنى دۇئىلغا چىللايمەن ھەردەم 1
ھاياتلىق قىسسىسى 3
قويۇپ كەتكەن دېھقان ئاكا بالاڭنى 4
تېپىۋالاي سەن يوقاتقان ئەقىلنى 6
ئەلۋىدا، ئەل ئوغلى 9
نورۇزنامە 11
قايتقان ئەقىدە 13
ئايال 15
تۇغۇلغان كۈن 17
قار لىرىكىسى 19
قويۇپ بەرگىن دوستۇم ئەركىمگە 21
شېئىر بولۇپ تۆكەي مۇھەببەت 23
بازار 25
بالىلىق 31
سايرام 37
ئىلى دەريا سۆيگۈسى 40
كۈسەن 46

كۇسەن قىزى 48
سۆيۈنمەن ئاياللىقمدىن 52
سېنتەبىر كۈيى 54
ئانامغا 57
سەھرادىكى يېگانە ئانا 59
بالىلار 61
مەن 64
ئۆتسەم دەيمەن سەن بىلەن قاتار 65
سەن ۋە مەن 66
يۈرەك قىسسىسى 68
تېلېفون 69
ئۈمىد 70
تۇغۇلغان كۈنۈڭ 71
دوستۇمغا 72
سېغىنساڭ كەل چۈشلىرىم تامان 73
ئۆكسۈش 74
ھاساڭ بولۇپ بارىمەن بىر كۈن 75
تېنەش 77
سېغىنىش كۈيى 78
ئىزدىمىگىن، كەتتىم ئۆزۈمگە 80
ئەپكەش كۆتۈرگەن مۇئەللىم قىزچاق 82

سەن بەرگەن شېئىر 84
قۇرۇتمىسۇن يۇرۇكىڭنى غەم 86
ئىلھام پەرىسىگە 87
نىدايىڭدىن سىلكىنەر يۇرەك 88
مەن شۇنداقمەن سەۋدايىسىمان 89
يۇرىكىم گويا كى تۇمانلىق قىرغاق 90
كۆيۈك تۇپراق (داستان) 91
يوللارغا روھىڭدىن چېچىلسۇن ئېھسان 118
قۇياش رىۋايىتى (داستان) 120
ئانا 142
تۇمارىس (داستان) 143
فېۋرالنىڭ چۈشى (داستان) 178
سەھرادىكى سۆيۈملۈك ئۈۋا 204
كەل باغرىمغا سۆيۈملۈك بوغۇن 208
ماۋزۇسىز 210
چۆكەي دەيمەن ئەقىدەمنىڭ تېگىگە 211
ئوغلۇمغا 212
دېھقانغا 214
ياتلاشما 216
نېتىزى كۆسەندە 218
چىڭغىز بىلەن سىردىشىش 221

بۆرە رىۋايىتى 224
سۆيگۈ لىرىكىسى 227
جېللىليۈزىنى ئەسلەپ 228
باھار لىرىكىسى 230
چىكگەنز ئايتماتوفقا مەرسىيە 232
كېچىش 236
شېئىرسىراش 237
مۇھەببەت 239
سەن ۋە مەن 241
... غا 243
ئوغلۇمغا 244
ئۆلۈم لىرىكىسى 248
ئۇستازسەن قەلبىگدە ئالەم گۈللىگەن 250
مۇھەببەت (داستان) 252
نىساخان ئانا (داستان) 269
ئويغىنىش 321
تارىم لىرىكىسى 324
ئۆزۈمنى ئىزدەپ 328
ئەينەك 334
ھاياتلىق لىرىكىسى 335
كۈتىمەن سېنى 338

سىڭىپ كېتەي ئۆزۈمگە ئەبەد 339
چۆكۈش 340
چاقىرماقتا بىرى مېنى يىراقتا 341
ئاققۇشقاچ 343
ئانا 345
شېئىر ۋە شائىر 348
غەزەللەر 350

ئۆزۈمنى دۇئىلغا چىللايمەن ھەردەم

پۈخادىن چىققۇدەك يازغۇم بار شېئىر،
ۋە لېكىن تەپەككۇر گۈلشىنىم چاڭقاق.
كۆكسۈمگە مىق بولۇپ ئۇرۇلار ئۆتمۇش،
قالماقتا ئارمىنىم بەتلىرى ئاپئاق.
يۈرەكتىن قان تېمىپ تۇرغاچقا ھەردەم،
تېنىمنى جاراھەت قاپلىدى قات ـ قات.
ئۈمىدىم ساھىلى شەپەققە رەڭداش،
كۆيدۈرەر ئالتۇن رەڭ ئىستىكى پات ـ پات.
جىلمىيىپ قويىدۇ بەزىدە چىنلىق،
سەزگۈمدىن تۇغۇلغان دۇنياغا قاراپ.
سوئاللار يۈتىدۇ جاسارىتىمنى،
«ئۆزۈم كىم؟» ھېچ ياقتىن كەلمەيدۇ جاۋاب.
بەدبۇيلۇق يېيىلغان ئەتراپقا تامام،
چۈشەلگەن روھىمغا تەقدىرىم مەھكەم.
ئاچ قورساق تۇرمەن ئالدىمدا تائام،
سۇنالماي قولۇمنى چېكىمەن ئەلەم.
يېقىنلاپ كەلمەكتە ئۆلۈم ھاسىراپ،
سويۇلار تېنىمدىن جاراھەت بىراق.
نۆل بىلەن باشلىنار ھاياتلىق يەنە،

قاچمەن هەممىدىن كېتىمەن يىراق.
پۈخادىن چىققۇدەك يازغۇم بار شېئىر،
ۋە لېكىن تەپەككۇر گۈلشىنىم چاڭقاق.
يىقىلار بىركۈنى روھىمغا قۇياش،
مەدەتكار ئەھدىمگە قەدىمىي توغراق.
شېئىردىن سۇ باشلاپ قەلبىم چۆلىگە،
ئىجادىنىڭ بېغىغا تىكىمەن كۆچەت.
دۇئېلغا چاقىرىپ بۇ رېئاللىقنى،
قىزارتىپ قويىمەن هامان بىر نۆۋەت.

2000 ـ يىلى ئىيۇن

هاياتلىق قىسسىسى

يارالمىشىم بەخت ئىدى ئەسلىدىنلا،
نە قىلايمەن ئادەملىككە يېتەلمىدىم.
رەنجىش بىلەن ئۆتتۈم ۋاقىت قوغلىشىپلا،
غەمگۇزارىم ساڭا مەكتۇپ پۈتەلمىدىم.
يېشىل بولۇپ جۇلالىسام ناگاندا بىر،
خىيالىمدىن ھالقىپ يىراق كېتەلمىدىم.
سىرلىق كۇلۇپ كۆز قىستى - يۇ، تىلسىم دۇنيا،
ئوڭچى سىزغان چەمبىرەكتىن ئۆتەلمىدىم.
ئۇچۇپ كەتكۈم كېلەر ئۆزۈم يوق ئالەمگە،
تەقىپلەرنى نەپرەت بىلەن يۈتەلمىدىم.
بوزلاڭاتسا بوتىلاقتەك مۇڭلۇق ئۇنلەر،
تۆمۈر كەشىم تېشىلىشنى كۈتەلمىدىم.
سىم - سىم يامغۇر ياغسا گاھى دىلىم يورۇپ،
ھەسرىتىمگە تەڭ شېرىك دەپ ئۆتەلمىدىم.
ئەقىل بەرگىن، ئىمان بەرگىن ۋۇجۇدۇمغا،
يارىلىشىنىڭ يۈرىكىگە چۆكەلمىدىم.
پەقەت ئىنسان ئاتالغۇم بار ھەر دەقىقە،
شۈكۈر قىلىپ ئۆتۈشكە ھەم كۆنەلمىدىم.

1998 - يىلى سېنتەبىر

قويۇپ كەتكەن دېھقان ئاكا بالاڭنى

قويۇپ كەتكەن دېھقان ئاكا بالاڭنى،
قاچۇرمىغىن مەرىپەتنىڭ بېغىدىن.
يۇقتۇرمايلى ئەۋلادلارغا ئىللەتنى،
ئىلىم - پەنگە كۆيسۇن كىچىك چېغىدىن.

تالاي باردىم ئىشىكىڭگە دوقۇرۇپ،
چىراي ئېچىپ ئىللىققىنا باقمىدىڭ.
ئىشىڭمىغۇ جىددىي ئەمەس ئۇنچىلا،
يالغان سۆزلەپ بالاڭنىمۇ قاتمىدىڭ.

دەيسەن تېخى «ئەپەندىنىڭ ئىشى يوق،
سوكۇلدايدۇ تىلەمچىدەك ئۆيمۇئۆي.
ئەمدى كەلسەڭ بېرەر ئىدىم جاجاڭنى،
مەكتەپكە بار دېگىنىڭگە راسا توي».

قانداق مەجەز سەندىكى ئۇ ئېيتقىنا،
ياۋاش تۇرۇپ بوزەك ئەتتىڭ ياۋاشنى.
بېسىمغىلا كۆنۈكمۇ سەن ئەزەلدىن،
يا بىلمىدىڭ ئۆزۈڭنىمۇ ئاياشنى.

ياخشى گەپكە كۆنمىگەنتىڭ بىچارە،
قېنى مېنى تىللىغان شۇ ئېغىزىڭ؟
بىلمەپتىمەن، دېدىڭ، توۋا، يالۋۇرۇپ،
ئۆزۈڭگىلا قالدى چارۋا، ئېتىزىڭ.

ئېلىپ كەپسەن بۇگۈن ئۆزۈڭ ئالدىمغا،
قويۇپ كەتكەن دېھقان ئاكا بالاڭنى.
رەھمەت ساڭا، يۇرىكىمنى بىلىپسەن،
ھەيدىۋەتتىڭ كۆزۈڭ توسقان مانانىنى.

مۇكچىيىپسەن ئەللىككىمۇ ئۇلاشماي،
پەن بولمىغاچ ئىشلىرىڭمۇ قولاشماي.
راھىتىنى كۆر ئوغلۇڭدىن ئىلىمنىڭ،
ياشىرىسەن قېرىغانچە سولاشماي.

يول بەرمەيلى نادانلىققا بولدى بەس،
چېقىپ تاشلا روھىڭدىكى كىشەننى.
ئىلىم بىلەن نۇرلانمىسا دىلىمىز،
تاۋار - دۇردۇن ياپالمايدۇ ئېۋەننى.

1997 - يىلى 25 - مارت

تېپىۋالاي سەن يوقاتقان ئەقىلنى

(ئوقۇغۇچى تىلىدىن)

جېنىم دادا، ئايىغىڭغا باش قوياي،
دەۋرەپ كەلگەن غەملىرىڭگە قاش بولاي،
قانائەتنى يانجىيدىغان تاش بولاي،
روھىڭ ئۈچۈن ئىلىم - پەندىن ئاش سۇناي،
ئايرىمىغىن مەرىپەتتىن، مەكتەپتىن.

ئوقۇمايمەن دېگىنىمگە قارىماي،
تېخى تاللاپ مۇئەللىملەر يارىماي،
بەسلەشتۇرۇپ ئۆزگىلەرنى ماڑىماي،
ئوقۇتقانتىڭ نى مۇشكۈلدىن داجىماي،
ئىشەن ماڭا چىقالايمەن، تەلەپتىن.

ھەسرەت بىلەن ئۇلۇغ - كىچىك تىنىسەن،
يۇرىكىڭدىن قان ئاقسىمۇ كۈلسەن،
«ئاھ بالام» دەپ باغرىڭنى چاك قىلسەن،
توسۇقلارغا بىر ئۆزۈڭ تىك تۇرىسەن،
تۇرمۇش ساڭا بولدى جەڭگاھ ئەزەلدىن.

ئانام نمجان، نجس كېسەل بوپ قالغاچ،
دورا پۇلى ئۈچۈن بىلەك خوپ تالغاچ،
مىڭ ئازرۇلاپ تاپقان هوسۇل ئاز بولغاچ،
بەرىكىتى يوق ساندۇقمىز بوش قالغاچ،
ۋاي دېيەلمەي خۇن - خۇن بولدۇڭ ئەلەمدىن.

مەن بىلىمەن كۆزلىرىڭدە نېچۈن ياش،
ئەڭ چوڭ غېمىڭ مېنى نادان دەپ ساناش.
پۇل، پۇل، ئەي پۇل، نېمىدېگەن ئۇز ئاتاش،
قاچان كېلەر بىزگە شۇنداق بىر تاللاش،
شۇ نجس پۇل ۋەجى كەتتىم مەكتەپتىن.

ئازرۇيۇم شۇ پەن بېغدىن بال يېغىش،
خۇراپاتقا شىددەت بىلەن ئوت ئېچىش،
تەرىم بىلەن نامراتلارغا يول تېپىش،
پۇلپەرەسلىك زەنجىرىنى هەم چېقىش،
ئەپسۇس، تېخى بىگانىمەن بۇ سەپتىن.

مىڭ يىغلىساق تۇگىمەسكەن ئىش دېگەن،
ئاشار ئىكەن چۈشكۈنلەشسەك هەم ئېۋەن،
بىلىم بىلەن تۇگەر چوقۇم كۆپ سەۋەن،
بېشىڭ كۆتۈر قايغۇڭ ئۈچۈن سال يۇگەن،
سەۋەب قىلساق سۇ ئۆتمەيدۇ سېۋەتتىن.

ئوقۇتماسلىق نىيەت ئەمەس سەندىكى،
سەندە ئەمەس، بۇ بىر ئىللەت ئەلدىكى،
ئاۋام بۇگۈن شۇنداق ساۋاق بەردىكى،
«خورىمسۇن كۈچ - شجائەت تەندىكى»،
دەس تۇرمساق قۇتۇلماق تەس قەھەتتىن.

سەن مۇقەددەس قۇياش كەبى مېھرىڭ بار،
نادانلىققا ئەڭ تاقەتسىز قەھرىڭ بار،
مۇشكۈلگە بوي بەرمەيدىغان ئەھدىڭ بار،
كۆپ ئىنسانغا يول كۆرسەتكەن ئەقلىڭ بار،
شۇ ئەقلىنى تېپىۋالاي مەكتەپتىن.

1997 - يىلى

ئەلۋىدا، ئەل ئوغلى

(زوردۇن سابىرنىڭ ۋاپاتىغا بېغىشلاپ)

نېچۈن ئۇنلەپ توختىماس كەپتەر؟
نېچۈن غەمكىن سامادا ئەختەر؟
نېچۈن سايرام تاشقىنلار بەتەر؟
نېچۈن دەردلىك يىغلايدۇ بەتلەر؟

ئاھ ، ھەسرىتا، ھىجراننىڭ دېغى،
خاراب بولدى كۆڭۈللەر بېغى.
مۇكچەيدى بەل، ياشلاندى كۆزلەر،
ۋاراقلاندى «سۇبھى»نىڭ بېتى.

قالدى ئۇيغۇر ھىجراندا يىغلاپ،
سۆيۈملۈك ئەل ئوغلىنى يادلاپ.
«ئىزدىنىش»نى قۇچاقلاپ «ئاتا»،
«ئارچا» تىكتى «ئابرال»غا ئاتاپ.

ھاسسىنى چوقۇپ بىر موماي،
مەن «گۈلسارە» دەيدۇ توختىماي.
«پىچىرلىشىپ جىگدىلەر» غەمكىن،
«قوشنىلار»نى كۆتەر ئۇخلىماي.

بارلىقىنى بېغىشلاپ ئەلگە،
«ئانا يۇرت»چۈن چۆمۈلۈپ تەرگە.
«ئەقىدە»دىن ئېچىلدۇردى گۈل،
بولدى قەلەم ئەھلىگە سەركە.

ئۆچتى نۇرلۇق بىر يۈلتۈز بۇگۈن،
«توپىلىق يول» ئۆكسۈيدۇ سۈلغۇن.
چاچلىرىنى يۇلۇپ خانتەڭرى،
«سەبرى» ئۇچۈن بوزلايدۇ يۇلغۇن....

1998 ـ يىلى

نورۇزنامە

ئانا يەر كۆكسىگە مەڭگۈنى يېقىپ،
كۈلىدۇ ۋىسالغا چۆمۈلگەن ئوت - ياش.
تىرەجەپ بارماقتا زېمىستان ئۇنسىز،
جۇدالىق بېتىنى بېزەيدۇ كۆز ياش.
ئۈيقۇسى بۇزۇلغان قەدىمىي قۇملۇق،
باقىدۇ ئىزلارغا پىچىرلاپ غەمكىن.
باھارنىڭ مېھرىبەك ئىللىق بىر سۆيۈش،
بارخاننى باغاشلاپ ئۆتىدۇ تەمكىن.
قىپقىزىل يۇلغۇنغا تۇتاشقان قۇياش،
بىر گۈزەل لىرىكا پۈتەر ئالدىراپ.
ئەلەملىك ئۇھسىنىش يوقالدى نېكەم،
قېيداشلار تامامى قالار ياتسىراپ.
ئېھ، مانا سۆيۈملۈك ئوماق بالىلار،
يېپيېڭى مەنزىلگە باسماقتا قەدەم.
نورۇزنىڭ مېھرىبە تىرىلگەن بىر كۈي،
دىللارنىڭ رىشتىنى باغلىدى مەھكەم.
كۈلمەكتە كائىنات، كۈلمەكتە جاھان،
يېشىل رەڭ ئەكسىدە پارلايدۇ ھايات.
ئۆتمۈشنىڭ سۈرەنلىك دولقۇنلىرىدىن،

چۈشسمان تىرىلىش قاقماقتا قانات.
چېكى يوق نورۇزنىڭ مالايغا، بايغا،
ئىشتاتىڭ دېھقان يا كادىر دېمەس ھەم.
«نورۇزنىڭ ئېشى»نى ئېتەلمىسەكمۇ،
يۈرەكتىن يۈرەككە بېرەيلى زەمزەم.
قاتمىسۇن تاش بولۇپ ۋاپا، مۇھەببەت،
خىلۋەتتە كۆز ياش بوپ چۈشمىسۇن ھايا.
مۇقەددەس تۇپراقتىن تامغان ئوغۇز سۈت،
تىلغانغان غۇرۇرنى پاكلىسۇن قايتا.
كۈلمەكتە كائىنات، كۈلمەكتە جاھان،
تۆكمەكتە باھارغا ئىشقىنى ھايات.
ئارماندىن ئارمانلار تۇغۇلسۇن پەۋەس،
ئۆزۈڭ كىم، ئۆزۈڭنى قايتىدىن يارات.

1997 - يىلى

قايتقان ئەقىدە

كۆرەڭلىمە، ئەي سۈررەڭ شەھەر،
ئالۇۋنلاردىن بېرىپ سەن خەۋەر.
سېھرىڭگە ھېچ بولمايمەن ئەسىر،
روھ چۆلدە بولساممۇ بەتتەر.
تۇمان پۈركۈپ بارار كۆڭۈلسىز،
يىلانسىمان زاۋۇت تۈرخۈنى.
چىرىمەكتە لىرىك مۇھەببەت،
خۇشاللىقنىڭ تۈتتى جۈدۈنى.
قىستاشماقتا ئادەملەر ھەريان،
سوئاللارنى تۆكۈپ كوچىغا.
تەبىئەتنى سىياھقا چىلاپ،
قېتىۋالدى ئەبجەش نوتىغا.
كىچىككىنە مايلامچى بالا،
خىيالمنى ئەپقاچتى تالاي.
سوغ دەھشتى سانجىغان يۈرەك،
چېپىشماقتا ئىزدىشىپ ساراي.
كۆزنەكلەردىن باقمەن مىسكىن،
كۆزنەك كەبى مۇزلىغان يولغا.

ئاچچىق - ئاچچىق يۆتىلىپ ئازاب،
ئوخشاپ قالدى كېسەلچان قويغا.
ۋاي بولدىلا، قايتاي ئۆزۈمگە،
خىيالىمدىن يىتسۇن بۇ شەھەر.
قۇياش سۆيگەن قاغجىراق يېزام،
ئونمىڭ يوللۇق ئەڭ گۈزەل سەپەر.

2001 - يىلى

ئايال

ئايال،
ئاقار ئۇنسىز
تومۇرىدا دۇنيانىڭ
قىتئەلەرگە بولۇپ قېرىنداش.
ئالىقىندا ئولتۇرغۇزۇپ قۇياشنى،
پاك سۆيگۈنى قىلغانچە ھاپاش.
ئايال،
كۆك نۇر بولۇپ چۈشكەن زېمىنغا،
ھەر كۈلكىسى
ۋە ئازابلىرى
نۇر بولۇپ سىڭەر تۇپراققا.
كۆكنى سۆيگەن قۇتۇپلار ...
ئايال بىلەن نۇرلىنار جاھان،
ئايال بىلەن گۈزەل چەكسىزلىك،
ۋۇجۇدلارغا ئاقىدۇ ئوكيان.
ئايال ...
ئېھ ، بۈيۈك سۆيگۈ،
يېزىلمىشىڭ گۈناھتىن پۈتتى.
ئالىقىنىڭدا ياشنايدۇ دۇنيا

راهەت نېمە؟
خۇشاللىق نېمە؟
چەككەن جاپا سۆڭەكتىن ئۆتتى ...
ئايال
زەمزەم بولۇپ قويۇلار ئۇنسىز،
ئۆلۈۋاتقان ھەر يۈرەككە ھەم.
ئايالسىز ئۆي خۇددى بىر جاڭگال،
ئايالسىز ئەر ئىس ـ تۈتەككە يەم ...
ئايال!
ئېھ ، پاتماس قۇياش!
چەكسىزلىككە يېيىلغان يالقۇن.
سەن
ئالەمنىڭ كۆزى ـــ گۆھىرى،
سەن مىللەتنىڭ بەخت، قاياشى.
سەن سۆيگۈنىڭ ئەھلى ۋاپاسى.
سەندە چاقنار قۇياشتەك روشەن
جىمى ئەلنىڭ غۇرۇر، ھاياسى.
سەن ئادەمنىڭ ھەممە نېمىسى،
سەن ئالەمنىڭ ھەممە ـ ھەممىسى!

2003 ـ يىلى

تۇغۇلغان كۈن

تۇغۇلغان كۈنۈمنى قۇتلۇقلاپ ئانا،
كېلىپسەن ئاتايىن چېكىپ رىيازەت.
«ئەرزىمەي قالارمۇ» ئالغان سوۋغام دەپ،
روھىڭنى مالىمان قىپتۇ بىتاقەت.
ئېيتقىنا ئانىجان ئۆزۈڭ كىم؟ مەن كىم؟
سەن قەلبىم تەختىدە يېگانە سۇلتان.
سەن قۇياش مىسالى، مەن ئاددىي بىر تاش،
نۇرۇڭدىن مەۋجۇتلۇق ئورنۇمنى قۇرغان.
سەن بولغاچ زېمىننى سۆيدۈم باغاشلاپ،
سەن بولغاچ تومۇردا كۆيىدۇ بىر ئوت.
سەن بولغاچ ئازابىنىڭ شاھىمۇ ھەتتا،
باش ئېگىپ ئالدىمدا تىلىمەكتە قۇت.
باغرىڭدا تېپىرلاپ قويسام بىر چاغلار،
كېتەتتىڭ سۆيۈنۈپ، ئىنسابىم تىلەپ.
ئۇچراتساڭ بەتخۇيىنىڭ خۇلقىنى بەزەن،
«خۇدا» دەپ ناله قىپ يۈرەتتىڭ كۈنلەپ.
جان ئانا، روھىمغا سىڭگەن ئارمىنىڭ،
سەن بەرگەن ئۇگۇتلەر يانار ئالدىمدا.
بۆشۈكتە ئاڭلىغان تۇمارىس، نۇزۇك
مۇقەددەس نامىڭدەك تۇرار يادىمدا.
سەن بارخان، مەن يۇلغۇن روھىمىز تۇتاش،
سەن ئۇپۇق، مەن تۇرسام ئۇنتۇلغان ئۆتمۈش.

ياتسراش قارا قول سوزسا ناۋادا،
نومۇسقۇ، بەك نومۇس! باش ئېلىپ يۇرۇش.
يەتمىش رەت يۇدسەممۇ مەككە يولدا،
بىر تامچە سۇت ھەققىڭ بولمايدۇ ئادا.
مەن ئۇچۇن بىدار بوپ ئۆتكۈزگەن تۇنلەر،
«باقي»غا قەرز بولۇپ قالدۇ يانا.
تىلىگەن سەن مېنىڭ ئادەملىكىمنى،
ئادەمدەك ياشاشقا تىرىشتىم ھەردەم.
ئىشەنگەن سەن ماڭا، ئىشەنگەن ئانا،
ئىشەنچىڭ بىلەنلا تۇرىمەن بەردەم.
ئاندىن تۇغۇلۇش بولار بىر قېتىم،
روھىمدا تۇغۇلۇپ ئۆلىمەن مىڭ رەت،
ئىزىمدىن ئوغلۇمغا قالمىسا ئۇمىد،
ئالدىڭدا گۇناھكار بولىمەن ئەبەد.
بىھاجەت «تۇغۇلغان كۇن»نى قۇتلۇقلاش،
ئالدىمدا تەمتىرەپ قىلما خىجالەت.
سەن بەرگەن ھاياتلىق تەڭداشسىز سوۋغا،
ئىزىڭدا بىر ئۆمۇر قىلاي تىلاۋەت.
مەن ئەمەس بۇگۇنكى ئەڭ ئەزىز مېھمان،
بىر قېتىم مېھمان بوپ باققىن ماڭىمۇ.
ئاستىڭغا كۆرپىنى سالاي يەتتە قات،
بالىنىڭ راھىتى يەتسۇن ساڭىمۇ.
«تۇغۇلغان كۇن» يوقتى رىسالىمىزدە،
سىغدۇردۇق، سىغدۇردى بىزنى بۇ ئادەت.
ۋاقتىتنى قەدىرلەش ئۇمىد، ئىقبالچۇن،
«تۇغۇلغان كۇن»دىكى ئەڭ چوڭ ئىبادەت.

2004 ـ يىلى 5 ـ ماي

قار لىرىكسى

كۆك پەرىسى ئالتۇن تەختىدە،
پۇتلىرىنى ئالماپ يېقىملىق،
كىرپىكىنى جۇپلەپ تىپتىنچ،
ياتار ئىكەن پەرشىنى چۈشەپ.

بەزىدە
زىنىخلىرى تۆكۈپ تۇمەن نۇر،
مەرمەر سىياق ئادەملەر ئارا،
ماكان تۇتۇپ مۇزدەك يۈرەكنى،
يۈرەر ئىكەن جىمجىتلا تۇنەپ.

بەزىدە
تەبەسسۇمى بولۇپ گۈلدەستە
چۈشەر ئىكەن شۇنداق شەپسىز،
هايات ئۈچۈن يانغان يۈرەككە.

بەزىدە
تىنىقلىرى بولۇپ ئاق چېچەك،
ئوغرىلىقچە ئاستا پەرىنىڭ
ئاقلىقىنى

پاكلىقىنى
ۋۇجۇدىغا سىڭدۈرۈپ پۈتۈن
چۈشەر ئىكەن زېمىن لېۋىگە.

كۆك پەرىسى ئالتۇن تەختىدە
ئاشقىنى چۈشەپ ئۇيقۇسىز،
ئاھ ئۇرغاندا
تەڭرىگە بېقىپ،
موھتاجلىقتىن ئەلەمدە
دەردتە...
ئوتلۇق تىنىقلار
قار گۈلى بوپ چۈشەر پەرشكە.

2004 ـ يىلى 31 ـ دېكابىر

قويۇپ بەرگىن دوستۇم ئەركىمگە

تۇنجى قارنى سۆيۈپ، باغاشلاپ،
سۆيگۈ ئېلىپ كەلدى يېڭى يىل.
ماگما بولۇپ كۆيەر لىرىكا،
ۋىسال ئىزلەپ يۈرىدۇ ھەر دىل.

ئەسىر بوۋاي ساناپ ھارمىدى،
ھەر قەدەمنى پۈتۈپ بېتىگە.
يىل شامىلى توزۇتقان ئىزلار،
نومۇس بىلەن تىنار ئىچىگە.

ئىجاد گاھى چۆكۈپ تارىخقا،
سۈزۈپ چىقسا ئوغۇز روھىنى.
ئاڭلىغاندەك بولىمەن شۇندا،
كۆك بۆرىنىڭ ئاچچىق ئۇنىنى.

ۋاقىت نوقۇپ كۈلسە مازاقلاپ،
«ساجىيە»گە كېتىمەن ئۇنسىز.
يىغلاپ قالسا چۈشۈمدە نۇزۇك،
روھ چۆلدە ئۆلىمەن سۆزسىز.

مودا بولۇپ يالىڭاچ سۆيگۈ،
بازار تاپتى غۇرۇرسىز ناخشا.
كىچىك ئېقىن بولۇپ يېگانە،
يۇرمەكتىمەن ھامان بىپەرۋا.

بوۋام تۇزگەن قەدىم كالېندار،
ئۆتكەن يىلدىن ئىزلىدى مەنا.
يېڭى يىلنىڭ گۈلگۈن چېھرىگە،
ئۈمىد بىلەن سۆيدى ئۇ يانا.

زارلانساقمۇ، شادلانساقمۇ ھەم
ئۆتەر ۋاقىت، باقماس ھېچكىمگە.
ئۇنتاي بۇگۈن ئۆتمۈشنى پۈتۈن،
قويۇپ بەرگىن دوستۇم ئەركىمگە.

2004 ـ يىلى

شېئىر بولۇپ تۆكەي مۇھەببەت

ئاق قەغەزدەك ياتار يېيىلىپ،
كالېندارداىن ئۆكۈلگەن ئاق قار.
ئايىغىمدىن قالمىغاچ ئىزنا،
مۇئەممما بوپ ئاتالدىم تەكرار.

مۇھەببەت بار يۈرىكىمدە لىق،
بېرەلمىدىم ھېچكىمگە ئەمما.
كۆيۈپ تۇرغاچ روھىم يېلىنجاپ،
ئايىغىمغا يىقىلدى ساما.

دەقىقىلەر ياغار سىمىلداپ،
شېئىرىمدىكى جىمجىت دالىغا.
سۆيەي دەيمەن ئۆزۈمنى چەكسىز،
سۈكۈتلەرنى كۆمۈپ دالدىغا.

قەدەملەردە تولغىنىپ مۇڭلۇق
ياش تۆكىدۇ يېڭى يىل غەمكىن.
بىغەم كۈلكە ئۇرۇلۇپ ھەريان،
كونا يىلغا سانجىلار ئەركىن.

شېئىر بولۇپ كۆيەر كەچمىشىم،
شېئىر بولۇپ سويۇلار يوللار.
سۆيگۈ بولۇپ تۇغۇلغان شېئىر،
قۇچىقىدا ئېرىيدۇ دىللار.

«ھېچكىم» بولۇپ ئۆتكۈم يوق پەقەت،
نۇر بوپ سىڭەي تامام جانلارغا.
شېئىر بولۇپ تۆكەي مۇھەببەت،
«ئاق قار گۈلى» سالغان داغلارغا.

2006 ـ يىلى

بازار

قۇياش كەلدى يەنە پەتىگە،
بازار قىزىپ كەتكەن رەستىگە...

1

پورەك - پورەك مەيلەنگەن ئۇجمە
سېتىلماقتا ھارۋا - ھارۋىدا.
قىزغىنىشىپ سوزۇلغان قوللار،
قىستىلىشار بازار ئالدىدا
زەردەپ بولغان ئۇجمىلەر غەمكىن،
تەقدىرىدىن زارلىنار ئاستا.
«ئۇجمە جەننەت مېۋىسى، بالام،
قىزغىنىش يوق ئۇنىڭدىن ئەسلا.
ئۇجمە ئۇچۇن قىزغانغان ئادەم
بەرىكىتى توزۇيدۇ پاتلا.
ئاق ئۇجمىگە سىلكىسەڭمۇ قول،
ياش تۆكەرمىش تۇيدۇرماي ئاستا.
چۇنكى، ئاقلىق ئۇنىڭ جېنىكەن،
ئالىلىقنى كۆرمەسمىش راۋا»

دېگەن ئىدى مومام بىر چاغدا.
سېتىلماقتا قىزىق بازاردا،
رەڭگى ئۆچكەن مۇڭلۇق ئۇجمىلەر،
بىلمەس ئۇنىڭ ھەسرىتىن ھېچكىم،
نەپس ئۈچۈن ياغار كۈلكىلەر.

2

كۈندە شۇنداق قىزىيدۇ بازار،
ئازاب
شادلىق
رەزىللىك...
تىزىلىدۇ قاتار - قاتار.
نان
جان
قان
قىزغىنىشىپ خېرىدارىنى
بىر - بىرىگە بېرىدۇ ئازار.
موھتاجلىقنىڭ بازىرى ئىتتىك،
خىلى ئېسىل ئادەملەر ھەتتا
تۇيماستىنلا ئۆچرەت بولۇشۇپ،
بوغۇلۇشۇپ

ئالار تالىشىپ.
ئۈمىد بىلەن ئەقىدە ھامان
سالاسۈنغا يۆلەنگىنىچە
تولغىنىدۇ، بولىدۇ سامان.

3

بازارلىق ئۇچۇن كەلدى بىر ئادەم،
يۈزلىرىدە چاقنار خاپىلىق.
ساتارمەنلەر جىلمىيىپ تاتلىق،
چىللىسىمۇ يېنىغا تەكرار
قىلالمىدى بىرەر سودىلىق.
ئۇچىسىنى ئاختۇردى ئۇزاق،
تاپالمىدى ھېچنېمە بىراق.
بەلكىم
ئۇنتۇغاندۇ
ئايالىنىڭ تاپىلىشىنى
ئوماق ئوغلىنىڭ ئىلتىجاسىنى،
ۋە ياكى
يانچۇقى تۆشۈك بولغاچقا
چۈشۈپ قالغاندۇ تاپقان داچىنى.
بىچارە ئادەم

(بەلكىم ئەمەستۇر)
يوغان ئوراپ موخۇركىسىنى
چاپىنىنى ئاستىغا سېلىپ،
تام تۈۋىگە يۆلەندى قىيپاش،
ئاچچىق - ئاچچىق تاماكا ئىسى،
قاناپ كەتتى تۆكۈپ بېردىن ياش.
بازار قاينار ئۆز يولى بىلەن،
يۈرەكلەرگە ئۇزايدۇ لېۋەن.

ساتمىدى، ساتالمىدى ھېلىقى ئادەم
بەلكىم
ئۇنتۇغاچقا ھەممىنى
تاپالمىدى چوقۇم ئۆزىنى
تېنەپ قالغان مۇساپىر كەبى...

4

يول بويىدا ـــ بازار چېتىدە
قىزىپ كەتتى يەنە بىر بازار.
قارتا مېھرىدىن بىر توپ ئادەملەر،
توزانلاردا پىلىلداپ يانار...
ـ ئىشىم بارتى، ئىشلەمسىز ئاكا؟

— بىرەلەيسىز نەچچە پۇل ماڭا؟
— يىگىرمە كوي بەرسەم بولارمۇ؟
— ئىشلىمەيمىز ئۇنچىلىك پۇلغا.
— سىزچۇ ئەي يىگىت رايىڭىز بارمۇ؟
— ئىشلىيەلمەيمەن ئازكەن پۇلىڭىز،
ئويىنىغان ياخشى ئۇنىڭدىن قارتا.
— ...

«كورت» قىلماق بولۇپ ئۆزئارا
قىزىپ كەتتى ئويۇن بۇ جايدا.
بىغەملىكىنىڭ ئالىقانلىرىدا،
بىر توپ ئەركەك ئۆلمەكتە ئاستا...
ئۇنتۇلۇشقا باشلىدى ھەممە
ۋاقىت
ئۇنسىز
خورلانغان چاغدا.
بۇ بازارنىڭ كەچمىشلىرىدە
يۇلقۇنىدۇ بىر ئاجىز سادا.
غېرىب ئۇجمىلەر،
پارە - پارە بولغان ئەقىدە
ئامالسىز خوتۇن،
قاناۋاتقان تاماكا ئىسى...
ئۆتمۈشىنى ئەسلەيدۇ خىرە.

هالسىزلىنىپ مۇدۇرگەن ئۇمىد
كۆزىدىكى يېشىل نۇر بىلەن
قۇچاقلايدۇ ئۇلارنى بىرە.
تېنەپ قالغان سەرسان ئازابنىڭ
ھەسرىتىگە سالغانچە گىرە.
سۇكۇتلەرنىڭ دولقۇنلىرىدا
كېلىشمەكتە
ئادەملەر گۇرە.
بازار يانار يۇرەكلەردە دۆۋە - دۆۋە...

2005 - يىلى

باللىق

باللىقىم
بۇ ئالەمنىڭ گۈزەللىكىنى
سىزىپ قويىدى سۈكۈتلىرىم بېتىگە ...

1

باللىق
سۆيگەن
سۆيۈلگەن
پايانسىز بىر چۈش ...
«پىچان توپ»تا كۈلەتتى ئارمان،
«مېنىڭ شەرىم» قۇرۇلغان پات ـ پات،
تال چۈنقىغا مىنگەن «باھادىر»
كۆمۈلەتتى ئالقىشقا قات ـ قات.
قويۇلمايتتى بىزسىز كىنومۇ،
شۇڭا قىيقاس ـ چۇقانلار بىلەن
«يېڭى جەڭچى ماچاڭ» بولۇشۇپ،
«ئانارخان»نى تىنماي قوغلۇشۇپ،
«ئاق چاچ قىز»نىڭ چېچىنى تاراپ،

كىرىشەتتۇق مەھەللىدىكى،
ئەڭ سۆيۈملۈك ماكان ـــ كۆلۈبقا.
قايتارىمىزدا
قوغلىشاتتۇق تىنىمسىز،
يۇلتۇز بىلەن
بەسلىشىپ هارماي.
كىرگۈمىز هېچ كەلمەيتتى ئۆيگە،
ئاي تىكلەشكەن ئاشۇ مەھەلدە
قېنىشمايتتۇق
بىر - بىرىمىزگە.
چاقىرىلساق ئۆيلىرىمىزگە،
مۆكۈشەتتۇق پاقىلار بىلەن
سەيلىكىمىزگە،
چۈشلىرىمىزگە...

2

چاچار ئىدى ئىللىق هىدىنى
مەھەللىدىكى جىگدىلىك باغلار.
قوي باقاتتۇق،
ئۆي تۈتاتتۇق،
پەتىلەيتتۇق هەتتا توي تارتىپ.
ئالتۇن چېچەك ئېسىمدە مەڭگۈ،
قويغان ئىدىڭ چېچىمغا قىستىپ.

كىملەردۇ ئۆي سالماق بولۇشۇپ،
كېسىۋەتتى جىگدىنى تامام.
تومۇرۇمنى كەسكەندەك گويا،
سەبىلىكىم ئۆكسۈدى شۇ چاغ،
شۇندىن پۈتمەي كەلمەكتە يارام.

3

مەن سۆيەتتىم بارخانلىرىمنى
روھىمىزدا كۆيەتتى قۇملۇق.
دومىلايتتۇق،
يۇگۇرۈيتتۇق
ئېگىزدىن پەسكە.
بەسلىشەتتۇق،
ئېلىشاتتۇق
قوپالمىغۇچە،
«ئولىمپىك»نىڭ كەسكىنلىكىمۇ
يەتمەس ئىدى
ئىرادىمىزگە.
پۈتلىمايتتۇق بىر - بىرىمىزنى،
بىلىشەتتۇق يۈرىكىمىزنى.
كىچىككىنە شاھلىقىمىزغا
سايلىۋالار ئىدۇق شاھ قىلىپ،

ئىناقلىقنى.
سەمىمىيەت بولاتتى ۋەزىر،
ھالاللىق بولغان ئىدى غەزنىچى.
پاراسەت،
بىلىم،
كۆيۈم
ئورۇن ئالغان ئالتۇن كۆرستىن.
ھەسەت بىلەن نەپسانىيەتلەر،
كۆيدۈرۈلەتتى،
كۆمۈلەتتى
يەتتە قات يەر ئاستىغا.
يۇلغۇنلارغا كۆيەتتۇق بەكمۇ،
ھەيران ئىدۇق ئۇنىڭ روھىغا،
پاتمىچۇقتەك
قۇملارغا سىڭگەن،
چۆچىكىمىز بىلەن قوشۇلۇپ،
سىڭىپ كەتكەن ئىدۇق باغرىغا.
قۇياشمۇ بەزەن
چۈشۈۋالاتتى قۇچىقىمىزغا.
كۆيۈشەتتۇق زور ئوت شار بولۇپ،
بارخان
يۇلغۇن
ۋە بىز
سىڭىشەتتۇق بىر - بىرىمىزگە،

ئېقىشاتتۇق تومۇرىمىزغا.
زېمىن ئانا مەستلىكى كېلىپ
سىقىم - سىقىم كەمپۈتلىرىنى
تۇتقۇزاتتى قوللىرىمىزغا.

4

چۈشلىرىمگە كىرىدۇ پات - پات،
كەپسىزلىكىم
سەبىيلىكىم
تويۇنغان دۇنيا.
بېرەلمىدىم ئوغۇللىرىمغا
قوي بېقىشقان
جىگدىلىك باغنى،
«مېنىڭ شەرىم» ئويىنىغان جايىنى.
يالقۇنىدا كۆيگەن قۇياشنىڭ
بارخان بىلەن يۇلغۇن باغرىنى.
قىسىلىدۇ ئۈمىد ۋە ئىقبال
مۇزدەك سوغۇق
تاش ئورمان ئارا.
قورقۇپ تۇرغاچ ئۆز ئۆيىدىنمۇ،
يۇرىكىم بەك بولىدۇ يارا.

سەھرادىكى
سۆيۈملۈك مەلەم
تۆيۈلماقتا
ئەزىز، تۆتىيا.
مەن سۆيۈلگەن ماكان ئۇ ئەبەد!

مەن ھەم سۆيگەن
مۇقەددەس ئانا!

5

باللىق،
گۈزەل ئۆتمۈش.
سۆيۈملۈك بۇگۈن،
پارلاق كېلىچەك
تۆتىشىدۇ كۆيۈك بىر ھېستا،
ئەڭ مۇقەددەس نۇر توچكىسىدا.
باللىق
نۇر توچكىسى بولۇپ،
ئېقىپ كىرەر دۇنيا كۆكسىگە،
سىڭىپ كېتەر ئۆز - ئۆزىگە.

2005 - يىلى

سايرام

گۈزەل سايرام
قۇچىقىڭنى كەڭ ئېچىپ
باغاشلىدىڭ تۇن پەرىسىنى.
دولقۇنلىرىڭ ئۇھسىنىپ مۇڭلۇق،
يۇلتۇزلارنى چىللاپ قوينىغا،
ئىلھام قىزى بولۇپ بىر نەپەس
كۆزى بىلەن،
جىلۋىسى بىلەن،
تۇيۇقسىز تارالغان چاچلىرى بىلەن،
تۆكۈپ بەردى ھەسرەتلىرىنى.
مەن تۇرىمەن باغرىڭدا ئىللىق،
ئالىقىنىمدا ئوتلۇق يۈرەك بار.
تومۇرۇمدا ئاقسۇ تارىخ،
تىلىم لال بولۇپ،
ئەقلىم گال بولۇپ،
تەمتىرەيمەن تاپالماي قىلىق.
بۆرە كۆزى بولۇپ ئۆتكۈر نۇر
ئۆتۈشمەكتە يېنىمدىن قاتار.
گۈركىرەشتىن سىلكىنىپ دىلىڭ،
ئېھتىمال سەنمۇ
ئازابلارنى يۇتقانسەن تەكرار.

مەن سۆيىمەن ئۇيقۇنلىرىڭنى،
سېنى سۆيگەن ئۇيۇقلىرىڭنى،
قاراڭغۇ بوپ جىمجىتلىقىڭغا،
غۇرۇرۇڭنى قوغدىغان،
تومۇرۇڭنى ئۇلىغان،
خاسىيەتلىك دۇئاسى بىلەن
جايناماز‌دا تۇرغان ئانىدەك،
بەردەم تۇرغان تاغلىرىڭنى.
سۆيۈملۈك سايرام،
سەن تۇرىسەن تىلسىمىڭ ئىچرە،
مەن يۇرىمەن ئۆزۈمنى ئىزدەپ.
قوشۇلغۇم بار بېلىقلىرىڭغا،
سىڭىپ كېتەي تىنىقلىرىڭغا
«ئۆزۈم» نەدە بەرسەڭچۇ سۆزلەپ.
بەرگىن ماڭا جىمجىتلىقىڭنى
دولقۇنىڭدا ياتاي تىپتىنچ،
كۆرسەتمىگىن ئۆزگىلەرگە ھەم
قېنىۋالاي باغرىڭغا يېنىش.
نېسىپ بولماس ماڭا ئېھتىمال،
سەن ھەدىيە قىلغان جىمجىتلىق،
تارتىۋالار تۇمەن چەمبىرەك.
ئەندىشىلىك سوئال،
ئاچچىق تاپا،
سۆيۈملۈك پىغان ...
قايتالماستىن جىمجىتلىقىمغا
قان يۇتارمەن مىليون قېتىملىق.

ئىزسىز،
نىشانسىز
كېتىپ قالسام بىر كۈن ناۋادا،
بىلىنمىدۇ جىمى يېرىملىق.
قىستاپ كېلەر ۋاقىت تىنىمسىز،
يۈرىكىمگە سېلىپ مىڭ پىراق.
تېرەنلىكىڭ سىڭدى روھىمغا،
قىيالماستىن تولغاندىم ئۇزاق،
كىرىپ كېتەي كىگىز ئۆيۈڭگە،
تۇيۇشىڭنى مەھكەم قۇچاقلاپ،
چۈشلىرىمىز كەتسۇن سىڭىشىپ.
تېرەنلىكىڭ ئاقسا روھىمدا
شېرىن ئازاب كېتەر تارىلاپ.
ئېھتىمال
سەن قالدۇرغان گۈزەل ئەسلىمە
ئىزلىرىمنى ئالار قامالاپ.
كېلەر بەلكىم ئوغلۇم بىركۈنى
شېئىر بولۇپ بويۇڭنى ھىدلاپ.
گۈزەل سايرام ...
بىپايان ئالەم ...
كەچمىشىڭگە تىزىپ گۈلدەستە
ئەبەدىيلىك تىلەپ روھىڭغا
ئۇزىماقتا يەنە بىر ئالەم ...

2005 ـ يىلى ئىيۇل

ئىلى دەريا سۆيگۈسى

1

مەن
ئۆگەننىڭ تارامىلىرىدىن
شاۋقۇنىڭنى ئاڭلىغان،
ئېقىنىڭدا يايرىغان،
دولقۇنلىرىڭدىن ۋىسال قىزىنى
تالاي تۇنلەر ئىزدىگەن،
ساڭا شەيدا
بىر كۆيۈك يۈرەك.
كۆردۈم بۇگۈن بويۇڭنى،
ھاياجاندىن كىشىندى يۈرەك.
يات بولمىغاچ بىر - بىرىمىزگە
مەۋج ئۇردى تومۇردا تىلەك.
شېغىللىرىڭ چىن مېھرى بىلەن
پۈتلىرىمنى سۆيدى چىڭ بېسىپ.
كۆڭلىكىمنى چىلاپ سۈيۈڭگە،
ھەمراھلىرىم ماڭغۇچە
تاكى

يايرىۋالدىم باغرىڭغا قېنىپ.
زەمزەم بىلگەچ قەترىلىرىڭنى
ئىچىۋالدىم ئوچۇمۇم بىلەن،
ۋىسالىڭدا ئوت بولۇپ يېنىپ.
خەق كۆرسە كۆرسۇن،
دېسۇن ھەر نېمە.
ئاقساڭمۇ سەن
زىلال بوپ ياكى
رەڭگىڭ سامان بوپ.
ھالال بىلىپ سۆيىمەن سېنى.
ھالال بىلىپ يۇتىمەن سېنى.

2

ئىلى دەريا سى
ئۇلۇغ ئېقىنسەن.
يۇرىكىڭدە ئۆچمەس ئوت بولۇپ،
يالقۇنلايدۇ ئۇلۇغ بىر مەشئەل.
كۆزلىرىڭگە بېرىپ يېشىل نۇر،
ئوتۇڭدا كۆيۈپ،
سۆيۈڭدە ئېقىپ،
ئوت يۇرەكلىرىڭ
سېنىڭ ئۇچۇن قىلماقتا ئەمەل.

مەن ئىزدىدىم ساھىللىرىڭدىن
ئەلا نۇرنىڭ ئىللىق ھىدىنى،
سادىر مىنگەن ھارماس تۇلپارنىڭ
غۇرۇر بىلەن چاپچىغاندىكى
تۇياق ئىزىنى.
ئەرك ئۇچۇن كېچىپ ھەممىدىن
ھايا ئۇچۇن جان بەرگەن،
سۆيۇملۇك نۇزۇك
بارمىكىن دەپ
قومۇشلۇقۇڭدا
توۋلاپ چىقتىم ئىسمىنى.
ئەي، بۇيۇك دەريا،
ئانا دەريا ...
كۆرسەت نۇزۇكنى!
قايان كەتتىڭ
نۇزۇكئاي؟
يېنىپ چىققىن قومۇشتىن،
يېنىپ چىققىن دەريادىن،
جامالىڭغا بىر قاناي ...
روھىڭ ئاقتى تومۇردا
سۇرتۇپ قويماي يېشىڭنى،
سۆيۇۋالاي ئىزىڭنى!
ندا قىلغانچە

ئۇيۇقلارغا تىكىپ كۆزۈمنى.
ئايىغىغا چۆكتۈم ئۇلارنىڭ،
ھۆرمەت ئىچرە ئەگدىم بېشىمنى.
بىر توپ ئوغۇل - قىز
قول تۇتۇشۇپ كەلدى ساھىلغا.
قۇچىقىدىكى گۈلدەستىلەردىن
تونۇۋالدىم ئۇلارنى،
تونۇۋالدى ئۇلارمۇ مېنى ...
ئېتىكىمگە توشقۇزۇپ شادلىق،
يۈرىكىمگە تىزىپ گۈلدەستە.
پۈرىقىدا چېچەكلىرىنىڭ
سۈرتۈپ قويدى سەلدەك يېشىمنى.

3

ئاي تولۇشقا باشلىغان ئاخشام،
دەريا نازۇك قوللىرى بىلەن
باغاشلىدى ئەركىمنى مەھكەم.
كۈلكە خۇمار غۇلجا ياشلىرى،
پەتنۇسلاردا كۆتۈرۈپ چاقچاق،
قىستاپ كېلەر قەدەممۇقەدەم.
شوخ كۈلكىلەر ئاراشلىرىدىن
مۇھەببەتلىك كۆزلىرىدە

قاراپ قويار ماڭا دەممۇدەم.
ئاكاردىيون چالغان يىگىتنىڭ
چېكسىدىن قۇيۇلسىمۇ تەر،
چىرماشقانچە كۆيىگە مەزمۇت،
يۈرەكلەرگە چېچىۋەتتى زەر.
مەن
ساڭا كۆيگەن يۈرەكنى ئېلىپ،
ساھىلىڭغا كەلدىم ئاستىلا.
توۋا!
كۆموش چاتقا ئېسىپ چېچىڭغا،
نازلىق تۇرغان يېڭى كېلىنگە
ئوخشاپ قاپسەن شۇ تاپ راستتىنلا،
ئەسىر بولۇپ لاتاپىتىڭگە
تۇرۇپ قالدىم ئېگىز قاشتىلا.
نۇر دەريا‌سى
نۇر ئاققان دەريا
سۈكۈتلىرىمگە يېپىشىپ،
ئارمانلارغا مىنگىشىپ،
ئۇزايسەن تىنماي،
ساڭا ئىنتىزار،
سەن ئىنتىزار
گۈزەل مەنزىلگە.
«كۆچ - كۆچ» بىلەن سەرسان بولغانلىقىڭ

لەختە ـ لەختە دەردلىك قەلبىگە.
ئىشكىمنى چەكمەكتە ۋاقىت،
تۇرىمەن ئۇنسىز
ھىجران قارار خىجىل كۆزىدە.
ئەپسۇس،
چۆمۈلەلمەي سۈيۈشگە ئۇزاق،
كېتەر بولدۇم
سېنىڭدىن يىراق.
خوش دېيىشكە بارماس ھېچ تىلىم،
قىينىماقتا دىلىمنى پىراق.
نۇر دەريا سى،
غۇرۇر دەريا سى!
تومۇرىمىز كەتسۇن تۇتىشىپ،
لەۋلىرىمىز ئالسۇن قېنىشىپ.
كېتەرىمدە، ئاخىرقى ئاخشام،
سەن ھەدىيە قىلغان ئاق باغلاغ،
قەدىردان ئانامنىڭ ئاق رومىلىدەك،
يادلىنىپ بارىدۇ ئۇزاقتىن ـ ئۇزاق ...

2005 ـ يىلى

كۈسەن

بىر ئۇلۇغ كۆي يانار باغرىڭدا،
كۆيگە ئاشىق قانار باغرىڭدا،
كۆي بىلمىگەن چانار باغرىڭدا،
ھەتتا سەندىن تانار باغرىڭدا.

مەنمۇ سېنىڭ كۆيۈڭگە ئاشىق،
سەن ئۇچۇنلا نۇر تۆكەر ياشىق،
سېنى كۆيلەپ تاغۇ تاش ناتىق،
ساڭا قانماي ياشار باغرىڭدا.

تارىخىڭ بار مىڭ - مىڭ ئەسىرلىك،
كەچمىشىڭ بار گۈزەل، تەسىرلىك،
بايلىقىڭ بار مىليون قەسىرلىك،
غۇرۇر سەلدەك تاشار باغرىڭدا.

تۆپرىقىڭدا يالتىراپ زىيا،
مۇھەببەتتە ئۆسىدۇ گىيا،
قان يۇتىدۇ ئەلەمدە رىيا،
چىن ئاشىقلار ياتار باغرىڭدا.

چوڭ ـ كىچىك كۆل مەرۋايىت بولۇپ،
ئاقباش تاغلار قۇدرەتكە تولۇپ،
چەكسىز ئورمان سۈكۈتتە تۇرۇپ،
بەخت تىلەر قاتار باغرىڭدا.

بويلىرىڭدىن تۆكۈپ خۇش ئىپار،
بارمىكىن دەپ كۆرمىگەن دىدار،
بولماي چەكسىز يۇرۇشتىن بىزار،
گۈزەل ئۆگەن ئاقار باغرىڭدا.

توغراقلىرىڭ ئۇلۇغ ئەللامە،
ئەۋلاد ئۇچۇن پۈتەر يادنامە،
بارخان قىسسە سۆزلەپ مەردانە،
ئۆز ـ ئۆزىنى تاپار باغرىڭدا.

مۇقەددەسسەن، ئەي ئۇلۇغ ئانا،
تىلىم ئاجىز كۈيلەشكە يانا،
سۆيمەسلىككە يوقتۇر ھېچ بانا،
روھىم قۇۋۋىتى تاپار باغرىڭدا.

2005 ـ يىلى ئاۋغۇست

كۈسەن قىزى

كۈسەن قىزى
يۈلتۇز گۈللۈك كۆڭلىكىن كىيىپ،
ئېتىكىگە قۇياشنى سېلىپ،
تال سۆگەتتىن ياساپ ئۆرۈمە چاچ،
كېزىپ يۈرەر زېمىن باغرىدا،
باھاردىكى چۈشتەك يېقىملىق.
قوللىرىدا سائەتنىڭ تىلى
چىكىلدايدۇ مۇڭلۇق، رېتىملىق،
تۇنۇشلىرىغا مۆكۈپ بىر قىزچاق
چوڭ بوپ قالدى بىردىنلا ئوماق.
تۇيغۇلىرى يالتىرار گۈزەل،
قەلبى پۈتمەس بىر مارجانبۇلاق.
مىغىلدايدۇ دۇنيا كۆزىدە،
زىنىقىدا چاقنايدۇ ئارمان.
تونۇمىغاچ باشقىلار ئۇنى
تونۇمىغاچ ئۇمۇ باشقىنى
ئەلەم بىلەن چېكىدۇ پىغان.
ساھىلىدا سۈكۈتلىرىنىڭ
گۈرۈلدەپ كۆيمەكتە، كۆيىدۇ ھامان،
يەتتە قىتئەنىڭ چەكسىزلىكى

تومۇرىدا يولقۇنۇپ
ئۇخلاپ قالار بىردەم - بىردەم.
چۈشلىرىدە قۇرۇپ دۇنيانى ،
بۇلۇتلارغا سىزىپ كۆك كەپتەر
كۆيچى بولۇپ ئۇنلەيدۇ ھەردەم.
سانسىز رەڭلەر قاينامليرىدا
رەڭسىز بولماق بولۇپ بىر نەپەس
ئۆز - ئۆزىگە بېرىدۇ قەسەم.

كۈسەن قىزى
قۇچىقىدۇر بۇركۈت ئۇۋىسى.
بار قەلبىدە سائادەتلىك يول،
يېتىلەر ئۇنى كۆرۈنمەس بىر قول.

ئۆگەن بويىدا
قەدىم توغراق ئاستىدا بىر كۈي،
يۇرىكىنى تىلغانچە ئاستا
دولقۇنلارنىڭ ئىزگۈلىرىدىن
ئاھاڭ يېزىپ تۇرغان قىزچاقنىڭ
ئېتىكىگە يىقىلدى يانا.
زەر قۇياش،
بۇركۈت ئۇۋىسى
قەدىمىي كۈي

بىر ئېتەك ئالەم
تۇغۇمىنى كۈتۈپ ئازابلىق
چاقنىماقتا مۇھەببەت ئىچرە.
چاقنىماقتا يۈرەكلەر ئارا.
كىيىمسىز تەن، كىيىمسىز گەپلەر،
كەچ كۈزدىكى قارا يامغۇردا
تاپالماستىن ئۆز سىيماسىنى
مۇڭلانغانچە مۆكەر دالدىغا.
ھەسەن - ھۈسەن تۆككەندە زىيا،
«چوغلۇق» بولۇپ چوغدەك قىزىرىپ
ئۆز - ئۆزىگە باقىدۇ قىيا.
مۇشەققەتتە ئېچىلغان چوغلۇق
كۈسەن قىزى بولۇپ نۇرلىنىپ
كېلىۋالدى ئەسلىگە قايتا.

كۈسەن قىزى
مەغرۇر تۇرار كۈنۈپكىنىڭ ئالدىدا
شەپەق سۆيگەن تال - تال «ئۆرۈمە چاچ»
بەخت رەڭلىك رومال ئىچىدە،
ئارمىنىغا بولماقتا پىدا.
ئۇ
كىچىككىنە بىر ئارال
يۈرىكىدە ماگما قاينىغان.

ئۇ
ساماۋى يول
كۆك نۇر بولۇپ كۆكتىن تامغان.
ئۇ نۇر قىزى
ساماۋى كۆك نۇر.

2005 ـ يىلى

سۆيۈنمەن ئايالىلىقىمدىن

ھەۋۋانىڭ ئىزى بولۇپ ياشايمەن ئۇزاق،
جاھاننىڭ كۆزى بولۇپ قارايمەن يىراق،
ئەنبەر ھەم رەيھان بولۇپ چاچايمەن پۇراق،
ئايالمەن، سۆيۈنمەن ئايالىلىقىمدىن.

ئانىمەن ھاياتلىقنى تەۋەللۇت قىلغان،
مېھرىمدە شۇم قىسمەتنىڭ قەھرىنى يۇغان،
سەۋرىمدە توپانغىمۇ سالىمەن تۇغان،
ئايالمەن، سۆيۈنمەن ئايالىلىقىمدىن.

يىقىلسام ماغدۇر قۇرۇپ ئېتىز بېشىدا
ۋە ياكى مۇنبەر ھەم زاۋۇت سېخىدا،
كۆيىمەن شۇندىمۇ پەرزەنت ئىشقىدا،
ئايالمەن، سۆيۈنمەن ئايالىلىقىمدىن.

دەريادەك قەلبىمنى چۈشەنمىسە ئەر،
«ئارمىنىڭ قانداقتى» دېمىسە ھېچ يەر،
تۇرسىمۇ پايخان بوپ ئاققۇزغان قان ـ تەر،
ئايالمەن، سۆيۈنمەن ئايالىلىقىمدىن.

نەپرەتلىك قاراقلاردىن ئۇچسىمۇ سوغ نۇر،
كىيسەمدۇ ھەسرەتتىن كىيىم تۇمەن قۇر،
روھىمدا ھېكمەتلەر چاقنار بولۇپ نۇر،
ئايالمەن، سۆيۈنىمەن ئايالىلىقىمدىن.

دەشتىمەن، ۋۇجۇدۇمدا كۆيىدۇ بارخان،
قۇياشىمەن، زېمىن قىزغا مۇھەببەت قويغان،
ئوكيانمەن، تومۇرۇمدا جىمى جان ئاققان،
ئايالمەن، سۆيۈنىمەن ئايالىلىقىمدىن.

مېنىڭسىز دىل خانىلار قالار مۇڭسىراپ،
مېنىڭسىز باھار غەمكىن چېكەر ئىزتىراپ،
مېنىڭسىز قۇتۇپلارمۇ قالار سۇسىراپ،
ئايالمەن، سۆيۈنىمەن ئايالىلىقىمدىن.

مەيلى سەن ئەيىبلە، تىللا شەيتان دەپ،
ۋە مەيلى مەن ئۇچۇن ئۆتكىن ئارمان يەپ،
مەن دەيمەن: «غۇرۇرۇم ھەممىگە سەۋەب»،
ئايالمەن، سۆيۈنىمەن ئايالىلىقىمدىن.

2006 ـ يىلى مارت

سېنتەبىر كۈيى

جىمجىتلىق تۇنىگەن تۇننىڭ باغرىدا،
يېيىلدى نومۇستىن قىزارغان ئۆتمۈش.
ھىلال ئاي سۆيگەندە دەردلىك يۈرەكنى،
تۆكۈلدى تۇپراققا قان يۇتقان ئۆتمۈش.
مەن ئىدىم مەرىپەت ئىشقىدا كۆيگەن،
ئارمىنىم دەشتىنى بېھىساب كەزگەن.
رەيھانزار بېغىمدىن تىزىپ گۈلدەستە،
چاڭقىغان دىللارغا ھاياتلىق بەرگەن.
ئۆتمۈشنى بۈگۈنگە ئۇلىدىم ئۇنسىز،
قاغجىراق مەڭگۈلۈك ياتار ئالدىمدا.
يازسىمۇ بەزىلەر تارىخنى تەكرار،
دىلىبەرنى ئەڭ تېرەن تۇتتۇم يادىمدا.
ئاھ بۈگۈن پايخان بوپ بارار سۈزۈكلۈك،
پۈل بىلەن ئۆلچىنەر ئادەم قىممىتى،
«ئۇستاز» ھەم «شاگىرت»نىڭ ئارىسى بىر ھاڭ،
مۇڭلىنىپ ياتىدۇ باغۋەن ھىممىتى.
دىكتور قىز ئۇستازىنى كۈيلەپ بىر نەپەس،
ئوقۇدى تەشتەكتە چوڭ بولغان شېئىر.
«مەتبە»مۇ بىرقانچە ئىستونغا چىداپ،
مىنېرال سۈيىدىن بەردى بىر ھېجىر.

شۇكرىكىم تەشۋىشكە تولغان چېھرىلەر،
ئۇنۇڭاننى، خىزمەتنى ئۇنتۇدى دەقىق.
نېمە ھال بىلمىدىم، سېنتەبىرمىكىن،
«شام روھى» رىۋايەت سۆزلىدى تەھقىق.
تا ئەزەل مۇئەللىم كۆرمىگەن خوۋلۇق،
روھىدا زەررىچە بولمىغاچ قۇۋلۇق.
زەر تونىدىن ئۈستىباش كىيەلمىسمۇ،
ئاۋامنىڭ رەھمىتى بولاتتى تويلۇق.
بۇگۈنكى روھىيەت قۇم پىرامىدا،
ئۇنىڭدا كۆيىدۇ بىر ئۇلۇغ دېڭىز.
ئون قۇياش قەلبىگە سىغقان مۇئەللىم،
پىنھاندا ياش تۆكەر ئاستىدا ئېڭىز.
بەزىلەر ۋاقىتنى قوغلىشىپ سەرسان،
بەزىلەر ئۇنتۇغان «ھايات»نى تامام.
ۋايىم يەپ كىرپىكىنى تىرەپ سۇبھىگە،
ئۇخلىماي چىقىدۇ مۇئەللىم ئانام.
رېستوران، ئارامگاھ بولغاچ باشپاناھ ،
بەزىلىدى ئۆزىنى ئاتا ـ ئانىلار.
يۇز ئۆرۈپ ۋاقىتسىز سەبىيلىكىدىن
ئېقىمغا شۇڭغۇدى ئوماق بالىلار.
«مۇئەللىم ئالامدۇ بىكار مائاشنى
ئۆگەتمەي ھەممىنى كېچىك بالىغا».
بەزىلەر شۇنداق دەپ قارىغاچ ھازىر،

يۈرەكلەر لىق تولدى پۈتمەس يارىغا.
دېدى ئاي: «مۇئەللىم جاپاكەش ئىنسان،
جىمىكى ھەسرىتىڭ بىر ماڭا ئايان.
ئىچىڭگە لىق تولۇپ كەتكەندە ئەلەم،
نۇرۇمغا سىڭىپ كەت بارما ھېچ قايان».
چولپان ھەم دېدىكى: «مەنمۇ بىر مۇڭداش،
ھەر دەستە نۇرۇمدا ئەجرىڭ جۇلاسى،
كەل، ئۇنتۇ ھەممىنى تۇتىشايلى قول،
ئەڭ ئۇلۇغ سەن ئۈچۈن ھەقنىڭ رىزاسى».
ياپراقلار شۇرلاپ دېدى ئۇستازغا،
«ئاز قالدى بىزمۇ ھەم بولىمىز پايخان.
ئۇنتۇلۇش ئازابى ئېغىر، بەك ئېغىر،
يادىڭدىن چىقمىسۇن تەۋپىق ھەم ئايخان.
تاش ئورمان ئىچىدە مۇڭلۇق تىلاۋەت،
رەيھانزار باغلارغا قويۇلار ئۇنسىز.
ئۈمىد ھەم ئىقبالىنىڭ يۈمران ئاۋازى،
بىركۈنى يېشىل نۇر كۈلدۇ سۆزسىز.
ئۆكسۈشلەر باغرىدا يېتىلگەن بىر جان،
لالەرەڭ ئازابقا يىقىلدى قىيپاش.
سۇبھىگە مەڭزىنى يېقىپ گۈل زېمىن،
يۈرەكنى يۈرەككە باغلىدى تۇتاش.»

2004 ـ يىلى

ئانامغا

قۇياش بولۇپ مېھرىڭنى تۆكۈپ،
زېمىن بولۇپ ئازابنى يۇتۇپ.
«بىر سەن ئۈچۈن ياشايمەن» دېدىڭ،
ئىستىقبالىڭ گۈلىنى كۈتۈپ.

ئەجرىڭ تاغدۇر، بېغىم تاردۇر بەك،
ھەر كۈرەشتە بولالمىدىم يەك.
چاتاشلىرىڭ بولغاچ زىيادە،
ئەۋرىشىممەن، ئۇنۇمسىز بىر تەك.

خەق قىلغانىنى كېلەر دورىغۇم،
ھەم قايچاڭدىن سوئال سورىغۇم،
ئەپسۇس، ئۆزۈم ئەدەپلىك بولغاچ،
يوق دەپ كەلدىم ئارتۇق جورىغۇم.

كەلدى مانا بالام دەرد تۆكۈپ،
نارازى بوپ ئالدىمغا ئۆتۈپ.
«تارتىۋالدى باللا نېنىمنى،
قوللىرىمنى چىڭ قايرىپ، پۈكۈپ.»

نېمە دەيتتىم ئوماق ئوغلۇمغا،
خاتالىقنى ئالاي بوينۇمغا،
يېنىپ كەتسۇن قايچىنىڭ بىسى،
ھەق گەپ قىلاي نادان قولۇمغا.

رەنجىمىگىن ئانا سۆزۈمدىن،
مېھنىتىڭگە رەھمەت دىلىمدىن.
چەك قويمايلى چاپسۇن تايچىقىم،
ئەقىل تاپسۇن دەردلىك كۆزۈمدىن.

2002 ـ يىلى

سەھرادىكى يېگانە ئانا

تام تۇۋىدە بىر غېرىب مومای،
ئولتۇرىدۇ كۆزلىرىدە ياش.
ئاسلانچاققا تۆكەر دەردىنى،
هار كەلگەندەك يېگانە ياشاش.

قىيسىق كەپە تۇرار مۆڭلىنىپ،
ئالتۇن قۇياش مۆكۈندى نېكەم.
دەيدۇ مومای ئېغىر ئۇھسىنىپ:
«ئامانەتنى ئەكەتكىن ئىگەم».

تەۋرىتىدۇ بەزەن بۆشۈكنى،
قۇرۇق بۆشۈك ئاڭا تەسەللى.
بىر ئاللاهقا بولار نامايان
ياشاشتىكى مۇقەددەس سىرى.

«جىگەرلىرىم سېغىنمىدىڭمۇ؟
سەھرادىكى يالغۇز ئاناڭنى.
نەۋرەم ئۈچۈن راسلىدىم تەكرار،
سەن ئۇنتۇغان بۆشۈك تاناڭنى.»

كۈلى كۆچكەن ئوچاق بېشىدا،
قاتقان ئۇماچ تۇرار تېخىچە.
ئاپئاق لېچەك ئىچىدە مومايى،
پىچىرلايدۇ «ئاھ» دەپ ئۆزىچە.

تام تۈۋىدە بىر غېرىب مومايى،
ئولتۇرىدۇ كۆزلىرىدە ياش.
تەلمۈرىدۇ بېقىپ ھەر تامان،
لەۋلىرىدە قاتقان پىچىرلاش.

1998 ـ يىلى

باللار

باللىق ھاياتنىڭ ئەڭ گۈزەل دەۋرى،
باش ئېگەر ئۇنىڭغا ھەر ئىنسان قەۋمى،
خۇش پۇراق گۈلدۇر ئۇ، ھۇزۇرنىڭ بەرى،
قەدىرلە ئۇ گۈلنى ئوماق باللار.

چېھرىڭدە توزۇيدۇ مۇڭلۇق بىر ئىستەك،
تېپىرلاپ ئاھ ئۇرار بوغۇلغان يۈرەك،
ئۆزۈڭنى قارغايسەن بولالماي زېرەك،
تاشلىۋەت غېمىڭنى ئوماق باللار.

تۇغمەس ئاتاڭنىڭ دەردى - ھەسرىتى،
تىنماس ھەم ئاناڭنىڭ قولى ھەرىكىتى،
بىلسەڭ سەن ئۇلارنىڭ قۇتى - بەرىكىتى،
سۈرتۈۋەت يېشىڭنى ئوماق باللار.

ياتلاشتى سېنىڭدىن مۆكۈ - مۆكۈلەڭ،
«پىچان توپ»، «تەپكۈچ» يوق مۇڭلاندى مەلەڭ،
«شەرىم»نى ئويناشقا رۇخسەت يوق ئەتتەڭ،
«ئەدەپ»چۈن «ئەدەپ»تىن كەچتىڭ باللار.

ئىلىمنى سۆي دىلدىن، چەكمە ئىزتىراپ،
روھىڭنى يات ئىللەت ئالمىسۇن چىرماپ،
ئەجدادلار ئىزىنى قېدىرغىن سوراپ،
ئۇنتۇشقا چۆكمىسۇن كۆزۈڭ بالىلار.

مودىنىڭ «مودىسى» ئۆچاڭدا ھەر كۈن،
«خىيالىي جەننەت»تە ياشايسەن كۈن - تۈن،
«كىم سەن؟» دەپ سورىسام قىلالمايسەن ئۈن،
ئۆزۈڭنى تېپىۋال ئەركە بالىلار.

چېكىملىك ئوغرىلاپ پۈكتى قەددىڭنى،
ئىچىملىك جىلمىيىپ ئالدى ئەقلىڭنى،
ئىزدىدىڭ سۈنئىيدىن ھامان ۋەسلىڭنى،
گۈزەللىك يۈرەكتە، ئازما بالىلار.

ئەخلاق ئۈ ئادەمگە بەھىساب بايلىق،
دورىساڭ ئۆزگىنى بولالماس ئايلىق،
چوڭ بولسا ھەر ئىنسان نومۇسلۇق، ئارلىق،
ئىقبالى خۇش چىراي كېلەر بالىلار.

ئەقلىڭگە ھۆكۈمران بولمىسۇن نەسلىك،
ياراشماس ئەزەلدىن بىزگە ھەم پەسلىك،
ئىللىق بول ھەممىگە، بولمىغىن قەستلىك،
نۇر چاچسۇن روھىڭدا ۋاپا بالىلار.

قول بەرگىن، يول بەرگىن يۈرەكلەر ئارا،
ئۈستازىڭ يۈرىكى بولمىسۇن يارا،
ئادەم بول، ئادەمدەك ئادەمگە قارا،
بالىلىق پاكلىق ھەم ئاقلىق بالىلار.

2004 ـ يىلى

مەن

مەن
ئارۇز ۋەزىنلىك شېئىرلاردىكى
كۆز ياش بولۇپ تېپتىنچ ئاققان،
سقىلىشنىڭ ئۇپقۇنلىرىدا
ئۆتمۈشىگە ئىلاۋە يېزىپ،
سوئالغا
ئۇندەشكە
ئورىلىپ مەھكەم،
قاپىيە
تۇراقنىڭ پەنجىرىسىدىن
ساختا تەبەسسۇمنىڭ بوز رەڭ تۇرقىغا
كۆز نۇرۇمنى
تاۋۇشۇمنى
تېگىشكەن پىراق.
مەن ...

2001 ـ يىلى

ئۆتسەم دەيمەن سەن بىلەن قاتار

يۈرىكىنى سىقىپ ۋاقىتنىڭ،
چىغىر يولدا بولدۇق ئېگىز - پەس.
تېلىقتۇرۇپ سىدام غايىنى،
كۆز ياش بولۇپ چۈشتۇق ھەر نەپەس.

سىرداشلىماي ئۆتتۇق مىڭ ئەپسۇس،
تىلىكىمىز تۈرسىمۇ تۈتاش.
دەپ قالمەن تەڭرىگە بەزەن،
ياراتقانسەن قانداقچە ئوخشاش.

خوش دېيىشكە بارماس ھېچ تىلىم،
ئازابلارغا يىقىلىپ تەكرار.
ئېتىقادقا تېڭىپ يۈرەكنى،
ئۆتۈش ئەھدىم سەن بىلەن قاتار.

2001 - يىلى

سەن ۋە مەن

يامغۇر ياغقان ئاشۇ ئاخشىمى،
سېغىنىشىنىڭ نازۇك قولىنى
لەۋلىرىمگە باسقانچە تەكرار،
يۇرىكىمنى قېتىپ يامغۇرغا
چېچىۋەتتىم
تاكى
بوسۇغاڭغىچە.
بەلكىم
سەزمىگىنىڭ راستتۇر شۇ دەقىق،
كۆزنىكىڭگە ئۇرۇلغۇنۇمنى.
«چىك - چىك» قىلىپ شۇرلىغانچە،
تومۇرۇڭدا تۇغۇلغۇنۇمنى.
ساقىپ چۈشتۈم تەكچەڭگە ئاستا،
ساقىپ چۈشتۈم يۇرىكىڭگىچە.
بەلكىم
تۇپراق بولاي دېگىنىڭ راستتۇر.
ھەر قەترەمگە بولۇپ مىڭ پارە.
تەقدىر ئۈچۈن يېزىپ كىرىش سۆز
پۈشايمانغا ئوراپ سۆيگۈنى
ئاستاغىنا پېتىپ ئۆتمۈشكە

كۆل رەڭ بولۇپ قايتقىنىڭ راستتۇر.
بەلكىم ...
قىيالماستىن سەپسەتىلەرگە
ئۆزىمىزگە بولارمىز ئاسىي.

2001 ـ يىلى

يۈرەك قىسسىسى

كاتاك يولدا كېلەر غىچىرلاپ،
تىلىم - تىلىم بىر تال يۈرەكنى
ئەسكى غەلۋىر ئىچىگە سېلىپ،
ئۇنتۇلغان
ئۇنتۇغان
قاغىش تەگكۈر ئېشەك ھارۋىسى.
جاھىللىق بىلەن
شۇ مېڭىشىدا
قۇياشنىمۇ ۋەھىمگە سېلىپ.
توزان سىڭگەن ئۇپۇقنىڭ چېھرى،
ئەسلىمىدىن بارماقتا ئېرىپ...

2001 - يىلى

تېلېفون

زاربقىشنى ئېلىپ سىم يولى
يۈمشاق قۇلاق سەبىي بالىدەك
يۇرەر تىنىمسىز،
دوقمۇشلارنى دوقمۇشلارغا،
شەھەرلەرنى شەھەرلەرگە تۇتاشتۇرۇپ،
ھەر قىسمەتتىن بىھوش نېرىپلار
چۆچۈيدۇ تەكرار
«جىرىڭ» قىلغان ئاۋازدىن.
لېكىن،
كەلمەس ھېچنېمە،
كەلمەس كۈتكەن سەمىمىي تىلەك،
تېلېفون،
مەدەنىيەتلىك جەمئىيەتتە،
تۇنگە گۇۋاھ سەمىمىي ئايدەك
خۇشاللىقتا
ئازابتا
رەزىللىككە
ياش تۆكىدۇ ئۇنسىز، تۇنىشسىز.

2001 ـ يىلى

ئۈمىد

ئاپئاق بۇزغۇن چاچرىتىپ دېڭىز،
قىرغاق تامان يولقۇنار ھەردەم.
نېمىگىدۇر ئىنتىلگەن قولۇاق،
دولقۇن يېرىپ ئۈزىدۇ بەردەم.
تۈمان باسقان ئۈپۈق ئۈھسىنار،
تۈزلۇق سۇغا يېقىشقاندا لەۋ،
ساھىللاردا تېنىگەن گۈگۈم،
ئۈمىد ئىچرە تۇيۇلىدۇ نەۋ.
ئالىقىنىمدا ئاينىڭ شولىسى،
تومۇرۇمدا كۆۋەجەيدۇ قان.
چۈشكۈنلۈكىم ئۆتمۈشكە تالىق،
ھەقىقەتكە ئىنتىلەر بۇ جان.

1995 - يىلى

تۇغۇلغان كۈنۈڭ

يارالمىشىڭ بەختتۇر ئەسلىي،
بەخت تىلەش ساڭا نەھاجەت.
بىر كۈندىلا ئەمەس سەن ئەزىز،
قەدىرلىكسەن ھەر دەقىق سائەت.

قۇتلۇق بولسۇن تۇغۇلغان كۈنۈڭ،
مەشئەل بولغىن سۆيۈنسۇن ئېلىم.
ھەسرىتىڭدىن ئېچىلسۇن گۈللەر،
ۋەتەن ئۈچۈن تۇغۇل مىڭ قېتىم.

2003 ـ يىلى

دوستۇمغا

سەرسان چۈش بوپ يۈرمىگىن تەكرار،
كەچمىشىڭدە تۇنىمىگىن ھەم.
چېچىۋەتكىن غېمىڭنى پۈتۈن،
قۇياش ساڭا يېقىلغان شۇ دەم.

كۆز ياش بولۇپ تۆكۈلسە ئۆتمۈش،
قوللىرىڭنى ئۇزارتما زىنھار.
ساھىلىڭغا تۆكۈلگەندە نۇر،
ئۇمىدىمنى قىلغىن تىلتۇمار.

2002 ـ يىلى

سېغىنساڭ كەل چۈشلىرىم تامان

چۈشلىرىمگە سىڭىپ كەت نىگار،
سەير ئېتەي بېغىڭدا ھەر تۈن.
دېڭىز بولسۇن كۆزلىرىڭ تېرەن،
سىردىشايلى چىقارماستىن ئۇن.

ساھىلىڭدا يۈرەي چۆمۈلۈپ،
زېمىن بىزگە سۆيگۈ تىلىسۇن.
ساداقەتتە تۈتىشايلى قول،
تەپتىمىزدىن قۇياش ئېرىسۇن.

چۈشتۇر گۈزەل، پايانسىز ئالەم،
ئۇندا باردۇر بىز قۇرغان ماكان.
كىرەلمەيدۇ بىسوراق ھېچكىم،
بىز ۋاقتقا ئايلانغان زامان.

سېغىنساڭ كەل چۈشلىرىم تامان،
كۆيۈڭ دىللار كەتسۇن ياشرىپ.
رىۋايەتكە قايتىپ ياشايلى،
لەيلى بىلەن مەجنۇن ئاتىلىپ.

2005 ـ يىلى

ئۆكسۈش

تېلىقىدۇ ئېغىر خىياللار،
يىقىلغانچە تۇنىڭ باغرىغا.
دەقىقىلەر مۇڭلۇق، بەك مۇڭلۇق،
چۈشلىرىنى كۆمەر دالدىغا.

يۈلتۈزلاردەك چاقنىغان ھېسلار،
سۆكۈت بىلەن يۈيار يۈزىنى.
خورسىنىشىڭ ئېتەكلىرىدە،
يوشۇرىدۇ ئوتلۇق كۆزىنى.

ئۆمۈچۈكلەر تور سالغان كۆزنەك،
تەنھالىقتا ئۆكسۈيدۇ پات ـ پات.
تېنەپ يۈرگەن گۈزەل كېچىكىش،
مەھكۇم بولار ئۆزىگە قات ـ قات.

2003 ـ يىلى

هاساڭ بولۇپ باريمەن بىر كۈن

سەن قەلبىمدە تۇرىسەن پىنھان،
قاراقلىرىڭ تۆكەر مۇھەببەت.
ئىككى قىرغاق بولۇپ قالساقمۇ،
ئۆتەلەيمىز قارىشىپ ئەبەد.

دوقمۇشلاردا قالساق ئۇچرىشىپ،
تولار كۆزگە ھاياجانلىق نەم.
يولىمىزغا كېتەيلى ئۇنسىز،
رەنجىمىگىن، رەنجىمەيمەن ھەم.

خورسىنىشقا پاتقان تىنىقلار،
لەيلەپ قالار كوچىدا بەلكىم.
ئىزلىرىڭنى سۆيۈپ، سوراقلاپ،
ھەرياق كېتىپ قالىدۇ ئەركىم.

خۇشاللىقىڭ ئۇچۇن ئەي نىگار،
كېچەلەيمەن جېنىمدىن مىڭ رەت.
كېچەلمەيمەن نومۇستىن زىنھار،
يۈرىكىم كۈل بولسىمۇ ئەبەد.

ھاساڭ بولۇپ بارىمەن بىر كۈن،
ئاپئاق قىروۋ چۈشكەندە باشقا.
يۈرىكىڭنى ئېلىپ قوي ياپياش،
شۇ چاغ قىسسە يازايلى تاشقا.

2005 ـ يىلى

تېنەش

چۆل - چۆل سۈنغان ۋىسال لېۋىدە،
ياش تۆكىدۇ قاغجىراق ئىشق.
چۈشلىرىمدەك غېرىب چىغىر يول،
مومامدەكلا ياسايدۇ تىزىق.

كۆرەڭ قۇياش تۆكۈپ يېشىل نۇر،
دەقىقىنىڭ سورار كۈلىنى.
شەبنەم قونغان مىسكىن كىرپىكلەر،
گۈلىستاندا ئىزدەر ئۆزىنى.

ئىزتىراپنىڭ ئالقانلىرىدا،
تىتىلماقتا ۋىسالنىڭ گۈلى.
جىمجىتلىقنىڭ هارغىن مېهرىدە،
ئىنتىزارنىڭ يۈلقۇنار ئۈنى.

2005 - يىلى

سېغىنىش كۈيى

ئىشىكىڭنى چەكتىم بۇ كېچە،
چىقالمىدىڭ يېنىمغا بىر رەت.
سېغىنىشنىڭ قاراڭغۇللىرى،
تىلسىم كەبى تۇرىدۇ ئۆچرەت.

قىيان بولۇپ ئاقتى يۈرىكىم،
قاناپ تۇرغان روھىڭغا شۇ دەم.
ھالسىرىغان ئازابلىرىڭغا،
ھالسىزلىنىپ يىقىلدىم بۇ دەم.

نۇر بوپ سىڭدىڭ گۈلزارلىقىمغا،
چۈشلىرىمدە تۇغۇلدۇڭ تەكرار.
چىقالمىغاچ ئۆزۈڭدىن ئەسلا،
بولالمىدى تىلەكلەر ئەسرار.

مېھمان بولۇپ كەلسە ھەسرىتىڭ،
شاراب سۇندۇم لەۋلىرىم بىلەن.
توغراق بولۇپ ياشاردى سۆيگۈ،
بىدار بولغان دەملىرىم بىلەن.

كۆز يېشىمغا چىلىنىپ پىراق،
ئىشىكىڭنى چەكتى ئاستىلا.
ئالىقىنىڭدا تۇرغان ھىلال ئاي،
كۆيۈپ كەتتى تامچە ياشتىلا.

ھارغىن كېچە، ھارغىن كۇندۇزلەر،
جىمجىت سىڭىپ كېتەر ئۆزىگە.
يوچۇقلاردىن چاقنىغان ئەينەك،
پەرىشتىنىڭ چۈشەر كۆزىگە.

شاھمات ئويناپ يۈرىدۇ بىغەم،
تەكلىماكان باغرىدا قىسمەت.
قوي ھەممىنى، ئۇنتۇ بىمالال،
سۆيگۈمىزگە بولايلى ئۇلپەت.

2005 ـ يىلى

ئىزدىمىگىن، كەتتىم ئۆزۈمگە

كۆك نۇر بولۇپ چۈشتۈم ئالدىڭغا،
كۆزۈڭ لال بوپ يىقىلدى قىيپاش.
غېرىب دىللار سويۇلۇپ قات ـ قات،
ئارمىنىمىز سۆيۈشتى چىرماش.
مەن يۇلتۇزۇڭ بولغۇنۇم راستقۇ،
سەنمۇ مېنىڭ يۇلتۇزۇم تەھقىق.
يەتتە قىتئە چۆكسىمۇ سۇغا،
ئەقىدىمىز يانىدۇ ھەقىق.
سانسىز ئەينەك چۈشۈپ روھىمغا،
يۈرىكىمنى قىسار بەك قاتتىق.
نەشتەر ئۇرۇپ تۇرسىمۇ قىسمەت،
ۋىسال قۇچۇپ چۈشەيمەن تاتلىق.
تولغىنىدۇ يىلان چۈشىدە،
يوچۇقلاردىن بىخسىغان كۆزلەر.
تۇپراقسىمان يېيىلغان تۇيغۇ،
گۈل ھەققىدە رىۋايەت سۆزلەر.
ئىزتىراپقا تۇرىدۇ دەسسەپ،
سەبىيلەرنىڭ ئۇلۇغ يۈرىكى.
ھاياتلىق دەپ تېپىرلار تەنها،
ئاپرېل سۆيگەن قارنىڭ تىلىكى.

كۆك نۇر بولۇپ سىڭدىم ھىدىڭغا،
يېڭى ئالەم قۇردۇق دەقىقە.
قىيالماستىن جەننىتىمگە ھېچ،
كېتىپ قالدىم ئۇنسىز غېپىدە.
ئىزدىمىگىن كەتتىم ئۆزۈمگە،
سەدەپ كەبى چۆكسۇن كېچىكىش.
ئاي كۆكسىگە تىرەلگەن ئۇۋام،
تۇغۇپ بەردى تاتلىق ئېچىكىش.

2005 ـ يىلى

ئەپكەش كۆتۈرگەن مۇئەللىم قىزچاق

قاتار ـ قاتار تۈرغان تېرەكلەر،
تەزىم بىلەن ئېگىلىپ گۈلگۈن،
ياپرىقىنى
پىلدىرلىتىپ،
سايىسىنى
ئەگەشتۈرۈپ،
ئېچىرقىغان توپىلىق يولغا
تۆكۈپ بېرەر مېھرىنى پۈتۈن.
ئارمان
كۆيۈپ، يېلىنجاپ
تۈتاش ـ تۈتاش تۈرخۈنلاردىن
چىقارماقتا ئاپئاق تۈتۈن.
مەن سېغىنغان،
مېنى سېغىنغان
سۆيۈملۈك يولدا
ئوينىاپ كېلەر
چاچلىرىنى يەلپۈتۈپ،
يەڭسىز كۆڭلەك كىيگەن بىر قىزچاق،
ئەپكىشىنى مۇرىگە سېلىپ.
قايسى رەسسام سىزغان رەسىم بۇ؟!

جىلۋە قىلىپ
يۈرىكىمنى
چىممىدە قىلىپ،
ئاق تېرەكلىكتە
كېتىپ قالدى قۇدۇق بېشىغا.
ئۇمىدتەكلا گۈزەل بىر خىيال،
مەھەللىنىڭ چېچىنى تاراپ،
چۆمۈلمەكتە تۇزلۇق يېشىغا.
سۇ تولدۇرۇپ چېلىكىگە،
ئەپكىشىنى تەۋرىتىپ يەڭگىل،
ۋۇجۇدۇمنى غىدىقلاپ شۇنداق،
قايتىپ كەلدى،
ئاھ، ئوماق،
ئەپكەش كۆتۈرگەن مۇئەللىم قىزچاق.

2005 ـ يىلى

سەن بەرگەن شېئىر

ۋاقىت قايرىپ زەر پەردىسىنى،
چىللاپ قالدى يېشىل ھىجرانغا.
قىيان بولۇپ تۇرسىمۇ پىغان،
سىڭىپ كەتتۇق يېڭى ئىراغا.

ھارغىن يوللار تۇرار ۋىلىقلاپ،
ئوت شار بولۇپ كۆيەر يۈرەكلەر.
تۇيغۇمىزدىن كېتىدۇ ئېرىپ،
شور ئۆرلىگەن ئاچ كۆز تۇتەكلەر.

ھاياجاندەك گۈزەل كەچمىشلەر،
كىرپىكلەردە تۇرار لىغىرلاپ.
ئۇيقۇسىراپ قالغان ئارمانلار،
تۇيغۇمىزدىن كەتتى شۇڭىرلاپ.

قاقشال تىلەك نۇرلىنىپ بىردىن،
تۆكۈپ بەردى چەكسىز ئىپتىخار.
تومۇرلاردا ئۆركەشلەپ غۇرۇر،
ئۆكۈنۈشكە بەرمەس ئېتىبار.

تىلسىم بولۇپ قالدى ئېھتىمال،
مېھرىڭ بىلەن سۇغارغان مەنزىل،
غەيۇرلۇقۇڭ نۇر چاچار كۈندەك،
ئۆز - ئۆزۈڭنى تونۇغان مەزگىل.

شېئىر قىلىپ تۈتتۈم تىلەكنى،
ئادەم بولۇپ ئادەمدەك ياشا.
سەن قالدۇرغان گۈزەل لىرىكا،
سۈكۈتلەردەك كەلمەكتە قاتار.

2005 - يىلى

قۇرۇتمىسۇن يۈرۈكىڭنى غەم

كۆزلىرىڭدە لىغىرلايدۇ ياش،
قۇياش ساڭا باقتىمۇ تەتۇر.
تىنىقلىرىڭ سۆزلەيدۇ قىسسە،
تۆكتىمۇ كۆك ئازابلىق مۆلدۈر.

رەڭدار ئادەم، رەڭدار پەلسەپە،
باھارىڭغا ئەپ كەلدىمۇ جۇت.
ئاچچىق ھەسەت، ساختا جىلمىيىش،
قۇربانىمۇ سېنىڭدىكى قۇت.

ئادەم رەزىل، ئادەم سۆيۈملۈك،
يىغلىتىدۇ، كۈلدۈرىدۇ ھەم.
ئەرزىۋەرمەس كۆز ياشقا ھەممە،
قۇرۇتمىسۇن يۈرىكىڭنى غەم.

1998 ـ يىلى

ئىلھام پەرىسىگە

قاچما مەندىن ئىلھام پەرىسى،
يۈرىكىمنى كۆرۈپ قال بىر رەت.
تەقدىر ماڭا ئەيلىدى چاقچاق،
ۋۇجۇدۇمنى قاپلىدى ھەسرەت.

باغلاندىغۇ تىلىم باشقىدىن،
جاراھىتىم قانىدى قەۋەت.
شارابىڭنى ئايىما بۇ دەم،
ھىممىتىڭنى كۆرسەتكىن، كۆرسەت.

قاپاق تۇرۇپ ھۇمايىما ماڭا،
ئىنتىزار يا ئەمەسمۇ سەن دەپ.
خالىي بولاي ئېغىر تىنىشتىن
ھېسلىرىڭغا قويساڭچۇ چۈمكەپ.

1994 ـ يىلى

نىدايىڭدىن سىلكىنەر يۈرەك

نىدايىڭدىن سىلكىنەر يۈرەك،
نەدۇر غېمىڭ ئېيتقىنا نىگار؟
تامچىلايدۇ قەلبىڭدىن ھەسرەت،
قىلدى زارىڭ ئۈيقۇدىن بىدار.

سەزدىڭمىكىن، بەلكىم سەزمىدىڭ،
ئاتىغانمەن قەلبىمنى ساڭا.
خوشلۇقۇڭنى تارتىۋالدى كىم،
چۈشەنمىدى قاي گۈلى رەنا؟

ئۈمىدسىزلىك ئەمەس ساڭا باب،
بەرمەيدۇ ئۇ ھاياتقا مەنا.
چىن ئەقىدەڭ بولسا سۆيگۈگە،
كۈلۈپ باقار ۋىسال يەنىلا.

مۇڭلانمىغىن نىگار ئۆتۈنەي،
بەختىڭ ماڭا تەسەللى ھەردەم.
غۇرۇر بىلەن تاپقىن چىن بەخت،
ساڭا تۇمار بولسۇن ئەقىدەم.

1993 ـ يىلى

مەن شۇنداقمەن سەۋدايىسمان

مەن ھاياتنى سۆيەتتىم، بىراق
ھايات ماڭا كۇلمىدى زىنھار.
ھەر دوقمۇشتا پۈتلاشتىم، ئۇستۇم،
مەۋجۇتلۇقۇم قىلىندى ئىنكار،
يېتىملىكتە بوينۇم قىسىلىپ،
ئادەملەردىن بولدۇمغۇ بىزار.

يىغلىمايمەن، كۇلەلمەيمەن ھەم ،
مەن شۇنداقمەن سەۋدايىسمان.
بەخت مەندىن قاچسىمۇ بەدەر،
ئۆز يولۇمغا ماڭىمەن ھامان.
يىغلاپ كېلەر تەقدىر بىركۇنى،
قىلغىنىم ھەق، بولسىملا ئامان.

1995 - يىلى

يۇرىكىم گويىاكى تۇمانلىق قىرغاق

يۇرىكىم گويىاكى تۇمانلىق قىرغاق،
ئۇنىڭدا قاينامدۇر سۆيگۈ - ئىشتىياق،
خىرەلىك تامامى قاپلىغان ۋادا،
ئۇنلەيدۇ بەك مۇڭلۇق، كۈلەلمەس بىراق.

يۇرىكىم گويىاكى تۇمانلىق قىرغاق،
ئۇنىڭدا پىنھاندۇر بوغۇلغان پىراق.
بارمىكىن بىر تىلسىم مانانلىرىدا،
ئۇزايدۇ ئاھلىرى يىراقتىن - يىراق.

يۇرىكىم گويىاكى تۇمانلىق قىرغاق،
ئۇنىڭدا مەۋھۇمدۇر پۇشايمان، چىرماق.
پارلايدۇ بىركۈنى قۇياش جامالى،
خۇشاللىق ئىلكىدە كۈلىدۇ قىرغاق،

1994 - يىلى

كۆيۈك تۇپراق

(داستان)

يۇلتۇزلار پەرۋاز قىلار تاڭ سەھەردە،
پەسسىللەر پەرۋاز قىلار دەرەخلەردە،
بۇ شەھەر پەرۋاز قىلار چۆچەكلەردە،
بۇ يەردىكى ئادەملەر
پەرۋاز قىلار يۇرەكلىرىدە.

ئادىل تۇنىياز

چۈشلىرىمگە كۆمۈلگەن شەھەر،
ياپراق كەبى توزۇيدۇ پات ـ پات.
يالقۇن بولۇپ پۈچىلانغان تەن،
كۆيدۈرىدۇ يۇرەكنى قات ـ قات.

مودا شەھەر

كاۋىكىدا يوغان تېرەكنىڭ
ئۇخلاپ ياتار بىر توپ ئاياللار.
چۈشلىرىنى كۆمۈپ ئۇلارنىڭ،

ئۇنسىز كېلەر ئۇچقۇر بارخانلار.
مەيىن شامال مەغرۇر كېرىلىپ،
كىرىپ كېتەر ئايال قوينىغا.
سۆيگۈ ئۇچۇن ياساپ چەمبىرەك،
ئېسىپ قويار نازۇك بويىنغا.
كەلدى ئوغۇز ئات سېلىپ بىر چاغ،
قۇم تۆكۈلگەن ئاسفالىت يولدا.
كۆرەلمىگەچ باتۇرلىرىنى،
ئىزلەپ باقتى بىر هازا توردا.
تېپىلمىدى قەيسەر ئاتىلار،
تېپىلمىدى ئۇ سۆيگەن جانان.
نەرە تارتتى، يىرتىلدى يۈرەك،
كېتىپ قالدى قۇم دېڭىز تامان.
پەلەك غەمكىن، بۇلۇتلار ياشلىق،
ياقا يىرتىپ تولغاندى زېمىن.
قۇرۇپ قالغان تارىم هەسرەتتە،
قارا بېسىپ تاپمىدى ئەمىن.
يوغان تېرەك سۇندى قاراسلاپ،
ئەلەم قىلغاچ شامالار دائىم.
كاۋىكى هەم كۆيدى ئۆرتىنىپ،
قىلالمىغاچ ئوغۇزغا تەزىم.
كۆيۈك هىدى قاپلىدى تامام،
ئۇلۇك هېسلار كەزگەن بارخانىنى.

تىلسىم شەھەر ناتونۇش تىلدا،
سۆرەپ يۈرەر ئېگىز داۋانىنى.
سۈمبۈل چاچلار تۆكۈپ يېشىنى،
كوچا تازلاپ يۈرىدۇ مىسكىن.
ۋال - ۋۇل چىراغ ئاستىدا قوللار،
پىنھان جايغا سوزۇلار تەمكىن.
غادايغانچە رەڭدار ۋېۋىسكا،
دەم تارتماقتا ھەممىنى پۈتۈن،
مۇزدەك ناخشا، مۇزدەك لىرىكا،
چىقارماقتا شادلىقتىن تۈتۈن.
قىزىلگۈلنى چىشلەپ قارلىغاچ،
سىم تانابتا ئولتۇرار مۇڭلۇق.
سېغىزخانغا باش ئېگىپ بۇلبۇل،
تارتىنماستىن بىلدۈرەر قۇللۇق
رېمۇنتخانا ئالدىدا ئەرلەر،
كېزىپ چىقار ئالەمنى تەكرار.
گۈزەللەرنى سىزىپ لېۋىگە،
تۆكۈلىدۇ جىمى سىر - ئەسرار.
مەدەنىيەت لىققىدە تولغان،
ساتىراشخانا ئاجايىپ دۇنيا،
ھوللىۋۇدچە ئۇستىباشلاردىن،
مەر - مەر تەنلەر چاچىدۇ شولا.
ئون بەش ياشلىق ساتىراش بالا،

تاپالمايدۇ ئۆزىنى بەزەن.
رەڭدار ئادەم، رەڭدار جىلۋىدىن،
بىلىنمەيدۇ قۇياشمۇ تېرەن.
«تېرەك تۇۋى» دېگەن چوڭ خەتلەر،
يۈرەكلەردە كۆيىدۇ ۋىل - ۋىل.
«كۆيۈك ھىدى» بىخسىغان زامان،
خىياللاردەك يانىدۇ پىل - پىل.
ئولتۇرىدۇ رەستىدە بىر چال،
چېھرىدە لىق مىڭ يىللىق تارىخ.
ھاسسىنى جۇنۇپ گاھىدا،
ياش تۆكىدۇ يۈرەكتىن قانلىق.
مەن قاتنايمەن كۈندە بۇ يولدىن،
يېتەلمەيمەن مەنزىلىمگە ھېچ.
ئۆكۈنۈشكە چىلىنىپ قىسمەت،
سىغداپ كېلەر ئادەملەردەك زىچ.

گۈزەل كېتىك

كىچىككىنە سەھرا بازىرى،
مېھرى ئوتتەك تۇرىدۇ قايناپ.
ئىش - ئەمگەكتىن چارچىغان ھېسلار،
قىن - قىنىغا پاتمايدۇ يايراپ.

تاپماق بولۇپ ئىزدىدىم تەكرار،
قەلبىمدىكى كىچىك بازارنى.
بىلىنمىگەچ مەن سۆيگەن پۇراق،
خالاپ قالدىم بىردىن مازارنى.

نامى ئۇلۇغ ئاتالمىسىمۇ،
تۇرار ئىدى مازار يېلىنجاپ.
تارىخ ئېقىپ تومۇرلىرىدا،
ھەقىقەتنى قويماتتى سىلاپ.
قۇچاق يەتمەس ئۇلۇغ سۆگەتلەر،
توغراقلارغا تىنار شۇنىرلاپ.
روھ سەلكىنى سۆيۈشكەن دەقىق،
كەتتى ئارمان چاپچىپ - تېپىرلاپ.
خىيال قۇشۇم ئۇچتى ئۆتمۇشىنىڭ،
روھى بىلەن قوشۇلۇپ بىر پەس.
بوۋام ئېيتىپ بەرگەن رىۋايەت،
ئايان بولدى ئالدىمدا پەۋەس...

× × ×

بولغان ئىكەن بۇرۇن بىر شەھەر،
بايلىقى مول تۇپرىقى مۇنبەت.
ئىسمى ئۇنىڭ شەھىرى كېتىك،
ئادەملىرى گۈزەلكەن قەۋەت.

باھادىركەن ئەرلىرى تامام،
تىز پۈكمەسكەن ياۋغا ئەزەلدىن.
پاراغەتتە ئۆتسىمۇ كۈنى،
ئايرىلماسكەن روھى كېرەمدىن.
ئادىل ئىكەن شاھلىرى غەيۇر،
پازىلكەن ھەم ئىلىم - ئەخلاقتا.
ئۇسسىغانغا بېرەركەن خۇشخۇي،
شەربەت سىقىپ ئالتۇن تاۋاقتا.
نىزاھ يوقكەن ئاكا - ئۇكىدا،
مەردلىك ئىكەن يىگىت مىزانى،
مۇناپىقلىق گۇناھكەن ئېغىر.
يوق قىلارکەن لەنەت قىيانى.
لاتاپەتلىك ئىكەن ئاياللار،
دىيانىتى چاچاركەن ئەنبەر.
ئايرىلماسكەن ساداقەت بىلەن،
تەقدىر قازا بەرگەنگە قەدەر.
يوق بولغاچقا «ئاجرىشىپ كېتىش»،
بەختىياركەن سەبىي بالىلار.
ھىممەت نۇر بوپ چېچىلغاچ ئەلدە،
تېپىلماسكەن پۈتمەس يارىلار.
كۈرەش بىلەن ئاتلانسا ئەرلەر،
ئايال سوۋغا قىلارکەن كەمەر.
قارىماسكەن يىگىتىگە قىز،

قۇچالمىسا كۆرەشتە زەپەر.
قىلىشماسكەن دوستلار خيانەت،
گۈزەل ئۇچۇن ساتماسكەن غۇرۇر.
«مەردنى مەيدان سىنايدىغان ئىش»
بىرەر ئىكەن ئەڭ شېرىن ھۇزۇر.
ئانا ئوغۇز سۈتى بىلەنلا،
سىڭدۈرەركەن بالىغا ھايا.
تۇمارىسىنىڭ ئۆلمەس سىيماسى،
ھەربىر دىلدا تۇرارکەن يادا.
ئوخشايدىكەن ئۆزى - ئۆزىگە،
يۈرمەس ئىكەن روھىنى ئىزدەپ.
چۆللەر كېزىپ كەلگەنلەر بۇيان،
مەپتۇن بولۇپ قالارکەن يۈزلەپ.
يوق بولسىمۇ تۇم - تۇم قانۇنلار
ئەدەپ - ئەھكام تۇرارکەن چاقناپ.
بۇۋىلاردىن قالغان ئۇگۈتلەر،
ساقلىنارکەن ئەۋرىگە ئاتاپ.
شۇنداق ئىللىق كۈنلەردىن بىر كۈن،
شاھ بولۇپتۇ بىر دانا يىگىت.
گۈللىنىپتۇ بۇ ئەل تېخىمۇ،
تاغ بولۇپتۇ ئاش، ئالتۇن، تۇزىت.
تاشلىرىدا چاقناپتۇ زىيا،
تۇپرىقىدىن ھەسەل تېمىپتۇ.

چەشمە ئۇرۇپ نورۇز بۇلاقلار،
ئېرىقىدىن كەۋسەر ئېقىپتۇ.
قۇياش سۆيگەن بىپايان يايلاق،
لىق تولۇپتۇ توپ - توپ يىلقىغا.
گۈلىستانلىق باغنىڭ خۇش ھىدى،
تارىلىپتۇ يىراق - يېقىنغا.
كۆز قىزارتىپ يىراق ئەل شاھى،
بايلىقىغا گۈزەل كېتىكنىڭ.
لەشكەر تارتىپ كەپتۇ سانىاقسىز،
دەرگاھىغا روھى تىرىكنىڭ.
تەمكىن بولۇپ پاراسەتلىك شاھ،
ياۋغا قارشى تۇزۇپتۇ تەدبىر.
ۋەتەن ئۈچۈن بىر تەن بولۇشۇپ،
ئوغۇل - قىزلار ئېيتىپتۇ تەگبىر.
خىزىر سۈيەت ئۇلۇغ بوۋايلار،
ھېكمەتلەرنى تۆكۈپتۇ قاتا.
پەرىشتىدەك ئاقباش مومايلار،
نۇسرەت تىلەپ بېرىپتۇ دۇئا.
مەدەت بېرىپ ئوماق بالىلار،
ئارقا سەپتە قاپتۇ مۆڭ بىلەن.
مەردلىك تېشىپ ئارمانلىرىدا،
قاياناق جەڭگە كېتەركەن بەزەن.
قىيالماستىن قاراپ تۇرۇشقا،

كىينىپتۇ ئەرەنچە قىزلار.
باستۇرۇپتۇ دۇشمەن ئۇستىگە،
تۇمارىستەك قالدۇرۇپ ئىزلار.
جەڭ بولۇپتۇ ئاجايىپ ھەيۋەت،
يەتتە كۈندۈز، يەتتە كېچىدە.
ئېلىشىپتۇ رەقىبلەر دەھشەت،
چىقمىغۇدەك ھەركىم ئېسىدە.
جەڭ دۇمبىقى ياڭراپتۇ سايدا،
كۆرىستىپتۇ مەردلەر جاسارەت.
دەريا بويتۇ ۋەتەن ئۇچۇن قان،
قايىل بويتۇ رەقىب كارامەت.
بولغاچ ياۋۇنىڭ قوشۇنى سانسىز،
بەسى مۇشكۈل بويتۇ تەڭ تۇرماق.
ئەرك سۆيەر باھادىرلارغا،
بولالماپتۇ ھېچ نەرسە چىرماق.
بوۋاي، مومای كىرىپتۇ سەپكە،
بالىلارمۇ تۇتۇپتۇ تاياق.
بوۋىقىنى دۇمبىگە تېڭىپ،
ئانىلار ھەم ئېلىپتۇ ياراق.
ۋادەرىخا، ئەجەللىك بىر ئوق،
تېگىپتۇ شاھ پاناھغا شۇ دەم.
يىقىلىپتۇ غەيۇر پەھلىۋان،
سىلجىيالماي ئالدىغا قەدەم.

«باتۇرلىرىم» دەپتۇ پادىشاھ:
«كېتەر بولدۇم سىلەردىن بۇرۇن،
بىر تامچە قان قالغۇچە ھەرگىز،
بەرمەك نومۇس دۇشمەنگە ئورۇن.
قالدى مۇشكۇل خەتەر سىلەرگە،
سۇرەلمىدىم رەقىبنى يىراق.
بۇ ئېغىر قەرز قالدى زىممەمدە،
تۇگەتمىسۇن ئەجەللىك پىراق.
ئىناق ئۆتمەي، سائادەت بولماس،
دىيانەت يوق ئىبادەت بولماس.
ئىلىم - ھۇنەر يۇقمىغان ئانا،
تىلاۋەتى بىر ياماق بولماس».
كۆز يۇمۇپتۇ ئارماندا سەركە،
تىتىلىپتۇ يۇرەكلەر ھەريان.
تاغۇ تاشلار كەپتۇ لەرزىگە،
دەۋرەپ كەلگەچ ھەسرەتلىك قىيان.
سۇكۇت بىلەن ئۆتۈپتۇ ماتەم،
مۇسىبەتنى تۇتۇپتۇ پىنھان.
ئايلىنىپتۇ نادامەت كۆچكە،
چۇشكۇنلۇككە بەرمەپتۇ ئىمكان.
قارا قاغا ئىكەن بەئەينى،
لەكمىك - لەكمىك ياۋۇنىك قوشۇنى.
كۆپ بولغاچقا ساندىكى پەرق،

ئايان بوپتۇ جەڭنىڭ كۈتۈمى.
قوربان بوپتۇ ئەرلەر تامامى.
قاپتۇ مەيىپ، ئاجىز ئاياللار.
باسالماپتۇ لېكىن بىر قەدەم،
شېھىتلەردىن پۈتكەچ داۋانلار.
ياۋ سەركىسى ئەقلى لال بولۇپ.
قايىل بوپتۇ باھادىر ئەلگە.
ئۆكۈنۈشتە ئۆرتىنىپ مىڭ رەت،
قايتماق بولۇپ بېرىپتۇ بەلگە.
دەپتۇ ۋەزىر:«قايتمىز نېچۈن؟
قالدى بىزگە بۇ مۇنبەت زېمىن.
ئاشتى بۇيۇك مەقسەت ئەمەلگە،
ئەمدى كۆڭۈل تاپقۇسى ئەمىن».
دەپتۇ سەركە: «ئەقلىڭ كور ئىكەن،
مەن ئەمەسمەن غالىب سەركەردە.
يۈلتۈزدەك كۆپ بولغاچ قوشۇنۇم،
كەتتى ئۇلار قىساس - ئەلەمدە.
تىز پۈكمىدى ھەتتا بالىلار،
كۆرمىگەنمەن بۇنداق ئۇرۇشنى.
ئۇرۇشمايمەن ئاياللار بىلەن،
توختىتايلى ئەمدى يۈرۈشنى.
ھەممە ئىنسان بولسا شۇ روھتا،
چۆمۈلەتتى دۇنيا زەر - نۇرغا.

ئەقىدىگە بولمىسا ئاسىي،
ياشىمايتتى ھېچ ئادەم زورغا.
جەسەتلەرنى يۇيۇپ كېپەنلەپ،
تىز چۆكەيلى پارلاق روھىغا.
گۇناھىمىز تىلەيلى تەكرار،
يېپىشقانچە تىرىك تونىغا».
تەھسىن ئېيتتى ۋەزىر خۇش بولۇپ:
«قەلبىڭ دەريا، ئەقلىڭ زەر ئىكەن،
بىز سورىغان گۇزەل تۇپراقنىڭ،
ھەر زەررىسى مىڭ تال تەر ئىكەن».
پەرمان بىلەن تۇتۇلدى ماتەم،
باھادىرلار سىرداشتى ئۇنسىز.
تىرىك بىلەن ئۆلۈك ئارىسى،
ئېرىپ كەتتى قۇياشتەك ئىزسىز.
كەلدى شۇئان كۆكتىن بىر سادا،
يەر - جاھاننى لەرزىگە سېلىپ:
«مەرد ئىكەنسەن سەنمۇ باھادىر،
ئېتىقادتىن كەتمەپسەن تېنىپ.
بىزگە كەلگەن بۇ شانلىق ئۆلۈم،
بەرگەن بولسا سىلەرگە ساۋاق.
ئۇرۇقمىز قۇرىماس ئەبەد،
يوللار مۇشكۇل بولسىمۇ ئۇزاق».
ئايلىنىپ ياۋ دوستقا، يارەنگە،

ھەسرەت يۇتۇپ يولغا چىقىپتۇ.
پۇشايمانغا بېرىلمەي چىداش،
قوللىرىنى ھەتتا چېپىپتۇ.
ۋەتەن سۆيگەن دىللارغا تۇپراق،
مېھرى بىلەن بېرىپتۇ مەلھەم.
غالىب ئەمەس ياراق جەڭدىكى،
غۇرۇر، ۋىجدان، ئىناقلىق بەرھەم.
دەس تۇرۇپتۇ قالغان ئاياللار،
ياش ئورنىغا تۆكۈپتۇ قان - تەر.
ھۆسنى خازان بولغان گۈل دىيار،
كۆرەلمەپتۇ شۇنداىن بىرەر ئەر.
ئۆتۈپ ئاي - يىل كەپتۇ ئەسلىگە،
دەردى تارام ئاققان بۇ شەھەر.
ئەۋلاد غېمى قىلغاچ بىئارام،
ئاياللارغا بوپتۇ ئاش زەھەر.
شاھ سايلىغان ئىكەن ئاياللار،
ھۆسنى گۈزەل، ئەقلى كامالنى.
يىغلاركەن ئۇ تەڭرىگە كۈن - تۈن،
تاپماق بولۇپ ياخشى ئامالنى.
ئايان بوپتۇ چۈشىدە بىر كۈن،
ئاق يەكتەكلىك، ئاق ساقال خىزىر.
دېگۈدەكمىش: «ئانا دەريانىڭ
سۈيىنى ئىچ بىرقانچە ھېجىر.»

كەپتۇ شۇئان دەريا بويىغا،
دولقۇن قىرغاق سۆيەركەن مەغرۇر.
ھەر تامچە سۇ تۇغۇپ مىڭ خىسلەت،
قوزغىتاركەن دىللاردا غۇرۇر.
ھىجران ئۆرتەپ يۈرەكنى قات ـ قات،
نەم تۇپراققا باغرىن يېقىپتۇ.
قىيانىدا غەم ـ غۇسسىلەرنىڭ
يېشىل ياپراق بولۇپ ئېقىپتۇ.
بارماقلىرى تىترەپ ـ تەمتىرەپ،
قەتىلەرنى ئۇنسىز يۇتۇپتۇ.
مۇبارەكلەپ ئەزىم دەريانى،
دۇر ـ گۆھەردىن چاچقۇ چېچىپتۇ.
ئۇزۇن ئۆتمەي بويتۇ ھامىلدار،
جاھان ھەيران بولۇپ بېقىپتۇ.
ئوردا ئەھلى ئالدىدا بىر كۈن،
سىر ـ ئەسرارنى ئۆزى يېشىپتۇ.
ئاياللارنىڭ مەملىكىتىدە
توي بولۇپتۇ شۇندىن ھەر كۈنى.
چەكسىز ئۈمىد، ئۇلۇغ ئىنتىلىش،
جارانلاپتۇ ئىزتىراپ تۇنى.
توشۇپ ئاي ـ يىلى كۆز ئېچىپ بوۋاق،
كۈندىن يورۇق شولا چېچىپتۇ.
خۇشاللىقتىن ھەتتا تاغۇ تاش،

كۆز ياشلىرى سەلدەك ئېقىپتۇ.
«ئوغۇل كەلدى، يىلتىز كۆكلىدى،
تۇمەن يۈلتۇز كۆككە ئۆرلىدى.
ئوغۇل، ئوغۇل ئۇزۇلمەس ئېقىن»
دېيىشتى ئەل خۇشال توۋلىدى.
ئەزىم بولدى مۇبارەك ئاتى،
ئوغۇز كەبى يېتىلدى غەيۇر.
«ۋەتەن» دېگەن مۇقەددەس تامغا،
ھەر نەپەسكە بەردى مىڭ غۇرۇر.
زېھنى ئۇنىڭ ئىدى ساپ ھاۋا،
چېچەنلىكتە بۇركۈتكە ئەندаз.
ئەدەپ ـ ئەخلاق، ئىلىم ـ ھېكمىتى،
تۇمەن ئەلگە بولۇر پايانداز.
تا ئەزەلدىن كۆرمىگەن جاھان،
ئەلەم سۆيگەن بۇنداق قىرانىنى.
يەتمىش ئىككى ھۇنەر ئاز كېلىپ،
قۇرار ئىدى يېڭى پىلانىنى.
سۆيەر ئىدى دەريا ئەزمىنى،
زېمىن ئوت بوپ كۆيەتتى ئاڭا.
ئارسلان، بۇغرا، قاپلان باش ئېگىپ،
كۈتەر ئىدى ئۇنىڭدىن سادا.
گۈلىستاندا ئېچىلاتتى گۈل،
ئۇنىڭ ئۈچۈن لېۋەن قىزىرىپ.

تۇمەن قۇشلار قىلاتتى نەغمە،
ئۆچرەت بىلەن رەتكە تىزىلىپ.
بالاغەتكە يېتىپتۇ ئەزىم،
ئانا يەنە غەمگە چۆكۈپتۇ.
ئەقىلدارلار سەمىگە دەرھال،
ھەسرىتىنى پۈتۈن تۆكۈپتۇ.
«ئوغلىمىزنىڭ ئۇلغايدى يېشى،
ئوچۇق تۇرسا راۋامۇ بېشى.
مەملىكەتتە يوق بوۋا لايىق،
بۇ بېشىمنىڭ قاتتى ئېچ - تېشى».
«راست ئېيتىسەن» دەپتۇ ھەممىسى،
شاھ سۆزىنى قوللاپ، ماقۇللاپ.
ئەزىم بولغاچ ھەممىگە بالا
لايىق تاپماق بوپتۇ ئامالالاپ.
كەپتۇ ئاخىر شۇنداق قارارغا
پۈتۈن ئايال يىغلاپ تەڭرىگە،
ھاجىتىنى ئېيتىپتۇ زار - زار،
قاياش تىلەپ باتۇر ئەزىمگە.
ئانىلارنىڭ ئەلەملىك يېشى،
دولقۇنلارنى قىلىپتۇ پارە.
پەرىشتىلەر قاتار تىزىلىپ،
ئۇلار ئۇچۇن قىلىپتۇ نالە.
ياڭراپ شۇنداق ئاجايىپ سادا،

تۆكۈلۈپتۇ پەلەكتىن كۆك نۇر:
«بولغاچ ئىخلاس، ئەقىدەڭ تېرەن،
قايىل قىلدىڭ مېنى بەك چوڭقۇر.
كۆپىيىڭلار كامالەت تېپىپ،
ئىلىم - ئىخلاس تۇرسۇن نۇر چېچىپ.
بىغەم ئەلدە بولماس ئىناقلىق،
ئىناقسىز ئەل كېتىدۇ تېزىپ.»
چاقماق بىلەن يوقاپتۇ سادا،
تىز چۆكۈپتۇ قىرغاقتا ھەممە.
زەر قەتىرىگە يېقىشىپتۇ لەۋ،
دولقۇن دەپتۇ: «قايتىدىن گۈلله.»
كۆپ ئۆتمەستىن جىمى ئايالار،
ئىلگىرى - كېيىن بوپتۇ ھامىلدار.
ئۇلۇغ ئىشقا شاھ بىلەن ئەزىم،
چېپىشىپتۇ بولۇپ ئاقىلدار.
بوپتۇ تۇغۇت ئانا شاھ ئۆزى،
قۇياش سۆيگەن ھەربىر بوۋاقتا.
ئىسىم قويۇپ چىقىپتۇ ئەزىم،
زاكىدىكى ھەربىر ئوماقتا.
ئەللەي ئۇنى ياڭراپتۇ مۇڭلۇق،
تەكلىماكان باغرىدا قايتا.
«ئىڭە»لىگەن قەھرىلىك ئاۋاز،
غۇرۇر بىلەن ياشاركەن قاتار.

چوڭ بولۇپتۇ ئوغۇللار تىمەن،
ئىكەن قىزلار ئاجايىپ لېۋەن.
باھادىركەن ھەربىرى يەنە،
تېپىلماسكەن ئۇلاردىن ئېۋەن.
زىننىتىكەن ئىلىم ۋە ھايا،
نازاكەتلىك گۈزەل قىزلارنىڭ.
مەردانىلىك خىسلىتىكەن ھەم،
يىگىت باسقان ھەربىر ئىزلارنىڭ.
شاھۇ جاھان تاللاپ بىر كۈننى،
ئەزىم ئۈچۈن توي جاكارلاپتۇ.
قىزلارنىڭ ئەڭ چېچەن، چوڭىنى،
شاھزادىگە ھەق نىكاھلاپتۇ.
ئۈزۈلمەپتۇ شۇنداىن بۇ ئەلدە،
قىرىق كېچە - كۈندۈز توي - ھەشەم.
ئۇلىنىپتۇ ئىزلار، ئىزلارغا،
بولمىسمۇ ھېچقانداق قەسەم.
ۋاقىت يېتىپ ئايال پادىشاھ،
تەينىلەپتۇ ئەزىمنى شاھ قىپ.
روناق تېپىپ تېخىمۇ بۇ ئەل،
چېكەلمەپتۇ بىرەر كىم تاك قىپ.
قانچە ئەسىر ئۆتۈپ شۇ تەرىق،
كۆز تېگىپتۇ ئۇم - ئىناقلىققا.
سولىشىپتۇ ئەقىدە گۈلى،

يۇزلىنىپتۇ دىل يىراقلىققا.
چەكتىن ئېشىپ بىغەم ھالاۋەت،
كۆك قۇچۇپتۇ كۈندە ناخشا ـ ساز.
ئىشىنەلمەي قېرىندىشىغا،
ناتونۇشقا كۆرسىتىپتۇ ناز.
كۆز يۇمۇپتۇ تەۋەررۈك جانلار،
چىدالمىغاچ خورلۇق ـ ئەلەمگە.
سەمىمىيەت بولمىغاچ دىلدا،
تايىنىپتۇ تۈزسىز قەسەمگە.
نومۇس ئىچرە ھۆركىرەپ دەريا،
خار بولغانىنى ئاپتۇ قويىنىغا.
ماڭقۇرت بولۇپ كەتكەچ ھەممىسى،
سۇ كىرمەپتۇ يەنە بۇرنىغا.
ئىپپەت بازار تاپقان بىركۈنى،
قارىيىپتۇ قۇياش مۆكۈپتۇ.
تارتىلىپتۇ دەريامۇ شۇئان،
شەھەر چەكسىز قۇمغا چۆكۈپتۇ.
يوقىلىپتۇ گۈللەنگەن بىر ئەل،
يوقىتىپتۇ ئۆزىنى شۇنداق.
ئۇنتۇسمۇ ئادەملەر ئۇنى،
تەكلىماكان ئۇنتۇسۇن قانداق!؟..

× × ×

رىۋايەتكە كەتكەچ سىڭىشىپ،
ئۇنتۇپتىمەن مەۋجۇت ئۆزۈمنى.
ھاياجاندا چايقىلىپ مازار،
بۇلاق قىلدى بەردەم كۆزۈمنى.
روھىي تىرىك كەتمەنلەنگەنلەر،
تومۇرلاردا بولاركەن گۈلخان.
نەپسى ئۇچۇن ياشاپ كەلگەنلەر
بولاركەن ئۆز پېيىنى قىرغان.

ئەما بوۋاي

قەدەم ھارغىن، خىياللار ھارغىن،
كىردىم شەرەم تۇغقان ئۆيىگە.
پايپېتەك بوپ ساھىبخان خۇشال،
تەكلىپ قىلدى ئۆينىڭ تۆرىگە.
ياتار ئىدى ئۇندا بىر بوۋاي،
ئاپئاق ساقال، نۇرانە چىراي.
تۆكۈلەتتى ھېكمەت تىلىدىن،
روھلۇق ئىدى بولسىمۇ قوراي.
كۆڭۈل كۆزى ئىدى بەك روشەن،
كۆرەلمەيتتى كۆزلىرى ئەما.
رازى ئىدى شۇنداق ئۆتۈشكە،
بۇ بىز ئۇچۇن ئېسىل مۇئەما.

دېدىم چىندىن كۆيۈنۈپ ئاڭا:
«دوختۇر، تېڭىپ باقايلى ئىزدەپ.
قۇياش گۈزەل، بالىلار ئاندىن،
ماھىر ئەمچى تېپىلار يۈزلەپ.»
دېدى بوۋاي: «ئۆز ھالىمغا قوي،
ئىنسابىڭغا رەھمەت، تەشەككۈر.
مەن خالىماس ئىشلار بەك تولا،
بىلەلەيسەن قىلساڭ تەپەككۇر.
بېرەلمىدىم نەۋرەمگە ساۋاق،
تىغ كۆتۈرەر بالا دادىغا.
ئىنساب، تەۋپىق كەتتىكىن قايان،
تەپرىق، رىيا كىردى ئارىغا
ئوغۇللىرىم ئەمەس يىگىتتەك،
ئايالىلار ھەم ئۆزگىچە دۇنيا.
قانداق چىداي كۆرۈپ تۇرۇشقا،
خازان بولۇپ سارغايسا ھايا.»
ئۇنسىز بولدۇم بوۋاي سۆزىدىن،
نومۇس ئىچرە كۆيدۇم ئۆرتىنىپ.
ئۇمىد بالقىپ تۇرغان ھەر قورۇق،
ھاياجاندىن كەتتى سىلكىنىپ.
باقتىم بوۋاي ئاغزىغا شۇدەم،
چىقسا تارىخ كۆلەڭگىسى دەپ.
چۈشەندىمۇ كۆڭلۈمنى شۇئان،

ياش ژاقتىدىن باشلاپ قالدى گەپ:
«قىران چاغدا يۈرەتتۇق چېپىپ،
تاپ باسمىغان قالمايتتى يۈرتلار.
مىنەر ئىدىم ئاتنىڭ خىلىنى،
سۆلەتلىكتى ساقال - بۇرۇتلار.
مەن بارمىغان چېلىش يوق ئىدى،
مەنسىز مەشرەپ بولمايتتى ھەرگىز.
مەن بارمىغان تويلارغا قىزلار،
بېرىشنىمۇ تۇتاتتى پەرھىز.
غادايمايتتىم قېرى - ئاجىز دەپ،
مۇناپىققا يولىمايتتىم ھەم.
موللا - ئەلەم قىلالماي ئانام،
«بەڭگۇاشسەن دەپ» چېكەتتى ئەلەم.
تۇتۇپ قالسا يىگىتلىك بەزەن،
بوۋام سۆزى تۇراتتى ئەستە.
لاتاپەتتە يېگانە بىر قىز،
قىلغان ئىدى يۈرەكنى خەستە.
كېلىپ قالغاچ تەلىيىم تەتۇر،
چوڭ توي ئۈچۈن كەلدى زور قوشۇن.
قىز رايىغا باقمىغان ئانا،
تۇزدى نەغمە ئۈچۈن چوڭ سورۇن.
قۇياش ئۆلدى، ئاش بولدى ھارام،
دىلدا ئىشىق كۆيدى چاراسلاپ.

جانان ئۇچۇن چىشلىدىم لەۋنى،
دەرد قامچىسى تەگدى تاراسلاپ.
ئەسلىي قىزمۇ سۆيەركەن مېنى،
يۇرىكىدە يادلاپ، ئۇلۇغلاپ.
نومۇس، ھايا بولغاچ تۇتىيا،
رازى بوپتۇ چېكىشكە ئازاب.
قاينىماقتا بىر چەتتە بەزمە،
ئىككى يۇرەك يۇتماقتا زەھەر.
ئۇچراشماپتۇ دەردلىك تىنىقلار،
قىز تەسەددۇق بولغانغا قەدەر.
قىز كۆچۈرمەك بولغان ۋاقىتتا،
ئاڭلىنىپتۇ ئانا نالىسى.
كۇمۇش ساپلىق خەنجىرى بىلەن،
قەتلى قىپتۇ ئۆزىن پارىسى.
قوللىرىدا تۇغۇلگەنكەن چىڭ،
مېنىڭ نامىم چېكىلگەن ياغلىق.
چىمەنىمىز بولالماي تۇتاش،
كۇتۇۋالدى بىزنى جۇدالىق.
مەنسەپ، ئەمەل ئۇچۇن گول ئاتا،
بىدار بولدى يالغۇز قىزىدىن.
شۆھرەت ئوتى كۆيدۇرگەن ئانا،
بىزار بولدى تىللا تىزىدىن.
شۇندىن ھەسرەت يۇتمەن تاتلىق،

بېرەلمىدىم ھېچكىمگە كۆڭۈل.
مۇھەببەت ئۇ تەڭداشسىز قۇدرەت،
مەيلى سۆيگىن مەيلى سەن سۆيۈل.
بىلەلمىدىم چەتكە قاقامدۇ،
مەدەنىيەت چىن مۇھەببەتنى.
ئويۇن ئەمەس توي - نىكاھ دېگەن،
لەنەتلەيمەن ئەقلى بېزەپنى.

× × ×

بوۋاي سىم - سىم تۆكتى يېشىنى،
سىلاپ قويۇپ ئاپئاق قېشىنى.
گۈل چېكىلگەن تاۋار ياغلىققا،
ئاستاغىنا قويدى بېشىنى.

كۆيۈك تۇپراق

بارماقتىمەن چۆكۈپ ئۆزۈمگە،
ئاق تېرەكلەر يىقىلغان يولدا.
تۇتام - تۇتام رېۋايەتلەر بار،
توپا توزۇپ تۇرغان تار يولدا.
چۈشلىرىمدەك مۇڭلۇق بىر ناۋا،
يۈلقۇنماقتا چۆرەمدە غۇۋا.
ماڭدىم كۆزلەپ تارىمنى يایاق،

قۇشلار هارغىن، بولدى ئاي گۈڭا.
تاش ئورمانغا قايتقۇم يوق پەقەت،
توغراقلارغا كەتكۈم بار سىڭىپ.
سېغىنسا گەر يوغان تېرىكىم،
تۇماربىنى قايتىمەن ئېلىپ.
ساتۇق ماڭغان ئىزلار يالتىراپ،
روشەن قىلدى ئالىپ ئارسلاننى.
مەھمۇد بوۋام «ئوغلۇم» دېگەندە،
تۇيدۇم بىراۋ قۇرغان قاپقاننى.
«ئىلىم — بەخت» دېگەنتى يۈسۈپ،
ئالتە ئەسىر بۇرۇن بېكوندىن.
ئانا تىلنى ئۇلۇغلاپ ئەلشىر،
سۇزۇپ چىققان شالغۇت ئېقىمدىن.
نۇزۇك قومۇش ئىچرە مۆكۈنۈپ،
يىغلىماقتا بىزگە ئۆكۈنۈپ،
ندا قىلار: «ئەقىللىك قىزلار،
ئۆزۈڭنى تاپ، قالاي ئۆتۈنۈپ.»
ئۆزلۈكىنى ئىزدەپ ئۇيغۇرى،
جاھالەتكە ئوت ئاچقان بىر چاغ.
تەۋپىق ئەلگە باھار بوپ، نۇر بوپ،
يۆلەپ بەرگەن «ئون نەچچە مىڭ تاغ».
يورغا يىلغا كۆكرىكىن كېرىپ،
چىققان ئىدى ئوت يالقۇن ئېلىپ.

«غۇنچە گۈلى» ئېچىلماستىنلا،
كەتتى يىراق بىزدىن مۇتەللىپ.
تۇيدۇرماستىن ئۆتكۈر سالدى ئوت،
كۆز يېشىنى تۆكتى «ئانا يۇرت».
«توققۇز ھېكمەت» بولغاچ قولىدا،
«بۆرە ئانا» تاپتى چەكسىز قۇت.
خىيال يانغىن، خىياللار يانغىن،
توغراقزاردەك تامار مۇڭسىراپ.
ئەزىم دەريا بويىدا ئۆتمۇش،
يۈلتۇز ساناپ ياتار قانسىراپ.
ئىچتىم قەتىرە مەنمۇ بىر ئوچۇم،
«رەڭدار شەھەر» قارارگىن قانداق.
تۇغۇپ قويسام ئۇشتۇمتۇت بىر كۈن،
تىللامدىكىن تاپتىك دەپ چاتاق.
ئوخشىمىغاچ ئۆزۈمگە خۇيۇم،
تۇيۇلمەن «سارىك» بوپ گاھى.
تاپالىسام چەكسىزلىكىمنى،
«سارىك» بولۇپ ئۆتسەممۇ رازى.
ئۇمىد دىلغا بەرگەندە قۇۋۋەت،
گۈلدەك پارلاق ئېچىلار ئىقبال،
بويۇن قىسىپ چىشلەيسەن بارماق،
ئۆز - ئۆزۈڭنى يوقاتساڭ مىسقال.
ئۆچتى نى - نى شانلىق سەلتەنەت،

توپان بەردى يېپيېشى دۇنيا،
قۇم دېڭىزى تۇرسىمۇ يۇتۇپ،
بىغەم ئۇخلاپ ياتار بىر زۇنا.
قان تامچىلاپ تۇرغان يۈرەكتەك،
كۆيۈك تۇپراق نالىسا ئۇنسىز،
ئەنسىرەيمەن ئەمدى يانار تاغ،
ئېرىتىدۇ ئالەمنى سۆزسىز.
مەن سۆيىمەن قەدىم تىرەكنى،
كاۋىكىدا چۈشەپ رىۋايەت.
تىل قانىتىم چوغلانسا گۈزەل،
كامال تاپار ئۇزۇك دىيانەت.
پەرۋازىدا كۆيۈك تۇپراقنىڭ،
قانات قاقار ھال رەك مۇھەببەت ...

× × ×

چۈشلىرىمگە كۆمۈلگەن شەھەر،
ياپراق كەبى توزۇيدۇ پات ـ پات.
يالقۇن بولۇپ پۈچىلانغان تەن،
كۆيدۈرىدۇ يۈرەكنى قات ـ قات.

2005 ـ يىلى 15 ـ ئىيۇن

يوللارغا روھىگدىن چىچىلسۇن ئېھسان

(ئاكىمىز مىجىت ناسىرغا بېغىشلاپ)

سەن ئۇلۇغ پاسىبان، ياشىدىگ مەغرۇر،
ھىممىتىگ، خۇلقۇگدىن بولدى ئەل رىزا.
كۇن - تۇنلەر روھىگدا يۇلقۇنۇپ ئۇنلەپ،
شىكەستە جانلارغا ئىزلىدىگ داۋا.

سەن كۇمۇش چوققىسەن بۇلۇتنى يارغان،
تۇمۇرۇگ تۇتاشقان دىللارغا تامام.
چاگقىغان يۇرەكلەر ياشاردى سەندىن،
تىنمىسىز ئېقىنسەن ئالالماس ئارام.

سەن مۇنبەت زېمىنسەن تاقىتى چەكسىز،
باغرىگدا ھەر گىياھ ئەزىز جانجان.
ئۇلۇغ بىر گۇلخانسەن زىمىستاندىكى،
مۇزلىغان تەنلەرنى قويىنغا ئالغان.

دېھقان دەپ يىغلىدىگ، دېھقانمۇ بولدۇگ،
مائارىپ بېغىدا بۇلبۇل بولدۇگ ھەم.
سەنئەتكە ئاشنا ئۆتتى كۇنلىرىگ،
ئەدىبلەر ئۇلپىتى بولدۇگ دەممۇدەم.

ئەجرىڭدىن كۆز ئاچتى «كۆڭۈل سوۋغىسى»،
«سەبىلەر...» ئۇچۇن دەپ چىقتىڭ يەڭ تۇرۇپ.
«...تۆھپىكار» روھىغا بولدۇڭ پايانداز،
بەردىڭ «...ئەزىمەتلەر» سېپىنى تۇزۇپ.

دىللارغا چېكىلدى مۇبارەك نامىڭ،
سەن ھۆرمەت تەختىدە يېگانە ئىنسان.
ئىجادىڭ تۇلپىرى چاپسۇن توختىماي،
روھىڭدىن يوللارغا چېچىلسۇن ئېھسان.

2006 ـ يىلى

قۇياش رىۋايىتى

(داستان)

روھىڭلار ۋە ئەخلاقىڭلار زېمىنغا مەنە ئاتا قىلسۇن.
بارلىق قىممەتنى يېڭىباشتىن يارىتىڭلار!

نېتزى

مۇقەددىمە

ئالتۇن قۇياش كۆلۈپ بىر تاتلىق
مېھرى بىلەن باقار زېمىنغا.
ئەركە شامال چېپىشىپ ھەريان،
شادلىق بېرەر ھارغىن دىلىمغا.
تۇتاش كەتكەن ئاسفالىت يوللار،
خىيالىدا كېزەر دۇنيانى.
قەدەملەردە تۇمەن خىل ھەۋەس،
تالجىقتۇرار يېڭى ئىرانى.
ئارمانلاردىن تۇغۇلۇپ ئارمان،
ئادەملەرنى قىستار تېنىمسىز.
دەھشەت سالدى رەڭدار مەۋجۇتلۇق،

يۈرەكلەرنى قىلىپ كۆيۈمسىز.
ئۇچۇپ يۈرەر سەرسان مۇھەببەت،
خىلۋەتلەردىن ئىزدەپ ئۆزىنى.
ۋابا يامراپ چۈشكۈن ئالەمگە،
ئەتمەك بولار ۋاپا كۆزىنى.
تەمكىن تۇرۇپ كۆكتە زەر قۇياش،
ساداقەتتىن سۆزلەيدۇ قىسسە.
پارە قىلغاچ ئۇنىڭ قەلبىنى،
«سۆيگۈ ئۆلدى» دېگەن ۋەسۋەسە.

1

مۇقەددەس جاي مەكتەپ ئەزەلدىن،
مەن شۇ جايدا تۇرىمەن ھەر كۈن.
غۇنچىلارنىڭ ئارزۇ - ئارمىنى،
يېلىنجايدۇ روھىمدا كۈن - تۈن.
خەلق بەرگەن مۇنبەرنى ماڭا،
خەلق ئۈچۈن سۆزلەيمەن تىنماي.
ئەۋلادلارغا ئاتىدىم جاننى
مۇشكۈللەردىن داجماي - يانماي.
مەرىپەت باش بولسا بىر ئەلدە،
روناق تاپار پاكلىق، ئادالەت.
نادانلىق گەر شىلتىسە قامچا،

بىسسىپ كىلەر مۇدھىش قىيامەت.
مۇنبەردىمۇ سۆزلىنەر شۇنداق،
ئىلىم - ھېكمەت، ئەخلاق ۋە ھايا.
زەبۇنلۇققا ئىلىمدىن ئۆزگە،
بولالمايدۇ ھېچ نەرسە داۋا.
كۈن ئۆتىدۇ ئايلارنى قوغلاپ،
مەنمۇ كۆيۈپ بارىمەن بىر خىل.
بوغۇلدۇ سەممىي تىلەك،
بويقالدۇقمۇ ھەممىز «بېخىل».
نەدە قالدى ھۆرمەت، راپائەت؟
نەدە قالدى ئىززەت، شاپائەت؟
چۈشىنىشمەي نادان يۈرەكلەر
زېدە بولدى قەۋەتمۇقەۋەت.
ئوقۇتقۇچى ئامالسىز بەزەن،
يېنىپ چىقار مۇنبەر ئالدىدىن،
مۇدىر سوراپ بولالماي دەۋا،
ئورۇن ئالار بولدى دالدىدىن.
توۋا دەيمىز چىشلىشىپ ياقا،
ئۇستازغا تىل سالغان بالىغا.
«قەھرىمان»غا زوقلىنىپ، كۈيلەپ،
ئېلىۋالار ھەممە ئارىغا.
ئاتا - ئانا كېلىپ دەۋاغا،
بالىسىنى ئاقلايدۇ شەكسىز.

يۈكلىنىدۇ گۈناھ ئۈستازغا،
چۈنكى ئۈستاز بولغاچقا «پەمسىز».
جەمئىيەتكە ئارتىدۇ ھەممە،
بۇزۇلغانىنى جەمئىيەت بۇزغان.
ئويلىدىمۇ قېنى كىم - كىملەر؟!
جەمئىيەتنى ئادەملەر قۇرغان.
مۇئەللىمنى دېدۇق «دىتى يوق»،
جەمئىيەت ھەم تۇرار چايقىلىپ.
ئاتا - ئانىلار پۇل قاينىمدا،
ئىنسابىنى تىكەر پاي قىلىپ.
تولار ئىمىش قاۋاقخانىلار،
ئوقۇغۇچى بىلەن ھەر كۈنى.
ياشاش ئېغىر كەلگەن باتۇرلار،
ياشار ئىمىش شۇنداق تۇن - تۈنى.
ئالىم بولماق ئەمەستۇر قىيىن،
ئادەم بولۇش قىيىن ھەممىدىن.
ئىنساب، غۇرۇر كۆتۈرۈلگەن جاي،
خاراب بولغان ئۇزاق دەۋردىن.

2

تۇرسام بىر كۈن ئېغىر خىيالدا،
ئىزدەپ كەلدى يوچۇن بىر ئايال.
«ئەسسالام»دىن كېيىن ئۆزىنى

تونۇشتۇردى بولماستىن ھايال.
«مەن مەستۇرە ئېسىڭىزدىمۇ؟
ئوقۇغانتىم مېھرىڭىزدە مەن،
بەڭباشلىقىم يەتكەچ چېكىگە،
سىلىۋالغان ئۆزۈمگىمۇ ‹ئەن›.
كەلدىم بۇگۈن گۈناھىم تونۇپ،
كەچۈرگەيسىز قەدىردان ئۇستاز.
ئىبرەت ئالسۇن مەندىن باشقىلار،
بەتخۇيلۇقتىن قالمىسۇن ئاراز».
ھەيران بولۇپ باقتىم ئۇنىڭغا،
ئاھ، شۇكەنگۇ بەڭباش قىزچىقىم،
نۇرى ئۆچكەن ھەسرەتلىك كۆزلەر،
نومۇس ئىچرە ئۆلدى مىڭ قېتىم.
دېدىم ئاڭا: «قىيامەتتىمۇ،
شاگىرتىم سىز سۆيۈملۈك بالا.
بېشىڭىزغا چۈشتى نە كۈلپەت،
دەرمان بولاي بولۇپ مەن ئانا».
يامغۇر كەبى تۆكۈلدى دەردەمەن،
سىڭىپ كەتتى باغرىمغا بىر پەس.
دېدى: «تۆكەي ھەسرەتلىرىمنى،
ھېكايەمۇ ئۇنچە ئاز ئەمەس.
بىچارىمەن ئاتا - ئانام يوق،
يۆلەنچۈكۈم ئىدى چوڭ ئانام.

غېرىب ئىدىم، بەختىياش ئىدىم ھەم،
ئېغىر ئىدى دىلىمدا يارام.
كەمستكەندە ئۆزگىلەر مېنى،
كېتەر ئىدىم ئۆلۈپ - تىرىلىپ.
شۇڭا ساختا تۇيۇلۇپ چىن گەپ،
يۈرەر ئىدىم مەغرۇر كېرىلىپ.
مېنىڭ ئۇچۇن تاپقان چارىڭىز،
كۈلدەك توزۇپ تۇراتتى دائىم.
ئويلاپ باقسام مەن ئۇچۇن سىزلا،
يەپتىكەنسىز تىنىمسىز ۋايىم.
شۇنداق يۈرگەن كۈنلەردىن بىر كۈن،
ئۇچراپ قالدى تۇيۇقسىز بىر ئەر،
ئاسانلىشىپ مۇشكۈللىرىمۇ ،
بولۇپ قالدىم ئۇنىڭ ئۇچۇن زەر.
پاناھىم دەپ بىلدىم مەن ئۇنى،
شۇندىن كەتتىم مەكتەپنى تاشلاپ.
‹سۆيگۈ ئۇلۇغ› دېسە ئارقىدىن،
يۈرۈپتىمەن شەھەرلەر ئاتلاپ.
كېيىن بىلسەم ئۆيى بار ئىكەن،
ساقچىدىمۇ ئېنى بار ئىكەن.
بىلىپ قالسا سىرىن بىلگەننى،
ياشاشتىمۇ يولى تار ئىكەن.
يۈتتۈم دەردنى شۇندىمۇ ئۇنسىز،

ئىشەنمىدىم ‹ئۆسەك گەپلەر› دەپ.
مەن زۆھرەسى تۇرسام تاھىرنىڭ،
ئۆز يارىنى قانداق سەتلەر دەپ.
‹ساقلىغىلى بولماس پاختىنى،
يېلىنجىغان چوغنىڭ ئىچىدە›.
ئايان قىلدى ئاخىر ئۆزىنى،
ماڭا قىلغان ھەربىر گېپىدە.
يامغۇر بولۇپ تۆكۈلدۈم شۇ دەم،
‹قېنى مېنى زۆھرە دېگىنىڭ؟›
قىزارماستىن دېدى ئۇ ماڭا:
‹ساپ پايدىغۇ كىيگەن - يېگىنىڭ،
زۆھرە دېگەن پاك قىز، بىغۇبار،
نومۇس بىلگەن شەرم - ھايانى.
ئەرزىمەيسەن زۆھرە بولۇشقا،
ئۆزۈڭ تاپقان جىمى بالانى.›
راست ئەمەسمۇ زۆھرە كىم، مەن كىم؟
لېكىن سۆيگۈم ئىدى دېگىزدەك.
بولالمىغاچ زۆھرەدەك ئاخىر،
ئېزىلدىمغۇ ئاچچىق مېغىزدەك.
شۇنىڭ بىلەن تۈگىمىدى دەرد،
قولدىن - قولغا سېتىلدىم، ئۆتتۈم.
توۋا قىلاي ئالدىگىزدا دەپ،
سەۋرى بىلەن بۇگۈننى كۈتتۈم.

مومامۇ كۆز يۇمۇپتۇ دەردتە،
نەپرەتلەرگە كۆمۈلدۇم قات - قات.
غېرىبلىقتىن قىسىلغان دەمدە،
سىزنى ئەسلەپ ئاۋۇندۇم پات - پات.
ساناقلىقلا قالدى بۇ ئۆمۈر،
جانغا پاتتى ئىپلاس كېسىلىم.
ئۇ دۇنياغا بارغاندا چوقۇم،
شاگىرت بولاي بىغۇبار پېتىم.
دېگەنتېگىز بىر چاغ سىنىپتا:
‹هايا، ئىنساب هايات يۈرىكى.
بولالسا ھەركىم ئۆز - ئۆزى،
بولالايدۇ ئەلنىڭ تۈۋرۈكى.›
چۈشەنگەندە هايات قەدرىنى،
كېتەر بولدۇم ئىزسىز، قەدىرسىز،
مەندىن ئىبرەت ئالسۇن بالىلار،
باقمايدىكەن ئىقبال ئەجىرسىز.
ئېيتىپ بېرىڭ مېهرىبان ئۇستاز،
‹سۆيگۈ ئۇلۇغ› دېگەن چىن سۆزمۇ؟
پەرھاد - شېرىن، تاھىر - زۆھرەلەر،
روھىمىزغا ياتمۇ يا ئۆزمۇ؟!...
مارجان كەبى تۆكۈلگەن ياشلار،
مۆلدۈر بولۇپ تەگدى يۈرەككە.
بۇاخ خازان بولغان گۈلۈمنى،
ئوراپ قويدۇم گۈزەل تىلەككە.»

3

بۇ دۇنيادىن تېپىلماس ھەرگىز،
پۇشايمانىنىڭ ئاچچىق دورىسى.
قالغان ئۆمۈر غەنىيمەتتۇر بەك،
ئارام تاپسۇن كۆڭۈل يارىسى.
ئېيتىپ بېرەي سىزگە ھېكايەت،
ئۇندا باردۇر يالقۇنلۇق سۆيگۈ.
قۇياش بىلەن زېمىننىڭ مېھرى،
ئەڭ مۇقەددەس ھەممىدىن ئەزگۈ:
زېمىن پەيدا بولغان چاغلاردا،
نۇر چاچاركەن كۆكتە ئون قۇياش.
ھارارەتكە چىدالماي يەر، تاغ،
يىغلايدىكەن نالە قىپ تۇتاش.
چىقالماسكەن ئادەملەر غاردىن،
تىلەركەن ھەم ئوت شار ئۆلسە دەپ.
ئون قۇياشنىڭ تەپتى بىر بولۇپ،
ئىچىمىزدە ئۇنسىز كۆيسە دەپ.
شۇندا بارىكەن بىر ساھىبجامال،
رۇخسارىدىن تۆكۈلەركەن نۇر،
قۇياشلار ھەم كۆيەركەن ئاڭا،
لەۋلىرىدىن تۆكۈلگەندە دۇر.

ئەقىللىك قىز دەپتۇ جاكارلاپ:
«ئازاب سالدى زېمىنغا قۇياش،
كىم يوقاتسا توققۇز قۇياشنى،
يۇرىكىمىز بولغۇسى تۆتاش».
مەردانىلەر چىقىپ تالاي رەت،
تەلىيىنى سىناپ بېقىپتۇ.
ۋىسالىغا يېتەلمەي قىزنىڭ،
ھەسرەت يۇتۇپ شامدەك ئېقىپتۇ.
بىر ئەزىمەت كېلىپ بىركۈنى،
قىزغا يۈرەك سۆزىن ئېيتىپتۇ.
«نۇسرەت قۇچۇپ قايتمىغۇچە ھېچ،
غاردىن چىقمىڭ» دەپتۇ، كېتىپتۇ.
يىگىت كېزىپ تاغۇ دەريانى،
ئامال ئىزدەپ، پۈرسەت كۈتۈپتۇ.
قىز غاردىن چىقماي كۈنۇ تۈن،
يىگىتكە شان تىلەپ ئۆتۈپتۇ.
قۇياشلار ھەم كۆرەلمەي قىزنى،
تىت - تىت بولۇپ غەمگە چۆكۈپتۇ.
خىرەلىشىپ ئۇمىدسىزلىكتىن،
سارغىيىپتۇ، ھەسرەت يۇتۇپتۇ.
مۇشۇ ئىكەن يىگىت كۈتكەن كۈن،
شۇڭا ئوقنى ياغا سېلىپتۇ.
ئەڭ ئېگىز تاغ ئۈستىگە چىقىپ،

قۇياشلارغا چەنلەپ ئېتىپتۇ...
توققۇز قۇياش يوقاپتۇ تامام،
زېمىن ئۇچۇن بىر قۇياش قاپتۇ.
يانى بەتلەپ تۇرغاندا، قۇياش
زۇۋان سۇرۇپ يىگىتكە دەپتۇ :
«مەرد ئىكەنسەن، سۆيگۈڭ چىن ئىكەن،
ئەقلىڭگە ھەم ئېيتتىم ئاپىرىن،
مېنىمۇ ھەم ئاتساڭ ناۋادا،
تاپالامسەن مەھبۇبەڭ ئىزىن؟
مەندىمۇ بار بىر ئۇلۇغ سۆيگۈ،
زېمىن دەپلا كۆيىدۇ يۇرەك.
بولغاچ زېمىن كۆزى — گۈزەل قىز،
ئۇزۇلمىدى ئۇنىڭدىن تىلەك.
سەن ئاتمىدىڭ توققۇز قۇياشنى،
ئۆز - ئۆزىنى يوقاتتى ئۇلار.
تېرەن بولسا ئەقىدە - ئىخلاس،
ئالەم بەخت نۇرىغا تولار.
زېمىن ئاخىر تاللىدى مېنى،
ۋىسالىمغا يەتتىم مەنمۇ ھەم.
مىليون يىللىق بولسىمۇ ئارا،
دەردىمىزچۇن يېيىشمىز غەم».
يىگىت ھەيران بولۇپ بېقىپتۇ،
كۆكتە تۇرغان نۇرلۇق قۇياشقا.

ئۆز - ئۆزىگە بېرىپتۇ قەسەم،
قۇياش كەبى مەغرۇر ياشاشقا.
سوئال تاشلاپ دەپتۇ ئۇ يەنە:
«زېمىن تۇرسا كەڭرى بىپايان.
ھەممە جايغا يەتمىسە نۇرۇڭ،
زېمىن غەمناك بولماسمۇ ھامان».
دەپتۇ قۇياش تەمكىن بىمالال:
«ئۇزۇن سەپەر باشلايمەن بۇگۈن،
مەن قەيەرگە بارسام شۇ زېمىن،
كۈندۈز بولۇپ ئېچىلار گۈلگۈن.
ئۇخلىماسمەن، ئالماسمەن ئارام،
كۈن ۋە تۈننى بېرەي زېمىنغا .
شامال، مۆلدۈر، قار ھەم يامغۇرنى،
تەقسىم قىلاي يىراق - يېقىنغا.
زېمىنغا ئەڭ يېقىن بارغاندا،
يانتۇ قىلىپ بېرەي نۇرۇمنى،
ئايرىلغاندا زېمىندىن يىراق،
بېرەي پۈتكۈل مۇھەببىتىمنى.
گەر بولمىغان بولسا مېنىڭدە،
‹زېمىن› دەپلا تۆرەلگەن ۋۇجۇد.
ئاللىقاچان كېتەتتىم مەنمۇ،
سەنمۇ بۇندا بولمايتتىڭ مەۋجۇد.
سۆزلەپ بەرگىن ئەۋلادلىرىڭغا،

قۇياش - زېمىن مۇھەببىتىنى.
چىن ۋاپانى تەرك ئەتسە كىم،
يەر يۈتىدۇ ھامان بىركۈنى.»
قۇياش شۇنداق دەپتۇ، كېتىپتۇ،
مەغرىب تامان ئاستا پېتىپتۇ.
يىگىتمۇ ھەم ئەسلەپ يارىنى،
ماكانىنى ئىزدەپ مېڭىپتۇ...
ئۆتكەچ ئاي - يىلى قوغلىشىپ ئىزسىز،
ئاپئاق ساقال بولۇپتۇ يىگىت.
ئەپسۇس، ئەپسۇس... تاپالماپتۇ ھېچ
قىز يۈرتىنى، قىلالماي ئىدىت.
قۇياش تەنھا قالغاچ ئالەمدە،
كۈن - تۈن، پەسىل بولۇپتۇ پەيدا.
ئۆزگىرىپتۇ قىزنىڭ يۈرتىمۇ،
كۈتۈپ يارنى يۇرۇپتۇ داغدا.
قىروۋ چۈشۈپ قۇندۇز چاچلارغا،
چېھرى سۇلۇپ مۈكچىيىپتۇ بەل.
ئۇمىد ئۈزمەي يىگىتتىن زىنھار،
ھاسا تۈتۈپ ئارىلاپتۇ ئەل.
قۇياش كۈلگەن گۈزەل بىركۈنى
كەپتۇ «مومای» بىر چىمەنزارغا.
بۇلۇتلارمۇ لەرزىگە كېلىپ،
ياش تۆكۈپتۇ «قىز»نىڭ ئاھىغا.

سىم - سىم يامغۇر چىللاپتۇ ئۇنى،
بۇك - باراقسان دەرەخ ئاستىغا.
ئاپئاق ساقال بىر بوۋاي ئۇندا،
قارشى ئاپتۇ چىقىپ ئالدىغا.
تونۇش سىيما، تونۇش نىگاھلار
ئايرىلىپتۇ ھوشىدىن تامام.
تېشىلگەن كەش، سۇنغان ھاسىلار،
ئۆھ ، دېيىشىپ ئېلىپتۇ ئارام.
سۆزلىنىپتۇ كەچمىشلەر كۇنلەپ،
ۋىسال قۇچۇپ يايراپتۇ دىللار.
قۇياش، ساما، دەريايۇ تاغلار،
شادلىنىپتۇ چېچىپ زەر تىللا.
تۇمەن قۇشلار بەزمە قۇرۇپتۇ،
جور بولۇپتۇ چىمەنزار باغلار.
ساداقەتنىڭ بۇيۇكلۇكىگە،
باش ئۇرۇپتۇ ھەتتا تىك يارلار.
نورۇز بۇلاق بىركۇنى سەھەر،
چۆمدۇرۇپتۇ ئۇلارنى يەڭگىل.
ياشلىقىغا كەپتۇ يىگىت - قىز،
سۆيۇنۇپتۇ جىمى جاھان، دىل.
دەپتۇ شۇ چاغ قۇياش زوقلىنىپ،
سۆيگۇ ئۇلۇغ، سۆيگۇ مۇقەددەس.
زېمىن بىلەن ئىككىمىز ئەبەد،

زوقلىنمىز سىلەرگە پەۋەس.
لېكىن بىزنى مۇقەددەس قىلغان
ساداقەت ھەم چىن ئەقىدىمىز.
بېرەلسەك ئۆزگىلەرگە قۇت،
شۇدۇر بىزنىڭ ۋىسال بەختىمىز.

4

ئۇستاز، شاگىرت ئولتۇردۇق ئۇزاق،
رىۋايەتكە چۆكۈپ، مۇڭلىنىپ.
ھېكايىنىڭ كۈچىمۇ ئەتتەڭ،
«قىزىم»مۇ ھەم قالدى روھلىنىپ.
ئېيتىپ بەرمەك بولدى ماڭىمۇ،
قۇياشنىڭ بىر ھېكايىسىنى.
ئېھتىمال شۇ رىۋايەت بىلەن،
بىلدۈرمەكچى ئىرادىسىنى.
كېچىكمەدە مومام ھەر كۈنى،
ئېيتىپ بېرەر ئىدى ھېكايە.
زېرىكتۈرۈپ قويماتتىم بەزەن،
سوراۋېرىپ سوئال زىيادە.
قىزىقسىنىپ بىر كۈن ناۋايغا،
سوئال قويدۇم دەرھال مومامغا.
نېچۈن قولى كۆيمەس ناۋاينىڭ؟

مۇنداق جاۋاب ئالدىم سوئالغا:
«بولغان ئىكەن زامان ئەۋژەلدە،
بىغەملىككە چۆككەن بىر ماكان.
شۇ ماكاندا بىر غېرىب كىشى،
قىينىلىپتۇ ئاچلىقتىن يامان.
بىركۈنى گۆش تاپقان بىچارە،
پىشۇرالماي چېپىپتۇ ھەريان.
ئۆي - ماكانسىز تۇزدە قالغانغا
ئاھ ئۇرۇپ كۆپ چېكىپتۇ پىغان.
پۇتكەنمىكىن تاشتىن يۇرەكلەر،
ھېچكىم ۋاپا قىلماپتۇ ئاڭا.
ئىشىنەلمەي قاپتۇ كۆزىگە،
كۆرۈپ تۇرغاچ ھەممىنى ساما.
شۇ چاغ قۇياش كەپتۇ لەرزىگە،
يەتمەك بوپتۇ غېرىب دەردىگە.
كۆيدۇرۇپتۇ ھەممىنى تامام،
مەھكۇم قىپتۇ ئاچچىق - قەھرىگە.
پەقەت ئامان قاپتۇ بىچارە،
مەيىن شامال بېرىپتۇ ھۇزۇر.
كاۋاپ تەييار بولۇپ قولىدا،
كۆۋەجەپتۇ خۇشلۇقتىن تومۇر.
ئىشتەي بىلەن يەپتۇ كاۋاپنى،
شۇكۇر ئېيتىپ تەڭرىگە مىڭ رەت.

ئەتراپقا زەڭ ساپتۇ شۇندىلا،
كۈل بولغانمىش جىمى جان قەۋەت.
شۇ چاغ يېتىپ ئىشىڭ تېگىگە،
ئۆكۈنۈپتۇ ئۆزىنى قارغاپ:
«شەخسىيەتچى ئىكەنمەن ئەسلىي،
قىلىپتىمەن ھەممىنى خاراب.»
قۇياش شۇ چاغ دەپتۇ ئۇنىڭغا:
«ئەيىبلىمە ئۆزۈڭنى زىنھار،
تەرك ئەتسە ۋاپانى ھەركىم،
ھاياتلىقى قىلىنار ئىنكار.»
ناۋاي قولى كۆيمەيدىغان ئىش،
شۇندىن بۇيان قالغانمىش ئۇدۇم.
گەپقۇ ناۋاي ئۇستىدە ئەمەس،
مېھرىڭىزدىن ئىللىدى كۆڭلۈم.
ۋاقىت قىستاپ تۇرغاچ تىنىمسىز،
خۇش دېمەسكە بولمىدى ئامال.
ئۇستاز، شاگىرت قەلبىدە بىر كۈي،
يۈرەكلەرنى قىلماقتا قامال.

5

بارماقتىمەن مەنزىلىم تامان،
ئايىغىمدا ياتار ئۆزاق يول.

گاهی روشەن، گاهىدا مەۋھۇم
ئالۇۋن كەبى يېتىلەر بىر قول.
يول بويىدا ئولتۇرار سائىل
ئىنساب تىلەپ ھەربىر يۈرەككە.
كۆڭۈللەردىن تۆكۈلگەن مېھىر،
يەتكۈزمەكتە ئۇنى تىلەككە.
شەپەق غەمكىن قاراپ زېمىنغا:
«ئادەملەردىن رەنجىمە» دېدى.
سۆيگۈ بارىكەن تېخى قېنىدا
توختىشىدۇ ھامان بىركۈنى.
مەنمۇ بەردىم ئىللىق مۇھەببەت
ھاجەتمەنگە ئەگدىم بېشىمنى.
ماڭمۇ ھەم يەتتى چىن ۋاپا،
قۇياش سۆيدى كۆڭۈل بېتىمنى.
يورۇپ كەتتى خىرە دىل خانەم،
گۈزەل بولۇپ تۇيۇلدى ھايات.
چۈشكۈنلۈككە پاتسىمۇ ئالەم
مۇھەببەتتىن ياسايمەن قانات.
ئويلاپ قالدىم زېمىن ئالدىدا
دوستلىرىمغا بەرگىنىم نېمە؟
ئۆزگىلەردىن رەنجىيمەن نېچۈن؟
ۋاپا ئۈچۈن قىلغىنىم نېمە؟
زېمىن ياشاپ كەلدى ئەزەلدىن،
تاقەت قىلىپ تەگسىز خورلۇققا.
تەۋپىق تىلەپ ئۆتتى سۈكۈتتە،

ئادەمدىكى نىيەت - شۇملۇققا.
زېمىن كەبى بولالمىسامۇ،
زېمىن بەرگەن غۇرۇر مەندە بار.
قۇياش، زېمىن سۆيگۈسى تۇغقان،
گۈلخان كەبى سۆيگۈ تەندە بار.
چىن ۋاپانى ئۆلدى دەيدۇ كىم؟
ئۇ ياشنايدۇ ئادەم بىلەن تەڭ.
بۇڭا مىسال بىر ھېكايەت بار،
ۋۇجۇدىڭىز ئۇرار چوقۇم لەڭ.
بولغان ئىكەن بۇرۇن بىر قوۋم،
ياشار ئىكەن ئىناق، ئۆم بولۇپ.
ھالاۋەتتە ئۆتسىمۇ كۈنلەر،
تۇرىدىكەن سۆيگۈگە تولۇپ.
بايقىلىپتۇ كۈنلەردىن بىر كۈن،
بىر نەس كېسەل بۇ يۇرت ئىچىدە.
ئايرىلىپتۇ ئەزىز جېنىدىن،
نۇرغۇن ئادەم نەچچە كېچىدە.
جان قايغۇسى قاقشىتىپ ئەلنى،
غەم دەشتىدە قىلىپتۇ سەرسان.
نە سەۋەبتىن چىقتى شۇم ۋابا،
چارە ئىزدەپ چېپىپتۇ ھەريان.
بىر ئاقساقال بارکەن دانىشمەن،
قوۋمى ئۈچۈن جېنى ئاتالغان.
يۇرت ئىچىدە شۆھرىتى چەكسىز،
ئەل - ۋەتەنىنىڭ كۆزى سانالغان.

دەپتۇ بىر كۈن قوۋمنى يىغىپ:
«ئەي ئەزىزلەر، سىلىڭلار قۇلاق،
جانغا پاتتى بۇ ۋابا كېسەل،
ئۆلۈم بىزدىن ئەمەستۇر يىراق.
لېكىن كەتسەك هەممىمىز شۇنداق،
نىشانىمىز يوقايدۇ ئىزسىز.
تاپالمىساق ياخشىراق ئامال،
قۇرۇپ تۈگەر مەۋجۇتلۇق - يىلتىز.»
روهلىنىپتۇ ئۇنىڭ سۆزىدىن،
ئۇمىد شامى ئۆچكەن جامائەت.
«جان قايغۇسى» قاپتۇ بىر ياقتا،
ئەۋلاد غېمى بوپتۇ كارامەت.
تەكشۈرۈپتۇ ئاقىل دانىشمەن،
يوپۇرماقتا سىناق قىپ ئەلنى.
ئايرىيدىكەن بىر خىل يوپۇرماق،
بۇ قوۋمغا يۇققان كېسەلنى.
ئون ئىككى ياش بىر قىزچاق بىلەن
سەككىز ياشلىق بىر ئوغۇل بالا،
خالىي ئىكەن نەجىس كېسەلدىن،
يۇقماپتىكەن بۇ ئىپلاس بالا.
خۇش بولۇپتۇ جىمى قېرىنداش،
چەك ئايرىپتۇ ئىككى بالىدىن.
ساقلاپ قالماق بولۇپ ئەۋلادنى،
كەچمەك بوپتۇ دەرهال جانىدىن.
دەپتۇ شۇندا ئاقساقال چىقىپ:

«ئوت ئىچىدە كۆيەيلى پۇتۇن.
كەتسە كېسەل بىز بىلەن تامام،
ئەلادىمىز يادلايدۇ ئۆگۈن.
يوغان ئورا قازايلى ئاۋۇال،
ئوتۇنمۇ ھەم يىغايلى دۆۋە.
خوشلىشايلى ھاياتلىق بىلەن
گۈناھلارغا قىلغانچە تۆۋە.»
ماقۇل كەپتۇ ھەممىسى بىردەك،
«ئىككى بالا» ئۇچۇن تىكىپ جان.
«بىزمۇ بىللە كېتەيلى» دەپتۇ،
چىدالماستىن بالىلار شۇئان.
دەپتۇ شۇ چاغ ئاقساقال ۋەزمىن:
«ئەڭ ئېغىر يۈك قالدى سىلەرگە.
تامچىدىن كۆل بولىدۇ ھاسىل،
باش ئەگمەڭلار مۇشكۈل كۈنلەرگە.
نە سەۋەبتىن يۇقتى بۇ كېسەل،
ئېيتىپ بېرەي ئىبرەت ئېلىڭلار.
چەكتىن ئاشقان مەئىشىتىمىز،
ھالاك قىلدى بىزنى بىلىڭلار.
ئىلىمنى ئاش - تاماق بىلىڭلار،
ۋاپانى جان - پاناھ بىلىڭلار،
ئەدەپنى كۈچ - ياراغ بىلىڭلار،
تىلنى روھىي چىراغ بىلىڭلار.»
تاماملاپتۇ بوۋاي سۆزىنى،
ئېتىپتۇ ئوت تامان ئۆزىنى.

هاياجاندا قۇياش ۋە زېمىن،
«رەھمەت» دەپتۇ ياشلاپ كۆزىنى.

× × ×

پەخرلىكمەن ئۇستاز بولغاچقا ،
سۆيۈنىمەن بوغۇنلىرىمدىن.
ئەپۇ قىلىپ ئۆتىمەن ئەبەد،
«قان كەتسىمۇ بۇرۇنلىرىمدىن.»
بولمىسامۇ قۇياشتەك ئوتلۇق،
كۆيەلەيمەن يالقۇنجاپ ھامان.
بولمىسامۇ زېمىنەك چەكسىز،
ئاقالايمەن يۈرەكلەر تامان...
پايانداز قىپ سالاي بىر ئۆمۈر،
ئەل سۆيگەنگە ئىللىق باغرىمنى.
ئەۋلادلارنىڭ جۇدۇن ـ قىشىغا،
تېگىشەي مەن باھار، يازىمنى.

2005 ـ يىلى

ئانا

ئانىنىڭ قەلبىدە چاقنايدۇ قۇياش،
ئانىنىڭ روھىدا يالقۇنلۇق ھايات.
ئانىنىڭ ئەللىيى كېزەر ئالەمنى،
ئۇمىدسىز دىللارغا بېرىدۇ قانات.

ئانا دەپ كۆيلەيمىز تەپتىدىن ئېرىپ،
بەرگۈمىز كېلىدۇ يۇرەكنى يېرىپ.
ئاھ، ئەپسۇس، ئۇنتۇيمىز بۇرچىمىز نېمە؟
ئاڭغىچە ئانىمىز قالىدۇ قېرىپ.

تاللاشقا پۇرسەت بار ھەممىنى باشتىن،
مۇمكىنمۇ يەنە بىر ئانىنى تاللاش.
چۆكۈپ باق ئاناڭنىڭ ھەسرەتلىرىگە،
بولۇرسەن شۇندىلا ئادەمگە قايىاش.

2005 ـ يىلى ماي

تۇماريس

(داستان)

سەن يالقۇنۇمدىن چىققان نۇر ئەمەسمىدىڭ؟
ئەقىل - پاراسىتىمگە قانداش روھ ئەمەسمىدىڭ؟

نېتزى

1

ھەسرەتلىك بىر ئانا بار، باغرى قان شۇنچە،
ئۆتەر تۇنلىرى ئازاب، تەشۋىشتە.
تۇندەك ئېغىر
تۇندەك قاپقارا
باسىدۇ بىر ئوي ئانىنى ھەردەم.
بەختسىز ئانا
بوسۇغىدىن كېتەلمەي نېرى،
بەڭباش قىزىنىڭ يولىغا قاراپ،
ئۆز - ئۆزىگە قويۇلغىنچە،
تولغىنىدۇ، چېكىدۇ ئەلەم.
ئۆرتىگەچكە ئانىنىڭ مۇڭى،

يۇلتۇزلارنىڭ باغرىنى چەكسىز،
يۇرىكىگە ئاقار تارامىلاپ
ئانا بوسۇغا تىرىگەن كۈنى،
مەھەللىنىڭ چېتىدىكى ئۆي،
بۇگۈن يەنە ياندى پىلىلداپ.
ئاپئاق لېچەك ئىچىدە ئانا،
سەلدەك ئېقىپ مۇناجات ئوقۇپ
ئولتۇرىدۇ تىنماي شۇرلاپ.
ئېغىر - ئېغىر قارا بۇلۇتلار،
سىغدىلىشتى تۇننىڭ قوينىغا.
پاتمىغاندەك قەلبىگە ئەلەم
پارتلىدى ھاۋا بىردىنلا.
«يالت - يۇلت» قىلىپ تۇن پەردىسىنى
نۇر خەنجىرى — ساماۋى شەمشەر
تىلىپ ئۆتتى دەرغەزەپ.
ئويغا پاتقان زېمىن باغرىنى
ئەسىر قىلىپ ئەنسىزلىك بىر پەس
تېلىقىشتا قالغان مەھەللە
ئالالمىدى دەقىقە نەپەس.
«گۇر - گۇر» قىلىپ موتورنىڭ ئۈنى
يەر تېگىدىن چىققاندەك گويا
بېسىپ كىردى غېرىب كۆلبىگە.
زارىققان ئانا

مۆدۇرۇپ قويۇپ
ئوقتەك چىقتى ئىشىك ئالدىغا.
ئىككى دەستە نۇر،
قامال قىلغاچ گۈنسىز كۆزلەرنى،
كۆرۈنمىدى ھېچنېمە.
كۆرەلمىدى
ئوت پۈركۈگەن مەخلۇقنى،
بىلەلمىدى
ئايىغىغا تاشلانغان نېمە؟
ـــ ئاھ !...
ۋاقىت توختاپ قالغاچ بىردەملىك،
ئانىمۇ ھەم كەتتى سېزىمدىن،
سەدپارە بوپ تىتىلغان يۈرەك،
رەھىمسىز «گۇر - گۇر»دىن،
يانجىلىپ كەتتى يەنە بىر رەت.
ئاھ ھەسرىتا،
بىچارە ئانا!
ئازاب يۈتتى قەۋەت - قەۋەت،
مۇڭغا پاتتى ئىزگۈ تىلەك.

2

ـــ ئا ... نا
ئانا ...

ئايانچلىق بىر ئاۋاز
ئانىنىڭ روھىنى تەرمەكتە ئاستا.
ـــ ئانا ...
ئا...نا
يېقىملىق بىر مۇڭ
ئانىنىڭ
مۇزلىغان قوللىرىغا،
قاتقان لەۋلىرىگە سۆيمەكتە ئاستا.
ـــ ئا ... نا
ئانا ...
قۇتقۇزغىن مېنى،
باغرىڭغا ئال.
ئازغۇن قىزىڭنى...
مۇڭلۇق ئىلتىجا
ئانىنىڭ تومۇرىغا قويۇلدى ئاستا.
يىرتىلغان يۈرەك
ئوت ئېلىپ شۇئان
گۈلخان بولۇپ كۆيدى بىردىنلا.
ـــ ئانا...
ـــ قىزىم، تۇمارىس قىزىم!
نېمە بولدۇڭ قارا كۆزلۈكۈم؟!
نە سەۋەبتىن يېرىلدى بېشىڭ؟
ئاقمىسىمۇ سەندىن مۇنچە قان،

قالمىغانغۇ تومۇردا قېنىم.
ـــ ئۆز - ئۆزۈمگە قىلدىم جان ئانا،
قارا يۇزمەن ئىككى ئالەملىك.
باغرىڭغا ئال ئاخىرقى نەپەس،
ئۆتسىمۇ گەر مەندىن سەۋەنلىك...
ئېلىپ كىردى ئانا قىزىنى
مۇشەققەتتە يۈمشاق تۆشەككە.
تۇمەن يىڭنە سانچىلدى شۇدەم،
ئاران تۇرغان ئاجىز يۈرەككە.
ئۆكسۈپ تۇرۇپ ئاجىز شام نۇرى،
ئانىسىغا كۆرسەتتى قىزىنى.
تۆكۈلگەن چىش
يىرىلغان باشلار
ۋە يەنە قولىدا كۆيۈكنىڭ ئىزى...
سەن شۇمۇ ئەمەسمۇ بىچارە قىزىم؟
چۈشۈمۇ، ئوڭۇمۇ ھېچ بىلەلمىدىم.
سەل بولۇپ ئېقىپتۇ ئانا چىدالماي،
ھوشىنى بىر يىغىپ، بىردە يىغالماي.
ـــ بىچارە مومايى، ـــ دەپتۇ شام ئويلاپ، ـــ
ئېلىكتىر ھېلىمۇ قاپتىكەن ئۆچۈپ.
قىزىنىڭ ھالىنى كۆرسە يورۇقتا،
ئانىنىڭ روھى
ئاللىقاچان كېتەركەن كۆچۈپ.

— ئانا... ئانا
— قىزىم
شېرىن بىر مۇڭ تارالدى ئۆيگە،
بەھوش ئانا يىغدى ئېسىنى.
بىر قولىنى ئون قىلىپ يۇگۈرۈپ،
پەرۋىشىگە ئالدى قىزىنى.
چېكىپ قالدى ئىشكىنى شۇ چاغ،
«مەن ئەزرائىل» دېدى ۋە يەنە.
«ئامانەتكە كەلدىم ئالغىلى،
قىزىڭ ئۆچۈن ئەمدى غەم يېمە.»
«رەھىم قىلغىن قېرى جېنىمغا،
قانداق چىداي ئۆچسە كۆز نۇرۇرم.
ھاياتلىق بەر ئۇنىڭغا بىر رەت،
ئادا قىلاي ئانىلىق بۇرچۇم.
گۈناھ بىلەن كەتسە شۇ پېتى
قىيامەتتە قارىغۇ يۈزۈم.»
بولدى پەرمان...
قايتتى پەرىشتە.
ئانا ئۆتتى يەنە پەرۋىشكە.
جېنىم قىزىم، ئاچقىن كۆزۈڭنى،
يالغۇز ئاناڭ قالمىسۇن داغدا.
ئۆچسە ھايات شامىڭ تەرەپبال،
بۇلبۇل قانداق سايرىغاي باغدا.

چىمەنزارىڭ بولاي جان قىزىم،
كۆچ - مادارىڭ بولاي، جان قىزىم،
نومۇس - ئارىڭ بولاي، جان قىزىم،
ۋاپادارىڭ بولاي، جان قىزىم.
ئىسسىققىنا ئوتلا چېيىمدىن،
بىرلا تېتىپ كۆرگىن ئېشىمدىن،
بىر بۇردا يەپ قويغىن نېنىمدىن،
مېنى تاشلاپ كەتمە يېنىمدىن .
ـــ ئانا ...
قۇتقۇزغىن مېنى.
ـــ كۆزۈڭ ئاچقىن، ئويغانغىن
مەن يېنىڭدا جان قىزىم.
تۇمشۇقلۇققا چوقۇتماي،
قاناتلىققا سوقتۇرماي،
قوغدالمىدىم يالغۇزۇم.
ئانا شۇنداق دەپتۇ زارلىنىپ،
باھار بۇلۇتىدەك تۆكۈپتۇ كۆز ياش.
بېھوش قىز كۆزىنى ئېچىپ ئاستىلا
ئانىسىنىڭ سۇلغۇن چېھرىگە بېقىپ،
نادامەت ئوتىدا مىڭ كۆيۈپ يېنىپ،
زەخمىناك لېۋىنى ئېچىپ مۇشكۈلده،
دەپتۇ ئانىغا:
ـــ كەچۈر ئانىجان

ھېچ راھەت كۆرمىدىڭ مېنى چوڭ قىلىپ.
ـــ جان پارەم كۆزۈڭنى ئاچتىڭ مىڭ شۈكۈر،
ئۈمىدسىز دىلىمغا يېقىلدى چىراق.
سۆزلىمە، ھېچنىمە دېمىگىن ئەمدى،
تىلمىسۇن باغرىمنى ئەجەللىك پىراق.
ـــ قەدىرلىك ئانىجان
تۇزكور بولدۇم سۈتۈڭ ئالدىدا،
تۇزكور بولدۇم ئەلنىڭ ئالدىدا،
قارا قىلغاچ ئاپئاق يۈزۈڭنى
نومۇس ئىچىدە يۇردۇڭ دالدىدا...
ـــ سۆزلىمىگىن، ئايا جېنىڭنى
كېچىكسەڭمۇ چۈشەندىڭ مانا
ئامان بولساق ئەزىز قۇلۇنۇم،
يېيەلەيمىز ئەلنىڭ غېمىنى.
ـــ ياق،
باغرىڭنى چاك قىلما ئانىجان،
ۋۇجۇدۇڭ كۆيۈپ،
دىلىڭ ئۆرتىنىپ،
يۈرىكىڭ يىغلاپ،
لېۋىڭدە كۈلۈپ.
مەلھەم سۈرسەڭمۇ روھىمغا ئانا
باقىيغا سەپەر قىلار ئەمدى بۇ جان.
تەندىكى يارا ئەمەستۇر ھېچ گەپ،

دىلدىكى يارا كۆچەيدى ئەدەپ.
بىر جان، بىر تەن تۇرۇقلۇق دائىم
مۇڭداش بولۇپ،
دىلداش بولۇپ،
بولالمىدىم روھىڭغا تېرەك.
مەن ئۇچۇنلا يەپ كەلدىڭ ۋايىم.
شۇڭا
ئاخىرقى دەمدە
مۇڭداشقۇم بار
نەپىسىم قالغۇچە.
چۆچەكلىرىڭنى
ئەللەيلىرىڭنى
ئېيتىپ بەرگىن ئاغزىڭ تالغۇچە...
«تۇمارىس» دېگەن ئۇلۇغ نامنى
نېچۇن قويۇپ قويغانسەن ماڭا.
تۇمارىسنىڭ رىۋايىتىنى
ئاخىرقى رەت ئېيتىپ بەر يەنە.
ـــ جان - جىگىرىم، جان قوزام
ئۆرتىدىڭغۇ يۈرەكنى
«مىڭ بىر كېچە» بولسىمۇ
ئورۇنلايمەن تىلەكنى.
ئانا شۇنداق دەپتۇ روھلىنىپ،
رىۋايەتكە ئاستا چۆكۈپتۇ،
ئارمىنىنى بىللە تۆكۈپتۇ...

3

مۇندىن تالاي ئەسىرلەر بۇرۇن،
جاھان سوراپ ئۆتۈپتۇ بىر شاھ ،
ئىسمى ئىكەن ئۇنىڭ تەڭرىقۇت.
ئادالەتتە تاپقاچ كامالەت
رازى ئىكەن جىمىكى ئەل - يۇرت.
«ئوغۇز» دېسە باش ئېگىپ دۇنيا،
چاچار ئىكەن قۇياش زەر تىللا.
شۆھرەتلىك شۇ شاھنىڭ ئىزى بوپ
«ئوغۇزخان»دىن كېيىن تۇمارىس
تونۇلۇپتۇ غەيۇر شاھ بولۇپ.
تۇمارىس
كۆز ئاچقاندا يورۇق دۇنياغا،
شادلانغانكەن ئاسمانۇ زېمىن،
يايرىغانكەن دەريايۇ دېڭىز.
لال بولغانكەن
ھەتتاكى
دەججال.
كۈلىدىكەن ھەقنى كۆرگەندە،
تۆكۈلەركەن لېۋىدىن رەيھان.
يىغلايدىكەن ناھەق ئىشلارغا

چۈشەر ئىكەن
كۆزلىرىدىن كەھرىڭا مارجان.
خۇرسەن بولۇپ خىسلەتلىك قىزدىن،
تالاي ئارمان پۈكۈلگەن ئىزدىن.
«تۇماريس» دەپ ئىسىم قويۇپتۇ،
بولغاچ جىمى ئەلنىڭ خۇشلۇقى،
مۇبارەكلەپ تەۋرۈك جانىنى،
تۇمەن - تۇمەن چارۋا سويۇپتۇ.
شاھ دەپتۇ خانىشىغا بىركۈنى شۇنداق:
«ئوخشىماس تۇماريس ھېچبىر بالىغا،
قوشۇلسۇن ئەقلىگە سىزنىڭ ئەجرىڭىز،
موھتاجدۇر قىزىمىز چېچەن ئانىغا.
جاھانىنى سوريسۇن
بۈيۈك شاھ بولۇپ،
قۇياشنى دوريسۇن
سۆيگۈگە تولۇپ.
ئاندەك ئانا بوپ ئۆچمىسۇن روھى،
ياشىسۇن ئوغۇزنىڭ روھىنى قۇرۇپ،
شۇندىلا رازى بوپ كۈلەر يىلتىزىم.
ئۇلۇغ شاھ ـــ
باتۇر تەڭرىقۇت
دەر شۇ چاغ:
«تۇماريس ـــ تومۇرۇم، ئىزىم».

شاھ ئارزۇسى بىلەن تۇمارىس
چوڭ بولۇپتۇ غەيۇر، زەبەردەس.
ئەسلىدە،
خانىش
ئانا بولغاچ قالتىس بىر ئانا،
قىزىمۇ ھەم
قەلەم - ئەلەمدە
پەزىل - ھىممەتتە
تەڭدىشى يوق باھادىر بولۇپ
جىمى ئەلدە قوزغاپتۇ ھەۋەس.
ئۇۋ يېرىدە تۇمارىس دېسە
تىترەيدىكەن قاپلانمۇ دىر - دىر.
كۇرەشلەردە تۇمارىس دېسە
يېرىلاركەن رەقىب يۇرىكى،
تىز چۆكەركەن مىڭلاپ باھادىر.
لاتاپەتتە بولغاچ يېگانە،
ئۇيىلاركەن چولپان ئۆزىدىن
باغرى قان بۇلبۇل،
ئېرىيدىكەن تاتلىق سۆزىدىن.
غەزەپلەنسە نەرە تارتىپ گەر،
مىڭ بىر يۇلتۇز
ئوت چاچاركەن چولپان كۆزىدىن.
دولقۇنىدا ۋاقىتنىڭ يىللار

لەڭ ئۇرۇپتۇ نۇردەك ئۆتۈپتۇ،
شاھ ۋارىسى بوپتۇ تۇمارىس.
چۈنكى،
شاھلىق
ئۇنىڭغا خوپ ئىكەن مۇناسىپ.
كارامەت ئىشلار...
قوزىلاپتۇ قويلار ئۇچ - تۆتتىن،
قۇلۇنلار بوي تارتىپتۇ ئايدا،
بۆره بىلەن ھەتتا شىر - يولۋاس
قوزىلارنى بېقىپتۇ سايدا.
تەھسىن ئېيتىپ ئايال پاناھقا
نۇرغۇن ئەللەر بولۇپتۇ قاياش.
ئۇ ـــ
ئايال ئىكەن بەكمۇ ۋاپادار،
پەرزەنتلەرگە كۆيەر يۈرەكتىن.
ئادەم نېمە؟
ھاياتلىق نېمە؟
سىڭدۈرمەك بوپ تومۇرلىرىغا
تۈن - تۈنلەردە بولۇركەن بىدار.
ئۇ ـــ
بىر پادىشاھ
ئادالەتتە قۇچقان ئالەمنى.
ئۇ ـــ
بۇيۇك ئايال

يۇرىكىدە كۆيگەن دۇنيانىڭ.
ئۇ ـــ
مۇقەددەس ئانا،
شاھلارنىڭمۇ ئۇلۇغ ئانىسى،
ئادەملەرنىڭ سەرخىل داناسى.
تۇمارىس ـــ تەڭرىقۇت
تۇمارىس ـــ ئايال
تۇمارىس ـــ ئانا
تۇمارىس ـــ ۋەتەن
تۇمارىس ـــ دۇنيا ...
تۇمارىس ـــ ھەممە ...
شۇنداق بۇيان
ئەل قەلبىگە چېكىلگەن بۇ نام،
تىلتۇمار بوپ قالغانكەن شۇڭا.
شۇنداق قاپتۇ ئەلنىڭ دىلىدا:
«جەننەت ياتار
ئانىنىڭ ئاياغىدا» دېگەن تامغا.

4

چۈشلىرىنى بۇزۇپ زامانىڭ
پارس شاھى ـــ
كەيخىسراۋ

چاغلىيالماي قاپتۇ ئۆزىنى.
كۆز قىزارتىپ بەختى كۈلگەنگە
ئەلچى بىلەن يوللاپ سۆزىنى،
تۇمارىسقا ـــ
شاھى جاھانغا
دەپتۇ:
«جۇپ بولساق،
ئىككى ئەلنى بىلله سورىساق.
قوشۇلمىساڭ لەكمىڭ قوشۇنۇم،
ئۆچۈرىدۇ ئىزىڭنى چوقۇم.»
دەرغەزەپ بوپتۇ تۇمارىس شۇدەم
بۇ ھاقارەتتىن چىكىپتۇ ئەلەم.
ئۇ ئوي ئىچرە تەپەككۇر ئەيلەپ،
سېزىپتۇ خىسراۋنىڭ نىيىتى باشقا.
قەلبىدە مۇھەببەت كۆيگەن ئادەمدە،
بار بولۇر يەتكۈدەك مېھىر ئالەمگە.
مەن ئەمەس، ۋەتىنىم ئۈنىڭ تاللىشى،
ئۇرۇشقا چىللاشتۇر جىمى يازمىشى.
يىغىپتۇ بەگلەرنى چوڭ كېڭەش ئېچىپ،
خىسراۋنىڭ نامەسىنى قىلىپتۇ بايان.
ـــ ھاقارەت
ـــ خورلۇق
ـــ ...

ـــ ئۇرۇش بىلەن ئەدەپلەيلى كۆرەڭنى،
تېرىسىگە سىغماي قالغان بېزەڭنى.
چۇقان ساپتۇ غەزەپلىنىپ ئەمىرلەر،
كۆرسىتىپتۇ ئۆزى بىلگەن تەدبىرلەر.
شۇ چاغ شاھ پاناھ ئويلىنىپ ئۇزاق
پاراسەت جەۋھىرىدىن قىلىپتۇ ئايان:
«قانخور ئەمەس بىز،
نامەرد ئەمەس بىز،
يول قويايلى ئۇلارغا چەكسىز.
ئۇرۇشماقچى بولسا ئەگەردە،
ئۆت دەريادىن، دېسە ئۆتەيلى
ئۇرۇش بولسۇن ئۇلار يېرىدە.
بىز تەرەپتە ئۇرۇشماق بولسا،
كېتىپ تۇرۇپ ئۇچ كۈنلۈك يىراق،
جەڭ قىلايلى ئۆز يېرىمىزدە.
مەغلۇپ بولۇش بولمىسۇن بىراق»
نامە پۈتۈپتۇ خىسراۋغا شۇنداق.
ياۋغا قارشى
سۆيگۈ بىلەن سەپ تۈزۈپتۇ
تېخىمۇ ئىناق.

× × ×

ئايال شاهنىڭ نامەسىن
ئاپتۇ خىسراۋ قولىغا.
ئۇرۇشماقنى پىلان قىپتۇ،
ئارساكتىن ئۆتمەك بوپتۇ.
نىشانلاپتۇ جەڭگاهنى
تۇمارىسنىڭ يۇرتىغا.
باشلىنىپتۇ چوڭ يۇرۇش
ئاتلىنىپتۇ زور قوشۇن
خىسراۋ بىلەن قان ئىچىشكە.
ئاچچىق توزان
تۇتۇلغان قۇياش
هالسىرتىپ زېمىن باغرىنى
هالسىزلىققا پېتىپتۇ ئاستا.
ئېچىرقىغان روھ
تامشىپ
شوراپ
گۈزەل ۋادىنى،
خازان قىپتۇ لالىزار باغنى.
ئارساكتىن ئۆتۈپتۇ قوشۇن
رەھىمسىز ئىستەك
مىڭ ئىبلىس بوپ توغۇلغان چاغدا.

5

كەيخسراۋ
كۆرەڭلىك بىلەن
قەدەم ساپتۇ ماساگىتلار ئېلىگە.
يۇتماق بولۇپ بۇ ئەلنى پۈتۈن،
يۇرىكىدىن ئۆرلىتىپ تۇتۇن،
بىر نومۇسسىز پىلان تۇزۇپتۇ،
ھىيلىسىدىن تۇزاق قۇرۇپتۇ.
تەييارلاپتۇ كاتتا زىياپەت،
ھەم قالدۇرۇپ بىر بۆلەك قوشۇن،
ئۆزى قالغان قوشۇننى باشلاپ،
بارگاھىنى ئارقىدا تاشلاپ،
ئاتلىنىپتۇ جازا يۇرۇشكە
غەلبىسىنىڭ پەيزىن سۈرۈشكە.
ماساگىتلار كەپتۇ باستۇرۇپ،
قالدۇرۇلغان دۈشمەن ئۇستىگە.
قىرىپ تاشلاپ ھەممىنى پۈتۈن،
تەنتەنە قىپ غەلىبىسىنى
«ئۆز رايى» بىلەن
يېقىلىپتۇ تۇزاق ئىچىگە.
نازۇ نېمەت

ئېسىل شارابلار ...
نەپس
ئايلاندۇرۇپ ئۇلار بېشىنى،
ئاپتۇ تەندىن ئەقىل - ھوشىنى.
كۆتۈپ تۇرغاچ شۇنى كەيخىسراۋ
قايتىپ كېلىپ ئاپتۇ ھېسابىنى.
ئۆلتۈرگەندەك باغلاقتىكى يولۋاسنى
قەتل قىپتۇ، ئېلىپتۇ ئەسىر،
بەھوش جانلارغا قىلىپتۇ جەبىر.
قۇزغۇن كەبى تويغان نەپسى كېرىلىپتۇ
غەلىبە قىلماق ئىستىكىدە يېنىپتۇ.
بۇنى ئاڭلاپ ئايال پادىشاھ
تېپىرلاپتۇ، غەمگە چۆكۈپتۇ.
چۈنكى،
ئەسىر بولغان باتۇر قوماندان
سىپارگاپىرىز ـــ
تۇمارىسنىڭ ئوغلىكەن.
تەڭدىشى يوق باھادىر بولغاچ،
ئانىسىنىڭ پەخرى، روھىكەن.
قەھرى تۇتقان تۇمارىس شۇدەم،
ھايالشماي مەكتۇپ پۈتۈپتۇ.
كەيخىسراۋنىڭ نامەردلىكىدىن
ئۆكۈنۈپتۇ، قاتتىق سۆكۈپتۇ:

«قانخور كەيخسراۋ
ماختانمىغىن قىلغان ئىشىڭدىن،
يېڭىلمىدى ئوغلۇم سېنىڭدىن.
شاراب بىلەن قۇردۇڭ تۇزاقنى،
كۆرەلمىدىڭ ھەرگىز ئۇزاقنى.
جان تومۇرۇم ـــ ئوغلۇمنى
ئەسىر قىلدىڭ،
بىر ئانىنىڭ يۈرىكىنى داغ قىلدىڭ.
دەرھال تاپشۇر ئوغلۇمنى
كېتىۋالغىن ئېلىڭگە.
كۆنمىسەڭ گەر شەرتىمگە،
قانغا تويماس نەپسىڭنى،
كۆرسىتىمەن كۆزۈڭگە.»
تۇماريسنىڭ سۆزىگە
ئېرەن قىلماي كەيخسراۋ،
ئىستىگەچكە ئۇرۇشنى،
تەڭداشسىز شاھ بولۇشنى
قوشۇننىنى يىغىپتۇ،
جىددىي پىلان تۈزۈپتۇ.

× × ×

سپارگاپىرىز ـــ
ياش بالا
كۆرەشلەردە باش بالا
سىزەلمىگەچ ھىيلىنى
ياۋنىڭ رەزىل سىرىنى
ئەسىر بوپتۇ،
ئاھ ئەپسۇس!
بۇ ئۇنىڭغا چوڭ نومۇس.
ھوشى كەتكەن قوماندان
ئويغىنىپتۇ ئەتىسى،
خەۋەر تېپىپ ھەممىدىن
ئۆكۈنۈپ كەم ئەقلىدىن.
نومۇس ئىچرە كۆيۈپتۇ،
بىر ئەمەس مىڭ ئۆلۈپتۇ.
ئۇ دەپتۇ كەيخسراۋغا:
باتۇرمىكىن دەپتىمەن.
ئەسلىي نامەرد ئىكەنسەن،
ئۆز ۋەتىنىڭ ئۈچۈنمۇ
تېنى زەھەر تىكەنسەن.
ئەي بىچارە شاھ
ئەركەك تورقۇڭ بولسىمۇ
ھەتتا
بىر ئايال بىلەن
مۇناسىپ ئەمەسسەن

جەڭ قىلىشقا.
ئەر بولساڭ ئەگەر
قويۇۋەت مېنى
يۈرەك بارمۇ شۇنداق قىلىشقا؟!...
غەزەپلىنىپ كەيخسراۋ
لەۋلىرىنى چىشلەپتۇ
ئۆزىچە مەرد بولماق بوپ
يەشتۇرسىمۇ باتۇرنى
ئۇزەڭگىدىن چۈشمەپتۇ.
سىپارگاپىرىز
مەردانە بالا
نومۇس قىلىپ خاتالىقىدىن
ئەزرائىلنى چىللاپتۇ ئۆزى
قاپتۇ پەقەت مۇنداق بىر سۆزى:
كەچۈر بۈيۈك شاھ
ئەزىز ئانىجان
بىغەملىك ئىكەن
ھەممىدىن يامان...

6

ئانا دىلى تۇيۇپتۇ،
جۇدالىقنى بىلىپتۇ.
پەرزەنت ئۈنۈڭ قەلبىنى

پاره - پاره قىلىپتۇ.
غەزەپلىنىپ ئايال شاھ
سەپ تۈزۈپتۇ قايتىدىن.
قىساس
قىساس ئوتى كۆيدۈرۈپتۇ تېنىنى،
مۇڭلۇق كۈيلەر تۆكۈپتۇ دىل تارىدىن.
جەڭ بولۇپتۇ ئاجايىپ دەھشەت،
ئاي - يۇلتۇزلار چاچالماپتۇ نۇر.
يۈرىكى سۇ بولسىمۇ بۇلۇت
تۆكەلمەپتۇ بىر تامچە يامغۇر.
سانسىز كۈن - تۈن ئۆتۈپتۇ شۇنداق،
تاغ ياساپتۇ جەسەت دۆۋىسى.
چېكىنمەپتۇ ئۇرۇشتىن ھېچكىم،
قىرىلسىمۇ تەڭدىن تولىسى.
مۇقەددەس تۈپراق،
پەرزەنت قىساسى
ئايال پادىشاھ
باغرى قان ئانا
گىرەلەشكەن شۇنداق بىر دەقىق،
تۇمارىس
نەرە تارتىپ ياۋنىڭ سېپىگە
شان - زەپەرنىڭ چىقتى ئۈستىگە.
ئاچ كۆز كەيخىسراۋ

ئۆلۈپتۇ شۇندا،
جەڭمۇ ئاخىر بولۇپتۇ ئادا،
ماسساگېتلار قوغداپ ئېلىنى
قۇتلۇقلاپتۇ باتۇر قىزىنى.

× × ×

جەسەتلەرنىڭ دۆۋىسى ئىچرە
ياتار ئىكەن
كۆزى ئوچۇق بىر جەسەت
بىچارە ...
تۇمارىس دەپتۇ ئاڭا:
«ئۆزۈڭ شاھ ئىدىڭ
قانغا تويماي ئۆتتى ئۆمرۈڭ،
سەن ماڭا ئەمەس
ئۆزۈڭگە قىلدىڭ.
بېسىپ كىردىڭ ئېلىمگە
شۇكۇر قىلماي كۈنۈڭگە.
سېنى قاندا سۈغراي
ئەمەل قىلىپ سۆزۈمگە.»
بىر يوغان ئىدىشقا توشقۇزۇپ لىق قان،
كەيخىسراۋ بېشىنى سېلىپتۇ شۇئان.
تاجاۋۇز قىلغاچقا تۇران ئېلىگە،

ھەق ئۇنى جازالاپ قويماپتۇ ئامان.
تۇمارىس خەلقىگە دەپتۇ جاكارلاپ:
بىخۇدلۇق بىز ئۈچۈن ھەممىدىن يامان.
شارابتۇر ئەڭ يامان بىغەم دورىسى
كىم ئاڭا يار بولسا، بولمىغاي ئامان ...

× × ×

شۇندىن قانچە ئەسىر ئۆتتۈپتۇ،
قانچە شاھلىق كۆچۈپ، ئۆچۈپتۇ.
ئۇلۇغ ئانا تۇمارىس نامى
دىلدىن ـ دىلغا ئۆچمەي كۆچۈپتۇ.

7

تۇمارىس ...
روھىمدىكى بىر ئالتۇن تۇۋرۇك.
ئۇلۇغ بىلگەچ ئۇنىڭ نامىنى
ئارمانلىرىم پۈتۈلگەن ساڭا
تارتۇق قىلغان ئىدىم مەن ئۇنى.
سېزەلمىدىڭ سەن
«تۇمارىس» دەپ چاقىرغاندىكى
قىيان بولغان

مېھىر - سۆيگۈمنى،
غۇرۇر - پەخرىمنى.
ئىسمى - جىسمىغا لايىق كەلسۇن دەپ،
سېنىڭ ئۈچۈن بەردىم ھەممىنى.
ياشلىقىم
ئارمانلىرىم
يۈرىكىم قېنى ...
تۇمارىس ئۈچۈن
بولدى پايانداز
بولدى زەر قۇياش...
سەن
ئىككى تەننىڭ بىرلىكى ئىدىڭ
بىرلا تۇمارىس.
يۈرىكىمگە پاتمىغان بەخت
سەن ئىدىڭ
بىرلا تۇمارىس.
گۈزەل ئۆتمۈش تۇراتتى سەندە،
بۈگۈن ئۇنسىز تۇراتتى سەندە،
ئىبلىس كەلدى قاچان ئۆيۈمگە
شۇندىن يىراق بولدى ئارىمىز.
ئۆتتى نەچچە يىللار ئازابلىق،
ئېغىز ئالماي كۆڭۈل يارىمىز.
يىغلاپ چىقتىم تۇنلەر ئاھ ئۇرۇپ

سەنمۇ يىغلاپ يۈردۈڭ ئۆز - ئۆزۈڭ.
شەيتان بىلەن بولساڭمۇ ئېجىل،
ھەسرىتىڭنى سۆزلەتتى كۆزۈڭ.

× × ×

يىغا كەلكۈنى
بېسىپ كىردى غېرىب خانىگە.
ئىشىك ئالدىدا
كۆتۈپ تۇرغان بولسا ئەزرائىل،
ياش تۆكتى بەلكىم
چىدالماستىن دەردلىك نالىگە.
ـــ تەشەككۇر، رىۋايەت قالدى يۈرەكتە،
سىز ئۇلۇغ ئاناسىز،
مۇقەددەس ئايال.
مەن ئۇچۇن قان يىغلاپ كەلدىڭىز تۆت يىل
بىر ئۆمۈر مېنى دەپ بولدىڭىز مالال.
دىلىڭىز بىر تۇگۈن ئىلكىدە شۇ تاپ
كۆيمەكتە ئانىجان، بىلمەن بۇنى.
نېچۇن مەن ئوخشىماي قالدىم ئۆزۈمگە؟!
ئېيتىمەن بۇندىكى نومۇسلۇق سىرنى...
ئون ئالتە يېشىمغا يەتكۈچە ئانا،

باغرىڭدا بەختيار ياشىغان ئانا.
دادامدىن ئايرىلىپ قالساممۇ كىچىك
روھىمنى سۆلدۈرماي ئۆستۈردۈڭ يانا.
ئون ئالتە يېشىمغا تولغان شۇ كۈنى
قەلبىمىزگە پاتمايتتى شادلىق
«تۇمارىسسم، ئوماق قىزىم» دەپ
چاقىراتتىڭ دەممۇدەم تاتلىق.
شۇ كۈنى
كۈن تىكلىشىپ قايرىلغان چاغدا،
كىرىپ كەلدى ئۆيگە بىر مېھمان.
ئۆگەي ئاكام دېگەن بىئىمان.
دېگەن ئىدى شۇ چاغدا:
ئاكاڭ تۇرۇپ مەن سېنىڭ،
بولالمىدىم ئاكاڭدەك.
يۈر بازارغا چىقايلى،
بولۇپ باقاي ئاكاڭدەك ...
دېدىم ئاڭا: «چىقمايمەن»
دېدىڭ شۇ چاغ سەن ماڭا:
«ياخشى كۆڭلى ئاكاڭنىڭ،
ئىناق، ئېجىل ئۆتسەڭلار.
روھى كۈلەر داداڭنىڭ...»

قالدىڭ ئىشىك ئالدىدا
كەتتىم ئاڭا ئەگىشىپ.
ئۇنىڭ خۇيى ياقمىغاچ
قالدۇق يولدا تەگىشىپ.
تۇتۇۋالدى قولۇمدىن،
كېتەلمىدىم ھېچقايان.
يىغلىغانغا قويمىدى
ئەلپازىمۇ بەك ياماندا...
ناتونۇش جاي،
نەپرەتلىك شۇ كۈن
يۈرىكىمگە پاتتى مىخ بولۇپ.
پايخان بولدى
باھارىم.
پايخان بولدى
ئىپپىتىم.
ئادەم
ھايات
ھەمىسى يالغان.
ئۆلگەن تۇرسا پۈتۈن قىممىتىم.
ئۆلۈم
ئەڭ ئېسىل تاللاش،

ئارام ئالسۇن ئۆمۈر كارۋىنىم.
توۋا دەيمەن،
ھېلىقى ئەبلەخ
ئۆلۈشكىمۇ بەرمىدى ئىمكان.
ئۆلۈپ بەرسەم سىزنىمۇ ئاخىر،
ماڭا ئوخشاش قويماسمىش ئامان.
دېدى ماڭا: «غۇمۇم بار ساڭا،
تارتىۋالغان ئاپاق دادامنى
ئانا - بالا ئىككىڭنىڭ زارى،
داۋالايدۇ كۆڭۈل يارامنى.
ساقچىلارغا يۈرمەيسەن قاتراپ،
ئۆلۈمنى ھەم يۈرمەيسەن ماراپ.
ئۆلۈپ بەرسەڭ ئەگەر بىركۈنى،
ئاناڭنىمۇ قويمايمەن ئاياپ.»
كەلدىم شۇ كۈن كۈن ئولتۇراردا،
كۈلۈپ كىردىم ياش تۆكمىسۇن دەپ.
ئىچ - باغرىمنى يەپ تۈگەتكەچ دەرد
يېتىپ قالدىم ھەتتا كۈن - كۈنلەپ.
ئوقۇشتىنمۇ چېكىندىم ئۇنسىز،
چۆچەكلىرىڭ قالدى كۆمۈلۈپ.
ئۆگەي ئاكام «ھايت» دېسە «ھۇيت» دەپ،

جىمى ئوي - دۆڭ يۈردۈم سوقۇلۇپ.
ئىبلىس بولدۇم،
ھەتتا ئاشۇردۇم.
يۈرىكىمنى قۇياشتىمۇ ئېرىمەس قىلىپ
تالاي ئەسىرلىك قۇتۇپ مۇزبەدەك
نەپرەت بىلەن مەزمۇت قاتۇردۇم.
تالاي ئىللىق ئائىلە،
مېنىڭ بىلەن بۇزۇلدى.
تالاي سەبىي بالىلار
سەرسان بولۇپ،
سورۇلۇپ
دەرد قامچىسى ئۇرۇلدى.
شاراب ئىچتىم
شارابتىن ئىزلەپ ئۆتمۈشنى،
تېپىلمىدى تۈمارىس.
زەھەر چەكتىم
تۈتۈنلەردىن ئىزلەپ ئۆزۈمنى،
تېپىلمىدى تۈمارىس.
زەھەر ساتتىم،
ساتتىم ئىپپەت
ۋە يەنە ...
تۈمارىس
ئۆلگەن ئىكەن ئەسلىدە،
ئون ئالتىگە تولغان پەسلدە.

ئاخىرى
ئۇنتۇپ كەتتىم ھەممىنى
ھەممە
ئۇنتۇدى مېنى.
لېكىن
بىرلا سەن
ئۇنتۇمىدىڭ
كىملىكىمنى.
ئۇنتۇمىدىڭ
تۇمارىسىنىڭ
ئۆتمۈشىنى
بۇگۈنىنى
ئەتىسىنى.
سەن مېنىڭ ئانام ئىدىڭ
ئوتۇمدا كۆيگەن،
سەن مېنىڭ سايەم ئىدىڭ
روھىمدا يۇرگەن.
لېكىن، جان ئانا
مەن ئەسلىمنى ئۇنتۇغان شۇ چاغ،
سەن نومۇستىن
ئۆلدۈڭ مىڭ قېتىم.
سەن خورلۇقتىن
ئۆلدۈڭ مىڭ قېتىم.

سەن كورلۇقتىن
ئۆلدۈڭ مىڭ قېتىم.
تۇرالمىغاچ شەھەردە
تۇرالمىغاچ بىر يەردە
كۆچتۈڭ تالاي رەت
كەچتە، سەھەردە.
ئاڭلا، ئانىجان
ئاز قالدى بۇ جان.
ئەزرائىل ئىشكتە بىتاقەت ھامان.
سورىما،
كىم شۇنچە ئۇردى سېنى دەپ؟
سورىما،
ئادالەت، قانۇن نەدە دەپ؟
تۆت يىلدىن بېرى ئۆلۈمنى كۈتتۈم بىتاقەت،
نومۇسۇڭ ئۈچۈنلا چىدىدىم قەۋەت.
يەر يۈتتى ھېلىقى ئىپلاس «ئاكام»نى،
سۆيۈملۈك ئەجەل
ئالدى ئۇنىڭ مۇدھىش جېنىنى.
قالدى بىر ئارمان،
ئۆلۈم شارابى تۇتۇپ ئۇنىڭغا،
ئىچەلمىدىم قوشۇق قېنىنى.
ئەزىزىم ئانا،
نومۇس ئىچرە قويدۇم جېنىڭنى،

بۇلغاپ قويدۇم ئۇلۇغ ئېتىمنى.
تۇماربس بىلەن تۇماربسنىڭ ئاربسىنى
توشقۇزۇپ لىق ئۇندەش سوئالغا
بېزەپ چىقتىم ئۆمۈر بېتىمنى.
يېزىپ چىقتىم ۋىدا خېتىمنى.
ۋاقتىم يەتتى،
كېتەي جان ئانا
سۆيۈملۈك ئەزرائىل كەپ قالدى مانا.
يىغلىما باغرىڭنى قىلمىغىن كاۋاپ،
قەيسەر بول ئۆزۈڭنى قىلمىغىن خاراپ.
شەھەرگە كۆچۈپ كەت، بار ئۇندا ئۆتمۈش،
بۇ ساڭا بوپ قالار ئاخىرقى كۆچۈش.
سۆزلەپ بەرگىن سەبىيلىرىڭگە
تۇماربسنىڭ رىۋايىتىنى،
تۇماربسنىڭ كەچمىشلىرىنى،
چاڭ سالمىسۇن ئۇلارغا ئۇنتۇش.
ئاشۇ ئۇلۇغ چۆچەكلىرىڭدىن،
ھەر پەيشەنبە تۇپراق بېشىمغا
تۆكۈپ قويغىن ماڭا بىر ئۇلۇش ...

خاتىمە

بىر مىسكىن قۇش
تۇڭلۇكىدىن كىرىپ ئۆتمۇشىنىڭ
ئىزلەپ يۈرەر قەدىم قەبرىنى...
قاياق شەھەر.
تەنھالىق.
ئۇمىدسىز ئۇمىد...
چۆچەك خۇمار ئاپئاق چېچەكلەر
توزۇتقانچە خىياللىرىنى
ئاڭلىماقتا قۇشنىڭ كۆيىنى...
تۇمارىس! ...

2006 ـ يىلى

فېۋرالنىڭ چۈشى

(داستان)

فېۋرال،
گۈلدار ئوتنى يېپىنچا قىلىپ
چۈش ئالمىدە
يۈرمەكتە باھار ئۈچۈن پىغان چېكىپ...

بۈگۈن

1

مىنۈتلارنىڭ پەشلىرىگە ئېسىلىپ،
ئالقىنىغا ئېلىپ يېشىل چوغ
كىرىپ كەلدى سۆيۈملۈك فېۋرال.

2

بەك رەھىمسىز ئىكەن ئادەملەر
پۈرىماستىن باھار ھىدىنى

ھەيدىۋەتتى قار گۈلى بەرگەن
تۇنۇگۈنكى شېرىن سۆيۈشنى.
ئىسسىت!...
يۈرىكىدىن قان تامغان كوچا،
سېغىنىشتىن بىھوش بولغان تور،
تېرىماقتا ئۆگزىگە قىچا.
ھۈزۈر بىلەن
يېمەكتە يەنە
تۇنۇگۈنكى شېرىن سۆيۈشنى.

3

قېتىپ قالدى ئەلەملىك نەپرەت،
زىمىستاننىڭ يوغان كۆزىدە،
ئىزتىراپنىڭ قىزىل يۈزىدە.
ئاھ، ئەجەب...
سېنتەبىردە چاقنىغان يۇلتۇز،
سېنتەبىردە
گۈللىگەن شۇدەم،
ئۆز - ئۆزىنى بوغۇشار ئۇنسىز.
بوپقالغاندەك بىردىنلا كۆزسىز.
توۋا!
بۇگۈن فېۋرالنىڭ كۈنى...

فېۋرالنىڭ ئون تۆتى

1

زاۋۇتنىڭ روجەكلىرىدىن
تۆكۈلمەكتە فېۋرالنىڭ نۇرى.
ئۇچىسىدا فېۋرالنىڭ
كۆرۈنمەيدۇ قاما جۇۋىسى.
يېلىڭ ئىكەن كىيىملىرى بەك.
كورپىيەدە تىكتۇردىمىكىن
چۈشىدىكەن ئاينىڭ شولىسى.
ساتىراشخانا بەرگەن گۈل يۈزى
هارارەت تارقاتماق بولۇپ شەھەرگە،
ئۆچرەت ساقلاپ تۇرۇپ تالاي رەت
سېتىۋاپتۇ مىڭ بىر جاپادا
ياپونچە تەبەسسۇم
يەنە
شارولخانىنىڭ مۇھەببىتىنى.
قۇياش بىپەرۋا ئۆز ئوربېتىسىدا.
فېۋرالنىڭ كىيىم يوق ئۇچىسىدا.
كۆكەرسىمۇ لەۋلىرى سوغدىن،
تەبەسسۇمى ياسالغانكەن جىڭ

ئۆز ئورنىنى ساقلىماقتا چىڭ.
بىچارە فېۋرال
خالار ـ خالىماس
چاڭگىلىغا چۈشتى ھەۋەسنىڭ...
ئون ئۈچ ياشلىق بالا چېغىدا
بىتاقەت بوپ سانار كۈنلەرنى.
پىلان قۇرۇپ نەۋرىلىك دېھقان
ئۈزىتىدۇ ئاران تۈنلەرنى.
ئون بىر
ئون ئىككى
ئون ئۈچ...
سىلكىنمەكتە دىللار خانىسى،
سىلكىنمەكتە ئۆزگىچە ھايات.
ھارپا كۈنى بولغاچ «ئون تۆت»نىڭ
ھەر كۆڭۈللەر ئاجايىپ ئاۋات ...

2

بۈگۈن
فېۋرالنىڭ ئون تۆتى
چىڭقالماقتا زېمىننىڭ ئۆتى.
ھېيت ـ بايرامغا شاھىنشاھ بولۇپ
تاج كىيدى چوقۇم

يېلىڭ كېيىم بىلەنلا فېۋرال.
چەكسىز يىراقتا
پارلايدۇ بىر نۇر،
نۇر ئىچىدە
ياش ئەگىتىپ كۆزلىرىدىن
غايەت كۆك قوچقار،
قىبلە تامان باققانچە ياتار.
ئاپئاق رىدا ئىچىدە رەسۇل
بىزار بولۇپ شەيتاندىن
نەپرەتلىدىن تاش ياساپ ئاتار.
دەرەخ ئانا تۇغقان ئوغۇللار
يەر ئانىنىڭ ئوغۇللىرىغا
ھايات نېمە،
مۇھەببەت نېمە،
نورۇز نېمە
بەرمەكتە سۆزلەپ،
ئاڭلىماقتا مەۋجۇدات قاتار.
بېلىقلارنىڭ كۆزلىرىدە مۇڭ،
يۇرىكىدىن مىڭ دەريا ئاقار.
يىراق ئۆپۈقتا
پارلايدۇ بىر نۇر.
نۇر ئىچىدە ياشار بىر ئالەم.

3

فېۋرالنىڭ ئون تۆتى
ھاياجانىڭ گۈلدار چەينىكى
رەستىلەرنى يۇرۇپ ئارىلاپ
تەنزىكەشكە،
ھۆپىگەرلەرگە،
ئاشپەزلەرگە،
سامسىپەزلەرگە
يانچۇقى تولۇم بايۇەچچىلەرگە
چاي تۆتماقتا
كۈلۈپ، يالتىراپ.
ئون بىر ياشلىق مايلامچى بالا
كۆيدۇرۇۋاپتۇ لېۋىنى يەنە
قىزىق چاينى ئىچىپ ئالدىراپ.

4

ئاپتوبۇس
يېزا يوللىرىدا چاپار شەھەرگە
ئىچىدە لىق سقىلغان ئادەم.
پاتقۇزالماي پۈتلىرىنى،

سقىشماقتا بىر - بىرىنى.
— سەن كىم ئىدىڭ؟!
— سەنچۇ سەھرالىق؟!
— ساڭا نېمە بايرام ئۆتكۈزۈش!
— ...
ياش تۆكىدۇ غېرىب - سەنەم
تونۇش ۋە ناتونۇش چۈشەر بەيگىگە.

5

كىيىم - كېچەك بازىرىدا
ئايلانماقتا ۋاقىت پۇلغا.
بىر كاتتا دۇكان
كىرىپ كەلدى كونا خېرىدار:
— كەلدىمكىن مەن بۇيرۇغان مال؟
— ئەڭ مودىسى، كىيىڭ سىز ئاۋۋال.
چىقىپ كېتىپ مەغرۇر خېرىدار
كىردى شۇئان ھېسابات ئۈچۈن
بىر مۆتىۋەر كۆرسىتىپ دىدار.
— شۇ، شۇ ...
— ھېلىقى...
— ھە...
— تووا...

كۆس - كۆسلارنىڭ ئاراشلىرىدا
ئون بەش ياشلىق بالىسىنى ئېمىتىپ
ئولتۇرىدۇ بىر مۆڭلۈق ئايال.
ھەۋەسنىڭ يالقۇنىدا ئۆرتىنىپ،
تەبەسسۇمنى بازارغا سېلىپ،
تۇرار يەنە
قىزلار،
جۇۋانلار.
ھاي - ھاي قوللار،
ھاتەمدەك قوللار.
ئۆڭمەيدىغان كۆل رەڭ تەبەسسۇم
ياسىماقتا ئۆزىنى قايتا.
قىپقىزىل پۇللار
سېقىشماقتا بىر - بىرىنى،
ئاققۇزۇشۇپ قانلىرىنى.
ـــ سەن ھارام،
ـــ سەن ھارام!
تىللاشماقتا بىر - بىرىنى.
ھەسەتخور شامال
ساداقەتنىڭ رومىلىنى ئۇچۇرۇپ،
قويماق بولار
مىڭ ئۆيلەرنىڭ ئەڭ تېگىگە يوشۇرۇپ.
تاغ باغرىدا قاتار مىڭئۆي

قىزىل...
سىم - سىم...
قۇمتۇرا...
بوسۇغىدا
نۇر چاچىدۇ قان دېغى.
ئېھتىمال،
پەرھاد كېلىپ
جادۇگەرنىڭ ئەپسۇنىدىن
مۇز ئادەملەرنى
قۇتقۇزۇشنى ئويلىغان چېغى.
بىچارىلەر
پۇل بولمىسا مۇھەببەت نەدە؟
پۇل بولمىسا ياشىسۇن قانداق؟
قان ئىچىدە قىپقىزىل پۇللار
يۈرەكلەرگە سالماقتا قارماق.
ياش تۆكىدۇ مىڭئۆي ئىچىدە
چېچىلغان باش،
پىنھان مۇزىكا.
سىزىپ يۈرەر چۇڭۇلغان تامغا
پەرھاد - شېرىننى
قۇرۇغان ھاۋا.

6

دوقمۇش
دوقمۇشلار
جىمى كوچىلار
مۇھەببەتنى يۇرمەكتە تېرىپ.
ماي يولى
ئاكاتسىيە
ئېگىز بىنالار
ھاياجاندىن بارماقتا ئېرىپ.
ئون ئۈچ ياشقا ئەمدى كىرگەن قىز
قارىچۇقىدا مۇزدەك شەھەرنىڭ
قېرىپ قالدى دەقىقىدە تېز.

قاناۋاتقان تەن

1

كۆڭۈل
خېرىدارى ئەڭ كۆپ ئايروپورت،
پارىژدىكى ئەڭ قىزىق بازار.

تىجارەتنىڭ تۈرى كۆپ ئۇندا،
ھەممىسىنىڭ ئېتى سودىگەر،
مېڭىشىدۇ كېسىشمەي يولدا،
تومۇرىنى كولاپ گۆر ياسار،
ۋەھىمىدە تولغىنار بازار.
فېۋرالنىڭ ئون تۆتى
ئېغىر كېلىپ قالدىمۇ شاراب،
چوڭ كوچىغا يېقىلىپ ئاشىق
يېتىپ قاپتۇ ھالى بەك خاراب.
يالىڭاچلانغان
قىزغىنلىقنىڭ قولىدا
كۆيەر لاۋۇلداپ
ئاشىق - مەشۇق بايرىمى...

2

ئەتىرگۈل
سۈتىدىن گۈل ساتقۇچىنىڭ
تاڭماقتا كەيپ شەھەرگە،
بەلكىم
قىپقىزىل بەرگى
ئۇلىشالماس يېڭى سەھەرگە.

3

«110»غا كەلمەكتە ئۇچۇر،
پالانى يەردە
جان تالىشىپ ياتار بىر قىزچاق،
يەنە بىر ئوغۇل
يەنە بىر
ئوغۇل
ئەتىگىچە
كۆرەلمەس ئۆمۈر.
...
شان ـ شەرىپى ئۈچۈن بايرامنىڭ
قوراللانغان باھادىر مەردلەر
تولۇپ كەتتى دوختۇرخانىغا
خەت يېزىلماي ئۆچتى ئاق بەتلەر.
قىيان بولدى فېۋرالدا دەردلەر ...

4

كېچە،
چۈش پەرىسى كىردى قوينۇمغا.
قىپيالىڭاچ يۈرەر ئىمىش ئادەملەر،

يەۋاتقۇدەك تاش شەھەرنىڭ تېشىنى،
ۋە يەنە
چۈمۈلىدەك بولۇپ كىچىكلەپ،
تۆگە قوشقان ھارۋىغا چىقىپ،
ئىزدەپ يۈرەر ئىمىش
بىرسىنى.
يەنە...

5

بۇگۈن قانداق كۈن؟
سىرقىرايدۇ يۈرەكلەر يەڭگىل.
دېرىزىسى ئالدىدا قۇياش،
چاچلىرىنى تارايدۇ يەڭگىل.
پۈرىمايدۇ ئەتىرگۈل ھىدى،
ـــ ھەي بالا،
ساتالمىغان گۈللىرىڭ قېنى؟
ئەكەل مەن ئالاي
ھەم لوڭقىغا چىلاي مەن ئۇنى،
ئېتىزىمغا تىكەي مەن ئۇنى.
يول سۈپۈرگەن سۆيۈملۈك قىزچاق
ئېغىر - ئېغىر سۈپۈردۈڭ ئۇزاق.
ئەخلەت بولغان گۈلنىڭ بەرگىدىن،

چوڭقۇرلۇققا كەتتىڭمۇ چۆكۈپ،
ھايات دېگەن
شۇنداق بىر قۇراق.

6

سەھەر بىلەن سۆيۈشۈپ ئۇيقۇق،
بايرامنىڭ ئىككىنچى كۈنى يەنە
تەبرىكلەيدۇ قۇرۇقتىن - قۇرۇق.
ئىش تاشلىسا بۇگۈنمۇ شەھەر،
مەشۇق رازى بولغانغا قەدەر.
تېشىپ كېتەر چوقۇم بىركۈنى
يۈسۈپ تۇرغان ھېلىقى قۇدۇق.
مەن نەملىكتىن ئايرىلغان ئۇرۇق.

7

كوچىلاردا ئادەم لىق،
مىغىلدايدۇ غېرىبلىق.
ئاشقلار
رەستىدە
دۇكاندا
دېسكوخانىدا

ئۆچرىتىنى ساقلاپ مەشۇقىنىڭ،
رەڭسىزلىككە سىزماقتا ۋىسال.
ۋاقىتنىڭ ئۇچقۇر ئاياغلىرىدا
قۇيرۇقلۇق كومىتا تۇمان قالدۇرۇپ،
تاپماقتا زاۋال.
مۇھەببەتنى ئۇلۇغ دەپ
ئاشىق - مەشۇقلار بايرىمىنى
يېمەكتىمىز ئۇچ - تۆت كۈنگىچە
چاينىاپ
چاينىماي،
تېتىپ
تېتىماي.
قەلبىمىز بازار
كېلىپ - كېتىپ تۇرار ئادەملەر،
ئۆي سالىدۇ كولاپ بېتوندا
ئۆتمىتۆشۈك ئۇندىكى يەرلەر.
بەزىدە
پاناھ تىلەپ شامال - بوراندىن،
دەريا - دەريا ئاقىدۇ تەرلەر
قۇمدەك توزۇپ كەتكەنگە قەدەر.

رىۋايەت

1

كېچە
يالىڭاچلار هارغىن تېنىمنى.
ئېغىر تىنىقلار
ساۋاق ئوقۇپ ياغاچ تارغاققا
تارىماقتا قوڭۇر چېچىمنى.
چۆمۈچ يۈلتۈزلار
مۇھەببەت بىلەن
شورىماقتا تۈزلۈق تىلىمنى
سۈكۈتلىرىم
كۈتەر تاقەتسىز
مازاردىكى ئەرۋاھ مومايىنى.
مەن سۈكۈتنىڭ قۇچىقىدا
سۈكۈت مېنىڭ قۇچىقىمدا.
تاك، تاك، تاك.
چېكىلدى ئىشىك
كەلدى موماي
بېشى ئېگىك.
چىلان تورۇقنىڭ،
ئۈستىدە بىر قىز

ياتاتتى بەھوش
يۇتقاندەك دېڭىز.
غايىب قولدا تۇتتۇم چۈلۈۋرنى
ۋە باشلىدىم تۆرگە، سارايغا.
يالتىرىدى كېچە ئۆيۈمدە.
ئەرۋاھ موماي
داستىخانغا تۆكتى يۈلتۈزنى.
سىرلىق تىلسىم
ئايان بولدى كۆزۈمدە.
تەڭرى غەمكىن ئالەمدە.
بەھوش قىز
ئەۋرەم ئىكەن ئەسلىدە
تاپالمىغاچ ئۇزۇندىن مېنى.
سەرسان شامال بوپ
يۇرگەن ئىكەن ئەمالىنىڭ دەردىدە.
تەڭرى ئۇخلار جەمجىت خانەمدە
ئەۋرەم ئۇخلار جەمجىت خانەمدە.
چىلان تورۇق بىلەن موماي
يانپاشلاپ يېتىپ
كۆرپە ئۈستىدە،
تەسۋى قىلىپ يۈلتۈزلىرىنى
ئاشقلار ھەققىگە قىلماقتا دۇئا.
ئۆزگەردى شۇدەم
ئۆزگەردى ساراي

ئۆزگەردىم مەن ھەم
ئۆزگەردى ئالەم
قوينىنى ئاچتى بۇرۇنقى ئىرا ...

2

جەڭ قىلماقتا
بىر باھادىر قىز
ئىسمى زارىنا.
پىتىراپ قاچار ياۋ
ئۇنىڭ قەھرىدىن
مېھرىنى ئۇزۇپ كۆكنىڭ شەھرىدىن.
قوشۇلدى سانسىز
ئىزلارغا بىر ئىز.
قۇياش كۆيگەچكە كۆكسىدە پارلاپ،
تونۇلدى جاھانغا زارىنا خان قىز.
دولقۇنلۇق دېڭىز بولۇپ قوڭۇر چاچلىرى،
قويۇلدى ئالەمنىڭ تومۇرلىرىغا
ھەۋۋا سۆيگەندەك ئادەمنى چەكسىز.
زۇلەيخا بولۇپ يارىغا ھەردەم
تەڭرى باققان تۇرك يېرىدە
ئانا بولۇپ ئوغۇزلىرىغا
ئات چاپتۇرۇپ ياشىدى بەردەم.

چەكسىز يايلاقتا،
بۇيۇك ئورماندا،
قارلىق دالادا
كۆيلەر تاربدا
بىر جۈپ بۈركۈت
ياشىدى يەنە
مومىسى ئۆتكەن ئەلنىڭ باغربدا،
بىلگەچ ۋەتەننى ئۇلۇغ ھەممىدىن
تىترەيتتى ياۋلار ئۇلار قەھربدىن،
ئۆتكەچكە رەقىب لېۋىنى يالاپ.
ئۆتتى مىكىرگە ئارقىدىن پايلاپ.
ئايرىۋەتمەككە تۇزدى پىلاننى،
ئۇسسۇلغا سالدى ئىبلىس يىلاننى...
ئادەم بالىسى
ئادەمنىڭ پۇشتى
بايقىماي بىر كۈن
تۇزاققا چۈشتى.
ئانا بۈركۈتنىڭ ئېزىلدى باغرى
پىغان نالىسى سامانى ياردى.
ئامورغ...
ئامورغ...
جەسۇر بۈركۈتۈم...
يىغلىما قىزچاق

ئاشقىلىك كەتتى
سىپارىتىرانى
تەڭرى ياد ئەتتى.
سەن سۆيسەڭ ئۇنى
ئۇ سۆيسە سېنى
بىزمۇ سۆيمىز بىر جۇپ ئاشىقنى
سىلەر ھەم بىزنى.
ئورنۇڭدىن دەس تۇر
دۇلدۇلنى چاپتۇر
قەھرىڭنى ياۋغا
ماگما قىپ ئاقتۇر.
رەقىبلىرىڭگە
ئوغرىلاپ كەتكەن
نومۇسنى تاپتۇر.
ئاشىقىلىك چۆكسۇن
باغرىڭغا يېنىش
ئەجدادۇ ئەۋلاد
شادلىنىپ كۇلسۇن،
كۇل بولسۇن تېنىش.
سىپارىترا غەيرەتكە تولۇپ،
ئاشىقى ئۇچۇن
ھەر نەپەستە مىڭ قېتىم ئۆلۇپ،
يۇرۇش قىپتۇ دۇشمەن ئۇستىگە
ياراغ ئېسىپ لەۋەن بەستىگە.

يېرىلغاندەك زېمىننىڭ تېشى
تىترەپتۇ كۆك لەرزىگە كېلىپ.
ئەر - ئاياللار تۇزگەن ئۇزۇن سەپ
تۇگىتىپتۇ رەقىبنى قىرىپ،
ساك ھەققىدە رىۋايەت يېزىپ.
سىپارېترا بىلەن ئامورغ
شۇنداق بېرى
ئەسىرلەردىن ئەسىرلەر ياشاپ.
ۋاپا نېمە
ئاشقىلىق نېمە
بېرىدىكەن ھەركىمنىڭ
ئالقىنىغا
ئۆزلىرىنىڭ سۈرىتىن سىزىپ.

3

ئەركىنلىك سەركىسى
گۈزەل تۇمارىس
ساداقەت بابىدا نۇرانە ئاپتاپ.
قەلبىدىن دولقۇنلاپ ئاققاچ مۇھەببەت
«تۇمارىس» دېگەن نام تۇرار يالتىراپ.
زارئادىر بىلەن ئاداتىدا
سۆيگۈنىڭ قېنىدا بېزەپ تارىخنى
مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى

گۈزەل كوچىدىن
بۈگۈنكى
ئۆگەننىڭ نەم باغرىغىچە.
پەرھاد - شېرىن بولۇپ دىللاردا
ياش تۆكۈپ
ۋە ياكى
شادلىنىپ كۈلۈپ
ياشاپ كەلدى ھەربىر تاڭلاردا.

4

كېچە
يۇلتۇزلارنىڭ ئۆيلىرىدە
ھۆكمەت ئېيتىشىپ بىر توپ ئاياللار
چاقنىماقتا كۈيلىرىدە.
بىر چاغدا
ھەۋۋا ئانا
جاھاننەما ئەينىكىن ئېلىپ
كۆرسەتتى ھەممىگە
تىلسىمنى ئېچىپ...
مۇز ئوكيان ئۈستىدە
يالاڭغىداق نۇرانە بوۋاي
ئۇچراتقاندا ئاقباش مومانى
تامچىلىدى قۇياشنىڭ يېشى

ئاشىق - مەشۇقنىڭ قوشۇلدى بېشى.
زۇلەيخا
چۈش بېغىدا
نۇر ئىچىدە كۆردى يۈسۈپنى.
ۋادەرىخ!
سەۋدا چۈشۈپ ئاجىز بېشىغا،
قىروۋ چۈشۈپ ھەتتا يېشىغا،
يەتتى ئاخىر يۈسۈپ ۋەسلىگە
قايتتى ئۆمرى باھار پەسلىگە.
شۇندىن ياساپ ئەسىر ئىرانى
ۋاقىت ئۆتكۈر قەلىمى بىلەن
پۈتتى ئۆچمەس نەچچە سىيمانى...
چىقىپ كەلدى ئۇيۇق تەرەپتىن
زارىنا، سىپارىترا، تۇمارىس
قىندا ئەگرى قىلىچ، قولدا ئوقيا،
باركاللا ئېيتتى ھەتتا ئۇلارغا زۇۋس.
پەرھاد سۇ باشلىغان ئۆستەڭگە قاراپ
ئىزلەر شېرىن
ئاشىقنى مەڭگۈي ئارىلاپ
تۆمۈركەشى تېشىلگەن لەيلى
ياتىدۇ مەجنۇن دەپ ھالى بەك خاراپ.
ۋامۇق ئۇچۇن تۇمەن مىڭ ئۆلۈپ،
ئۇزرا پىغان چېكىدۇ زارلاپ.
'تەلبەچۈك بويىدا رابىيە غەمكىن

ساداقەت كەمىرىن باغلاپ بېلىگە
باقىيدىن ئىزلىمەك بولۇپ سەئدىننى
ئەلۋىدا دېمەكتە
ھەممە ھەممىگە.
مۇز پەردىسى ئىچىدە سەئدىن
رابىيەنى كۆتۈپ بىتاقەت
نەزمە ئوقار دەريا ئەھلىگە.
يەنە
چىمەنلەر ئىچىدە سارغايغان بىر گۈل
«مەھزۇن» دەپ جان بەردى ...
ئالەم بولدى كۆل.
باشئەگىمى بويىدا
تاشلار
ئاقتى سۇ بولۇپ.
تاھىر - زۆھرەنى
پەرىشتىلەر ماڭغاندا يۇدۇپ...
يەنە
ۋە يەنە
نۇزۇگۇم
سانسىز نۇزۇگۇم
جاھاننەما ئىچىدە
ئولتۇرىدۇ رومال توقۇپ.
قىزىل شايى ئىچىدە ھەۋۋا
بېرىدۇ

ھەممىسىگە كىتاب ئوقۇپ.
ئۇندا بار يەنە
ئون تۆتىنچى ئاپرېل كېچىسى
ئۆلگەن قىزلارنىڭ
يالىڭاچ تېنى
توزۇغان چېچى
ئۇنتۇلغان ئېتى
ۋە
ئون يىل كېيىنكى
شۇنداق بايرامدا
ئۆلۈۋاتقان قىز - ئوغۇللارنىڭ
نامسىز سۈرىتى.
جاھانىنەما يېپىلدى سىرلىق.
بىر توپ ئاياللار
يۇلتۇزلارنىڭ ئۆيلىرىدە
چاقنىماقتا كۈيلىرىدە.

خاتىمە

ئەتىرگۈلدەك ئوماققىنا قىز
مۇزدەك ئاشىقلارنىڭ پېشىنى تارتىپ
گۈل ساتىدۇ
مىغىلدىغان ئادەملەر ئارا.
تاش شەھەردە

تاش ئادەملەر ئويناپدۇ ئوسسۇل
قاينىماقتا مۇڭى يوق ناۋا،
گۈل ساتقۇچى قىز
گۈل ساتىدۇ يۈرىكى يارا...

× × ×

بىر توپ پەرىشتە
ئولتۇرۇپ ۋاقىتنىڭ قاناتلىرىدا
تۆكمەكتە ئېتىكىدىن نۇر - زىيا،
ئۇندىكى بىرى
قىزىل شايى رومال ئىچىدە
كىتاب ئوقۇپ ئولتۇرار يانا
ئۇ چوقۇم ھەۋۋا
مۇقەددەس ئانا...
قۇتقۇزۇڭلار...
تېپچەكلەپ ئويغاندى فېۋرال
بېشىنى سىلاپ
ئولتۇرۇپتۇ گۈزەل ئاي ھىلال.
فېۋرال
يۈزلىرىنى توستى قىزارغان
يوشۇرالماي يالىڭاچ تەننى
ئىزلەپ يۈرەر مۆكۈشكە بانا ...

2007 - يىلى 5 - ماي

سەھرادىكى سۆيۈملۈك ئۇۋا

(كۆچا ناھىيە ياقا يېزىلىق ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ
50 يىللىق خاتىرىسىگە)

سەھرا
ئۈسسۈل ئويناr
شامالىلارنىڭ باغرىدا،
قۇشلارنىڭ كۈيى
ئاق تېرەكنىڭ چېچىنى تاراپ،
ھېكمەت تېرىپ يۈرەر دالادا.
ياپيېشىل ھايات
ئېرىمەكتە يۈرەكلەردە تېز،
مىنۇتلارغا سېلىپ يېڭى ئىز.
ماي يولىدا ھارغىن ئىستەكلەر
كېلىپ - كېتىپ يۈرەر بەك ئاستا.
شۇرلايدۇ ياپراقنىڭ لېۋى
چىقارغانچە مۇڭلۇق بىر سادا.
قۇشلار
يېلىنجىغان مېھرىنى ئېلىپ،
كېلىپ كېتىپ تۇرار بۇ يەردە،
گۈل ئېچىلار ئۇ قونغان يەردە.

× × ×

قەدىمىي توغراق
نۇر چاچىدۇ غايەت بىر ئۇۋا،
قۇش بالىلىرى
بەش تاش ئۆيناپ ئولتۇرار ئۇندا،
چۈرقىرىشىپ ئانا تىلىدا.
پەسىللەرنىڭ نېمەتلىرىدىن،
ۋاقىتلارنىڭ شەربەتلىرىدىن،
تاڭام راسلاپ ئولتۇرار ئانا.
ئاندىن ئالتۇن قوشۇقتا
تېمىتىدۇ بىر - بىرلەپ
باچكىلارنىڭ ئوماق ئاغزىغا.
يېزىلىدۇ ئۇندا بىر تارىخ
قۇياش بولۇپ پارلىغان ئۇۋا.

× × ×

قۇش بالىلىرى
ئايرىماق بوپ تاشتىن گۆھەرنى
ئۇچۇرما بولۇپ كېتەر يىراققا...
ئەللەي ئۇنى باشلىنار يەنە،

ئۇ تارىمدەك ئۇزۇلمەس ناخشا.
ئۇندا ياشار قەدىمىي توغراق
ئۇندا پارلار سۆيۈملۈك ئۆۋا.

سەھرا گۈزەل قىز
كۆكسىدە لىق يېشىل مۇھەببەت،
زىننخ بولۇپ نۇرلىنار ئۆۋا،
نۇر بۇلىقى زېمىننىڭ ئەبەد،
ئەللەي ئۇنى ئۇزۇلمەس پەقەت.

ئانا قۇشنىڭ ئەللەيلىرىگە،
سىڭىپ كەتكەن سانسىز رىۋايەت.

× × ×

توي قاينىدى بۇگۈن بۇ يولدا
يەر يۈزىگە چۈشكەندەك قۇياش،
ھەر تەرەپتە كۆيمەكتە ئوتقاش.
ئەللىك باھار،
ئەللىك زىمىستان
ئەسلىمىدىن سۈزۈپ دۇر - گۆھەر،
ھەقىقەتكە ئېگىپ بېشىنى،
گۈل سەھراغا ياپتى ئۇستىباش.

ئىپتىخاردىن سۆيۈملۈك ئۇۋا،
ھايات بىلەن سۆيۈشتى چىرماش.
ھاياجاندىن تۆكۈلدى ياشلار
دىل خانىلار سىلكىندى بىر پەس.
قۇشلار مەغرۇر ئاۋازى بىلەن،
سىڭىپ كەتتى زېمىنغا تۇتاش:
«قۇتلۇق بولسۇن تويۇڭ ئانىجان،
قۇياش بولۇپ چېچىل ھەر تامان.»

× × ×

سەھرادىكى سۆيۈملۈك ئۇۋا
يامغۇر بولۇپ ياغماقتا ئاستا.

2007 ـ يىلى 5 ـ ئىيۇن

كەل باغرىمغا سۆيۈملۈك بوغۇن

تېنىپ يۈردۈڭ كوچىلاردا ئۇزۇندىن ئۇزۇن،
بۇ ئادەتنى كۆرمىگەنتىم سېنىڭدە بۇرۇن،
تىلىم كۆيەر ئاتاشقا ھەم سېنى بەك ھۇرۇن،
يا ئۆيۈڭدىن چىقمىدىمۇ مېھرىلىك قويۇن،
ئاناڭ بولاي، كەل باغرىمغا سۆيۈملۈك بۇغۇن.

بەزەن ئاران تېپىرلايسەن، بوغچاڭ ئاستىدا،
بەزەن كۈن - تۈن تۇرار غەمكىن بوغچاڭ ئاسقىدا،
قىزارمايسەن ھېچ ئېچىلماس كىتاب ئالدىدا،
نومۇس ئىچرە ياش تۆكىدۇ خېتىڭ دالدىدا،
ئاناڭ بولاي، كەل باغرىمغا سۆيۈملۈك بوغۇن.

تىل سالمىغىن مېھرىبانىڭ ئاناڭغا بالام،
ئېلىۋالسۇن ئۇستازىڭمۇ دەقىقە ئارام،
قىزىقمىغىن مۇشت - پەشۋاغا، بولمىغىن قارام،
ھالىڭ كۆرۈپ قاناپ كەتتى دىلدىكى يارام،
ئاناڭ بولاي، كەل باغرىمغا سۆيۈملۈك بوغۇن.

نەشە نېمە؟ قىمار نېمە؟ تاماكا نېمە؟
«ھايات پەيزى پەقەت مۇشۇ» دېمىگىن، دېمە،

كۆزۈڭ ئاچقىن، سېنىڭ ئۈچۈن كاۋاپ ھەر سىنە،
ئايرىيالماي ھالال - ھارام ئەقلىڭنى يېمە،
ئاناڭ بولاي، كەل باغرىمغا سۆيۈملۈك بوغۇن.
ئەدەپ - ھايا تاشلاپ سېنى كەتتى قاچاندا؟
يېپىلىپتۇ كىيىمىڭدە ئۇچاڭ ئاراندا،
قارا يۈزدۈر پەزىلەتسىز ھەربىر زامانىدا،
ئۇنتۇغاقلىق بارمىكىن يا ئاتا - ئاناڭدا؟
ئاناڭ بولاي، كەل باغرىمغا سۆيۈملۈك بوغۇن.

تەرك ئەتكىن، شەيتان سېنى باشلىغان يولنى،
سۆيگىن، سۆيۈل مېھىر بىلەن تۇتقىن ھەر قولنى،
ۋاقىت كۆمۈپ تاشلىمىسۇن سەن يارغان سولنى،
دېڭىز چەكسىز، دولقۇن ئارا چىڭ تۇتقىن رولنى،
ئاناڭ بولاي، كەل باغرىمغا سۆيۈملۈك بوغۇن.

2007 - يىلى 20 - مارت

ماۋزۇسىز

سەن سىرلىق تىلسىم
ئاچالمىدىم سىرىڭنى زىنھار،
ئىككىنچى رەت غايىب بولدۇڭ ئۇنسىز، تۇنۇشسىز.
سەن نېمە؟
مەن نېمە؟
روھىمىزدا غەلىيان تىنمىسىز.
بىدار بولغان تۇنلىرىڭ قېنى؟
بىدار بولغان كۈنلىرىم قېنى؟
تەرەپبال قاراقلار سۆيۈشكەن شۇ چاغ،
مەشۇت يىپ بىلەن
بوغۇپ قويدۇق ئۆتمۈشىمىزنى،
بوغۇپ قويدۇق ھەممىنى...
ھەسرەتلىرىڭ
تومۇرۇمغا قويۇلدى ئاستا.
مۇڭ قاراۋۇللىرى
چەكسىزلىكتە كەلمەكتە قاتار

2007 ـ يىلى 20 ـ ئىيۇن

چۆكەي دەيمەن ئەقىدەمنىڭ تېگىگە

بىلەلمىدىم سىمىلدىغان يامغۇرنى
بۇلۇتلاردىن چۈشتىمۇ يا يۇرەكتىن.
ئايىغىمدا تۇپراق مىسكىن ياتىدۇ،
ئىزدەمدىكىن بىرەر مەنا خىلۋەتتىن.
ياپراقلارغا مۆكۈنىدۇ چېچەكلەر،
تىلەمدىكىن قەتىرىلەردىن مۇھەببەت.
تۆكسە ئۇلار سۆيگۈسىنى زېمىنغا،
بەلكىم قالار ئازاب بولۇپ ئۇ پەقەت.
يامغۇر بولۇپ قويۇلغۇم بار مېنىڭمۇ،
مەيلىدىغۇ سىڭىپ كەتسەم ھەممىگە.
يۈتۈپ كەتكۈم كېلەر ھەتتا سەل بولۇپ،
گۈل ئېچىلغان باغلارنىمۇ بەزىدە.
نۇرلىرىڭنى يامغۇر بىلىپ يۇيۇندۇم،
ئۆكسۈشۈمنى يوشۇردۇم گۈل بەرگىگە.
زارىقىشتىن پۈتۈپ قويدۇم تىلتۇمار،
چۆكەي دەيمەن ئەقىدەمنىڭ تېگىگە.

2006 ـ يىلى

ئوغلۇمغا

يۈلتۈز بولۇپ ياندىڭ دىلىمدا،
تىرەك بولدۇڭ مۇشكۈل يولۇمدا.
ئۇخلاپ قالسام تۇرتۇپ ئويغىتىپ،
كومپاس بولدۇڭ دائىم يولۇمدا.

سەن ئوغۇلسەن ئەلنىڭ تۇۋرۇكى،
پەخرى بولغىن ۋەتەن، مىللەتنىڭ.
قۇربانى بوپ كەتمە جان بالام
يامراۋاتقان يامان ئىللەتنىڭ.

نام - ئەمەلگە ساتما ۋىجدانىنى،
ئىشرەتلەرگە بولمىغىن زايا.
بىلىم بىلەن نۇرلانسۇن دىلىڭ
بىلىمسىزگە يوقتۇر ھېچ داۋا.

كىتاب بولسۇن قولدىشىڭ - دوستۇڭ،
ئۇندا باردۇر ئەجداد ھېكمىتى.
پەزىلەتلەر يار بولسۇن ساڭا،
چاقنار شۇندا ئادەم قىممىتى.

ئالىم بولغىن دېمەيمەن سېنى،
ئادەم بولۇپ ياشىغىن پەقەت.
بەختىك بولسۇن ئەل ـ ۋەتەن بەختى،
ئۈمىدىمنى چىك ساقلا ئەبەت.

2007 ـ يىلى 15 ـ سېنتەبىر

دېھقانغا

باققاچقا هەممىنى دېھقان تەر بىلەن،
ماختىدۇق قۇرلارنى بېزەپ زەر بىلەن.
هەتتاكى ئۇچۇردۇق ياساپ پەر بىلەن،
بەس، ئەمدى ماختاشقا قالمىسۇن كۆنۈپ.

يەر بىلەن كۆكلىگەن دېھقان ئەزەلدىن،
يىلتىزى بار شۇڭا ئۇلۇغ ئەمەلدىن.
هالال دەپ باشلىنار هۆرمەت ئەۋەلدىن ،
مىننەتسىز ئەجرىڭدە ياشىغىن كۈلۈپ.

تەس دېسە «هەممىدىن دېھقان بولماق»نى،
بەرھەق دەپ ئىزدىمە «دوكا» قۇرماقنى،
ئويلىما ئەجرىسىز تەييار تاماقنى،
كۆزۈڭ ئاچ، ياشىغىن جاھاننى كۆرۈپ.

سۇ قوشما سۈتۈڭگە نامىڭ بولۇر پەس،
ساختىلىق ئارىلاشقان ئىشنىڭ كۈنى تەس،
يۈرمىگىن «ياردەم»نى تەمە قىلىپ مەس،
خار قىلما ئۆزۈڭنى، ئىشلە يەڭ تۇرۇپ.

پۇل تاپساڭ تاۋكادىن قوپمايسەن بىر قىش،
بىچارە مەزلۇمەڭ ئۆتەلمەيدۇ تىنچ،
باھاردا يۇرەك سۇ قىلالماي ھېچ ئىش،
قوغلايدۇ ھاياتلىق بورىنى سۈرۈپ.

كېچەلمەي نەشىدىن كەلدىڭ گېپىڭ چوڭ،
نومۇسنى شارابقا سېتىپ يېدىڭ چوڭ،
ئاق كۆڭۈل، ئىشچان، پاك دېسە ئېتىڭ چوڭ،
كىم بولدۇڭ «خېنىم»لار قويىندا يۇرۇپ.

زارلىنىپ يېرىڭدىن، ساتتىڭ بىمالال،
دېھقان — يەر، يەر — دېھقان بىلمىدىڭ ئاۋۋال،
ئاھ، بۇگۈن قامغاقتەك يۇردۇڭ بىئامال،
ئويلىغىن ھالىڭنى، قوشۇماڭ تۇرۇپ.

باقىدۇ تەقدىرىڭ تەدبىرگە ھامان،
ياش تۆكسەڭ پەرۋاسىز بۇ ئۆچقۇر زامان،
دېھقاندىن تولىغۇ، يۇرگەن پەن تامان،
نى دېھقان تىرىشىپ كەتتىغۇ ئۈزۈپ.

قېيىنما، دوست ئېيتار ئاغرىتىپ شۇنداق،
تەدبىرسىز، قەدىرسىز يۇرمىگىن ئۇنداق،
دېھقان بول، دېھقاندەك تەس دېھقان بولماق،
ئەقىل تاپ، پۇلمۇ تاپ، كۆل دەۋران سۈرۈپ.

2008 ـ يىلى 5 ـ فېۋرال

ياتلاشما

چىقساڭمۇ گەر مارسقا ئاسمىنىڭدىن ياتلاشما،
ئوكيان كېزىپ يۈرسەڭمۇ تارىمىڭدىن ياتلاشما،
كۈندە بايرام كۆرسەڭمۇ ئايىمىڭدىن ياتلاشما،
ئالتۇندىن تام سوقساڭمۇ ئادىمىڭدىن ياتلاشما.

يۆلەر سېنى ئەل - ۋەتەن، يىقىلساڭ گەر قولىمۇ قول،
مۇشكۈلۈڭنى قىلىپ ھەل كۆرستىدۇ ئاسان يول.
ئېلىڭ بارۇ سەنمۇ بار، قايمىسۇن ھېچ تۇتقان رول،
ئىزىڭ بارمۇ جاھاندا قاراپ قويغىن ئوڭ ۋە سول.

مەردانە بول مەيداندا غايىب پىچاق ئۇرمىغىن،
دوستلىرىڭنىڭ يولىغا قاپقان - توزاق قۇرمىغىن.
نام - شۆھرەتنىڭ ئالدىدا بېشىڭ ئېگىپ تۇرمىغىن،
نەپسىڭ ئۈچۈن ئۆز بەدەن، ئۆز گۆشۈڭنى يونمىغىن.

گۆھەر كان بار تېگىڭدە يۈز ئۆرۈمە ئۇنىڭدىن ،
ئۆزگىلەرنىڭ ياخشىسى ئارتۇق ئەمەس بويۇڭدىن.
تارتىپ چىققىن روھىڭنى توپا باسقان يولۇڭدىن،
چىراغ بولغىن ئۆيۈڭگە رەنجىمە ئۆز ئۆيۈڭدىن.

سۆي ئىلىمنى، ئەزىزلە، ئۇنى جانغا داۋا بىل،
پەزىلەتنى بىر ئۆمۈر ھەمراھ قىلغىن، راۋا بىل.
بۇيۇك بىلگىن ئۇستازنى قىيامەتلىك ئانا بىل،
ھىممىتىنى ئەجدادنىڭ ئۇدۇم قىلغىن ھاۋا بىل.

2007 ـ يىلى 10 ـ ئىيۇن

نېتزى كۆسەندە

ئايەم كۈنى سەھەردە
نەشتەر ئۇرۇپ تەنلەرگە سوغۇق
يېمەكتە ئاجىزلارنىڭ روھىنى.

نېتزى
چىقىۋېلىپ ئۆگزىگە،
نەپرەت بىلەن ھومىيىپ
چالۋاقايدۇ تۈتالماستىن ئۆزىنى،
ھاسا تايىنىپ
كېتىۋاتقان ياش جۈۋانلارغا
نەۋقىرانغا
مەھەللىدىكى غېرىب بىر ئۆيدە
خۇمارى تۈتقان ياش
پىچاق تەڭلەپ ئانىسىنىڭ گېلىغا
كېسىۋالدى بىر بارمىقىنى.
ئالتۇن ئۇرۇك
قان ئىچىدىن چۈشتى توك قىلىپ.
ئاچچىق ۋايساشتىن
شەھەرنىڭ يۈرىكى كەتتى يېرىلىپ.

ئانا
ئايەمنىڭ قۇچىقىدىن كەتتى يىقىلىپ...
شەھەر ئۆلدى.

شەھەرنىڭ بۇلۇڭىدىكى
تار كوچىدىكى قاۋاقخانىدا،
يالىڭاچ قىزنىڭ قۇچىقىدا،
جان تالىشار دېھقان يىگىت
ياش ئىكەندۇق، ۋاي ئىسىت!...

نېتزى
ئۆلۈك شەھەردىكى قەبرىستانلىقتا،
گۈلخان يېقىپ ئولتۇرار
ئەرۋاھلارغا ۋەز ئېيتىپ.
ئەرۋاھلار بىمەززە كۈلۈپ
تۇرۇشماقتا
بىر - بىرىنى يېيىشىپ.

بىر قەدىم كىتاب
ئۇچۇپ كېلىپ يىراقتىن،
كۆيۈپ كەتتى پاراسلاپ.
ئوقۇلمىغان كىتاب ئۇ
بەلكىم
.

يا ئوقۇلدى بىلمەيدۇ
ھېچكىم...
شەھەر ئۆلدى.
ھاسىلارنى كۆيدۈرەر نىتزى.
يۇلتۇزلارنىڭ قىرتاق يېشىنى،
سىياھ قىلىپ ئولتۇرار بىرى...

2008 ـ يىلى 25 ـ يانۋار

چىڭغىز بىلەن سىرداشش

چىڭغىز ئاكا
ئېيتقۇم كەلدى
دەردىم ساڭا.
سەن مەزمۇت دەرەخ
(كۇسەندىكى يوغان تېرەكتەك)
يىلتىزى ئەسىرلەرگە تۇتاشقان.
ياپراقلىرىڭدا ئوت بولۇپ يانار
ماناس باسقان يالقۇنلۇق ئىزلار.
سېنىڭ بىلەن تونۇلدى قىرغىز،
سېنىڭ بىلەن تونۇلدۇق ھەم بىز.

نەۋرىلىرىڭ ئەتراپىڭدىكى
گۈركىرەكنى سۆيەمدۇ سەندەك.
چۆچەكلەرنى سۆيەمدۇ سەندەك.

تېلېۋىزور يالتىراپ كۆندە،
ئېقىپ كېلەر بالىلار تامان.
ئويۇنچۇقلار تور توقۇپ رەڭدار،
ئىشكىلەرنى چېكەر بىمالال.
ئوغۇللىرىم چۈشتى شۇ تورغا،

قوشۇلۇپ سانسىز بالىلار قاتارىغا،
ئۇندا خۇمار يامان، بەك يامان
ئەنسىرەيمەن گۇناھكار ئانا
بولارمەنمۇ ئەمدى بۇ زامان.
ئۇنىڭ دەردى يامان، بەك يامان.

ئوغۇزخان كىم؟ بىلمەس بالىلار،
تونۇمايدۇ چىن تۆمۈرنى ھەم
«سادىر پالۋان» دېسەم غۇرۇردا
ئۇچالمىسا سادىر ... دەر شۇدەم.
ئۇمىدنىڭ ئاق بەتلىرى
تولۇپ كەتتى لىپمۇلىق
يالماۋۇزنىڭ سېھرىگە.
چىن تۆمۈرگە ھەمدەم بوپ
توپا چاچاي يالماۋۇزنىڭ كۆزىگە
ئۇمىد قايتسۇن ئۆزىگە.
ئېيتقىنا چىڭغىز،
بېشكەكتىكى ئوماق بالىلار
شېكەردىكى نەۋرىلىرىڭ ھەم
يۇرەمدۇ شۇنداق
تاتلىق چۈشىنى

يالماۋۇزنىڭ چۈشلىرىگە تېگىشىپ.
«سېنىڭ ئاتاڭ دۇنۇنباي» دەپ ئۇقتۇرالماي،

ئېھتىمال،
سەنمۇ مەندەك ئۆتتۈڭمىكىن قېرىشىپ.
شېكەردىكى سەن
تارىمدىكى مەن
بىر دەرەخنىڭ شاخلىرى تۇرۇپ
بولالمىدۇق ھېچبىر تونۇشۇپ...

يېيىلمەكتە باللار چۈشى،
ئېرىمەكتە پەسىللەرمۇ سۇ بولۇپ
بىلىندۇ ھەتتا بەزىدە ،
قۇياشمۇ يالغاندەكلا تۇيۇلۇپ.
يۈرمەكتىمىز ئىچىمىزدە ئاھ ئۇرۇپ!

ئېھ! چىڭغىز ئاكا!
ئوغۇللىرىمنى
يولغا سالاي سەن تامان،
گۈركىرەكتىكى قاينامدىن چىقالىسا گەر ئامان،
«مەن ئانا» دەپ ئالەمگە،
جاكارلايمەن شۇ ھامان.
نەۋرىلىرىڭ ھەم
كۆمۈلۈپ ئەسرلىك بارخانلىرىمغا .
مانا سىنىڭ چېھرىنى قىلسۇن ئايان...
مۇڭلانمىسۇن چىن تۆمۈر
مۇڭلانمىسۇن بۇ ئۆمۈر...

2007 ـ يىلى 15 ـ ئۆكتەبىر

بۆره رىۋايىتى

(ئايتماتوفنىڭ «قىيامەت» رومانىنى ئوقۇپ)

قىيا ئۈستىدە
ناله قىلىپ تۇرار بىر بۆره.
بەلكىم تەڭرىدىن
ئادەملەرنىڭ گۇناھىنى تىلەپ،
يۈرەكلىرى بولدى مىڭ پارە...

بۇلۇت ئۈستىدە
بىر توپ بالىلار
ئانىسىغا كەلمەكتە قاراپ،
بار ئاۋازى بىلەن ھۇۋلاپ...

يېلىنجىغان ساي،
ئوت - چۆپلەر گۈرۈلدەپ كۆيمەكتە ئۇندا،
قورال تۇتقان تۆمۈر ئادەملەر
پىتىراپ قېچىشقان بىر توپ بۆرىنى
قوغلىماقتا كۆزلىرىدە قان.
قوللىرىدا قان،
تۇپراقنىڭ قېنى.

«باللىرىم» دەپ يىقىلدى بىر تەن
بەلكىم ئۇ ئوقتا ئەمەس، نومۇستا ئۆلدى.
شۇ تاپتا
بولغان بولسا ئوغۇزخان چوقۇم
بىر نەرە بىلەن
ئۆلۈۋاتقان تەبىئەتكە جان بېرىپ،
تاش چاينارنىڭ تومۇرىغا قان بېرىپ
چىقار ئىدى كۆك بۆرە ھەققىدىكى
كونا قىسسىلەرنى يېڭىدىن يېزىپ.

تاش چاينار
قىيا ئاستىدىكى قاراڭغۇ غارغا
ئوغۇزخان باشلىق باھادىرلارنى
باشلاپ كەتتى بورانىدەك...

بۆلۈت ئۈستىدە
بىر توپ باللار
بار ئاۋازى بىلەن ھۆۋلاپ
ئانىسىغا كەلمەكتە قاراپ...

ئەكبەرە
غار ئۈستىدىكى تىك قىيادا
رىۋايەت بولۇپ

بەشى بار، بەشى يوق ئادەملەر ئارا،
كەلمەكتە قاراپ.
بىر توپ بالىلار
تاش ئورمانلار
تاش غارلار ئارا...
ھۆۋلىماقتا قۇياشقا قاراپ
ھۆۋلىماقتا ئالەمگە قاراپ...

2008 - يىلى 3 - فېۋرال

سۆيگۈ لىرىكىسى

ـــ تەرىپ چۈشلىرىمنى يۈرگەن كىم ئۆزۈڭ؟
ـــ ئاشىقىڭمەن يۈرىكىمدە سۈرىتىڭ.
ـــ نېچۈن كىردىڭ ساھىلىمغا بىسوراق؟
ـــ سەۋر بىلەن كۈتتۈم سېنى بەك ئۇزاق.
ـــ كۆرمىدىڭمۇ تاشقىنلىغان دولقۇننى؟
ـــ ئاۋۋال كۆرگىن يۈرەكتىكى يالقۇننى.
ـــ سۈيۈم سوغۇق، مۇزلىتىدۇ تېنىڭنى.
ـــ سەۋر بىلەن قاينىتىمەن قېنىڭنى.
ـــ ئۆكۈنسەن دولقۇنۇمدا تالجىقىپ،
ـــ ئاھ، رازىمەن، كۈتتۈم شۇنى زارىقىپ.
ـــ يۇتار سېنى چوڭقۇرۇمدا نى خەتەر،
ـــ شۇ دەقىقە بەختلىكىمەن شۇ قەدەر.
ـــ ئازغۇن باردۇر قىيالارغا سوقتۇرار،
ـــ مىڭ قۇياش بار ئالقىنىمدا ئولتۇرار.
ـــ قايتىپ كەتكىن ئالىمىدىن ئەي سەييياھ،
ـــ جەننىتىمدۇر كەڭ ئالىمىڭ بول ئاگاھ .
ـــ دىلىم خەستە، ئۆتەر ئۆمۈر سۈكۈتتە،
ـــ ۋىسال قۇچۇپ ياشايلى بىز ئۇمىدتە.

2008 ـ يىلى 10 ـ فېۋرال

جېلىلىۋزنى ئەسلەپ

جېلىلىۋزى
يۇرتلار سەرخىلى،
ئېھتىرامدا ئەسلەيمەن سېنى.
تۇپرىقىڭغا دەسسىگەن شۇ چاغ
ئارمان قىلىپ گۈزەل ھۆسنۈڭنى.
تاۋاپ قىلماق بولۇپ سادىرنىڭ
مىڭ يىلدىمۇ ئۆلمەس روھىنى.
كۆرمەك بولۇپ باھادىرلارنىڭ
مۇھەببەتتە كۈلگەن چېھرىنى.
مەن بارغان شۇ چاغ،
قەلبى دەريا ئوغۇل - قىزلىرىڭ
چىن مېھرى بىلەن
سىقتان مېنىڭ ئىسسىق قولۇمنى.
ئېسىمدە ھېلىمۇ يېلىنجاپ تۇرار،
تۇرسۇن ئاكا ئېيتقان رىۋايەت،
سادىر ئېيتقان ئوتلۇق ناخشىلار.
جېلىلىۋزنىڭ مەردانە ئوغلى
مۇھەممەتجان راشىدىننىڭ گۈلزار ھويلىسى.
تەپەككۇردىن ياساپ بىر ئەزىم،
ئولتۇرغانكەن سۆيۈملۈك شائىر.

«ئەسسالام»غا تۆكتى تۇمەن نۇر
ئادەملىكى بولۇپ ئاشكارا،
ئاتىلارچە تىزىپ قەترەدۇر
شىجائەتتىن بەردى بىر ھېجىر.
ئەپسۇس دېمەي بولمىدى ئىلاج،
دەقىقىلەر تۇرسىمۇ سۈيلەپ
تونۇش دىللار سىرداشتى ئۇنسىز
تونۇش دىللار چەكتى ئىزتىراپ.
جېلىلىۋزى
مەردلەر ماكانى
قىيالماستىن قول پۇلاڭلىتىپ،
قالدى يېشىل نۇرلار ئىچىدە،
چۆۋۈغانچە دىل ئارامسىنى.
شۇندىن بېرى
خىرۇستالدەك يالتىراپ شۇ كۈن،
ئەسلىمە بوپ كۆيىدۇ ھەر تۇن...

2005 ـ يىلى 11 ـ ئۆكتەبىر

باهار لىرىكسى

هاياتلىق دەرىخىم تۆكۈپ بىر ياپراق،
كەچمىشىم بەتلىرى ئۆرۈلدى قاتار.
نېمەڭ بار بەرگۈدەك دېگەندە ئەۋلاد،
قىزاردى يۈزلىرىم كەچكەندەك باهار.

قىزاردى يۈزلىرىم كەچكەندەك باهار،
نە قىلاي گۈل پەسىل ئۆتسە تۇيۇقسىز.
ئاھ، ئازاب ئەمەسمۇ دەرەخ يالىڭاچ،
بىراۋغا نەپ بەرمەي ئۆتۈش يېمىشسىز.

بىراۋغا نەپ بەرمەي ئۆتۈش يېمىشسىز،
گۈناھقۇ بەك ئېغىر، گۈناھ ئەزەلدىن،
باراڭنى ھەرقانچە بېزىگەن بىلەن،
يىلتىزى ۋاقىتسىز قۇرۇر ئەلەمدىن.

يىلتىزى ۋاقىتسىز قۇرۇر ئەلەمدىن،
روھىدا چېچەكلەپ تۇرمىسا يۈلغۇن.
چېھرىدە مەڭ كۈلكە تۇرسىمۇ ئويناپ،
دىل كۆزى بىتاپتۇر، قۇياشسىز سۇلغۇن.

دىل كۆزى بىتاپتۇر قۇياشسىز سۇلغۇن،
سېغىنار باھارنىڭ يېشىل ھىدىنى.
كولدۇرما ئۇنىدەك بۇيۇك بىر سادا،
يورۇتۇپ كەلمەكتە يىللار ئىزىنى.

يورۇتۇپ كەلمەكتە يىللار ئىزىنى ،
دىللارغا تۇتاشقان نۇرۇز شادلىقى.
توختايدۇ كۆز قىسىپ ۋاقىت بەزىدە،
ئېسىگە يەتكەندەك قىران ياشلىقى.

ئېسىگە يەتكەندەك قىران ياشلىقى
چۆكىدۇ ئەسىرلەر ئېغىر خىيالغا.
تۇر دوستۇم، بۇگۈننىڭ گۈزەل ھۆسنىدىن ،
بىز ئەنداز ئالايلى پارلاق ئىقبالغا.

2008 ـ يىلى 19 ـ مارت

چىڭغىز ئايتماتوفقا مەرسىيە

ئىسسىق شامال
ئەنسىز چېكىپ ئېغىر ئىشكىنى،
بوسۇغامغا تۆكتى ئەسرلىك
جۇدالىقنىڭ قىرتاق يېشىنى،
چۈشۈمىمكىن ئوڭۇمدۇ بەلكىم
«بورانلىق بىكەت»تە ئۆزۈمگە چۆكۈپ،
تەۋەررۈك چاقتا
يىپ ئېگىرىپ يۈرگەندە بىردىن،
قۇياش قىزىرىپ
كىيىۋالدى
قارا رەڭلىك ماتەم كىيىمىنى
زېمىن
دەريا بولۇپ ئاقتى كۆكسۈمدە،
كۆيدۈرگەچكە پىراق دەھشەتلىك
رەڭدار بېلىقلار
رۇس تىلىدا
تۈرك تىلىدا
پىغان چېكەر
كۆكسۈمدىكى دەريا سۈيىدە.

ئۇچۇپ يۇرەر چىرايلىق بىر قۇش
تۇمشۇقىدىن تۆكۈپ دەستە نۇر،
تارىماقتا بوشلۇقتا بىر ئۈن
«سېنىڭ ئېتىڭ دۆنەنباي...»

ئانا سايىنىڭ چەكسىز ئېتىكى،
تاقىلدىغان پويىز ئۈنىدە
تىترىمەكتە
يۈرىكى يارا،
ئۇچىسىدا ماتەملىك قارا.
كۆزلىرىدىن چاقنىتىپ كۆك نۇر
بىر توپ بۆرە ساماغا قاراپ
ھۇۋلىماقتا ئاچچىق پىغاندا،
ھەسرەت يامراپ پۈتكۈل تاماندا.
«قىيامەت»
دولقۇنىدا يۇيۇپ ئالەمنى،
ئويغا سالدى ھەربىر ئادەمنى.
قەدەملىرى ھارغىن «گۈلسارە»
داۋانلىق يولدا
قۇۋۇتىنى يىغىپ ئاخىرقى
شورىماقتا ھاياتلىقنىڭ لېۋىنى،
ئايان قىلىپ گۈزەللىكنىڭ سىرىنى.
بېشى ئۈزۈلگەن بۇغا بالىسى

يۈگۈرمەكتە دېخىزغا قاراپ،
ئىسسىق قانلار

كەتتى دېڭىز باغرىغا تاراپ.
كۆپكۆك دېڭىز، دولقۇن باغرىدا
ئۇپقۇنلارنى يېرىپ «ئاق پاراخوت»
بېلىقلارغا تۆكەر رىۋايەت،
ئۇندا يانار گۈزەللىكتىن ئوت.

بىر ئوغۇل بالا
ئۇپۇق تېگىدىن
كۆتۈرۈلدى قۇياش بىلەن تەڭ...
«ئالا ئىت قىياسى»
يۈرەكلەرگە بەردى يېشىل رەڭ.
چىڭغىز
«چىڭگىزخاننىڭ ئاق بۇلۇتى» ئۈستىدە
ئىلاھىي سۆيگۈنىڭ تەپتىدىن ئېرىپ،
يۈرمەكتە «جەمىلە»نىڭ ھىدىنى تېرىپ.

بالتىق بويىدا
بىر گۈزەل ئاق قۇ
ئاشىقىنى كۈتەر بىتاقەت،
جىمجىت ساھىلدا
ۋىناس

چايكىلارنىڭ خۇشاللىقىدىن
ياسىماقتا بۈيۈك ئىمارەت.

بىر توپ ئادەملەر
سۆرىمەكتە،
شەرقتىن غەربكە
غەربتىن شەرققە
«كاساندىرا تامغىسى»نى رېلىسقا سېلىپ،
ئۆتەر ۋاقىت يۈرەكنى ئېزىپ.

مەن چۈشۈمدىكى ئالتۇن قەسىردە
ئۆتمۈشۈمگە چۆمۈلدۈم ئۇزاق،
كۆيدۈرگەچكە بىر ئىزگۈ پىراق.
چېكىلدى ئىشىك،
باردىم يۈگۈرۈپ
بىر توپ كىتابلار كىردى تىزىلىپ:
«بىز چىڭغىزنىڭ بالىلىرى
بولۇنمىغان تېخى يېزىلىپ...»
ـــ ئۆزى قېنى؟ كەلمەپتۇ بىراق؟
ـــ كېتىپ قالدى ئۇ بىزدىن يىراق.
ـــ ۋادەرىخا، سۆيۈملۈك ئوغلان
بارالمىدىم سۆھبىتىڭ تامان.
روھىمىزدا ياشايدۇ روھىڭ،

بىز قەلبداش، تومۇرداش هامان،
بىزگە قالدى بىر ئۇلۇغ ئارمان...

2008 ـ يىلى ئىيۇن

كېچىش

ئىشكىمنى چەكمىگىن شامال،
ئالالمايمەن سەن تامان قەدەم.
ئالىمىمگە كېتەي تىپتىنچ،
قىيان بولۇپ تۇرسىمۇ ئەلەم.

دېرىزەمدىن بالقىسا قۇياش،
چېھرىدىن نۇر تۆكتى دەپ بىلەي.
تەلمۈرگەندە تولۇن ئاي مۇڭلۇق،
تومۇرۇمغا چۆكتى دەپ بىلەي.

تۇنۇشۇڭنى قويغىن قالدۇرۇپ،
ئۇ تۇنىسۇن نەپەسلىرىمدە.
سۈكۈتلەرنىڭ پەرلەي ئوتىنى،
ئارام تاپسۇن قەپەسلىرىمدە.

2008 ـ يىلى

شېئىرسىراش

كۆكتىن تامغان كۆك نۇرەك
ئېقىپ چۈشتى يۈرەككە بىر ئوت...

بارخان كۆيەر ئوت بولۇپ،
دەريا كۆيەر ئوت بولۇپ،
ئورمان كۆيەر ئوت بولۇپ،
يەر شارىنىڭ تومۇرلىرىدا
شېرىن چۈشلەر كۆيەر ئوت بولۇپ.
ئوت
ئوت
لالەرەڭ گۈللەر بەرگىدىمۇ ئوت.
ئاھ ...
ئوتنىڭ تىلى
قۇرغاق شۇ قەدەر
كىلەر ئۇندىن تۇپراقنىڭ ھىدى.
ئىش تاشلىغان بۇلۇتلار تامام،
سويۇلماقتا ھاۋانىڭ لېۋى،
سويۇلماقتا دەريانىڭ قېنى.
ئەنسىز ئۇنلەپ كۆۋۈكتا كەپتەر،
تولغاق دەردىن تارماقتا شۇدەم.

شېئىر ئىكەن ئۇنىڭ تىلىكى،
شېئىرسىراپ كەتكەندەك ئالەم.
نېچۈن تەنلەر تىترەيدۇ غەمكىن،
نېچۈن توغراق سويۇلار قات ـ قات.
ئويلىدىڭمۇ سۆيۈملۈك شائىر؟
شېئىرسىراپ كېتىپتۇ ھەممە،
شېئىر بولۇپ تۆكۈلگەن پات ـ پات.
دوزاختىكى ئوتنىڭ باغرىمۇ،
شېئىرنىڭ بىلەن بولىدۇ ئاۋات.
ھايات سەندۇر، سەندۇرسەن ھايات...

2008 ـ يىلى

مۇھەببەت

ئالقىنىمدا كۆيمەكتە بىر ئوت،
دىلخانامغا كۆچكەندەك قۇياش.
سىرقىرايدۇ تومۇرلار يەڭگىل،
ئىزگۈلۈككە بېرەلمەي بەرداش.

پىچىرلايدۇ جىگدىلىك باغلار،
بولغانمىكىن يۈرىكى زىدە.
يوللىرىمغا يېقىلىپ بىر مۇڭ،
سۈكۈتلەرگە سالماقتا گىرە.

ئاتەش بولۇپ يۇلغۇن چېچىكى،
بارخانلارغا تۆكەر مۇھەببەت.
زىنىخىغا زېمىن ئانىنىڭ،
ئاشىق قۇشلار رەڭ بېرەر ئەبەت.

يۇلتۇزلارنىڭ كۆزلىرى ياشلىق،
يوشۇرالماس سىرىنى پىنھان.
پەسىللەرنىڭ باغرىدا ساھىل،
ئىزتىراپتىن چېكىدۇ پىغان.

مەن كېلىمەن چىغىر يول ئارا،
مومام ئېيتقان چۆچەكنى ئەسلەپ.
مۆز ئوكياندىن كېلەر بىر سادا،
ھاياتلىقنىڭ شامىنى پەرلەپ...

2008 ـ يىلى

سەن ۋە مەن

سەن
قاچانلاردا كىرىۋالدىڭ ئۆيۈمگە...
قۇياش
ئىشىكىمگە كەلگەندە تەمكىن،
ئاچمىغانىدىم.
تولۇن ئاي
دېرىزەمگە كەلگەندە غەمكىن،
باقمىغانىدىم.
شامالنار پەسىللەردىن توقۇسا رومال،
ئارتمىغانىدىم.
دولقۇنلار
سۇزۇپ بەرسە دېڭىزدىن گۆھەر،
تاقمىغانىدىم.
قۇشلار
كۈي كۈيلىسە، كۈيىگە ھېچ ئۇن
قاتمىغانىدىم.
زېمىن
چىللىغاندا باغرىغا تارتىپ،
باتىنغانىدىم...
سەن

هاۋا بولۇپ ئۇنسىز، تىۋىشسىز
كىرىۋالدىك قاچانلاردا ئۆيۈمگە...
سەن
شېئىر بولۇپ تومۇرۇمغا قويۇلغان دەقىق،
ئالەم تۇغۇلدى ئانىسىدىن،
مەن تۇغۇلدۇم يېڭى ئالەمدىن.
ئالىمىڭنى ئاچقىنا نىگار،
ئۇدۇم بارمۇ ساڭا ئادەمدىن؟

2008 - يىلى

. . . غا

قۇياش بولۇپ زېمىننى سۆيگىن،
چاقماق بولۇپ قەھرىڭنى چاچقىن.
توغراق كەبى ياشىغىن قەيسەر،
دولقۇنلارنىڭ باغرىدا ئاققىن.

يېشىل بولۇپ كۆكلىگىن، كۈلگىن،
يۈگەن سالغىن قايغۇ ـ ئەلەمگە .
ئۆتۈپ كېتەر ھەممە، ھەممىسى،
يامغۇر بولۇپ تۆكۈل ئالەمگە.

2008 ـ يىلى

ئوغلۇمغا

(بىر ھەسرەتلىك دادىنىڭ تىلىدىن)

ئوغۇل دەپ ئىلتىجا قىلىپ كۈنۈتۈن،
ئارمىنىم بېغىنى ياسىدىم گۈزەل.
نۇر بولۇپ تۆكۈلدۈڭ قوينۇمغا بىر كۈن،
شادلىقتىن تېپىرلاپ يۈردۈم بىمەھەل.

ئوغلۇم دەپ كۈلگىنىم قېنى غۇرۇردا؟
كۈتكەنتىم ئىزىمدىن قالار دەپ بىر ئىز.
كۆرەي مەن قاي كۆزۈم بىلەن ھالىڭنى؟
مەھكۇم قىپ ئاپتۇغۇ رەھىمسىز ئەيدىز!

چارچىما دەپتىمەن كىتاب ئوقۇساڭ،
قېيداپمۇ قاپتىمەن مەكتەپكە ھەتتا.
«شام» بولۇپ ئادەملىك ھەققىدە بىر رەت،
بېرەلمەي كەپتىمەن دىلىڭغا زىيا.

كۆڭۈل دەپ ئاناڭدىن ئاجرىشىپ ئىسسىت!
ئازابتا داغلىغان ئىدىم دىلىنى.
مەنمۇ ھەم تاپمىدىم دەققە ئارام،
ئۆچۈرگەن ئىكەنمەن بەخت ئىزىنى.

بوسۇغدىن كىرگەندە غەمكىن ياش تۆكۈپ،
ياراڭنىڭ ئۇستىگە سېپىتىمەن تۆز.
«ئاناڭنىڭ ئۆيى»دىن كەلسەڭ مۇڭلىنىپ،
«باغرىم» دەپ باغرىمنى ئاچماپتىمەن ئۆز.

قەلبىڭنى چۈشەنمەي ئۆتۈپ بىر ئۆمۈر،
سېنىڭدىن رەنجىشكە تولۇپتۇ قەلبىم.
ئەل ـ ئاۋام نەپرەتتىن ئاتقاندا چالما،
سەگىدىم، ئۆزۈمنى ھەر يەردىن تەردىم.

قۇياشىم ئىدىڭغۇ ئالىمىدىكى،
قەدرىڭگە يەتمىدۇق بېرەلمەي مېھىر.
ئاجراشقان شۇ كۈندىن بۇيان شوخ كۈلكەڭ
توزۇدى جادۇگەر قىلغاندەك سېھىر.

«ئوغلۇم» دەپ پۈل ئۈچۈن يۈرۈپ ھەر كويدا،
«دوستۇڭ كىم؟» «ئۆزۈڭ كىم؟» سورارىدا مەن يوق.
تورخانا، دىسكوخانا، قاۋاقتا يۈرسەڭ،
«توغرا يول ئەمەس بۇ» دېيەردە مەن يوق.

تاماكا، نەشىدىن ئۆتۈپ خېروئىن،
چەككەندە «چەكمىگىن» دېيەردە مەن يوق.
ئىشرەتكە بېرىلسەڭ نوقۇپ بىرەر رەت،
«كىچىكسەن، يول خەتەر» دېيەردە مەن يوق.

قېرىنداش ياتلاشتى ھالا بۇ كۈندە،
چۈنكى سەن «بۇلاڭچى» «ئوغرى» ئاتالدىڭ.
«ئەيدىز» دەپ باشقىلار ئۆتسە سەسكىنىپ،
تالاي رەت روھىڭغا ئۇنسىز پالاندىڭ.

ئىنسابنى، ئىپپەتنى، قەدىر - قىممەتنى،
نان قىلىپ يېگەننى كۆرگەنمەن تولا.
ئاھ، نېچۈن «سەگەك بول» دېيەلمىدىم مەن،
ئېھتىمال، ئۆزۈمدە پەزىلەت چالا.

پۈشايمان ئالارغا تاپالماي قاچا،
يۈرىكىم ئازابتىن بولدى مىڭ تىلىم.
ئەل - ئاۋام قارغىشى ئالغان بۇ تەندە
غېرىبلىق دەردىدىن ئۆرتىنەر روھىم.

مىسالى گۆھەركەن پەزىلەت دېگەن،
ھەقىقەت: پۈل ئەمەس ھەممىگە قادىر.
نىكاھنىڭ قورغىنى بۇزۇلغان دەمدە،
جىمىكى پالاكەت تۇرارکەن ھازىر.

يىرگەنسە باشقىلار ھالىڭغا قاراپ،
سانجىلدى يۈرەككە تۇمەنمىڭ يىڭنە.
قېنىڭنى قېنىمغا قوشتۇم جان بالام،
دەردىڭگە شېرىك بوپ ئۆتەي دەپ بىللە.

كەل ئوغلۇم، غەنىيمەت قالغان ئۆمۈردە،
سۆزلەيلى ئىبرەتلىك كەچمىشنى هارماي.
ئەيدىزنىڭ چاڭگىلى ئىكەن بەك قاتتىق،
ياشىسۇن باشقىلار هاياتتا ئازماي.

2007 ـ يىلى 18 ـ ئىيۇل

ئۆلۈم لىرىكىسى

مەن گۈزەلمەن ئالەمدە چەكسىز،
مەن تېرەنمەن دېڭىزدىن تەگسىز.
مەن يەڭگىلمەن ھاۋادىن يەڭگىل،
يۈمىلاقمەن شەكىلسىز، قىرسىز.

مەن ئېغىرمەن جانغا پاتقۇدەك،
مەن سوغۇقمەن سوۋۇق قاتقۇدەك.
مەن بىرەھىم ئالەمنى يۇتار،
يۇگەنسىزمەن تاشلاپ قاچقۇدەك.

ئەزىزلىنىپ قالمەن بەزەن،
زارىقىدۇ يۈرەكلەر ھەتتا.
تاپالمىغان شېرىن دەملەرنى،
ھاتەم بولۇپ قىلمەن ئاتا.

مېنىڭ بىلەن يادلىنار سۆيگۈ،
مېنىڭ بىلەن سۆيۈلەر ھايات.
مېنىڭ بىلەن چاقنار پەسىللەر،
مېنىڭ بىلەن نۇرلىنار مامات.

ئاھ، چۈشەنمەس لېكىن ئادەملەر،
مەن بولمىسام جاھان نە بولۇر.
چۈشەنمىسە قىسقا ھاياتنى،
ئۆزۈن ياشاپ نېمە ھەل بولۇر؟!

گۈزەللىكنى سۆيمەن مەنمۇ،
رەزىللىكتىن قاچىمەن يىراق.
گۈزەللىكى ئۈچۈن ئالەمنىڭ،
ئۆزۈم رەزىل ئاتالدىم بىراق...

2009 ـ يىلى 23 ـ دېكابىر

ئۇستازسەن قەلبىڭدە ئالەم گۈللىگەن

ئەزىز قېپ يارالغان ئىنسان ئەسلىدە،
كۆك، دېڭىز قول باغلاپ تۇرار ۋەسلىدە.
ئاي، قۇياش مۇقەددەس بىلىپ ئۇلارنى،
نۇر تۆكەر ئالەمنىڭ جىمى پەسلىدە.

شۇ ئۇلۇغ ئادەملەر ئارا يۈرىدۇ،
تەپەككۇر ئوتىنى پۈۋلەپ بىر ئىنسان.
مىڭ ئالتۇن ئەرزىمەس تامچە تەرىگە،
پۈتىدۇ ئەجرىدىن بېھىساب داستان.

كۆتۈرۈپ قولىدا يالقۇنلۇق مەشئەل،
نادانلىق دەشتىدىن ئاچار نۇرلۇق يول.
تىترەيدۇ ۋۇجۇدى تاغنىڭمۇ ھەتتا،
تەۋەررۈك قولىغا تۇتاشقاندا قول.

ئۇ قۇياش قەلبىدە مىڭ ئالەم كۈلگەن،
ئۇ ئېقىن ئۈزۈلمەس چۆللەرنى سۆيگەن.
ئۇ كىتاب، دۇر ـ ھېكمەت سىرلار بۇلىقى،
ئۇ تارىخ، ھەقىقەت ئىشقىدا كۆيگەن.

قېنى كىم ياشىغان ئۇنىڭدەك مەغرۇر؟
كىمدە بار ئۇندىكى يۈرەكتەك يۈرەك؟
كىم كۆيدى ئۇنىڭچە ئەۋلادقا يەنە؟
كىمدە بار ئۇندىكى مۇھەببەت، تىلەك؟!

ۋادەرىخ! كەم ئەقىل بولغاچقا بىزلەر،
يەتمەيمىز بەزىدە ئۇنىڭ قەدىرىگە.
مەسخىرە، كىنايە، تەنە، دوق بىلەن
بېرىمىز جاۋابنى ئاققان تەرىگە.

باغرىنى يارغاچقا بالا ئانىنىڭ،
كۆيىدۇ پۈشتىغا جىمى جان شۇنداق.
ئۆزگىنىڭ پۈشتىغا بالام دەپ كۆيۈش،
كەلمەيدۇ ھەممىنىڭ قولىدىن بىراق.

ئېھ بۈيۈك مۇئەللىم، قەدىرلىك ئىنسان،
نۇرۇڭدىن ئالەمگە تۆكۈلەر ئېھسان.
قەلبى كور ئەجرىڭنى كۆرەلمىسە گەر،
كۈلۈپ قوي، ئەمەسقۇ ياشماق ئاسان.

سەن قارلىق تاغدىكى جەسۇر لەيلىسەن،
سەن قارىغاي، تىك تاغدا كۆككە ئۆرلىگەن.
سەن ھەممە، ھەممىسەن ئۈمىد چاقنىغان،
باھارسەن، قەلبىڭدە ئالەم گۈللىگەن!

2008 ـ يىلى 10 ـ سېنتەبىر

مۇھەببەت

(داستان)

ياغماقتا باغرىمغا لەپىلدەپ ئاق قار،
ئارامىم چېھرىنى سۆيۈپ يېقىملىق.
سۆكۈتلەر شۇرلاپ كۆتۈردى غەلىيان،
تۇيغۇمدىن تاردى بىر كۈي يېقىملىق.

كېلىمەن ئادەملەر ئارا سىغدىلىپ،
قىسمەتىنىڭ مۇز تۇتقان چىغىر يولىدا.
دېكابىر قۇياشى مۇڭلۇق، بەك مۇڭلۇق،
بارمىكىن مۇھەببەت خېتى قولىدا.

تۇپراقنىڭ جىملىقى چاقنىغان دەمدە،
بىر ئىسسىق ھېكايەت تارالدى ھەريان.
زېمىننىڭ ۋۇجۇدى كەلدى لەرزىگە،
سۆيگۈنىڭ قۇدرىتى بولغاندا ئايان.

*　　*

مۇھەببەت ھەققىدە تۆكۈلسە قەتىرە،
كېتىدۇ ئوي - خىيال يىراق - يىراقلا.

پەرھادنىڭ قىسمىتى، شېرىن سۆيگۈسى،
قالىدۇ بەرھەم بوپ ھىجران - پىراقتا.
بەزىلەر دەر شۇنداق: زامان ئوخشىماس،
ئۇ چاغلار يوق ئىدى ئەركىن مۇھەببەت.
تاۋلىغاچ ھىجراننىڭ دەشتى - سەھراسى،
بولغانكەن سۆيگۈسى ئۈزۈلمەس ئەبەت.

ياشىسا گەر پەرھاد ئۈچۈر دەۋرىدە،
شېرىنچۈن قازالماس ئىدى بىر ئېرىق.
تاھىر ھەم زۆھرەسى ئۈچۈن ئۆزىنى،
قۇربان قىپ يۈرەلمەس ئىدى، بۇ ئېنىق.

مەن دەيمەن، ھەققىمىز يوقتۇر ئۇلارنى
بۇگۈنگە تارتقۇشلاپ قارا چاپلاشقا.
ھاياتنىڭ يىلتىزى نېمە؟ بىلەلمەي،
مۇھەببەت ئۆلدى دەپ قۇرۇق باتناشقا.

قېرىنداش ئەسلىدە ھايا، چىن سۆيگۈ،
ئۇ ياشنار پاكلىقنىڭ قېنىدا ھەردەم.
ساداقەت، ۋاپادىن نۇرلىنار دۇنيا،
ئۇمىدنىڭ قويىنىدا تۇرۇۋەر بەردەم.

چەكسىز رەڭ دولقۇنى ئىچرە بۇ زامان،
ئۇيۇقنىڭ لېۋىگە چېكەر ھېكايەت.

ئۇندا بار قان ـ ھەسرەت، ئۇندا بار ھېكمەت،
يۈرەكتە ئاچلىغىن بولماي بىتاقەت.

بىر جۈپ ياش تام قوشنا ئىكەن ئەسلىدە،
گۆدەكلىك، بالىلىق كەتكەن چىرمىشىپ.
قەلبىدە مۇھەببەت بىخلانغان دەمدە،
شۇم قىسمەت ئەزۈەيلەپ قاپتۇ قېرىشىپ.

يىگىتنىڭ دادىسى ئىكەن بۇ يۇرتتا،
گېپى چوڭ، يېنى چوڭ، زوۋزۇلىسى چوڭ.
نامراتتىن ئۇ دائىم قاچاركەن يىراق،
ئەزەلدىن بوپ كەلگەچ يولى راۋان، ئوڭ.

ھەشەمەت يالتىراپ تۇرغان قورۇدا،
جاراڭلاپ تۇرارکەن توقلۇقنىڭ ئۈنى.
ھەسەتتىن تولغىنىپ تۇرالماي شەيتان،
غاپىللىق تىلەركەن يىغلاپ ھەر كۈنى.

نامراتلىق ئىلكىدە ياشار ئىكەن قىز،
ۋايىم يەپ كېسەلگە پاتقان دادىدىن.
تىنىمسىز ئۆتەركەن ئۆينىڭ غېمىدە،
مۇڭ ـ ھەسرەت تامارکەن يۈرەك تارىدىن.

هايا ۋە ئەدەپتىن بولۇنسا گەپ ـ سۆز،
ئۇ هامان تىللاردا بولاركەن داستان.
هۆسنىدىن هەتتاكى تولۇن ئاي خجىل،
يۈلتۈزنى مەڭزىگە خال قىلىپ ئاسقان.

قىز رايى بولمىغاچ، تالاي يىگىتلەر
لېۋىنى هەسرەتتە قالاركەن چىشلەپ .
بىلەلمەي قىزنىڭ ئارمىنى نېمە،
ئانىسى تەشۋىشتە يۈرەركەن كۈنلەپ .

مۇهەببەت يېلىنجاپ تۇرسىمۇ دىلدا،
قىز رايى بويىچە يىگىت كۈتۈپتۇ.
پىغاندا ئاي تولغان تالاي كېچىلەر،
ئاشىقلار دەردىدىن ئەلەم يۇتۇپتۇ.

سەۋرىسى تولۇپتۇ يىگىتنىڭ بىر كۈن،
چىللاپتۇ گۈگۈمدا يارىنى باغقا.
دەپتۇ هەم: مۆكۈشمەك بولار ئەمدى بەس
سۆيگۈمىز ئاشكارا بولسۇن جاهانغا.

قىز دەپتۇ: نامراتلىق ئەمەسقۇ گۇناه،
ئاه، شۇدەم باسماقتا قەلبىمنى قىيان.
كۆزىگە ئىلمىسا دادىڭىز بىزنى،
مۇهەببەت قان يۇتۇپ چەكمەمدۇ پىغان.

مەن سىزنى سۆيىمەن، سۆيىمەن پەۋەس،
قەلبىمدە سىز ئۇچۇن يانار ئوت - گۈلخان.
رازىمەن ھەر قەتىرە سۆزىڭىز ئۈچۈن،
مىڭ جېنىم بولسىمۇ ئەيلىسەم قۇربان.

ئاھ، لېكىن سەدىپارە ئاتا - ئانامنى ،
خورلۇقتا، نومۇستا قويغۇم يوق پەقەت.
ئۇنتۇلسۇن ئەسلىمە، گۈزەل خاتىرە،
سىز ئۈچۈن دۇئا قىپ ئۆتىمەن ئەبەت.

ئىزتىراپ ئىلكىدە تولغىنىپ يىگىت،
يارىنى باغرىغا بېسىپتۇ مەھكەم.
شۇئىرلاپ دەپتۇ ھەم قۇلاقلىرىغا :
سەن مېنىڭ پەرىشتەم، سەن مېنىڭ ئەركەم.

ئۆلۈمدۇر بىر تامچە يېشىڭ مەن ئۈچۈن ،
مىڭ ئۆلۈپ - تىرىلىپ يۈردۈم ھەر كۈنى .
ياشايمىز ئايرىلماي ئىككى ئالەمدە،
يەر - ئاسمان ئۆرۈلۈپ كەتسىمۇ قېنى.

كەلدى پەيت ئانامغا دەيمەن سىرىمنى،
ئاتامغا يېلىنىپ تىلەيمەن شەپقەت.
بولسىلا زەررىچە ئۈمىد ئۇلاردىن،
تەڭلىكتە قويمايمەن سىلەرنى پەقەت.

مال - دۇنيا ئوغلىدىن ئۇلۇغ بولسا گەر ،
يېنىڭغا كېلىمەن كېچىپ ھەممىدىن .
كۆز ياشتىن ھېچنېمە پۈتمەس ئەزىزىم ،
بەس ئەمدى، ئۆتەي مەن سۈكۈت - سەۋرىدىن.

سۆيۈنۈپ شامالالار، سۆيۈنۈپ يۈلتۇز،
سۆيگۈنىڭ قۇدرىتىدىن لال بولۇپتۇ .
تولۇن ئاي غۇنچىدەك ئېچىپ چېھرىنى،
شېرىن چۈش قۇچىقىغا باش قويۇپتۇ .

* *

بېرەتتى ئەركەكلىك ھەققىدە ئۇدۇم،
پەرزەنتكە تاغ بولۇپ ئاتىنىڭ باغرى.
مۇشەققەت دەشتىدە بولۇپ تىلتۇمار،
تەسەددۇق ئىدىغۇ ئانىنىڭ يارى.

ۋاپادىرىخ! بىچارە ئاشىق يىگىتنىڭ،
تاش بولۇپ كېتىپتۇ ئاتا - ئانىسى.
تۆرىلىپ كەلسىمۇ ئۇ قىز قايتىدىن،
كېلىنىم دېمەسكە كۆپمىش بانىسى.

غەزەپتىن گۈركىرەپ دەپتۇ دادىسى:
«ئۆزۈڭ كىم، سەن كىمنىڭ پۇشتى - ئەۋلادى.

كۆز تىكىپ دوست - دۇشمەن تۇرسا بىر ماڭا ،
كۆڭلۈمنى تىنچ - ئامان قويمىدىڭ زادى.

لايىقىڭ بار سېنىڭ ئورنىمىز ئوخشاش ،
يولىمىز، ئويىمىز، قۇربىمىز ئوخشاش.
قىلىمىز تويۇڭنى ھەپتە ئىچىدە ،
بولمىسۇن بۇ ئۆيدە ئەمدى دەتالاش.

مۇھەببەت دېگەنگە تويامدۇ قورساق،
مۇھەببەت بېرەمدۇ ساڭا يۈز - ئاتاق.
ئالقىنىڭ ئىچىدە تۇرمامدۇ ئۇ قىز،
سەن ئۇچۇن ئۇ پەقەت بىر قاچا تاماق...»

«قانداقچە دادام بوپ قالغانسەن ئىسىت،
بەس، ئەمدى ئاڭلاشقا تاقەت مەندە يوق.
مال - دۇنيا ئۆمۈرلۈك ئەمەس ھېچكىمگە،
ئامانەت بۇ جانمۇ بەلكىم ئەتە يوق.»

مۇھەممەت پېشىنى قېقىپ كېتىپتۇ،
يارىنىڭ باغرىغا ئۆزىن ئېتىپتۇ.
دادىنىڭ سۆزىنى دېيەلمەي قىزغا،
نومۇستىن ئۆرتىنىپ ئويغا پېتىپتۇ.

كەچۈرگىن خۇشاللىق بېرەلمەي ساڭا،
كۆزۈڭنى ياشلىدىم ئازابقا سېلىپ.
مەن تىغدەك يېگانە قالدىم ئالەمدە،
پەقەت سەن تۇرىسەن روھىمدا يېنىپ.

ئىككى يول كۆتمەكتە بىزنى بىتاقەت،
يا ئۆلۈش، يا قېچىش تاللىغىن تېزراق.
خاھىشىڭ بۇ يولغا كىرەلمىسە گەر،
خجالەت بولمىغىن كېتەي مەن يىراق.

دەپتۇ قىز ياپراقتەك تىترەپ، بوغۇلۇپ:
«مېنى دەپ رىيازەت چەكمىگىن جېنىم.
بەختىڭنى كۆرسەملا رازى مەن ئاڭا،
سۆيىمەن بىر تامچە قالغۇچە قېنىم.

ھاقارەت، نومۇستۇر ئاتا ـ ئانامغا،
بەختىمنى تاپاي دەپ سەن بىلەن قېچىش.
سۆيگۈدە ياشىدىم مىڭ يىلغا تەڭە،
بەختىمدۇر سەن بىلەن ھەممىدىن كېچىش.»

*　　*

باھارنىڭ پىغانى تاشقان بىركۈنى
يىگىتنىڭ ئانىسى كىرىپتۇ توۋلاپ.

غەزەپلىك نەشتىرىن سانجىپ يۈرەككە،
چەيلەپتۇ ھەممىنىڭ روھىنى ئۇۋلاپ:

«ئەمەستۇر باھارخان ئوغلۇمنىڭ خىلى،
ئەر چىقماس قىزىڭنى ئەرگە بەر تېزراق.
مۇھەممەت توي قىلار كېلەر شەنبىدە،
ھالىڭغا بېقىشقىن، تۇرۇشقىن يىراق...»

داغلاندى ئاتىنىڭ، ئانىنىڭ دىلى،
سانجىلدى يۈرەككە تۇمەنمىڭ پىچاق.
«جان قىزىم، تويۇڭنى قىلايلى» دېدى،
ئانىسى سەل بولۇپ ئاچقانچە قۇچاق.

ھاقارەت پاتقاچقا سۆڭەككە قاتتىق،
باھارنىڭ ئۆيىدە جابدۇندى تويغا.
پۈتۈلدى توي ۋاقتى كېلەر شەنبە دەپ،
قىسمەتمۇ گاڭگىراپ يىقىلدى ئويغا.

كۆيگەندەك تۇيغۇنىڭ شاخلىرى تۇتەپ،
تۇمانلار ئىچىدە تېنەر ئاشقلار.
مەھەللە مۇڭلىنىپ قاپتۇ روجەكتەك،
تومۇردا قاتقاندەك جىمى شادلىقلار.

شەنبىدە توي قىلدى باھار بىرسىگە،
شەنبىدە ئۆيلەندى مۇھەممەتمۇ ھەم.
تىتىلدى يۈرەكلەر ئاقتى سۇ بولۇپ،
رىشتىلەر باغلىنىپ تۇرغاچقا مەھكەم.

شەپەقنىڭ جۇلاسى يوقالغان دەمدە،
مۇھەممەت باھارغا بەردى بىر خەۋەر:
كۆتىمەن ئەزىزىم سېنى بۇگۈن كەچ،
چىللىدى قوينىغا ئاخىرقى سەپەر.

قاپقارا چېچىنى يايغاندا كېچە،
قىز چىقتى ھۇجرىدىن ئاستا شىپىرلاپ.
زارىقىپ يولىغا تەلمۈرگەن يىگىت،
باھارىم كەلدىڭمۇ، دېدى شۇڭىرلاپ.

ئۆتمەكتە غۇيۇلداپ ئاخىرقى دەملەر،
قېنىش يوق يۈرەكلەر تۇرار تەلپۈنۈپ.
دېيىشتى ئۆتەيلى ئۇ ئالەمدىمۇ
مېھماندەك ئەزىزلەپ، كۆتۈپ، تەلمۈرۈپ.

ساقىغان يۇلتۇزدەك كۆچمىز بۇگۈن،
غېرىبلىق، تەنھالىق قالار بۇ يەردە.
«گۈناھ» دەپ گۈناھنى قىلدۇق ئىختىيار،
پاك سۆيگۈ تاللاشقا دۇچ كەلگەن دەمدە.

ئېھتىمال ھاماقەت، سارىڭ ئاتىلىپ،
يۈرەرمىز ئادەملەر ئاغزىدا ئۇچۇپ.
ۋاقتىنىڭ تىنىمسىز ئاياغلىرىدا،
كېتەرمىز بىركۈنى ئاستا ئۇنتۇلۇپ.

كېچىنىڭ يۈرىكى سوقىدۇ دۈك - دۈك،
يۇلتۇزلار تولغىنىپ يانار پىلىلداپ.
كونا جاي - مۇقەددەس سۆيگۈ بۇلىقى،
چىدالماي ھىجرانغا كەتتى زىڭىلداپ.

تارىدى مەھەللە باغرىنى سۆيۈپ،
بامداتقا چىللىغان ئەزان ئاۋازى.
ئاشقلار قىبلىگە يۈزلەندى شۇدەم،
يەتكەندەك تەڭرىگە يۈرەك ئازاۋى.

ئەلۋىدا ئانىجان، ئەلۋىدا ئاتا،
ئارمىنىڭ توزۇدى نازۇك قولۇمدا.
روھىمدىن، جىسىمىدىن يالتىرار پاكلىق،
سۆيگۈ بار پەقەتلا ماڭغان يولۇمدا.

ئەلۋىدا گۈل زېمىن! ئەلۋىدا ھايات!
ئەلۋىدا مېھرلىك، مېھرسىز يۈرەك!
ئەلۋىدا، قاينىغان بۇلاقتەك ئارزۇ،
ئەلۋىدا، ئارماندا كەتكەن جۇپ بىلەك!...

* *

ماماتنىڭ شېخىدا بىر جۈپ كۆك كەپتەر،
ئاق شايى لېنتىغا تۇرار ئېسىلىپ.
قىزاردى ئالەمنىڭ يۈزى بىمەھەل،
ئاھ! تۇنىنىڭ لىباسى كەتتى يىرتىلىپ.

ئاق لىباس ئىچىدە بىر توپ پەرىشتە،
يۈرىدۇ سۇبھىنىڭ چېچىنى تاراپ.
مەرىكە بارمىكىن بۇگۈن ئاجايىپ،
كېلىدۇ ئەتىرگۈل پۇرىقى تاراپ.

جۈپ كەپتەر كۆزىدە چاقنىدى قۇياش،
ھەيرەتتىن تېڭىرقاپ قالدى يەر - زېمىن.
ئالقىشلاپ كۆزىنى ياشلىدى ساما،
قىز - يىگىت ئەسلىگە قايتقاندا بىردىن.

ئوتقاشتەك قىپقىزىل لىباس ئىچىدە،
كۆيمەكتە گۈرۈلدەپ ئاشىق يۈرەكلەر.
يول باشلاپ ساماۋى نۇرلار ئىچىدە،
پەرىشتە چاچماقتا ئوتلۇق تىلەكلەر.

بىر كاتتا سورۇندا قىزىماقتا توي،
ئۇندا بار مۇقەددەس ئاتىمىز ئادەم.

زۇلەيخا، شېرىن ھەم رابىيە ئۇچۇن،
ئاشىقلار قۇرغانىكەن يېپىيېڭى ئالەم.

تۇشمۇتۇش غۇلغۇلا قىلىشىپ ھەممە،
تۆكۈپتۇ زېمىندا ئۆتكەن كەچمىشنى.
بىرلىرى مۇڭلىنىپ، بىرلىرى خۇشال،
ئەسلىشىپ ئۆتۈپتۇ بۇيان كەلمىشنى.

ئادەملەر ھېلىمۇ بىغەمكەن شۇنداق،
ياشارمىش ئاجايىپ رەڭلەردە ماھىر.
مۇھەببەت ئۆلدى دەپ يۇرگەچكە جۆيلۇپ،
كۆپىيىپ بارغانمىش «تاش ئادەم» ھازىر.

ئەركەكلەر ئۆلەرمىش چوڭ كوچىدىلا،
قايغۇ ھەم شادلىقمۇ يالغانمىش ھەتتا .
ھەشەمەت ئىچىدە پەقەت غېرىبلىق،
بەختىيار يۇرەرمىش يۇرەكلەر ئارا ...

بەس، پاراڭ قىلماڭلار، جانجىگەرلىرىم!
دەپ ئادەم ھەممىگە تاشلاپتۇ نەزەر:
بەندىنىڭ خوي - پەيلى ئوخشاش ئەزەلدىن،
بىز ئۆتكەن زامانىدىن ھازىرغا قەدەر.

بەزىلەر يۇلتۇز بوپ ياشار نۇر چېچىپ،
بەزىلەر تاپ بولۇپ ئۆتىدۇ سېسىپ.
بەزىلەر تاپالمايۋ ئادەملىكىنى،
نى مۇشكۇل يوللارنى ئۆتىدۇ بېسىپ.

بەزىلەر شەيتاننى قاتار ھارۋىغا،
بەزىلەر شەيتانغا بولۇر ئات ھارۋا.
ۋە بەزەن ئۆزىنى ئاقلايدۇ شۇنداق:
«شەيتانغا ئالدىنىپ كەتكەنغۇ ھەۋۋا».

بار شۇنداق ئادەملەر پەرىشتە سۈپەت،
سۆيۈنەر تەڭرىمۇ ئۇلاردىن چەكسىز.
بەزىلەر تاپالماس ئۆزىنى ئەبەد،
ئۇلۇمۇ ئۇلاردىن قاچىدۇ شەكسىز.

ئېھ، ئەزىز بالىلىرىم، قەدىردانلىرىم،
بۇ ئالەم سۆيگۈدىن يارالغان ئەسلى.
سىلەرمۇ سۆيگۈدىن تۆرەلگەن، ئۇنگەن،
سۆيگۈدۇر تەڭرىنىڭ ۋىسالى، ۋەسلى.

بولسىمۇ ھاياتتا تۇمەن خىل مۇشكۇل،
ياشايدۇ ئادەملەر سۆيگۈنى ئىزدەپ.
بىزمۇ ھەم بولغاچقا ئادەم نەسلىدىن،
جەم بولغان بۇ يەرگە ۋىسالنى كۆزلەپ.

بىز ھەريان تارقىلىپ مۇھەببەت بولۇپ،
ئەۋلادلار قەلبىگە كېتەيلى سىڭىپ.
بىر زەررە سۆيگۈدە چاقنار مىڭ باھار،
كېتەلمەس ئادەملەر سۆيگۈدىن تېنىپ.

پۈركىنىپ شەپەق رەڭ لىباس ئىچىگە،
لال بولۇپ ئاڭلاپتۇ مۇھەممەت، باھار.
قۇتلۇقلاپ ئۇلارنى سۆيۈپ مەڭزىگە،
ئۇگۈتلەر تۆكۈپتۇ ئاشقلار قاتار:

سەن ئاشىق ۋە لېكىن كۆرمىدىڭ مۇشكۈل،
بىر كېسەك قۇيمىدىڭ مەشۇقۇڭ ئۈچۈن.
سۆيگۈدە بار بەدەل، سۆيگۈدە قۇدرەت،
ئېيتقىنا، باقىينى تاللىدىڭ نېچۈن؟!

مۇھەببەت خۇشاللىق، مۇھەببەت ئازاب،
ئۇ چاقماق، چېقىلغان كېچە باغرىدا.
ھاياتقا مۇھەببەت ئۇلۇغ ھەممىدىن،
ئۇ تاتلىق كۈلىدۇ بوۋاق روھىدا.

مۇھەببەت قۇياشتۇر مىننەتسىز كۆيۈش،
مۇھەببەت زېمىندۇر سۈكۈتتە سۆيۈش.
مۇھەببەت يانار تاغ ھەممىدىن كېچەر،
مۇھەببەت رىيازەت دەشتىدە كۈلۈش...

تىلىكىم بار ئىدى دەپتۇ مۇھەممەت:
«كەپتەر بوپ ياشىساق ھاياتنى كۆيلەپ.»
تەلىپىڭ ئىجابەت، دەپتۇ ھەممىسى:
«سۆيگۈ دەپ ياشىغىن بۇقۇلداپ، ئۇنلەپ»

ئاپئاق نۇر شولىسى سۆيۈپ زېمىننى،
تاراپتۇ ھەممىسى يۈرەكلەر تامان.
گۈگۈمغا كىرسىمۇ بۇگۈن كائىنات،
تۇغۇلار قۇياشتىن يېڭى تاڭ ھامان.

كەلمەكتە پەرۋاز قىپ بىر جۈپ كۆك كەپتەر،
ئاغزىدا زەيتۇننىڭ شېخى نۇر چاچار.
بەھەيۋەت بىر كېمە يۈرمەكتە لەيلەپ،
بار ئۇندا نوھ بىلەن ھاياتلىق قاتار ...

خاتىمە

چاراقلاپ نۇر چاچار سۆيگۈ قولىدا،
قىپقىزىل تاۋلىنىپ ئالەم يۈرىكى.
مۇز ئوكيان ئۈستىدە يانار ۋۇلقىنلاپ،
پاكلىكتىن تۆرەلگەن ئادەم قىممىتى.

جۇپ كەپتەر ئايلىنىپ كېلەر ھەر كۈنى،
بىر قىيىسىق كەپىگە مېھرىنى ئېلىپ.
ئۇندىكى ئاق باشلىق مومايىنىڭ ئۈنى،
ئەتىنىڭ قەلبىدە يانار ئوت ئېلىپ:

«جان ئوغلۇم، مۇھەممەت كەچۈرگىن بىزنى،
پۈشايمان ئۆرتىدى يۈرەكنى قات ـ قات.
ئايىنىشتىن مامكاپتەك توزۇدۇق، ئىسىت!
ئىبرەتنى روھىڭدا ئالەمگە تارات.»

ئەمەستۇر بۇ دۇنيا ھېچكىمگە باقي،
ئايىنىڭمۇ ئون بەشى بولار قاراڭغۇ.
سۆيگىن سەن مۇھەببەت بىلەن ھاياتنى،
چۈنكى ئۇ ئادەمگە پەقەت قونالغۇ...

2009 ـ يىلى 10 ـ فېۋرال

نساخان ئانا

(داستان)

1

زىمىستان كۆرمىگەن بۇلبۇل،
باھارنىڭ قەدرىنى بىلمەس.
جاپانى چەكمىگەن ئاشىق،
ۋاپانىڭ قەدرىنى بىلمەس.
...
بېھىشتىكى زىلال سۇ
قۇيۇلغاندەك تومۇرغا
ئىزگۈ كۈيلەر ئۇزۇلمەي
تارىماقتا ۋۇجۇدقا.

ھارۇن چاھار بېغىدا
مەست بولغاندەك بۇلبۇللارنىڭ ناۋاسىدىن
مەن
سەن
كۈسەندىكى ھەممىمىز
ئىسسىق، ئىسسىق نەپەسلەرگە چىرمىشىپ
ئېرىپ كەتتۇق ئۇنسىز، ئاھ ئۇنسىز...

بىر ئېرەم باغ
«كۆچا خەلق ناخشىلىرى» كۆرىكى،
چاقنار ئۈندا
مېراجىخان
لەۋەن يالا
كارىز ناخشىسى...
ھەربىرىدە بىر قىسمەت،
ھەممىسىدە مىڭ ھېكمەت.
شامالىلاردەك ئۈچۈپ كەلگەن كۈي،
بىر دەستە نۇر، بىر دەستە گۈلدۇر،
گۈپۈلدەيدۇ ئەلنىڭ يۈرىكى.

ئاينى سوراپ ئاسماندىكى
داپ، دۇتاردىن مۇڭ تارىدى،
ئۇخلاپ قالغان ئاي قارىدى.
ئېرەمباغدا ئۇچ بۇلبۇل،
چاچلىرى سۇمبۇل - سۇمبۇل،
بىر قولىدا داپ تۇتقان،
بىر قولىدا دۇتارى،
جانىنى ئالار پەيكارى.
سېنتەبىردە ياغقان يامغۇردەك،
سىملىدايدۇ يۈرەكلەرگە ھاياجان.
يۈيۈلماقتا غۇنچىلىغان چېچەكلەر،

ئىللىماقتا تومۇرلاردىن قاچقان قان.
چاقلىق ئورۇندۇق
ئوخشار ئالەم كېمىسىگە.
كېمىدىكى ئۇچقۇچى
«ساربخان» دەپ تامچىلىدى سەھنىگە،
سۆيگۈ ئۇرۇقى چېچىلماقتا ھەممىگە.
گۈلدۇراس ئالقىش
تۇتالماستىن ئۆزىنى بىردەم
باغاش ئەتتى كۆيچىنى مەھكەم.

سۇپسۈزۈك ئۇمىد
ئاققىنىدا دىل قەسرىگە،
ئەل كۆزىدە يۇيۇنغان
كۆسەن قىزى رىسالەت ھاپىز
لەرزان دەسسەپ، يۈلتۈزدەك يېنىپ،
چىقىپ كەلدى تۆردىن تۆرگە.
دىللار سىلكىندى،
قارىچۇقلار تىترىدى،
شېرىن بىر سۆيۈش
ئاستا سىرغىدى.
ياش يامرىغان سۆزلەردىن
كۆسەن كۈلدى، ئېرىدى:
«سۆيۈملۈك ئۇستازىم نىساخان ئانا

سەنئەتنىڭ ئىشقىدا كۆيگەن لاۋۇلداپ.
ئۇ بولغاچ كۆچانىڭ ناخشا - كۈيلىرى
ئۇلاشتى بۇگۈنگە مەغرۇر جاراڭلاپ.
نىساخان دېمەكتۇر كۆچا ناخشىسى
كۆچانىڭ كۈي - سازى نىساخاندۇر ھەم.
كۆردۈمكى ئۇلمەپتۇ ئۇ بۇزرۇك ئانا
ئاھ! بۇگۈن يوقالدى تامام تەشۋىش، غەم».
باھاردەك يېقىملىق ئاۋازى بىلەن
باھاردەك كۈي تۆكتى رىسالەت ھاپىز.
شۇ سىياق سۈپەتتە چىقتى ئايتىللا،
قالدۇرۇپ يۈرەكتە تارام - تارام ئىز.
يېنىمدىكى بەش ياشلىق قىزچاق
ئانىسىدىن سورىدى شۇنداق:
— نىساخان كىم؟
— كۆچا خەلقىنىڭ پەخرى، غۇرۇرى،
ئاۋازى، كۈيلىرى دىلىنىڭ ھوزۇرى.
سەنئەتكە ئاشنا بولۇپ ياشىغان،
ئەل، ۋەتەن ئۈچۈنلا سوققان تومۇرى.
قىزچاق
سوئاللارغا بوغۇلۇپ
تۇرۇپ قالدى جىمجىتقىنا،
كىرپىكىدىن ئوت ياندۇرۇپ.
مەن

ھاۋا بولۇپ زەررە - زەررە
زال ئىچىدە يۈردۈم شەپسىز
يۈرەكلەرگە سۆيدۈم شەپسىز.
نىساخانىنى ـــ
بۇزرۇك ئانىنى
سېغىنماقتا زالدىكى بارچە.
نىساخان ئانا
«مېراجىخان»نى جاراڭلىتىپ،
يۈرىكىنى قولىغا ئېلىپ
چۈشمەكتە روھىمىزغا تامچە - تامچە.
ئوت ئۆچقۇندار ئۇنىڭدىن پارچە - پارچە...

2

قەدىمىي شەھەر
تۇن پەردىسىنى يېپىنىپ تىمتاس
ھارغىن ئۇيقۇدا ياتار پۈشۈلداپ.
پەقەت
قەدىمىي كېچىك
بۇ شەھەرنىڭ قاراۋۇلىدەك
ئويغاقتۇر ئويغاق.
يامغۇر
ئېتىكىنى سىقىپ ئاخىرقى

يۇماقتا ئۆگزىلەرنىڭ لېۋىنى.
كېسەك تاملىق قەدىمىي ئۆيلەر
بىر - بىرىگە مەھكەم يېپىشىپ
ئۇيقۇ ئالمىنى قىلماقتا قامال.
خىياللاردەك ئەگرى - بۇگرى كوچىلار
ئەسىرلىك تارىخنى قويۇپ تىزىغا
پال سېلىپ ئولتۇرىدۇ بىمالال.
چەكسىز كوچا،
كىچىككىنە يول،
غېرىبسىنغان يولنىڭ كۆكسىدە،
چاپار بىرى تەشۋىش بىلەن
يۆمشاق پاتقاقلارغا قىلماي ئېرەن.
قارىياغاچ تۇۋىدىكى ياغاچ دەرۋازا
تاقىلدىدى ئەنسىز، تېرەن.
كىم؟
مەن، ئابدۇۋەلى.
ھە، بىلدىم، ئابدۇۋەلى داپچىمۇ سەن؟
ئىشىكىمنى چالدىڭ داپ قىلىپ،
ئاينى ئىستەپ يۈرەمسەن؟
— سىز بارسىڭىز ئۆيۈمگە،
چولپان تۇغار كۆيۈمگە.
بىتاقەتتە تىترەپ كەتتى ئەرنىڭ ئۈنى،
شارقىرايدۇ خىرامان ساينىڭ تۈنى.

ـــ جىنده‌ك كۆتكىن، ـــ دېدى موماي.
ئېھتىمال ئۇ،
يۈلتۈزلارغا سۈت بەرگەن ئوماي.
كېچىنىڭ كىرپىكلىرى يۇمۇلغان چاغ
ئىككى سايە، ئىككى ئەرۋاھ
شاپىلدىتىپ پاتقاقنى
چۆكمەكتە غېرىبلىقنىڭ قوينىغا،
پاتقاق گۈلى
تۆكۈلمەكتە تەشۋىشلەرنىڭ تونىغا.

*　　*

كىچىككىنە ئۆي
تولغاق يېگەن پاتمەخان بىلەن
ئاچچىق - ئاچچىق قىلماقتا ئىدا.
كۈتۈۋالدى يۈلتۈزلارنىڭ ئانىسىنى،
ئىشىك ئىڭراپ چىقىرىپ سالدا.
ئېھ، مىننەتسىز تۇغۇت ئانىسى!
زېمىندىكى پەرىشتە،
يىڭنەدەك ئىنچىكە، سارغۇچ چېچىنى
قىستۇرۇپ ياغلىقىنىڭ ئىچىگە،
پاتقاق سۆيگەن پېشىنى
يۆگۈپلەپ بېلىگە.
مىدىرلىتىپ قورۇق باسقان لېۋىنى،

ئوخشاپ قويدى پاتەمخاننىڭ يېنىنى.
هايات هەم مامات
بىر - بىرىنى سىغدىشىپ
تۇرۇشماقتا ئۇستۈنلۈكنى تالىشىپ.
بويىقى يوق جەڭ قىلماقتا داۋام،
قوماندان
تەرلىمەكتە تارام - تارام.
قاراڭغۇ خانىسىدا يولدىن ئازغان ئاي
تېپىرلايدۇ مەنزىلىنى تاپالماي.
پاتەمخان
چىشلىگەنچە لەۋلىرىنى،
كۈتەر مۇندا پاقلىنىنى.
ـــ ئانا...
قارىماڭ ماڭا
ئامان قالسۇن جان پارەم!
ئۇھ ... ۋايجان!.
ـــ ھەممىزگە باردۇر بۇ سىناق،
غەيرەت قىلىڭ كەلگەندە تولغاق...

جەڭ
قوماندان
جەڭچى
يېپيېڭى ئالەم

بىر - بىرىگە كىرىشكەن مەھكەم...
قىيان بولدى بىر ئۇلۇغ سۆيگۈ،
كېچىنىڭ يۇرىكى سوقماقتا دۇك - دۇك.
ـــ ئىخ...
ـــ ئاھ، بالام...
ـــ ئۇھ، شۇكۇر.
ئاي تۇغۇلدى ئېتەككە،
كۈن تۇغۇلدى ئېتەككە.
تەشۋىش بوغۇزلاپ تاشلىغان دادا،
قىزىلگۈلدەك ئېچىلدى قات - قات،
ئۇلۇۋالدى نومۇستىن مامات.
كېچە لەرزان كۆينى چالدى،
دادا ئاينى قوينىغا سالدى.
پەرىشتە موماي
چېچەكلىتىپ ئىسسىق مېھرىنى
مىدىرلاتتى قۇرغاق لېۋىنى:
ـــ ئاتا - ئاناڭ كۆز ئاچقاندا ئالەمگە،
ئېتەكلىرىم بولغان پايانداز،
سەن ھەم ئالقىنىمدا كۆردۈڭ دۇنيانى.
ئاي تەڭرىنىڭ قىزىلگۈلى،
سەن تەڭرىنىڭ قىزىلگۈلى،
ھەمراھ قىلىپ ياشا ئەبەد
ئىنساب بىلەن ھايانى...

مومای جاینامازدا.
ئانا تۆشەکتە.
دادا پایپەتەك.

زاکىدىکى ئاي
کىرپىکىگە ئىلىندۇرۇپ دۇتارنى،
چۇشمەکتە جىق - جىق باھارنى.
نىسا خېنىم بولدى ئېتى بوۋاقنىڭ،
قۇت تىلەندى قەدىمگە ئوماقنىڭ.
پەرىشتىلەر يوقلاپ تۇردى بالىنى،
قۇلىقىغا تۆكۈپ ئۈيغۇر سازىنى.

3

نىساخان
ئوتلۇق نەپەسلەردىن ئېرىگەن ئۆيدە
يېمەکتە ۋاقىتنى ئىشتىھا بىلەن.
ئانىسى
«مېراجىخان»نى بۇلماق قىلىپ،
يۇرمەکتە قىزىنىڭ ئەقلىنى قېزىپ.
نىساخان ئەقىللىك قىز،
چوڭ بولدى بەك تېز،
ئەگەشتۇرۇپ ئۆكىلىرىنى،
ھاياتلىققا چېکەر يېڭى ئىز.

* *

چوڭ بولماقتا باللار،
ۋاقىت يېيىلمەكتە ئاستا، بەك ئاستا...
موھتاجلىق
مۇز ياغدۇرۇپ قاپقىدىن
كۈلكىلەرنى يۇتقىماقتا تالاشتا.
نەغمىكەش دادا
چالالمىدى دېپىنى،
ئىزدىمەكتە جان باقماقنىڭ ئېپىنى.
ئانا
كۆسەي قىلىپ قولىنى
يېمەكتە باللىرىنىڭ غېمىنى،
يەنە
يەڭگىللەتمەك بولار
داغى يېرىپ،
لاي ئېتىپ،
يۈك توشۇپ
قوللىرى لەش بولغان،
چىرايلىرى سارغايغان،
قەدىناس ئېرىنىڭ ئېغىر يۈكىنى.
قورساق غېمى

هەي...
قورساق دەردى
شورىماقتا ئائىلىنىڭ قېنىنى،
ئوشتۇماقتا ئەركەكلەرنىڭ بېلىنى.

* *

پاتەمخان ئانا
ھەمراھىنىڭ جاپاسىغا چىدىماي،
قارار قىلدى ئاخىرى
ئۆز كەسپىنى تاپماقنى،
نەغمىلەرگە چاپماقنى.
كىچىككىنە نىساخان
ئانىسىغا ئەگىشىپ
تويغا باردى بىركۈنى.
نەغمىكەشلەر ئۈستازى ئەلانۇرخان
قايىل بولۇپ يەتتە ياشلىق بۇ قىزغا
بۆلۈپ بەردى «نەغمە قىلغان» ھەققىنى.
ئەلانۇرخان دېدى سۆيۈنۈپ:
«ئەقىللىككەن قىزىڭىز،
ئۆچمىگۈدەك ئىزىڭىز.
مەشرەپ دېگەن بىر مەكتەپ،
ئۇ يېتىلسە بۇ يەردە
يورۇق بولار يۇزىمىز.

ئەجەل يەتسە بىۋاقىت،
يۈمۈلغۇدەك كۆزىمىز.»
كىچىككىنە نىساخان
چوڭ بوپ قالدى شۇ كۈنى.
بىر ئۇلۇغ ئوي - ئارمان ھەم
چۈلغىۋالدى قەلبىنى.

* *

بىركۈنى سەھەر
ئىشقا ماڭدى ئاتىسى،
مۈڭگا پاتتى ئانىسى.
نىساخان ئىدا قىلدى ئەلەم بىلەن:
ـــ ئۇۋال بولدى ئاتامغا،
يۆلەك بولاي ئاتامغا.
نەغمىكەشلىك قىلاي مەن
سىزمۇ چىقىڭ ئارامغا.
ـــ سىز قىلارغا ئىشلار كۆپ،
پەزىلەتتۇر كەمتەرلىك.
ئاۋۋال پۈختا ئۆگىنىڭ،
يىراق تۇرسۇن مەنمەنلىك.
ئاتىڭىزغا مەن ھەمدەم،
تىلەڭ بىزگە ئەمىنلىك.
سەنئەت دېگەن بېھىشباغ

ئۇندا ئەلنىڭ مېھرى بار.
ئۇنى سۆيگەن ئادەمدە،
ئون قۇياشنىڭ تەپتى بار.
سەنئەت بىزنىڭ قېنىمىز،
سۆيۈڭ ئۇنى يۇرەكتىن.
ئىزى بولۇپ بوۋامنىڭ،
نۇرلاندۇرۇڭ بۆلەكتىن.
شۇندىن باشلاپ پاتەمخان
ئۇستاز بولۇپ قىزىغا،
بىر گۈلزارغا باشلىدى،
نىساخاننىڭ دىلىستانىغا
كۆچانىڭ كۈي ـ سازىنى
غۇرۇر بىلەن تاشلىدى.

ئامانىنساخان
شاھ ئوردىسىدا
رەتلىگەندەك ئون ئىككى مۇقامنى،
تۇردى ئاخۇن ئاكا
ئۇيغۇردىن ئۇيغۇرغا
يەتكۈزگەندەك ئون ئىككى مۇقامنى،
پاتەمخان ئانا
نىساخاننىڭ ئېتىزلىرىغا
پەرۋىش بىلەن تېرىدى،

ئەلنىڭ ناخشا - كۈيىنى،
ئەلنىڭ ئەقىل - ئويىنى.
نىساخانىنىڭ قەلبىدە قۇياش پارلاپ،
نىساخانىنىڭ مۇڭدا باھار پارلاپ،
كۈنلەر ئۆتمەكتە تېز - تېز.
مۇھەببەتلىك قۇچقىدا سەنئەتنىڭ
چوڭ بولماقتا كۈسەندىكى قىز.

4

مىكىر ئويلاپ تەختىدە،
ئولتۇرار ياڭ ھەر كۈنى،
نادانلىقتا، زۇلمەتتە
ئۇزاردى ئازاب تۈنى.
پىتنىخورلار قۇتىرىدى،
ئالۋاڭ، ھاشار ئاۋۇدى،
يول ئىزدىگەن پۇقرانى،
تەنە - دىخمار تورىدى.
پۇقرا بولدى گۇناھكار،
پۇقرا بولدى قىساسكار،
پۇقرا بولدى قاراقچى،
ئەل - ئاۋامغا يول بەك تار.
بەگ - غوجاملار كۆرپىدە،

نەشە - بەڭنىڭ پەيزىدە،
ئىچەر ئەلنىڭ قېنىنى،
ئەتە - كەچتە بەزمىدە.
شۇنداق ئېغىر كۈنلەردە،
نىساخان ئۆز ئۆيىدە،
تۆكتى ئەلنىڭ دەردىنى،
چەككەن ھەربىر كۈيىدە.

ئېغىر كۈنلەر پۇقرانىڭ كۈنى،
تىرەجەپ بارماقتا ھالسىز، ئاھ ھالسىز.
غەم - قايغۇلار كەتمەس دەقىقە،
روھقا شىپا ناخشا - كۈي، سازسىز.

قۇياش مىسكىن چىققان بىر سەھەر
قىسمەت بۇ ئۆيگە تەڭلىدى زەھەر.
ئابدۇۋەلى
سەۋرى تولغان بىركۈنى
مىش - مىش گەپلەرنىڭ سايىسىگە ئەگىشىپ
خۇرجۇنىنى مۇرىگە سېلىپ،
راۋان بولدى ئۇرۇمچى تامان.
ـــ قەدىناسمىز ئايرىلماس،
تەڭ كۆرەيلى ھەممىنى.
سىز كەتسەڭىز مەن ئاجىز

قانداق باقاي باللىنى!
پاتەمخان يىغلاپ،
بوزلىدى شۇنداق.
بىئامال دادىنىڭ يۇرىكىدە ياش،
بىماجال دادىنىڭ يۇرىكىدە تاش.
ئۆيىنىڭ غېمىن دەپ
ئېلىپ كەتتى باش.

ئۇرۇمچى
تاغ ئارىسى
چوڭ شەھەرمىش ئاجايىپ،
جانىنى باقماق ئاسانمىش،
بارغان ئادەم خۇرجۇنلاپ،
تىللا ئېلىپ كېلەرمىش...

تەكرارلىشىپ كۆڭۈللەردە شۇ سۆزنى
ئۆتمەكتە بالىلار تىلىنى تامشىپ.
ئانا تىرەجەپ
گاھى ئۆمىلەپ
كەلمەكتە كۆرۈم بىلەن يارىشىپ.
گاھىدا
ئەزرائىل بىلەن سىڭار قارىشىپ.
نىساخان

بۇلبۇل بولۇپ
سەنئەت ئۈچۈن تۆكەر ئىشقىنى.
نەغمىكەش بولۇپ
ئەلگە تونۇلۇپ،
ئىللىتماقتا نىمجان ئۆيىنى.
نىساخان دۇتار چالار،
ئادەملەر كۆيەر، يانار.
ئۇنىڭ لەۋەن بويىدىن
كۆچا سەنىمى تامار.
نىساخان
ئەلنىڭ گۈلى.
نىساخان
سەنئەت قىزى.
ئۇنىڭ بىلەن ئەۋلادنىڭ
نۇرلاندى ئەقىل ئىزى.

* *

تۇرمۇش
قىستىماقتا نىساخاننى تۇرمۇشقا.
بىچارە قىز
«نەغمىچى بولغان،
سەنئەتنى سۆيگەن،
ئەلنى كۈلدۈرگەن
خەقنى سۆيدۈرگەن...»

ئەيىبى كۆپ قىز
ياتلىق قىلىندى ياسىن قارىغا.
ياسىن قارى چوڭ ئادەم،
گەپ - سۆزىغۇ ئوڭ ئادەم.
ئەپ ئۆتەلمەي نىساخان
كېلىۋالدى ئۆيىگە،
بۇ ئالەم شۇنداق ئالەم.

قىسمەت ـــ
ئۇ
سەن
مەن
چۆرگۈلەۋاتقان،
كۆرۈنمەس ئۇنىڭ تەبەسسۇملىرى.
ئاھ ،
شامالسىز،
شەپسىز
كەلدى ئۇ يەنە
ماراپ تۇڭلۇكتىن،
كۆك كۆزلىرىدىن چاقنار سوغ نۇرى.
تاملار ئەندىكتى
تورۇس سىلكىندى،
بۇ ئۆي قالغان ئەسلي تۇۋرۇكسىز.

بالىلار تىترىدى،
تىترىگەندەك قۇشلار ئۇۋىسىز.
ـــ ئانا، ئانا...
نىساخان ئەلەمدىن توۋلىدى شۇنداق.
ـــ ئانا، ئانا...
يىغلىماقتا ئابدۇرېھىم ھۆڭگىرەپ.
ـــ ئانا، ئانا...
ئۇخلىدىڭىز ئەجەبمۇ ئۇزاق،
بېشىڭىزنى تۇتۇپ قويايمەن،
يېتىۋەرمەك ئۇيقۇدا بۇنداق.
سىڭلىسى نالە قىلار پىغاندا شۇنداق.
بىراق،
كۆزلىرىنى ئاچماس ئانا.
نېچۈن
بالىلارنى تاشلاپ بىۋاقىت،
مەڭگۈلۈك ئۇيقۇنى كۆرگەندۇ راۋا؟
شۇنداق
چىقتى ئانا ئۆزۈن سەپەرگە
قالدۇرۇپ بالىلارنى
ھىجران ئەلەمگە.

ھاياتلىق
سىرلىق ئۆتەك، كارۋانلىرى كۆپ،
ياشار ئىنسان ھەممىنى كۆرۈپ.

ساقساقتىكى مۇڭلۇق بىر كوچا
گىرىمسەندە يانار پىلىلداپ...

نومۇسنى قايرىپلا بوران
قىپيالىڭاچ بولۇپ خاندا
بالىلارنى يۇرمەكتە قوغلاپ.
جىنچىراغنىڭ سۇلغۇن چېھرىدىن،
گۇزەللىكنى قۇرۇتۇپ ئوۋلاپ.
نىساخان
ئىنسىنىڭ يېشىنى ئېرتىپ،
سىڭلىسىنى باغرىغا تېڭىپ
پاتمەنى يادلاپ ئىچىدە،
سېغىنماقتا تاڭنى كېچىدە...
بوران
پىرقىرايدۇ ئۆينىڭ ئىچىدە.

*　　*

كۈنلەر ئۆتەر ھالسىراپ،
قۇياش كۈلەر مۇڭسىراپ.

نىساخان
پىغانىنى ئىچىگە يۇتتى،
نادامەتتىن ئۆزىنى تۇتتى.
قەيسەر قىز

ئېسىنى يىغىپ
رېئاللىقنىڭ تۇتقۇچىنى چىڭ تۇتۇپ،
كىرىپ كەلدى زەيتۇنخاننىڭ ئۆيىگە.
زەيتۇنخان
مېھرى ئىسسىق سازەندە ئايال
پەزىلەتتە يېگانە ئارال.
بالىلارنىڭ كۆڭلىنى بىلدى،
دەرد - ھەسرىتى باغرىنى تىلدى.
ياش - قېرىسى يوقتۇر ئۆلۈمنىڭ
سەۋر كېرەك ھەممىگە قىزىم.
ئەلانۇرخاندىن چىقاي ئايرىلىپ،
نەغمىمىز بىلەن قىلايلى كىرىم.
ناخشا - كۆيدۇر بىزنىڭ ئېشىمىز،
ناخشا - كۆيدە قۇرار يېشىمىز.
زەيتۇنخان شۇنداق تەسەللى بەردى،
زاۋالغا ئۇمىدنىڭ ئۇرۇقىن تەردى.
— ئېھ، كۆيۈملۈك زەيتۇنخان ئانا
تەشەككۇر مېھرىڭدىن بەرگەن ئورۇنغا...
نىساخان ياش تۆكتى،
دەرد تۆكتى،
تۆكتى ھەممىنى ...

* * *

نساخان
ئالىقىنىدىن يېڭى پال ئاچتى،
كۆيلىرىدىن ھاياتلىق تاپتى.
توي - تويلار،
چاي - چايلار،
بەزمە - مەشرەپ، ھاۋالىق باغلار
ئۇنىڭ كۆيلىرىدىن بارماقتا ئېرىپ.
چەكسىز ھاياتلىق
دۇتتارىغا تار بولۇپ تۇرار چېلىنىپ.
باي، توقسۇ، شاھيار...
ھەممە يەردە جاراڭلار ئۇنى
قىسقارماقتا ئازابىنىڭ تۇنى...

دۇتار چالدى نساخان،
تەمبۇر چالدى ئىنسى،
ئۇسۇل پىرى زەيتۇنخان
يۇرەكلەرنىڭ قىبلىسى.
تەخسە ئۇسسۇلى،
چىراغ ئۇسسۇلى،
شىرە ئۇسسۇلى...
چاچقۇ قىلىپ چېچىلماقتا زېمىنگە،
پەرىشتىلەر دۇئا قىلدى كۆسەنگە.

* *

ناخشا

زېمىننىڭ يۈرىكىدىن چىقار قاينىاپ.
دۇتار
تەمبۇر
داپ...
تىۋىشىدۇر ئۇيغۇرنىڭ
كۆيلەر ئوچۇن بولىدۇ كاۋاپ.
سەنئەت بىلەن باشلانغان ھايات،
سەنئەت بىلەن بارىدۇ تاراپ...

نىساخانىنىڭ ئىنىسى ئابدۇرېھىم
شاگىرت بولۇپ ھېلىمئاخۇنغا،
يۈرمەكتە مۇڭلۇق دېپىنى چېلىپ،
بارماقتا سوڭەكلەر جىممىدە ئېرىپ.

ئېھ، ئايال كىشى
تۇزدەك شېرىن، تۇزدەك قەيسەرسەن!
قۇرۇغان لەۋلىرىڭدە چاراقلار قۇياش،
رېلىستەك جىمجىتسەن، جىمجىت تۇرىسەن.
نىساخان يۈرىكىگە تۇتاشقان رېلىس،
چاپار ئۇندا تاقىلداپ
ئايالنىڭ كۆلپەتلىرى،
خەقنىڭ توّھمەتلىرى،

يەنە
نانىڭ پۇرىقى...

ئۇ
ئۆز - ئۆزىگە قاتىنار بۇ يولدا،
دۇتارىنى سايرىتىپ،
كۈيلىرىنى ياڭرىتىپ.

داپ
قېرىندىشى دۇتارىنىڭ
گۆش بىلەن مايدەك.
نىساخانىڭ دېپى يوق،
داپ چالمىغان بەزمىنىڭمۇ ئېتى يوق.
داپ چالارغا ئايال يوق،
ئەر داپچىغا ئامال يوق.
قانداق قىلغۇلۇق؟
ئويلاپ نىساخان،
تاپتى بىر ئەقىل،
يورۇپ كەتتى دىل...

داپ، دۇتتار
نىساخانىڭ ئىككى قولىدا،
گاھى ئەركىلەپ،

گاهی تەمتىرەپ،
ياراتماقتا يېڭى بىر دۇنيا.
ـــ نىساخان يوقمىش.
ـــ چالارمىش ئىككى قولدا داپ، دۇتتارىنى.
ـــ توۋا
ـــ ئېزىپتۇ ...
ـــ ...
جىم تۇرماس ئېغىز...
شامالىلار تېرىپ يۈرەر ئېتىكىگە،
نىساخانىڭ داڭقىنى.
تەر قۇيۇلار يامغۇردەك.
تامچىلارنىڭ ئالقىنىدا،
نىساخانىڭ ئارمىنى
ئېچىلماقتا قىزىل گۈلدەك.
داپ بىلەن دۇتتار
بىر - بىرىنىڭ يۈرىكىگە ئېقىشىپ
ئويىنىماقتا بارماقلاردا بېقىشىپ.

ناخشا - ئۇسسۇل ماكانى كۆسەن،
باغرىدىكى مۆجىزىنى كۆردى بۈگۈن،
ئىپتىخاردىن، غۇرۇردىن ياندى بۈگۈن.

ياپىر!
باركاللا!
ياشاپ كەت!
ياڭرىماقتا ھاياجانلىق چۈقانلار.

نەغمىنىڭ پىرى
ئەلانۇر خېنىم
نىساخانىنى باغرىغا باستى،
ھەسەن - ھۈسەننى بويىنىغا ئاستى.

مۇھەببەتلىك چوڭقۇرىدا كۈسەننىڭ،
لەرزان بىر كۆي ئويناپدۇ ئۈسسۈل.
مەپتۇن بولۇپ پەرىشتىلەر بېھىشتىن،
شۇ كۆي تامان كېلىشەر ئۈدۈل.
رەڭدار ئەلگىكىدە قىسمەتنىڭ
تاسقىلىدۇ مەۋجۇتلۇق تەكرار.
كۈل رەڭ ئازاب، مۇزدەك يالغۇزلۇق
تاشقىنلىغان غەمكىن پىغانلار
كۆي ئەۋجىدە ئۆزىنى ئۇنتار،
كۆي سېھرىدە روھنى قۇرار.
تەڭرى بەرگەن ئۇن،
تەڭرى بەرگەن كۆي
يالقۇن چاچار كۈسەنگە،
تارىماقتا ئالەمگە.

قەدىم ـ قەدىمدە
ئۇيقۇسىنى تاپالمىغان بالىلار
بەگقۇلىبەگ كەلدى دېسە چۆچۈشۈپ،
ئۇخلار ئىكەن غوۋغالىرى ئۆچۈشۈپ.
شۇ باتۇرنى چۈشلىرىگە پۈتۈشۈپ.

بۈگۈن كۈسەندە
ئۇخلىتىدۇ بوۋىقىنى ئانىلار
نىساخانىڭ مۇڭلۇق ئۈندە،
نىساخانىڭ شېرىن كۈيىدە.
گاھىدا
پىرچەڭگىلەر ئۆتۈپ قالسا كۈسەندىن
نىساخانىڭ مۇڭلىرىغا چۆمۈلۈپ،
قىزىراتتى خجالەتكە كۆمۈلۈپ.

پىرچەڭگى كىم؟ بىلمەيتتىم بۈرۈن،
چۈشەنمەيتتىم كۈينىڭ سېھرىنى.
مومام ئېيتىپ بەرگەن ھېكايە
دىلغا سالغان تارىنىڭ مېھرىنى.
بېلى سەل ئېگىلگەن ئاق باشلىق مومام،
ئېشىكىنىڭ ئارقىسىغا مىندۈرۈپ،
چاچلىرىمنى قىرىق ئۆرۈپ ئولتۇرۇپ...
سۆزلەپ بەرگەن نۇرغۇن ھېكايە.

يالقۇندەك شۇ ھېكايىلەر ئىچىدە،
پىرچەڭگى
ئەڭ يۇكسەك تۇيغۇلارنى تار قىلىپ،
چالاتتى ۋۇجۇدلارنى لال قىلىپ.
يۇمشاق، تاتلىق ئاۋازى بىلەن
ئالەمنى بوّلەپ،
قىسمەتنى يوّلەپ
زەھەر يۇتقان ئېغىزلارنى بال قىلىپ.

ناخشا
بېھىشنىڭ نېمىتىدۇر مۇقەددەس،
پىرچەڭگى مۇڭ بىلەن چالسا كۇيىنى
تەڭرىمۇ ھەتتا
ئوّزى پۇتكەن بۇ مۇجىزىگە
تەھسىن ئېيتىپ قىلارکەن ھەۋەس.
پەرىشتىلەر سېھرى بىلەن شۇ كۇينىڭ
ئۇنتۇپ گاھى ئىش - ئەمەلىنى،
خىجالەتتە قالارکەن پەۋەس.

دوزاخ ئوّزى چەكسىز بىر ماكان،
گوُرۇلدەيدۇ ئۇندا قىزىل ئوت.
نەشتەر ئوُرۇپ يىلان - چايانلار
ئاسىيلارغا ئاچار ئوچۇق سوت.

ئەنە شۇنداق دەھشەت ماكانىڭ
ئىشىكىنى چەكتى مۇڭلۇق كۈي.
ئۇنتۇپ تامام ئۆزىنى بارچە
سۆيۈنۈشتى چەكسىز، ئاھ چەكسىز
بېھىش ئىچرە ئويىنىغاندەك توي.
پىرچەڭگى
ئايلىنىدۇ يۈرىكىدە ئالەمنىڭ،
ئايلىنىدۇ يۈرىكىدە ئادەمنىڭ.
مازارلاردا كېزىپ يۈرگەن ئەرۋاھلار
كەچمىشلەردىن تالجىقسا پات - پات،
سېغىنىدۇ مۇھەببەت بىلەن
پانىيدىكى يارنىڭ ئۇنىنى.

مەن
مومامنىڭ چۆچەكلىرى ئىچرە تالاي رەت
ئىزدەپ باقتىم پىرچەڭگىنىڭ ئۆزىنى،
تاپالمىدىم ئۇنىڭ ماڭغان ئىزىنى.
ئېھتىمال ئۇ
كۆزلىرىمنى كۆردى تەلمۈرگەن،
بەلكىم
ئاشىقىنىڭ كۆزى
ئېرىتكەندۇ ئۇنىڭ دىلىنى.
شۇڭا

تۆكتىمكىن تومۇرلىرىمغا
ھاياتلىقنىڭ ئۆلمەس كۈيىنى،
ھاياتلىقنىڭ پۈتمەس ئۇنىنى.

نىساخان
پىرچەڭگىسى كۈسەننىڭ،
سېھىرلىك كۈيىدە ھەممىگە ياققان،
سەنئەتنىڭ روھىدا ئۆزىنى تاپقان.

5

قاقشال بولغان يەر
سېغىنماقتا سۈنىڭ لەرزان مۇڭىنى.
قادىر توڭلىڭ
باغرى يۇمشاق ئەر
كارىز كولىتىپ ئاققۇزدى كۆپ تەر.
سۈيۈلغان يەرلەر
تۇغۇلماقتا ئۆز - ئۆزىگە.
قان يۈگۈرۈپ مىسكىن چېھرىگە.

* *

ھەر يەكشەنبە كارىز بويىدا
قىزىپ كېتەر ئالامەت بازار.

مەخسۇت غوجا رەھمەتلىك
مەي - شارابنىڭ كەيپىدە
تۇرالماي ئات ئۈستىدە،
كەتتى يېقىلىپ
بىر پۇتى ئۈزەڭگىدە.
ئات چاپتى
جان قاچتى...

شاھىد بولغان ھېلىمئاخۇن خەلپىتىم
ھەجۋىي قىلىپ مىسرا تۇزدى بۇنىڭدىن.
ئاھاڭ بىلەن جان كىرگۈزدى نىساخان.
شۇندىن بۇيان «كارىز ناخشىسى»
ئەل قەلبىدە كەلمەكتە يورۇپ
ئېچىلماقتا قىزىلگۈل بولۇپ.

* *

ۋاڭ ئوردىسى
كۆكلەمدەك قۇچقىنى ئاچار بەزىدە
سازەندىلەرگە.
ئەر نەغمىكەش
ئايال نەغمىكەش
زەرەتلىنىپ كۈيلىرى بىلەن،
شىلدىرلاپ ئاقىدۇ
ئېگىز تاملارغا،

ئايۇانلارغا،
دەرەخلەرگە،
ۋاقىڭ ئوردىسىدىكى
ھەربىر ئۆيلەرگە.
نىساخان دۇتار چالىدۇ،
ئىس رەڭ ئازاب
كۆزلىرىدە لەيلەپ قالىدۇ.

ئۇنىڭ كۆيىدە
بىر ئانا يۈرمەكتە چۆللەرنى كېزىپ،
ئاھ قىزلىرىم دەپ، يوقلۇقنى سېزىپ:
مېنى تاشلاپ كېتەمسەن؟
ئاھ، قىزىم مېراجىخان
قايدا سەن مۇناجىخان...

ھىجران چاچلىرىنى يەلپۈتۈپ،
تور توقۇيدۇ ئوردىدا.
مەھپۇز بېگىم
ھۇزۇرۇ بىلەن سۈمۈرىدۇ،
تىترەپ تۇرغان كۆيلەرنى.
نىياز خېنىم
چىمىرلىغان ناخشىلار ئارا،
چۇڭۇپ - ياسار ئۇزۇن - ئۇزۇن يوللارنى.

نساخان
بىر قولىدا داپ، بىر قولىدا دۇتار،
گۈرۈلدىگەن ئوتلارنى يۇتار.

* *

قۇياش نساخانغا قوينىنى ئاچتى،
يۇلتۇزلار نساخاننىڭ قوينىغا قاچتى.
بۇگۈن نەغمە يوق
چاقنىماقتا تەنها غېربىلىق.
دەرۋازا بىردىن تاقىلداپ ئەنسىز،
ئەپ كەلدى خەۋەر تولىمۇ تەمسىز.
چاقىرغانمىش ئامبالبەگ
ياخشىلىقىدىن شۇملۇقى تولا،
نساخان غەم بېغىنى قۇچۇپ كەلدى،
مەتنىيازنىڭ ئۆيىگە ئۇچۇپ كەلدى.
ئاڭلارمىش ئامبال ناخشا ـ سازىنى،
نساخان سازلىدى ئەقىل تارىنى.
ئامبالنىڭ كۆزلىرى يالتىرايدۇ،
ھەۋەسنىڭ ئۇچقۇنى پارقىرايدۇ.
ـــ دۇتارىڭىز ئالسۇن كۆڭۈلنى،
ئاۋازىڭىز يارسۇن كۆڭۈلنى...
دېدى ئامبال ئاڭا تىكىلدى،
نساخاننىڭ تومۇرلىرى سىقىلدى.

داپ، دۇتارنى تۆتۆپ قۇردى چەدازنى،
ياقتۇرمىدى ئامبال بۇنداق ئەندازنى.
«پۈكۈلگەندە بولۇرمىدى چالغىلى،
داپ، دۇتارنى بىر پەدىگە سالغىلى.
دۆت ئىشەك، قانداقچە بولغانسەن ئامبال!؟
زورلۇقۇڭ تاپىدۇ بىركۈنى زاۋال...»
نىساخان ئىچىدە تىللىدى شۇنداق،
سازلىدى دۇتارنى ئەلەمدە ئۇزاق.
غەزەپ چاقمىقى
چېقىندىدى نۇرلۇق چېھرىدە،
تۆكۈلدى ناخشا
ئاچچىق قەھرىدە:
«تىللىغىلى بولماس غوجىنى،
ئۇرغىلى بولماس غوجىنى،
قادىر ئاللا خۇدايىم
ئۆزى ئۇرسۇن غوجىنى...»
ـــ توختات ناخشىنى،
بەتنىيەت جىلدىر!
قىلدىڭ ھاقارەت
تاپتىڭ ئاداۋەت.
كۆكىرىپ ئامبال گۈركىرىدى:
ـــ كېلىڭلار،
بۇنىڭ ئەدىپىنى بېرىڭلار...

— تۇت!
— قاچتى!
— ...
نساخان ئۇزىنى تالاغا ئاتتى.
قىيا - چىيا ئادەملەر.
ئاھ، قىسمەت!
پەلەمپەي
نساخانىنى پۇتلىۋەتتى ئۇن - تىنسىز...
كېچىنىڭ قۇچىقىدا،
پەلەمپەينىڭ مۇزدەك قولىدا
ئۇ ئىڭرايدۇ ماغدۇرسىز.
— تۇتۇڭلار،
كالتەككە بېسىڭلار ئۇنى!

شىددەتلىك ھۆكۈم
سوقۇلماقتا يۈرىكىگە تۇپراقنىڭ.
ياساۋۇللار كەلدى پالاقلاپ:
— پۇتى سۇنۇپتۇ،
— خۇدا ئۇرۇپتۇ.
— ...
نەپرەت بىلەن ئالايدى ئامبال.
نساخان ھارۋىدا
سۈمۈرمەكتە كېچىنى.

ئوقۇغۇل - دوقۇغۇل يول،
ياساۋۇلنىڭ قوپال ئاۋازى،
سۈنغان پوت،
ئازابلىق پىغان
ئۆرتىدى ھەم ئاينىڭ قەلبىنى.

نىساخان، نىساخان...
چاقىرماقتا كىمدۇر ئېتىنى.
كۆز تەگدى
سۆز تەگدى
نىساخانغا تىل تەگدى.
ئىسىت! تۇمار ئاسسىچۇ...

تېخى تۇنۇگۈن
كوچىلارغا خۇشاللىق تەرگەن.
بۇگۈن
ياتار ھەسرەتنىڭ يىپلىرىغا چىرمىلىپ.
دۇتار چالالمايدۇ،
داپنى ھەم تېخى،
ئۈسسۈلنى كۆرەلمەس ھېچكىم.
بىتەلەي ئادەملەر...

قېرىنداشنىڭ مېھرى بەك چوڭقۇر،
رابىگۈل ئاچىسىنى باققىلى كەلدى،

ئابدۇرېھىم غەم تېشىنى چاققىلى كەلدى.
ئۇچ قېرىنداش
بىر - بىرىگە قۇيۇلۇپ ئۇنسىز
زىمىستاندا چېچەكلەر سۆزسىز.

* *

ئاسمان
كىيىۋالدى بوزرەڭ چاپان.
بۇلۇتلار كۆرەڭلەيدۇ،
كوچىلاردا قىيقاس - چۇقان.
ئامبالنىڭ كۆزى
شىڭ ھۆكۈمىتىنىڭ ئۆزى
مۇناپىقنىڭ ئىزى
تىمسىقلايدۇ ھەريان.
يۈرەكلەر دۈك - دۈك،
لەۋلەر چاڭقىغان.
ئىچكىلى بولماس،
سۇنى بەخۇدۇك.
ناخشا بۇلۇڭدا
ئولتۇرىدۇ يىغلامسىراپ.
تارلار ئەلەمدە
يانار شۇرلاپ:
— نە كۈن بۇ ئۇنسىز!
— ئاھ، بۇ كۈنلەر...

* *

نساخان سقلىپ ئۆز يۈرتىدا،
تولغىنىپ سەنئەتىنىڭ ئىشق ئوتىدا،
ئاراملىق ئىزدىدى كۆزلىدى باينى،
ئۆتكۈزمەك بولدى بىرنەچچە ئاينى.
ئىنسى بىلەن يولغا چىقىشتى،
ئىككى كۈن مېڭىپ بايغا يېتىشتى.
باي ئېسىل يۈرت،
قوينى كەڭ ئالەم.
ناخشا ـ سازغا تەشنا ئىكەن،
ئۇندىكى ئادەم.
بايمۇ ئۆز يۈرت،
ئۆز يۈرتتا بار قۇت.
نساخان
پاكىز، ئىسسىق تىلەكلەر ئارا
ياشاپ قالدى بايدا بىر زامان.
يوقلاپ تۇردى شائىر نىمشېھىت،
يوقلاپ تۇردى خەلق چاڭقىغان.
يەنە
يوقلاپ تۇردى
غېرىپلىق،
سەھەردە، كەچتە...

نساخان
كۆچادىكى مەھەللىنى سېغىنىپ،
ھىجران بىلەن ياشاپ كەلدى تېۋىنىپ.
شۇ كوچىلار
تونۇش پۇراقلار
ياشاپ كەلدى خىيالىغا بۆلىنىپ.

6

شەرق قىزاردى
سۈزۈلدى ئاسمان.
ئويغاندى ھېسلار
باھاردەك يۈمران.
سېغىنىش يامغۇرى تۆكۈلدى، ھايھاي!
نساخان قىيان بوپ ئاقتى بىر تالاي.
كۆچا تامان ماڭدى بىركۈنى،
مۆھەببىتى ئۆرتەپ قەلبىنى.
ئېھ، شېرىن ئەسلىمىدەك ئۆزۈن كوچىلار
ئېرىمەكتە،
كۆيۈۋاتقان ھۆل يۈرەكتە.
مۆز تۆتقان يوللار
قىشنىڭ لەۋلىرى
بىر تاتلىق ئوپۇشتىن كەلدى لەرزىگە.

كۆيۈك تاملار
كۆيۈك رەستىلەر...
دەرد تۆكمەكتە مۇھەببەت بىلەن
يالتىرايدۇ ئاپئاق تىلەكتە.
نىساخان
ھاۋا بولۇپ سۆيدى ھەممىنى،
ئېچىۋەتتى ئىسسىق قەلبىنى.

تۈپراق بېشىدا
ئۆكۈنۈشكە چىلىنىپ ئۇزاق،
ئەلانۇرخان، ھېلىمئاخۇن تىككەن كۆچەتنى
يۇرىكىگە كۆچۈردى ئاستا،
بىر ئۇلۇغ كۈي ياڭرىدى قايتا.
كېسەل بىلەن تىركىشىپ
ياتقىنىدا زەيتۇنخان،
چىت كۆڭلەكنىڭ ئېتىكىگە لىققىدە
تۆكۈپ بەردى گۈلنى نىساخان،
ئەزگۈ كۈيدىن كۆكلەپ چىقتى يېڭى جان.
قىيالماستىن ئانىسىنىڭ سۈتىدەك
ئىللىق پۇراپ تۇرغان كوچا - مەلىگە،
يولغا چىقتى باي تامان يەنە
يېپىنچاقلاپ بۇيۇك ئارماننى
ئاھاڭ يازدى تېرەن قەلبىگە.

يول
يېيىلمەكتە موتور ئۇنىدە.
نىساخان
قۇياشنىڭ يېپلىرىغا ئەگىشىپ
يېتىپ كەلدى ئالتۇن رەڭلىك ئۆيىگە.
ئۆيدە مېھمان بار ئىكەن،
سەۋر - تاقەت يار ئىكەن.
ئاقسۇ سەنئەت ئۆمىكى،
نىساخانغا زار ئىكەن.
نىساخانىڭ ئۆزرىسى
مېھمانلارغا ياقمىدى،
باھانسى ئاقمىدى.

يېپىيېڭى مەنزىل
نىساخانغا ئاچماقتا قۇچاق.
ئاقسۇدىكى قىش،
ئاقسۇدىكى ئىش،
چوغداندىكى ئوت كەبى
نىساخانىڭ قوللىرىنى سىقتى ئۇزاق.

نىساخان
كۆمۈپ قويغان كۈيلىرىدە تۇغۇلدى،
ئەل قەلبىدە ئابىدە بوپ قۇرۇلدى.

*　　*

شادلىق تېپىپ زامان چېھرىگە،
قانمىدى ئەل كۆڭلىڭ مېھرىگە.
نىساخان
ئويۇن قويۇپ ھەر تامان،
كەلدى يەنە نۇرلۇق كۈسەنگە.
ئالقىشلىدى ئەل،
كۆيچى قىزنى.
سۆيدى نىساخان
ئەلنىڭ ئىزنى.
«ئات ئايلىنىپ تاپقاندەك ئوقۇر»
كۈلۈمسىرەپ باغرىنى ئېچىپ،
ئېتىكىگە ئاق كىشمىش قېقىپ
«كەل قىزىم» دەپ باغرىنى ئاچقان،
دەرەخلەرگە
رەستىلەرگە
باغلارغا
كۆچالىقىنىڭ سۈزۈك قەلبىگە،
قايتىپ كەلدى نىساخان.
ئاي شولىسى بولۇپ تۇندىكى
ئەگەشتۈرۈپ «مىراجىخان»نى
پارلاپ كەلدى نىساخان.

نساخان
دۇتارىنى ياڭرىتىپ،
ناخشا ئېيتار ھەر تامان.
تىلىنغان يۇرەك،
ئۇزۇلگەن تىلەك،
پىنھاندىكى گۈزەل ئىستەك
تىترەپ، تىترەپ
ئويغانماقتا بىر - بىرلەپ...
كۆچا بۇلبۇلى
بوستانىدا سايرايدۇ كۈنلەپ.

ئاتمىش ياشلىق بىر مومای،
بىر قولىدا داپ، بىر قولىدا دۇتار
ھەر كۈيلىرى جاننى قۇچار.
ئۇ بىر ئاشىق سەنئەتكە كۆيگەن،
سۈت بەرگەن ئەلنى يۇرەكتىن سۆيگەن.
ئىزىدىن چېچەكلىتىپ نەچچە باھارنى،
ۋاقتىنىڭ قاناتلىرىغا ئېسىلىپ،
رابىيە مۇھەممەت
رىسالەت ھاپىز
رىسالەت تۆمۈر...
خۇش پۇراقلىق گۈلدەستە بولۇپ،
ئەلنىڭ قەلبىگە تىزىلدى قاتار.

كۆيچىنىڭ ئىشقىدا
يېڭى تاڭ ئاتار.
كۆيچىنىڭ ئىشقىدا
قىشتىمۇ باھار.

7

سىم - سىم يامغۇر ئۈزۈلغاندەك تەكچىگە،
بىر خۇش خەۋەر يېتىپ كەلدى كۆيچىگە.
— بېيجىڭغا بارىسىز،
ماۋجۇشىنى كۆرىسىز.
— ...
— بۇ شېرىن چۈش
مۇمكىنمۇ؟...
— ئەلۋەتتە...
قىزغىن ھاياجان قىستى قولىنى.
چەكسىز ئۈمىد
ئاپئاق تىلەكلەر
نۇرلاندۇردى ماڭار يولىنى.
ئۇ بېيجىڭغا بارماقچى،
دۆتارىنى چالماقچى...

*　　*

بېيجىڭدا،
نىساخانىڭ
قوش سازى،
خۇش ئاۋازى
يۇرەكنى چەكتى.
ئۇيغۇرنىڭ ئۇنى
ئالەمگە يەتتى،
مارسقا يەتتى.
نىساخان
قىزىلگۈلدەك ئېچىلىپ قات ـ قات،
چۈشەكەيدۇ بېيجىڭنى پات ـ پات.

ۋاقىت قىستار تىنىمسىز،
كۆچا خەلق ناخشىلىرى گۈل ـ چېچەك بولۇپ
رىسالەتنىڭ ئېتىكىگە تۆكۈلمەكتە تېز.
نىساخان ئۈستاز
نېمىگىدۇر ئالدىرايدۇ،
ئۇخلىمايدۇ، دەم ئالمايدۇ،
مىنۇتلاردا يالتىرايدۇ.
ۋاقىت شەپسىز
يىپ سۈغارغاندەك
سۈغارماقتا ئۇنىڭ ئۆمرىنى.
لېكىن

روهى دۇلدۇل كەبى شاش،
ئۇ ئۆگەندە چاقنىغان قاشتاش.

* *

ئارمان بىلەن قېرىشىپ،
چىقىپ قالدى بىردىنلا قۇيۇن
قىزىپ كەتتى بازاردا «ئۇيۇن».
ئۇزۇن كۆلا كىيگەنلەر،
يۈزگە قارا سۈرگەنلەر،
جىن - شەيتان بولۇپ،
ھەسرەتكە تولۇپ،
كىندىكىدە تۇرمۇشنىڭ
«ئۇيۇن» قويار مىڭ ئۆلۈپ.
نىساخانمۇ بولۇپ جىن - شەيتان،
گاھ ئۆيدە
گاھى كوچىدا
ئۆز - ئۆزىگە يۈرىدۇ سۆپلەپ،
كەپتەر كەبى بۇقۇلداپ ئۇنلەپ:
«يېڭىلىنار يۈرەك ھەر مىنۇت،
شۇ يۈرەكتىن چىقار ناخشا - كۈي.
‹تۆت كونا› بوپقالسۇن قانداقچە ناخشام،
بۇ قانداق پەتىۋا، بۇ قەيەرچە خۇي؟!
كىيدۈرگىن كۆلانى ۋە يا سۈر قارا
سازايى قىلغىن ھەم كوچىمۇ كوچا.

ئۇزۇلمەس بۇ رىشتىم ناخشا - كۈي بىلەن،
مۇشتۇمدەك يۇرىكىم يالقۇنلار، يانار،
تارلىرىم دىللاردا جاراڭلاپ بارار... »
نىساخان ئەلەم بىلەن تىناتتى شۇنداق،
«مەدەنىيەت ئىنقىلابى» «جىن - شەيتان»غا
چوڭ - كىچىك دېمەستىن بېرەتتى ساۋاق...
نىساخان
چىرايلىرى بولغاندا سامان
يېڭى كۇنگە ئۇلاشتى ئاران.
هوسۇلىنى قوغلىشىپ يەنە
چۆكۈپ كەتتى كۈيلىرى تامان.

* *

ئۇنئالغۇ
قىشتىكى يالقۇندەك كۆيۈپ جىممىدە،
نىساخانىڭ مۇڭلىرىدىن
سىزماقتا بەتلىرىگە گۇل ئابىدە.
ئۇنئالغۇ تۆمۇر
لېكىن
قەلبىدە ئوخچۇپ تۇرار لىرىكا،
چۇنكى
لىرىكىڭ هەر تامچىسىدا
كۈيىگە چۆكۈپ،

ئۆزىگە چۆكۈپ
ئولتۇرىدۇ،
ئاق رومالىلىق،
قاما تۇماقلىق،
داپ، دۇتارلىق
كۈي پىرى ـــ
نىساخان ئانا.

*　　*

ئىبلىس كېسەل
چاڭگىلىغا ئېلىۋالدى ئانىنى
ئەزرائىلمۇ چىڭتماقتا تانىنى.
ۋاقىت يەتتى،
ئەزرائىل
پانىيدىكى يولنى ئەتتى.
مىڭ توققۇزيۈز سەكسەن يەتتىدە،
رىزقى تولغان شۇنداق پەيتىدە،
سەكسەن بەش ياشتا نىساخان ئانا،
بىزگە خوش ئېيتىپ باقىيغا كەتتى.
ئاھ، جۇدالىق بىزگە خوپ يەتتى.
ياتار جايى بولدى ئۇنىڭ قىغدۇڭ مازارى،
پىغان چېكىپ يوقلىدى ئەل كۈندە قاتارى.
تاشتى ئۆگەن بۈزرۈك ئانا ئۈچۈن ياش تۆكۈپ،
كۆيدى چۆلتاغ ئۆز ـ ئۆزىدە بۈلبۈلنى كۈتۈپ.

ھىجران يامغۇرى پەسەيگەن بىر چاغ،
«مەۋلانا ئەرشىدىن مازارى» بىر كۈن،
نىساخان ئانىغا باغرىنى ئاچتى،
سېغىنىش يەنە بىر قايىنىدى، تاشتى.
نىساخان ئانا ئىرادە بىلەن
«قىغدۇك»دىن كۆچۈپ كەلدى،
دىللارنى قۇچۇپ كەلدى.
ئۇنىڭ باسقان ئىزىنى
كۈسەنلىك سۆيۈپ كەلدى.

ئۇچ يۈز گۆھەر قالدى ئۇنىڭدىن،
ئۇچ يۈز كىتاب قالدى ئۇنىڭدىن.
نىساخان ئانا
قەيسەر ئانىجان،
مۇشەققەت دەشتىدە يىغلىسىمۇ قان،
چولپاندەك پارلاپ ياشىغان ھامان.
ئۇ باسقان ئىزدا يالتىراپ زىيا
ئەۋلاد يولىنى قىلغانتى راۋان.
ئىزچىلار مەردانە ئۇنىڭ ئىزىدا،
كەلمەكتە ئىز بېسىپ بولسىمۇ داۋان.

كۈسەننىڭ بۈلبۈلى
كۈسەننىڭ قىزى

نۇرلاندى ئۇنىڭدا ئەجدادلار ئىزى.
تىكلىدى ئۇنىڭغا جاھاننىڭ كۆزى.

* *

مۇزدەك يېڭى ئادەملەر ئارا
گاھى قىزىپ
گاھىدا سوۋۇپ،
ياشاپ باربمىز ئارمانغا قونۇپ.
بەزىلەر چۆچەك ئېيتىدۇ
دەرەخ ئۈستىدە.
بەزىلەر كىتاب ئوقار
دەريا تېگىدە.
يەنە
بەزىلەر
ئېيتمايدۇ،
ئوقۇمايدۇ،
ئېيتالمايدۇ
ئوقۇيالماس ھەم،
ئۆزى ئۈچۈن يېمەس زىنھار غەم.
يىپقا تىزىپ ئۆتكەن - كەچكەننى
نام بېرەلمەي چېكىدۇ ئەلەم.

مەن
قورقماي تۇرۇپ چەكسىز باھادىن،
ھۆل ئادەمنى
قۇرغاق ھاۋانى
شامالالار توزۇتقان نەم توپىلارنى
كىتاب قىلىپ ئوقۇدۇم تەكرار،
كىتابلىرىم ھەم
مېنى ئوقۇپ ئولتۇرار قاتار...

نىساخان ئانا

قەلبىمدىكى
بىر دەستە قىزىلگۈل قات ـ قات ئېچىلغان،
روھىمغا تىزىلغان بىر بۇيۇك كىتاب
تومۇرۇمدا دولقۇنلىغان تارىمنىڭ سۈيى،
قېتىۋەتتىم كۆيلىرىگە سۆيگۈمنى.
سۆيگۈم
مۇھەببەتنىڭ سۈمبۈل چېچىدەك
يەلپۈندۇ يىل شامىلىدا،
ئايان قىلىپ كۆسەن كۆينى،
تىرىلدۇرۇپ يېشىل سۆيگۈنى...

2010 ـ يىلى 12 ـ يانۋار

ئويغىنىش

بىر تال ئۇرۇق
قۇملۇق ئاستىدا چۈشەكەيدۇ
سۇنىڭ يېشىل چېچىنى تاراپ.

سىم - سىم يامغۇر شەيتانىنىڭ يېشى
قۇملۇقنىڭ يۈرىكىگە يېقىۋېتىپ ئوت
قاقشال دەرەخكە تىلىمەكتە قۇت.

مۇڭلۇق بىر كۈي
توغراقنىڭ كۈيى،
ئۇرۇقنىڭ قۇلىقىغا پىچىرلىدى.
ئۇرۇق قىمىرلىدى، شۇڭىرلىدى:
قۇرۇپ كەتتى تەن، قۇرۇپ كەتتى تەن...

قىشتىكى شامال
سۆيىمەكتە يۇلغۇنىڭ نەم شېخىنى.
يۇلغۇن
بارخانلارغا قويۇپ بېشىنى
كۈيلىمەكتە ئاينىڭ چېھرىنى.

يۇمشاق، ئىسسىق بىر تۇنۇش
ئۇرۇقنىڭ چۈشىنى چەكتى پەم بىلەن،

غىچىرلىدى ئېچىلدى ئىشىك،
چىقتى ئۇرۇق چەكسىز غەم بىلەن.
— كىم چۈشۈمنى ئوغرىلاپ قاچقان؟
— مەن قارىنىڭ گۈلى،
تىنىقمىدا يۈلغۇننىڭ كۆيى...
— كەتكىن تېزرەك بىزارمەن سەندىن،
قارىچۇقۇڭدا چايقىلار دېڭىز،
يۈرىكىڭدە ئولتۇرار دېڭىز،
شۇ دېڭىزنى كۆرسەن مەندىن.
— ئېھ، يالغانلىرىڭ...
— ئاسىيمۇسەن؟
— بۇ دېگەنلىرىڭ...
تومۇرلىرىڭ چاڭقاپ تۇرسىمۇ،
چۈشلىرىڭدە دېڭىز يۈرسىمۇ،
سەزگۈلىرىڭ تونۇمىدى ئېھتىمال.
بەلكىم،
تېنىڭدا ھەممىدىن.
— سەن!...
— مەن
— ئاھ، چۈشۈمدىكى...
— چۈشۈڭدىكى مەن.
چۈشلىرىڭنى چېقىۋەتكىن سەن،
قايتىپ كەلگىن بارخانلىرىڭغا،
چېچەك ئاچاي يۈرىكىڭدە مەن.
پەرھاد كۆرگەن جاھانىنەما
قوينۇمدا بار كۆروپ باق.

سېنى بەھوش قىلغان شىرىن چۈش
راست - يالغانمۇ بىلىپ باق.
ئۈرۈق قىزاردى
غۇنچىلىغان كەبى قىزىل گۈل.
مۇزدەك شامال
باغاشلىدى ئۈرۈقنىڭ نەپەسلىرىنى
ھەم
ئېلىپ كەتتى سۇنغان چۈشنىڭ پارچىلىرىنى.

ئۈرۈق
ئويغاق ئالەمدە
كۆمۈۋەتتى ئۆزىنى...
جاھاننەمادە
تېپىۋالدى ئۆزىنى.
باھار شامىلى
ئېلىپ كەتتى
ئۈرۈقنىڭ شېرىن چۈشىنى.

ئۈرۈق
غېرىبلىقنىڭ ئۈپۈقىدا مۇڭسىراپ،
سېغىنماقتا توغراق سۈيىنى
سېغىنماقتا يۇلغۇن كۈيىنى...

2009 - يىلى 25 - ئۆكتەبىر

تارىم لىرىكسى

سۈكۈتلىرىم ئاقار تىپتىنچ
ئۈپۈقتىكى نۇر دەريا سىدەك.
مەن
يوقلۇقۇمدىن بىزار بولغان خىياللىرىمدەك
قېچىپ چىقتىم ئۆزۈمدىن ئاستا
ۋە
بويۇڭغا كەلدىم، ئەي ئانا!
ئېھ تارىم ئانا!
ئەسسالام
ئەسىرلىك كەچمىشلىرىڭگە!
ئەسسالام
تىپتىنچ خىياللىرىڭغا!
دولقۇنلىرىڭ ئويلىرىمدا تۇرسىمۇ،
نەپەسلىرىڭ يۈرىكىمدە يۈرسىمۇ،
ئۆز - ئۆزۈمنى كۆمۈپ دالدىڭغا
ئوخشاپ قالدىم ئويسىز بالىغا.

بۈگۈن چارشەنبە
كەلدىم چۆمۈلگىلى ئىللىق قوينۇڭغا.
قىزىلگۈل،

ئەتىرگۈل،
سەبدە گۈل بولۇپ
چېچىلغىلى ماڭار يولۇڭغا.

ئەي ئۇلۇغ تارىم
سەن شۇمۇ، ئەمەس
بەلكىم
مەن ئازدىم.
كۆردۈم سېنى ئېغىر سۈكۈتتە،
جىمجىت، ئېغىر دەردىمەن ئايالدەك.
يۈرىكىمگە تۆكۈلدى كۆز ياش
مەن ئۇچۇنلا ياشاپ كەلگەن ئانامدەك.

سۈكۈت مېنى سۆيدى ئاۋايلاپ،
مەن سۈكۈتكە كەتتىم چىرمىشىپ.
ئاھ! بۇ نېمە ھال؟!
سۆزلىسەڭچۇ ئانجان تارىم.
شاۋقۇنلىرىڭ قېنى مېنى چىللىغان؟
دولقۇنلىرىڭ قېنى مېنى چىللىغان؟
چۆمۈلگىلى كەلگەن ئىدىم بويۇڭغا،
چۆچىكىنى بېلىقلىرىڭنىڭ
ئاڭلىغىلى كەلگەن ئىدىم بويۇڭغا.
سۇندى تىلەك

يىرتىلدى يۈرەك
ئاھ، ئەپسۇس...
گۈزەل كېچىكىش
شېرىن ئۇمتۇلۇش...
ھەۋەس بىلەن
مۇھەببەت بىلەن
كەزدىم
يۇمشاق، ھۆل تەنلىرىڭنى
سۆيدۇم
كىچىك كۆلچەكلىرىڭدىكى
بېلىقلىرىڭنىڭ مۇڭلۇق سىرىنى...
لېكىن
ئالتۇن تارغىقىم بىلەن
تاراپ قويالمىدىم سۇمبۇل چېچىڭنى...

مەن باغرىڭدا ئولتۇردۇم ئۇزاق،
يۈرىكىڭگە چۆمۈلدۇم ئۇزاق.
نە ھال بىلمىدىم؟
دولقۇنلىرىڭنىڭ تۇيۇشى كەلدى،
مىڭ يىل ئاۋۇالقى گۈللەرنى تېرىپ،
قىشنىڭ تېنىنى قوينۇمغا سېلىپ.

مەن
جىمجىتقىنا ئولتۇرۇپ،

گۈللىرىڭنى پۈرىدىم ئاستا.
پۈرىدىم يەنە
قىشنىڭ ئىسسىق نەپەسلىرىنى.

قۇياش
ئاشقىمەك چۆكمەكتە ئۇنسىز،
چېچەكلىگەن ئوتلۇق كۆزۈمگە.
ۋاقىت ئۆتكۈر خەنجىرى بىلەن
يۈرىكىمنى تىلماقتا قات - قات.
ئاھ ئىسسىق يۈرەك!
سېنىڭ چەكسىز بويلىرىڭدا
قىزىلگۈلدەك ئېچىلدى قات - قات.
قۇياش
مەغرىب تامان ئۇچماقتا تېز - تېز
خەير - خوش تارىم!
يېتىۋالاي نازۇك قۇياشقا
يەنە يوقلاپ تۇرىمەن پات - پات...

2009 - يىلى 28 - ئۆكتەبىر

ئۆزۈمنى ئىزدەپ...

يۇلتۇزلار سورايدۇ ئۆزۈڭ قېنى دەپ
تولۇن ئاي سورايدۇ ئۆزۈڭ قېنى دەپ.
كىتابخۇمار ئاتامغۇ بىر كۈن،
سوراپ قالدى ئۆزۈڭ قېنى دەپ.
ئۆزىدىكى ھەممىنى بەرگەن،
يوللىرىمغا قىزىلگۈل تەرگەن،
ئارمىنىمغا جان بەرگەن ئانام
كۆرمىگەندەك مېنى ئەزەلدىن
سوراپ قالدى ئۆزۈڭ قېنى دەپ.
مېنىڭ دىلكەش دوستۇم پاتىگۈل
كۆزلىرىمگە قاراپ بىر ھازا
يۈرىكىمدە تۇرۇپ بىر ھازا
دېدى تەشۋىش بىلەن مۇڭلىنىپ:
كېچىلىمەيمەن سېنىڭدىن زىنھار
سېنىڭسىز مەن ئۇيقۇدىن بىدار،
ئۆزۈڭ قېنى تاپالمىدىم مەن
يوقاپ كەتتىڭ كۆرسەتمەي دىدار.
يەنە
يۈرىكىمگە باش قويغان بىراۋ
چۈشلىرىمگە ئېلىنىپ ئاستا

سوراپ قالدى ئۆزۈڭ قېنى دەپ.
ھەيران بولۇپ مەنمۇ ئۆزۈمگە
قاراپ كەتتىم يوغان ئەينەككە.
تۇتۇپ قۇلاق، بۇرۇنلىرىمنى،
كۆزلىرىمنى
بويۇنلىرىمنى
تېخشاپ يەنە نەپەسلىرىمنى
توۋلىۋەتتىم چېقىلىپ مۇڭلۇق
ئۆزۈم قېنى؟
ئۆزۈم نەدىسەن؟!

يوقلۇقنىڭ بايرىقى لەپىلدەر غۇۋا
قۇياش
مومامدەك مۈگدەپ قالغان بىركۈنى،
مەن
ئاشقىنى ئىزدەپ چىققان مەشۇقتەك
تۆمۈر كەشنى كىيىپ پۇتۇمغا
تۆمۈر ھاسا ئېلىپ قولۇمغا
چىقىپ كەتتىم ئۆزۈمنى ئىزدەپ...

سەپەر ئۆزۈن
بەلكىم
بۇ يول
بارسا يا كېلەر يا كەلمەس.

چەكسىز باياۋان
تەشنالىق چېچەكلىدى لەۋلىرىمدە،
ھېچكىم ماڭا يۈتۈم سۇ بەرمەس
ھېچكىممۇ يوق بۇ يەردە.
قۇرۇغان دەريالارغا چۆكتۈم تالاي رەت،
سورىدىم بېلىقنىڭ قاسراقلىرىدىن:
ـــ ئېيتىپ بەرگىن ئۆتمۈشتىكى سەن،
ئۆزۈم نەدە يۇرىدۇ تېنەپ؟!
تاپالمىدىم ئۆزۈمنى ئىزدەپ.

سادا يوق ئۇندىن
سۈكۈت يەنە تالاي سۈكۈتلەر...
قوشۇلماقتا غېرىبلىقىمغا.

بىركۈنى شۇنداق
كېلىپ قالدىم توغراقزارلىققا،
ئالتۇندەك يوپۇقنى يېپىنىپ ھەيۋەت،
ياتاتتى بىر توغراق يەرنى قۇچاقلاپ.
سۆيۈنۈپ دېدىم: ئەي توغراق بوۋا،
مەن يۇرىمەن ئۆزۈمنى ئىزدەپ
كۆردۈڭمىكىن بەرسەڭچۇ سۆزلەپ!؟

توغراق جىمجىت ياتار سۈكۈتتە،
كېتىپ قالدىم يەنە ئۈمىدتە.

چاتقاللاردىن ئۆتتۈم ئايلىنىپ
ئىتلارغىمۇ كەتتىم تالىنىپ
سەپەر يەنە چەكسىز سۈكۈتتە،
ئىزدىگۈچى سەپەر ئۈستىدە...
ئېھتىمال بۇ يول
بارسا كەلمەس يول
لېكىن يۈرىكىم چەكسىز ئۈمىدتە.

سانسىز يوللار
سانسىز مەھەللە
سانسىز چۆللەر
سانسىز ئادەملەر
خاتىرەمگە تىزىلدى قاتار
كەچمىشلىرىم يېزىلدى قاتار.
تاغلاردىن ھالقىدىم، تىتىلدى قولۇم.
قان داغلىرى قالدى گۈل بولۇپ،
مۇشەققەتنىڭ داۋانلىرىدا.
بىر مۇساپىر غۇنچىلىماقتا،
خۇش پۇراقلىق ئارمانلىرىدا...

بورانلىق كېچىدە تۇنىدىم مەغرۇر
يول باشلىدى كۆك بۆرە
ماكان بولدى قاراڭغۇ ئۆڭكۈر.

شامالالر يېرىلغان لېۋىمگە سۆيدى،
چاقماقلار تىپتىنچ تىلىمغا كۆيدى،
يۇلتۇزلار تۇنۇمده ئاستا شۇرلاپ
كىرپىكى تۆكۈلگەن كۆزۈمگە قوندى.
بارخانلار
ياپراقلار
قۇملۇقتىكى چۈش
سۆيمەكته سويۇلغان تېنىمنى ئاستا،
يۇرمەكته مەن بىلەن چۈشده قاتار.

تۆمۈر كەشىم تىتىلدى،
ئۇپراپ كەتتى هاسىمۇ.
تاپالمىدىم ئۆزۈمنى
كوهىقاپقا بارساممۇ.

* *

قايتىپ كەلدىم ئۆيۈمگە
قايتىپ كەلدىم ئۆزۈمگە.
ئەلەم بىلەن يىغلىۋەتتىم تولغىنىپ
تاپالمايمەن ئۆزۈمنى نېچۈن؟
ئۆزۈم نەگە يوقىدى يوچۇن؟
نۇر چېچىلدى
كۆپكۆك هەيهات...
ئەتىرگۈللەر ئېچىلدى قات ـ قات.

چىقتى ھەيۋەت بىر ئاۋاز ئۇندىن:
يۇرىكىڭمەن مەن سېنىڭ
نۇر چاچقىنى ئىسسىق قېنىڭ
ئىزدەپ يۈردۈڭ ئۆزۈڭنى ئۇزاق،
يۇرىكىڭگە كەلمىدىڭ بىراق.
يۇرىكىڭنى ئىزدىسەڭ بىر رەت،
تاپالايتتىڭ چوقۇم ئۆزۈڭنى،
يوغان ئاچقىن كۆڭۈل كۆزۈڭنى.

مەن
ئۆزۈن سەپەرنىڭ كەچمىشىن ئېلىپ
يۇرىكىمگە چۆكتۈم پەم بىلەن.

يۇرىكىم
ئۇنلىمەكتە يېشىل تەم بىلەن.
تېپىۋالدىم ئۆزۈمنى ئۇندىن.

ئاھ يېشىل چۈش
قۇياشلىق سەھەر
كۆزىنى ئاچتى
ئۆزۈم
يىتىپ كەتكەن ئۆزىنى تاپتى.

غۇنچىلىدى ئۇندا بىر ئايال
ئېچىلماقتا يېڭى بىر ئارال.

2009 ـ يىلى 25 ـ ئۆكتەبىر

ئەينەك

ئەينەك ئالدىدا
چېكىت بولۇپ يىغلىدى ئالەم
كۆلدەك توزۇپ چېچىلدى ئالەم.

ـــ سەن بىلەمسەن قۇياش نېچۈن شاش؟!
ـــ چۈنكى ئۇنىڭ يۈرىكى يانىياش.
شاھلىقىدا بۈيۈك قۇياشنىڭ
تۇرار كۆزلەر تەلمۈرۈپ ئاڭا،
تۇرار يۈرەك تەلپۈنۈپ ئاڭا...
پەقەت كۆيۈش، پەقەتلا كۆيۈش
ئاھ قىلماقتا ھەممىنى ناكا...
ئەينەك ئالدىدا
تىترەپ تۇرار يېگانە قۇياش.
ئايان بولدى بىر بۈيۈك ئۇزاش...

2009 ـ يىلى 4 ـ فېۋرال

هاياتلىق لىرىكسى

دېڭىز رەڭلىك كۆيلەر ئىچىدە
يۈمران كۆلكىسىدىن تۆكۈپ مىڭ باھار
كەلمەكتە بىر بوۋاق قۇياشقا مىنىپ.

مەيىن شامال
قىيا ئېچىپ ئىشكىنى
چېچىۋەتتى يۇرىكىنى.
ئاق تېرەكلەر پاتماي ئۆزىگە
يۈگۈرمەكتە يەرنىڭ تەكتىگە،
يۈگۈرمەكتە ئاينىڭ تەختىگە...

چىلان تۈپراق ئىسسىق باغرىدا
قەدىم ئىرانىڭ چۈشلىرى بىلەن
پەپلەيدۇ قاياق شەھەرنى.

تۇرگۇن ۋاقىت
ئالتۇن قەلەمنى يالتىرىتىپ
ئورمانلارنىڭ ياپراقلىرىغا
پۈتەر سىپارتاكنىڭ شانلىق قەھرىنى
ئاتىلارنىڭ شجائىتىنى

يەنە
تەكلىماكانىڭ بۇرجىكىدىكى
كىمگىدۇر تەلمۇرۈپ، گىدۇدەك كۆتۈپ،
توپىلىق يولدا تۇرغان بالىنى...

كۆل رەڭ بۇلۇتلار
ئېتىكىنى ئېچىپ بىردىنلا
تۆكۈپ بەردى يامغۇرلىرىنى.
بىر ئەر
يەنە بىر ئايال
شارقىرىغان يامغۇر ئۇنىدىن
ئىزدىمەكتە كىمدۇر بىرىنى...

چاراقلىغان خىياللار ئارا
چىقىپ كەلدى دېڭىز رەڭ كۆيلەر
پەرۋاز قىلىپ غايەت بىر كېمە
دولقۇنلارغا نۇرىنى تۆكەر.

ئاھ ... كەلدى مانا
يېشىل ئوتنى چىشلەپ كۆك كەپتەر...
بىر زەبەردەس ئەر
تاقىلدىغان رېلىس يېنىدا
چەكسىز پويىزلارغا بەلگە بېرىدۇ،

ئۆز - ئۆزىنى چۈۋۈپ يۇرىدۇ.
ئېھتىمال ئۇ ئەر
قۇياشقا مىنگەن ھېلىقى بوۋاق
خىيابانلىق كۆيلىرى ئۇنىڭ
تۇنلەرنىڭ سەۋرىدە ئۇزايدۇ ئۇزاق...

دېڭىز رەڭ كۆيلەر يۇيار ئالەمنى
تۇغۇلار قۇياشتىن يەنە بىر بوۋاق...

2010 - يىلى 20 - ماي

كۈتىمەن سېنى

ئاقىدۇ باغرىمدا بىر ئەزىم دەريا،
تۇگىمەس كۆيىنى ياڭرىتىپ لەرزان.
نۇر بولۇپ چايكىلار ئۇچۇشار يەڭگىل،
ئۇپۇققا تۇتاشقان زەر قۇياش تامان.

ئېرىيمەن تىپتىنچ قاياق بىر ھېستا،
يۈلتۇزدەك يانىسەن ئويۇمدا ھامان.
شامالىلار بەرگەندە نەپەسلىرىڭنى،
ئايلىنار جەننەتكە مەن تۇرغان ماكان.

دولقۇنلار ئەڭجىدە تۇرىسەن مەغرۇر،
يامغۇرنىڭ مۇڭىدا كۆرىمەن سېنى.
يوللارنىڭ گىرىمسەن دوقمۇشلىرىدا،
چوغ سوراپ ھەر ۋاقىت كۈتىمەن سېنى.

2010 ـ يىلى 21 ـ ماي

سۈپ كېتەي ئۆزۈمگە ئەبەد

بىز ئىشكتە قالغان ئۇچرىشىپ،
نىگاھلاردا گۈللىگەن باھار.
كېتىپ قالغان ئىدۇق ئاھ، ئۇنسىز،
يۈلتۈزىمىز تۇرسىمۇ قاتار.

ئۆتتى تالاي يامغۇرلۇق كېچە،
گۈلستانىم باغرىنى چەيلەپ.
سەن ھەدىيە قىلغان شۇ باھار،
كەلدى ھايات شامىمنى پەرلەپ.

ئارمىنىڭغا بولالمىدىم جور،
ياپراقلىرىم تۇرسىمۇ چاڭقاپ.
ئازابلارنى سۆيگىن ئۆزۈڭدەك،
روھىمىزدا تۇرايلى پارلاپ.

مەن سۆيىمەن ئۆزۈمنى چەكسىز،
ئۆزۈم بولۇپ ياشايمەن پەقەت.
ئۇنۇت مېنى، ئۇنۇتقىن نىگار،
سۈپ كېتەي ئۆزۈمگە ئەبەت.

2009 ـ يىلى 1 ـ ماي

چۆكۈش

مېۋىزارغا كەلدىم كۈي بىلەن،
چېچەكلەرنىڭ قۇچتۇم باغرىنى.
كۆكلەپ چىقتى قۇرۇغان جىسمىم،
چەككىنىدە باغۋەن تارىنى.

ئاپتاپسىنىپ تۇرغان غېرىبلىق،
مۇڭلىرىنى كۆمدى دالدىغا.
دولقۇنلىغان كەچمىشلەر ئىچرە،
بىر گۈزەل چۈش چىقتى ئالدىغا.

چېچەكلىدىم مەنمۇ يالقۇن رەڭ،
ھىدىم بىلەن باغلارنى كەزدىم.
سەھىرىدە كۆكلىگەنلەرنىڭ،
شادلىقىنى، بەختىنى سەزدىم.

تىمتاس ئارال، تىمتاس ساھىلدا،
قۇچاقلايمەن ئۆزۈمنى مەھكەم.
يۈرىكىگە چۆكتۈم پەسلىنىڭ،
ئەمدى ئىزدەپ يۈرمىگىن ئەركەم.

2010 ـ يىلى 2 ـ ماي

چاقىرماقتا بىرى مېنى يىراقتا

چاقىرماقتا بىرى يىراقتا
ئاڭلاپ قالدىم ئىسمىمنى غۇۋا.

بۇلاقلىرىڭ قۇلىقىمغا شۇرلاپ،
چۆكتۈرسىمۇ كەيپلىكىڭ لەرزىگە.
شامالىرىڭ نازلىق ئەركىلەپ،
چىلىسىمۇ شېرىن بەزمىگە.
كېتەي دەيمەن ئەمدى بۇ يەردىن،
چۈشۈمدىكى گۈزەل شەھەرگە.

ئەتىرگۈلىڭ كۆزلىرىدە ياش،
شېئىر ئوقۇپ ئولتۇرار مۇڭلۇق.
چىملىقلاردىن ئاڭلانماس كۈلكە،
تۇتامدىكىن دەردىنى يوللۇق.
يۈرىكىمغۇ بېرەلمەس بەرداش،
مۇمكىنمۇ ئاھ ... ھىجرانغا چىداش.
لېكىن توسما مېنى ئەي نىگار،
يىراق جايدىن كەپقالدى خەۋەر.
چاقىرماقتا بىرى ئىسمىمنى
قۇتلۇق بولسۇن ماڭا بۇ سەپەر.

مېۋىزار باغلىرىڭ قالسۇن ئۆزۈڭگە،
خىيابان ساھىلىڭ قالسۇن ئۆزۈڭگە،
قۇشلارنىڭ كۆيلىرى قالسۇن ئۆزۈڭگە،
يۇلتۇزلۇق تۇنلىرىڭ قالسۇن ئۆزۈڭگە،
ئايرىلىش بولسىمۇ ئېغىر، بەك ئېغىر،
نۇرەك چاقناپ، نۇرەك يالتىراپ.
باراي جىمجىت ئالەمگە تاراپ.
توسما مېنى، قويۇۋەت نىگار،
كۆتەر مېنى بىرى يىراقتا،
تۇيدى يۇرەك ئويغاق بىر ھېستا.

چاقىرماقتا مېنى يىراقتا،
ئاڭلاپ قالدىم ئىسمىمنى غۇۋا.
ئىزدەپ قالساڭ بىر كۈن تەرەپبال،
كۆيۈشلەرنىڭ تەپتىدىن سورا
قولى كۆيگەن بەندىدىن سورا...

2010 ـ يىلى 24 ـ ماي

ئاققۇشقاچ

سېغىنىشىڭ سەھرىدە ئاققۇشقاچ،
سايراپ كەتتىڭ ئەجەب يېقىملىق.
قۇياش ئاناڭ بەرداشمىكىن بۇگۈنمۇ،
يۇلتۇزلارنىڭ چۈشلىرىدىن ناشتىلىق.

يالتىرىغان كۆموش ياپراق ئىچىدە،
مەست قىلدىمۇ شەبنەملەرنىڭ جىلۋىسى.
خۇش پۇراق ھاۋا
سۇ سېپىلگەن يول...
ساڭا مەپتۇن بولدى ھەممىسى.

كۆزلىرىڭدە ياش،
لېۋىڭدە كۈلكە،
كۆيۈڭ توختىماس،
يۈرەكلەر قانماس...

ئېيتقىنا جانىۋار
كېچە بۇ يەردە،
مۆكۈشمەك ئۈينىپ
يىتتۈردۈڭ كىمنى؟

ۋىسال باغرىڭنى
قۇچقان شۇ دەمدە.
ئېھ، ئوتلۇق يۈرەك
ئېھتىمال ئەركەك
مۇڭدەپ قالغاندۇر
مۆككەن يېرىدە.
ئېھتىمال تاتلىق كۈيلىرىك بىلەن
تەڭرى
زەر يىپتا توقۇغان ۋىسال ئىشىكى
ئېچىلار يەنە كېچە بەرگىدە.

ئېھ، ئاققۇشقاچ ھىجرانلىرىڭنى،
چېچىۋەتتىك پۈتۈن سەھەرگە
مەنمۇ چاچاي شەبنەملىرىمنى
چىقتىمكىن يارىم سەپەرگە.

2010 - يىلى 24 - ماي

ئانا

(هۆرمەت بىلەن ئانامغا بېغىشلايمەن)

ئالمىنىڭ قۇياشى ئانا،
گۈل ئېچىلماس بېغىمدا سەنسىز.
مېھرىڭ بىلەن تۇردۇم چېچەكلەپ،
ئۆتەر كۈنلەر سەن بىلەن غەمسىز.

يالقۇنى سەن ئارمانلىرىمنىڭ،
مەنزىلىمدە روھىڭ پايانداز.
باھارىڭنى بەرگەچكە پۈتۈن،
بىلىنمەيدۇ زىمىستان، ئايаз.

تۇنىنىڭ سەۋرى تۇنەر باغرىڭدا،
يۇلتۇز كۆيلەر ساداقىتىڭنى.
سۇبھى ئالدى سەندىن ئۇلۇغلۇق،
قۇشلار چۈشەر ساخاۋىتىڭنى.

ۋۇجۇدۇڭدىن تامچىلاپ ھەممە،
سىرغىپ چۈشتى بۇلاقلىرىمغا.
تۇمار قىلىپ ھېكمەتلىرىڭنى،
ئېسىپ قويدۇم ئوماقلىرىمغا.

تىنىقىڭدىن چىچەكلەر دىللار،
ساھىلىمدىن كېتەلمەيدۇ ئاي.
كۆكنۇر بولۇپ قايغۇ ـ شادلىقىڭ،
كۆيلىرىمگە راسلىشىدۇ جاي.

شام چىراغسەن تۇنلەرگە زىننەت،
ئىخلاسىڭدىن تىرىلىدۇ جان.
ئەما دىللار ئېقىنلىرىڭدا،
بېلىق بولۇپ يايرايدۇ ھەرئان.

ئانا دېدىم، يايرىدى تېنىم،
ئۇستاز دېدىم ئۇرغۇدى قېنىم.
شائىر قىلىپ قويساڭمۇ مېنى،
تەرىپىڭگە گاچىدۇر تىلىم.

زىكرى قىلىپ تۇرسىمۇ تىلىم،
خىسلىتىڭنى كۆندە مىڭ مەرتە.
ۋاقىت قىستار چىغىر يوللاردا،
بارالمايمەن يېنىڭغا ھەپتە.

چانىقىڭدا لىغىرلىتىپ ياش،
غېرىبقىنا دېدىڭ بىركۈنى:
«خىزمەت، بالا، ئۆيۈم ئۇچۇن دەپ،
دېيەلمەيتتىم ئانا سەن قېنى؟!

مانا بۇگۈن قاقشال بولغاندا،
مۇڭدىشارغا شۇ ئانام قېنى؟
سەنمۇ مەندەك ئۆكۈنمە بىر كۈن،
ئەتە مەن يوق، دېسەڭ سەن قېنى؟!

ئاھ، نە قىلاي، كەچۈر جان ئانا!
مۇڭلىرىڭغا مۇڭ تۆكەلمىدىم.
سېغىنسامۇ ھەر مىنۇت، سائەت،
ئىسسىق - ئىسسىق چاي تۇتالمىدىم.

زىكرى قىلسام نامىڭنى ئانا،
تىترەپ كېتەر مىسكىن يۈرىكىم.
قېنىۋالسام دەيمەن ھىدىڭغا،
توختىغۇچە ئوتلۇق تىنىقىم.

2010 - يىلى 25 - ماي

شېئىر ۋە شائىر

قۇياش قوندى دىلىستانىمغا
لېكىن قۇشلار سايرىيالماس خەندان ئۇرۇپ.
گۈللەر ئالتۇن تەختىدە
زارىقىشىنىڭ كۆلەڭگىسىدە
ئولتۇرىدۇ چاچلىرىنى چۈۋۈپ - چۈۋۈپ.

ۋاقىت ئۆچماقتا سىرلىق قەسىرگە،
ماي ئېيىنىڭ ئاخىرى
شادىيانە دەسسەپ سەنەمگە
سالام بېرەر پەرىشتىلەرگە.

گىرىمسەن ئۇمىدىنىڭ نەم شاخلىرىدا
ئازاب بىلەن تولغىنىدۇ كۆك كەپتەر.
قاراقلاردا يالتىرايدۇ تامچىلار
تاشقىنلايدۇ جىرالاردىن ھەسرەتلەر.

كۆي دولقۇنلىرى
ئېتىلماقتا تىمتاس قارلىق يۇرەككە.
ئېچىلماس ئىشىك
يېتەرمىزمۇ قەدىمكى بىر تىلەككە!؟

ئېھ جىمجىتلىق نەقەدەر ئېغىر!
كۆك كەپتەرمۇ ئۇنسىز، ئاھ ئۇنسىز!...
چېلىندى زىلتار
تىترەڭگۈ ئىزتىراپ ياش تۆكتى بىردىن،
بىر تۇيۇش ئاڭلاندى شۇ قەدەر شېرىن.

كۆز ئاچتى گۈلشەندە بىر گۈزەل شېئىر،
تۇغۇلدى شېئىردا بىر مىسكىن شائىر.
كۆتۈلمەس پەرۋازى تۆكتى نۇر - زىيا
چاقنىدى نۇر ئىچرە ئاداققى سىيما.

قۇياش قوندى دىلىستانىمغا،
قۇشلار ناۋا قىلار خەندان ئۇرۇپ.
گۈل - چىمەنلەر ئالتۇن تەختىدە،
ئولتۇرىدۇ شېئىردىن كەيپ بولۇپ.

ماي ئېيىنىڭ يىگىرمە يەتتىسى
يالقۇنلۇق ئۇمىدنى باغاشلاپ كەپتەر
ئۇنلەيدۇ مۇڭلۇق
تىلىكى تەڭرىگە يەتكەنگە قەدەر،
تەڭرى يۈرىكىگە يەتكەنگە قەدەر...

2010 - يىلى 27 - ماي

غەزەللەر

1

ئۇزۇلمەس ريشتىلەر ھەردەم مۇشەققەت كەلسىمۇ باشقا،
نەپەسلەردە ئاقار سۆيگۈ پۈتۈپ ھېكمەت قورام تاشقا.

پەلەكنىڭ يازمىشى بىرلە ژوژجۇدۇڭ پارچىسى بولدۇم،
سىنەرىڭ ئاغرىسا ناگان چاناقلىرىم تولار ياشقا.

ئاتام دەپ چۆرگۈلەپ يۈرمەك پېشانەم شەۋكىتى، بەختى،
بالىلىقىم كۈلەر تاتلىق، ژاقىت ئىز سالسىمۇ چاچقا.

كىتابقا ئاشنا بولدۇم، ئۇگۈت ـ ئىلھاملىرىڭ بىرلە،
پۈكۈپ ئارمانلىرىڭ مەھكەم ئۇزۇپ ماڭدىم ئېگىز قاشقا.

تېغىمسەن گۈلئۇزار باغنى بېھىشتەك ياشنىتىپ كەلگەن،
سېنىڭسىز كۆيلىرىم بولماس، سېنىڭسىز كۈنلىرىم باشقا.

قۇياش بولدۇڭ، ئانام زېمىن، قېرىنداشلار بولۇپ يۈلتۇز،
چاچايلى دۇر مۇبارەكلەپ تۆكۈپ سۆيگۈ كۈمۈش باشقا.

2

ساماۋى كۆيده ئەللەيلەپ، تىلەكنى گۈل بىلەن پەيلەپ،
يېتىلدۈردى قەدىردانلار هاياتلىق شامىمىز پەرلەپ.

پىلىكى بىر خەمەكلەرمىز يۇرىكىمىز گويا ئاتەش،
ۋۇجۇد بوستانىمىز كەلدى ۋاپا پەيمانىنى يەرلەپ.

مۇشەققەت دەشتىده بەردەم ئۆتۈپ كەلدۇق سىناقلاردىن،
بېزەلگەچ روهىمىز ئېسىل ئۇدۇم - ئادەت بىلەن زەرلەپ.

زىمىستان سانجىسا نەشتەر، ئۇۋا بولدى كۆيۈم - سۆيگۈ،
تۇغان بولدۇق تارامىلارغا، باهارنىڭ هۆسنىنى ئەسلەپ.

ئۇزۇلمەستۇر قېرىنداشنىڭ بېغى مەهكەم چىڭىپ كەتكەن،
ئۆرىسىمۇ شېرىن شەيتان قاچاڭنى پەم بىلەن قەستلەپ.

پەرىشتىدەك قەدىناسلار تىلەپ نۇسرەت قىلسا دۇئا،
بولالمايدۇ كۆڭۈللەرنى ئاللىق تاشلىرى دەزلەپ.

دىلىستانىنىڭ تومۇرىدا كۆيەر هەرچاغ تۇمەن يۈلتۈز،
ناۋا ئەيلەر يۇرەك تارىم قېرىنداش مېهرىنى كۆيلەپ.

3

ئىشكىمنى چېكىپ كىردى ئېتىكىمگە تۆكۈپ زىيا،
زاھىر بولدى ئالىمىمدە گۈلى رەيھان، بويى زىبا.

پەلەكنىڭ يازمىشى بىرلە كۆڭۈلنىڭ تۆرىدە كۈن - تۈن،
چېچىپ خۇشبۇي پۇراقلارنى تۇرار گۈلگۈن گۈزەل سىيما.

سەپەرلەردە تىرەك ھەردەم، تەشنالىقتا ئابى زەمزەم،
بولۇپ كەلدۇق ئەزىزلىشىپ زەبۇن قىلماي ھېچبىر ئىما.

پىكىر گۈلشەنىمىز لەيلى، قىزىلگۈلدىن تېپىپ قۇۋۋەت،
ئەقىدە بۇلبۇلى ئۈچۈن تۈمەن جاننى قىلىپ پىدا.

چىمەنلەردە ئايان بولدى ئەجىرنىڭ غۇنچىسى گۈللەپ،
ئۈپۈقنىڭ جىلۋىگەر ھۆسنى قەدەملەرگە ئەزىم گويا.

تۈگۈلگەچ دىلدا ئارمانلار، كۆيەر سۇبھى نەپەسلەردە،
كىرىشكەن نەپەسلەرگە ئەسىر بولار سۈزۈك «قىيا».

قاراقلاردىن تۆكۈلسە نۇر، شېئىر بىلىپ چۆمۈلۈشتۇق،
مېھىر بىلەن چېقىندىدۇق، قېنىمىزنى قىلىپ سىيا.

دىلىستانىم ماكانىڭدۇر باھاردەك ياشىغىن دوستۇم،
ئىزىمىزنى ئۇنتۇمىسۇن ئەۋلادىمىز تۇمەن ئىرا.

4

كەل نىگارا گۈل - چىمەنىم ئىچرە بارىم كۆرسىتەي،
كۈي تۆكۈپ ھىجرىڭدە تالغان دىلدا تارىم كۆرسىتەي.

يوللىرىڭغا كۆز نۇرۇم بولسۇن پايانداز دائىما،
مەن تامان باققىن ئاداشما، خەستە جانىم كۆرسىتەي.

بىر تەبەسسۇم ئەيلىمەي يۈرەكنى چاك قىلدىڭ ئەجەب،
تۇنلىرى يۇلتۇزغا روشەن قىشۇ - يازىم كۆرسىتەي.

كۆرمىدىم ھېچكىمنى سەنچە مەغرىپۇ مەشرىق تامان،
دەپ ئەقىدە تىك ياشىغان نومۇس ئارىم كۆرسىتەي.

كەتسىمۇ گەر ئىنتىزارىڭ چاچلىرى قاردەك بولۇپ،
خۇشلۇقۇڭغا تۆھپە بولمىش مىڭ باھارىم كۆرسىتەي.

2007 - يىلى ماي

كتاب نامى: فېزالنىڭ چۈشى
ئاپتورى: رۇقىيە ئابدۇللا
مەسئۇل مۇھەررىرى: گۈلباھار توختەم
تەكلىپلىك مۇھەررىرى: قاھار نىياز
مەسئۇل كوررېكتورى: جاسارەت غۇپۇر
مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ
نەشرىيات: شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن ـ سىن نەشرىياتى
ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى شىخۇڭ غەربىي يولى 36- نومۇر
پوچتا نومۇرى: 830000
تارقاتقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى
زاۋۇت: شىنجاڭ بابەي مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتى
فورماتى: 1230×880 م م 1/32
باسما تاۋىقى: 11.625
نەشرى: 2011 - يىلى 11 - ئاي 1 - نەشرى
بېسىلىشى: 2011 - يىلى 12 - ئاي 1 - قېتىم بېسىلىشى
كتاب نومۇرى: ISBN 978-7-5469-1932-4
باھاسى: 34.50 يۈەن

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ

ISBN 978-7-5469-1932-4

9 787546 919324 >

定价:34.50元